Szlak Maryjny

ŚWIATŁO ZE WSCHODU

Teksty: Franciszek Mróz, Agata Chmura, Agata Hanula, Magdalena Kędzierska, Tomáš Paľo

Tłumaczenia: Translation Cafe

Redakcja: Magdalena Kędzierska

Redakcja map: Piotr Pietroń

Skład i opracowanie graficzne: Diana Kruszelnicka

Zdjęcia: Tomasz Trulka, Tomáš Paľo

Spis treści

Wstęp ... 6
Kult Maryjny i jego znaczenie w symbolice kościoła ... 8

POLSKA

województwo małopolskie

Kalwaria Zebrzydowska – Sanktuarium Męki Pańskiej i Matki Bożej Kalwaryjskiej ... 16
Limanowa – Sanktuarium Matki Boskiej Bolesnej ... 18
Ludźmierz – Sanktuarium Matki Bożej Królowej Podhala ... 20
Pasierbiec – Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia ... 22
Szczyrzyc – Sanktuarium Matki Bożej Pokoju i Dobroci ... 24
Wadowice – Bazylika Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny ... 26
Zakopane-Krzeptówki – Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej ... 28
Zakopane-Wiktorówki – Sanktuarium Matki Bożej Jaworzyńskiej, Królowej Tatr ... 30
Nowy Sącz – Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia ... 32
Dziekanowice – Sanktuarium Macierzyństwa Najświętszej Maryi Panny ... 34
Trzebinia – Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej ... 36
Jordanów – Sanktuarium Matki Bożej Trudnego Zawierzenia ... 38
Maków Podhalański – Sanktuarium Matki Bożej Makowskiej – Opiekunki i Królowej Rodzin ... 40
Myślenice – Sanktuarium Matki Bożej Myślenickiej ... 42
Czarny Potok – Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej ... 44
Lipinki – Sanktuarium Matki Bożej Wniebowziętej ... 46

województwo podkarpackie

Sanktuaria z koronowanymi na prawie papieskim wizerunkami Matki Bożej
Borek Stary – Sanktuarium Matki Bożej Borkowskiej ... 48
Haczów – Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej ... 50
Jarosław – Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej ... 52
Jarosław – Sanktuarium Matki Bożej „Myłoserdia Dweri" ... 54
Ustrzyki Dolne – Jasień – Sanktuarium Matki Bożej Rudeckiej – Matki Bożej Bieszczadzkiej ... 56
Jaśliska – Sanktuarium Matki Bożej Królowej Nieba i Ziemi ... 58
Kalwaria Pacławska – Sanktuarium Męki Pańskiej i Matki Bożej Kalwaryjskiej ... 60
Leżajsk – Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia ... 62
Stara Wieś – Sanktuarium Matki Bożej Starowiejskiej ... 64
Przemyśl – Sanktuarium Matki Bożej Jackowej ... 66
Przemyśl – Sanktuarium Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny ... 68
Dębowiec – Sanktuarium Matki Bożej Pojednawczyni Grzeszników ... 70
Rzeszów – Sanktuarium Matki Bożej Wniebowziętej Pani Rzeszowa ... 72
Tarnowiec – Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia ... 74
Lubaczów – Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej ... 76
Miejsce Piastowe – Sanktuarium św. Michała Archanioła i bł. ks. Bronisława Markiewicza – Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej ... 78
Tuligłowy – Sanktuarium Matki Bożej Tuligłowskiej ... 80
Przeczyca – Sanktuarium Matki Bożej Przeczyckiej ... 82
Hyżne – Sanktuarium Matki Bożej Hyżneńskiej ... 84

Spis treści

Pozostałe miejsca kultu maryjnego

Zagórz – Sanktuarium Matki Nowego Życia ... 86
Skalnik – Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej Królowej Gór ... 88
Polańczyk – Sanktuarium Matki Bożej Pięknej Miłości ... 90
Krosno – Sanktuarium Najświętszej Marii Panny Obrończyni Wiary ... 92
Domaradz – Sanktuarium Matki Bożej Nieustającej Pomocy ... 94
Brzozów – Bazylika kolegiacka pw. Przemienienia Pańskiego ... 96
Sanok – Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia – Pani Ziemi Sanockiej ... 98
Lesko – Figura Matki Boskiej ... 100
Myczkowce – Kaplica pw. Najświętszej Marii Panny Królowej i Matki Pięknej Miłości ... 102
Łopienka – Cerkiew pw. św. Paraskewy Męczennicy ... 104
Liwocz – Sanktuarium Krzyża Chrystusowego i Matki Bożej Królowej Pokoju ... 106
Jodłówka – Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia ... 108
Mrukowa – Kaplica z figurą Matki Bożej ... 110
Terliczka – Kościół pw. Matki Bożej Fatimskiej i św. o. Pio ... 112
Blizne – Kościół pw. Wszystkich Świętych – figura Madonny Pełnej Łaski ... 114
Dukla – Sanktuarium św. Jana z Dukli – figura Matki Bożej Niepokalanie Poczętej ... 116
Krasiczyn – Kaplica zamkowa pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny ... 118
Krosno – Sanktuarium św. Jana Pawła II – figura Matki Bożej z Dzieciątkiem ... 120
Niechobrz – Sanktuarium Matki Bożej Nieustającej Pomocy ... 122
Chmielnik – Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej ... 124

SŁOWACJA – KRAJ PRESZOWSKI
obiekty rzymskokatolickie

Lewocza (Levoča) – Sanktuarium Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny na Górze Mariackiej ... 128
Gaboltów (Gaboltov) – Kościół pw. św. Wojciecha ... 130
Preszów (Prešov) – Konkatedra pw. św. Mikołaja ... 132
Preszów (Prešov) – Rzeźba Niepokalanej Maryi Panny z Dzieciątkiem ... 134
Preszów (Prešov) – Niżna Sebastova (Nižná Šebastová) – Kościół pw. Najświętszego Imienia Jezus i Maryja ... 136
Preszów (Prešov) – Wyżna Sebastova (Vyšná Šebastová) – Ogród Różańcowy ... 138
Stropkov – Kościół pw. Najświętszego Ciała i Krwi Jezusa ... 140
Wielki Szarisz (Veľký Šariš) – Kościół pw. św. Jakuba Apostoła (Sanktuarium Maryi Panny Szkaplerznej) ... 142
Vranov nad Topľou – Bazilika pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny ... 144
Sabinov – Kościół pw. Męczeńskiej Śmierci św. Jana Chrzciciela ... 146
Granastów (Hraničné) – Kościół pw. Niepolakanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny ... 148
Ľubica – Kościół pw. Wniebowzięcia Maryi Panny ... 150
Stara Wieś Spiska (Spišská Stará Ves) – Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny ... 152
Spiskie Podgrodzie (Spišské Podhradie) – Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny ... 154
Medzilaborce – Kościół pw. Bogurodzicy Maryi Panny ... 156
Podolínec – Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny ... 158
Poprad – Konkatedra Siedmiu Boleści Najświętszej Maryi Panny ... 160
Bardejowska Nowa Wieś (Bardejovská Nová Ves) – Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny ... 162
Hanušovce nad Topľou – Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny ... 164
Humenné – Kościół pw. Wszystkich Świętych ... 166
Lipany – Kościół św. Marcina ... 168

obiekty greckokatolickie

Lutyna (Ľutina) – Bazylika pw. Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy ... 170
Čirč – Kaplica pw. Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy ... 172
Krásny Brod – Monaster Zesłania Ducha Świętego ... 174
Litmanová – Góra Zvir ... 176
Rafajovce – Cerkiew pw. Narodzenia Najświętszej Bogurodzicy ... 178
Sečovská Polianka – Cerkiew pw. św. Proroka Eliasza ... 180
Šašová – Cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 182
Hunkovce – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 184
Hutka – Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 186
Korejovce – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 188
Kurimka – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 190
Bardejów-Zdrój (Bardejovské Kúpele) – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 192
Miroľa – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 194
Nižný Komárnik – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 196
Varadka – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 198
Jedlinka – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 200
Kríže – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 202
Kružlov – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 204
Lukov – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 206
Rešov – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 208
Snakov – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 210
Chmeľová – Cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 212
Šarišské Jastrabie – Cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 214
Kremná – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 216
Šambron – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 218
Rakovčík – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 220
Beňadikovce – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 222
Matovce – Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 224
Kapišová – Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 226
Dubová – Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 228
Mlynárovce – Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 230
Štefurov – Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 232
Svidník-Záhradná – Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 234
Stročín – Cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 236
Malá Poľana – Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 238
Ruské Pekľany – Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy ... 240
Humenné – Cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy ... 242

Centra infromacji turystycznej ... 244
Przydatne linki i adresy ... 246
Bibliografia ... 247

Szlak Maryjny – Światło ze Wschodu

„Szlak Maryjny – Światło ze Wschodu" („Svätomariánska púť – Svetlo z východu") to projekt realizowany w ramach programu Interreg Polska-Słowacja. Zakłada on stworzenie i promocję szlaku pielgrzymkowego wiodącego po polskich i słowackich obiektach sakralnych – miejscach kultu Maryjnego. Projekt został zainspirowany średniowiecznym szlakiem pielgrzymkowym Camino de Santiago, prowadzącym do katedry św. Jakuba Apostoła Starszego w Santiago de Compostela.

Szlak zwraca uwagę nie tylko na aspekty religijne pogranicza polsko-słowackiego, umożliwia również prezentację walorów przyrodniczo-kulturowych. Dzięki niemu odkrywać można nowe miejsca i obiekty. To z kolei pomóc może w rozwoju infrastruktury turystycznej, podniesieniu walorów turystycznych oraz większej rozpoznawalności miejscowości i obszarów z nim związanych.

Po Szlaku Maryjnym oprowadzi Państwa niniejszy przewodnik. Zawarte w nim opisy dotyczą 113 obiektów kultu Maryjnego, w tym 16 na terenie województwa małopolskiego, 39 – na terenie województwa podkarpackiego oraz 58 – na terenie Kraju Preszowskiego na Słowacji. Dodatkowo w województwie podkarpackim wyróżnione zostały sanktuaria z koronowanymi na prawie papieskim wizerunkami Matki Bożej, a na Słowacji obiekty rzymskokatolickie i greckokatolickie. Każdy opis zawiera rys historyczny, informacje dotyczące położenia geograficznego, możliwości dojazdu, stronę internetową, ciekawe atrakcje w pobliżu oraz inne przydatne wiadomości. Uzupełnieniem graficznym są mapki lokalizacyjne obiektów oraz zdjęcia. W przewodniku zamieszczono również wykaz centrów informacji turystycznych znajdujących się na obszarze objętym projektem oraz przydatne linki i adresy. We wstępie do niniejszej publikacji przedstawiono znaczenie kultu Maryjnego w symbolice kościoła, nawiązano do najsłynniejszych sanktuariów w Polsce i na świecie, wymieniono najważniejsze objawienia.

Liderem projektu Szlak Maryjny – Światło ze Wschodu jest Kraj Preszowski na Słowacji (Prešovský samosprávny kraj), wspierany przez dwunastu partnerów z Polski i Słowacji.

Partnerzy przedsięwzięcia:

- Prešovský samosprávny kraj, Słowacja (lider)
- Województwo Podkarpackie, Polska
- Inovačné partnerské centrum, Słowacja
- (Instytut Dialogu Międzykulturowego im. Jana Paweł a II w Krakowie, Polska
- Krajská organizácia cestovného ruchu Severovýchod Slovenska, Słowacja
- Gréckokatolícka cirkev, farnosť Litmanová, Słowacja
- Gréckokatolícka cirkev, farnosť Ľutina, Słowacja
- Rímskokatolícka cirkev, farnosť Levoča, Słowacja
- Rímskokatolícka cirkev Farnosť Gaboltov, Słowacja
- Towarzystwo Jezusowe Dom Zakonny w Starej Wsi. Polska
- Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Piotra Apostoła i św. Jana z Dukli w Krośnie, Polska
- Zgromadzenie Księży Misjonarzy Saletynów, Dom Zakonny w Dębowcu, Polska
- Klasztor Znalezienia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych w Kalwarii Pacławskiej, Polska

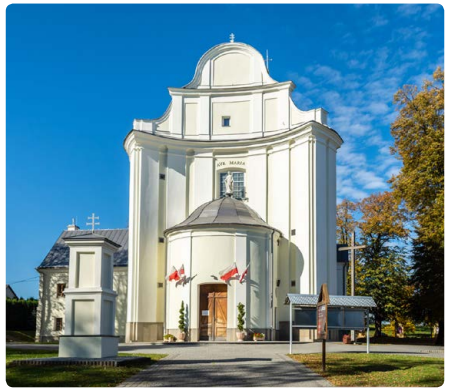

Sanktuarium w Tuligłowach

Wnętrze sanktuarium w Leżajsku

Kult Maryjny i jego znaczenie w symblice kościoła

Miejsca święte od początków historii człowieka były ośrodkami, w których w szczególny sposób koncentrowało się religijne życie społeczeństw. Pielgrzymki do tych miejsc – ośrodków kultu religijnego – przyczyniły się do rozwoju horyzontu poznawczego, kulturowo-cywilizacyjnego i geograficznego społeczeństw.

Pomimo narastającej od wielu lat w Europie i w krajach wysokorozwiniętych laicyzacji i sekularyzacji życia publicznego oraz nasilającej się tzw. kultury „tymczasowości i fragmentaryczności" w ostatnim dwudziestoleciu obserwuje się rozwój pielgrzymowania oraz podróży o motywach religijno-poznawczych – turystyki religijnej. Miejsca święte pomimo kryzysu wiary, który ogarnia współczesny świat są postrzegane jako święta przestrzeń – miejsce szczególnego spotkania z Bogiem, miejsce spotkania z samym sobą, miejsce ciszy i kontemplacji. Papież Franciszek w Liście apostolskim motu proprio „Sanctuarium in Ecclesia" (2017 r.) podkreślił, że „sanktuaria na całym świecie są stale szczególnym znakiem wiary prostej i pokornej. Doświadcza się w nich głęboko bliskości Boga, Jego Matki i świętych. Nie można ich nie doceniać, bo byłoby to ze szkodą dla działania Ducha Świętego i dla życia łaski".

Rosnąca liczba osób nawiedzających największe sanktuaria na świecie jest potwierdzeniem, że pielgrzymowanie i turystyka religijna do sanktuariów cieszy się stale dużą popularnością. Tylko do katolickich sanktuariów o zasięgu międzynarodowym na świecie pielgrzymuje ponad 200 milionów pątników rocznie. Do trzech najważniejszych w średniowieczu ośrodków pielgrzymkowych: Jerozolimy, Rzymu i Santiago de Compostela, w ciągu wieków dołączyły nowe sanktuaria związane zarówno z kultem maryjnym i objawieniami Najświętszej Maryi Panny (m.in. Guadalupe w Meksyku, Aparecida w Brazylii, Paryż, La Salette i Lourdes we Francji, Loreto i Pompeje we Włoszech, Fatima w Portugalii, Knock w Irlandii, Luján w Argentynie, Wilno (Ostra Brama), Szydłów i Troki na Litwie, Medziugorie w Bośni i Hercegowinie, Jasna Góra, Licheń i Gietrzwałd w Polsce), jak również sanktuaria Męki Pańskiej i Bożego Miłosierdzia (m.in. Turyn, Kalwaria Zebrzydowska, Kraków -Łagiewniki), oraz sanktuaria świętych i błogosławionych (m.in. Asyż, Padwa, San Giovanni Rotondo, Tours, Kraków i Wadowice).

Wnętrze sanktuarium w Kalwarii Zebrzydowskiej

Polska wyróżnia się na mapie sakralnej i pielgrzymkowej świata koncentracją ośrodków pielgrzymkowych. Na terenie Polski bowiem rejestruje się obecnie blisko 800 sanktuariów i miejsc szczególnego kultu związanych przede wszystkim z Kościołem katolickim. Wśród nich zdecydowanie dominują sanktuaria maryjne (około 70% ogółu). Pozostałe sanktuaria to sanktuaria Pańskie (ponad 100 ośrodków) oraz sanktuaria świętych i błogosławionych (ponad 150 sanktuariów). W 2017 r. główne katolickie centra pielgrzymkowe w Polsce odwiedziło ponad 12 mln osób. Szczegółowa analiza mapy sanktuariów w naszym kraju pozwala wyodrębnić kilka regionów pielgrzymkowych, z których największą koncentracją miejsc pątniczych wyróżnia się region Karpat Polskich, na terenie którego funkcjonuje obecnie ponad 120 sanktuariów. Zdecydowana większość karpackich sanktuariów (70% ogółu) związana jest z kultem maryjnym. W grupie ponad 80 sanktuariów Matki Bożej, 38 ośrodków szczyci się wizerunkami Matki Bożej koronowanymi na prawie papieskim (koronacja bezpośrednio przez papieża lub „w imieniu i powagą papieża" po otrzymaniu stosownego zezwolenia od Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów), zaś w 20 sanktuariach karpackich znajdują się wizerunki maryjne koronowane na prawie diecezjalnym (biskupim). Odpowiedzią ze strony władz Kościoła rzymskokatolickiego – ordynariuszy miejsca na ożywiony kult i ruch pielgrzymkowy w lokalnych sanktuariach maryjnych było podniesienie w ostatnich latach wielu ośrodków pielgrzymkowych do rangi sanktuarium (stosownym dekretem, zgodnie z kan. 1230 *Kodeksu Prawa Kanonicznego*). Do takich ośrodków zaliczyć można m.in. sanktuaria maryjne w Bruśniku, Dobrej, Przydonicy, Sance, Tyliczu, Zakopanem-Olczy oraz Wiktorówkach. Podstawowym warunkiem uznania danego miejsca świętego za sanktuarium jest jego kanoniczne zatwierdzenie. Warto jednak w tym miejscu podkreślić, że *Kodeks Prawa Kanonicznego* został zatwierdzony przez papieża Jana Pawła II w 1983 r. Ponad połowa ośrodków pielgrzymkowych w Polsce takiego zatwierdzenia nie posiada, jednak ze względu na wielowiekową tradycję pielgrzymowania, uroczystości odpustowe oraz

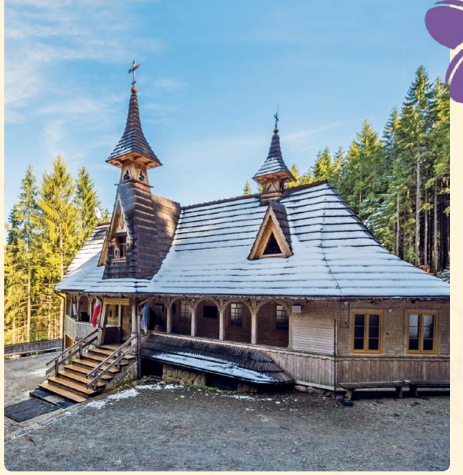

Sanktuarium na Wiktorówkach

znaczną liczbę przybyłych do nich pielgrzymów, zyskały sobie miano sanktuarium i za takie uważane są w oficjalnych wykazach diecezjalnych, a przede wszystkim przez mieszkańców danego regionu oraz pielgrzymów. Dodatkowo, bardzo często ośrodki pełnią te same funkcje jak sanktuaria z oficjalną aprobatą władzy kościelnej. „Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii", zatwierdzone przez Konferencję Plenarną Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów w 2001 r., podkreśla, że ośrodki takie „stanowią część »geografii« wiary i pobożności ludu Bożego, społeczności, która mieszka na określonym terytorium i która w duchu wiary pielgrzymuje do niebieskiego Jeruzalem" (*Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii*).

Szczególną popularnością w skali całego chrześcijańskiego świata cieszą się sanktuaria maryjne. Ich znaczenie w życiu religijnym i społecznym krajów, regionów oraz lokalnych społeczności wielokrotnie podkreślał św. Jan Paweł II podczas pielgrzymek apostolskich i w homiliach.

Podczas Modlitwy niedzielnej w Watykanie 5 lipca 1987 r. Jan Paweł II powiedział: „Każdy lud, każdy naród, a w niektórych regionach nieomal każde miasto i wieś mają własne sanktuarium maryjne, małe lub większe, głęboko związane z dziejami religijnymi, a niekiedy z całą jego przeszłością. Niezliczone pokolenia pielgrzymowały na przestrzeni dziejów do wielkich i małych sanktuariów, by »oddać hołd Pannie Najświętszej w Jej wizerunkach – wspaniałych i skromnych – znajdowały tam łaskę i pocieszenie, światło wiary i siłę nawrócenia, schronienia od przeciwności losu i kryzysów duszy«".

Wstęp

Od Soboru Efeskiego (431 r.) podczas którego sformułowano i przyjęto dogmat o Bożym Macierzyństwie Najświętszej Maryi Panny i przyznano Maryi tytuł *Theotokos* rozpowszechnił się zwyczaj przedstawienia Matki Bożej ozdobionej koroną królewską oraz otoczonej orszakiem aniołów i świętych. O kulcie Najświętszej Maryi Panny świadczą odkryte w rzymskich katakumbach wizerunku Matki Bożej, a także świątynie i kaplice poświęcone Bogurodzicy w Antiochii, Efezie, Jerozolimie, Konstantynopolu i w Rzymie. Od VI wieku w Kościele Wschodnim, a od VII w. już w całym chrześcijańskim świecie obchodzono pierwsze święta maryjne – Narodzenia i Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny. Już w VIII wieku znany był zwyczaj ozdabiania wieńcami lub koronami wizerunków maryjnych, a także praktyka ofiarowywania korony jako daru wotywnego. W 732 r. papież Grzegorz III (731–741) przeznaczył złotą koronę, wysadzaną diamentami dla obrazu Najświętszej Maryi Panny w oratorium św. Piotra w Rzymie.

Obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem – Sanktuarium w Nowym Sączu

W Polsce kult Najświętszej Maryi Panny rozwijał się od pierwszych lat chrześcijaństwa i był jednym z głównych cech polskiej religijności. Wyrazem czci oddawanej Matce Bożej były przede wszystkim wezwania maryjne parafii, świątyń i kaplic, a także liczne ołtarze i obrazy poświęcone Maryi. Przejawy kultu Matki Bożej odnajdujemy również w modlitwach, kazaniach, praktykach dewocyjnych i pieśniach – czego świadectwem jest „Bogurodzica" – najstarsza polska pieśń religijna i pierwszy polski hymn narodowy. Ogromną rolę w rozwoju pobożności maryjnej od pierwszych wieków chrześcijaństwa należy przypisać zakonom, których duchowość nacechowana była maryjnym oraz kultem Jezusa Chrystusa, zwłaszcza Jego Męki. Zakonnicy w swych przyklasztornych świątyniach przechowywali wiele relikwii oraz łaskami słynących wizerunków, dzięki którym kościoły te stawały się bardzo często ośrodkami pielgrzymkowymi. Już w średniowieczu funkcjonowały na ziemiach polskich maryjne ośrodki pielgrzymkowe o zasięgu ponadregionalnym – Jasna Góra, Bardo Śląskie, Skępe i Górka Klasztorna. W Europie zaś – w tym okresie – tysiące pielgrzymów nawiedzało m.in. sanktuaria w Monsterrat i Saragossie (Hiszpania), Einsiedeln (Szwajcaria), Mariazell (Austria), Loreto (Włochy), Rocamadour (Francja), Walsingham (Wielka Brytania) oraz w Altötting (Niemcy).

Ważną rolę rozwoju kultu maryjnego odegrały także miejsca objawień Najświętszej Maryi Panny. Za najstarsze uznaje się objawienie Matki Bożej na słupie św. Jakubowi Starszemu Apostołowi w Saragossie (Bazylika Nuestra Señora del Pilar), a za najbardziej znane i które uzyskały aprobatę Kościoła – objawienia maryjne m.in. w Guadalupe w Meksyku (1531 r.), w La Salette (1846 r.), w Lourdes (1858 r.) i w Fatimie, w Polsce zaś w Gietrzwałdzie (1877 r.).

Rozkwit ruchu pielgrzymkowego do sanktuariów maryjnych nastąpił w okresie tzw. odnowy potrydenckiej i był odpowiedzią wiernych Kościoła katolickiego na negowanie przez protestantów kultu Najświętszej Maryi Panny. Wyraźny wzrost maryjnej pobożności ludowej następował podczas wojen i zagrożenia przez muzułmańskich Turków, głodu i różnego typu klęsk żywiołowych, które dotykały znaczne obszary Europy w XVI–XVIII wieku. Za wstawiennictwem Najświętszej Maryi Panny łączono

Obraz Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny – Sanktuarium w Humennem

zwycięstwa wojsk chrześcijańskich w bitwie morskiej pod Lepanto (1571 r.), w bitwie pod Chocimiem (1673 r.) oraz podczas Odsieczy Wiedeńskiej (1683 r.). W Polsce nabożeństwo do Matki Bożej nabrało jeszcze większych rozmiarów po lwowskich ślubach Jana Kazimierza złożonych 1 kwietnia 1656 r. w katedrze lwowskiej, w których król proklamował Najświętszą Maryję Pannę Królową Korony Polskiej. Był to akt o randze państwowej od którego kult Matki Bożej w Polsce zaczął mieć charakter państwowy. Tytuł Królowej Polski zaczęto wówczas wiązać z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej w sanktuarium na Jasnej Górze, które po słynnej obronie przed Szwedami stało się odtąd najważniejszym sanktuarium na ziemiach polskich. Warto podkreślić, że jeszcze wcześniej niż Polska inne katolickie kraje dokonały aktów poświęcenia Matce Bożej: Francja (1638 r.), Austria (1647 r.) i Portugalia (1648 r.).

W okresie kontrreformacji upowszechnił się w Europie zwyczaj koronowania łaskami słynących wizerunków Matki Bożej. Inicjatorem tego zwyczaju był kaznodzieja kapucyński o. Hieronim Paolucci di Calboli, da Forli (1522–1620), który w kazaniach zachęcał wiernych do zbierania złota, srebra i kamieni szlachetnych na korony dla Matki Bożej i Dzieciątka Jezus. Dzięki jego inicjatywie w 1595 r. ukoronowano wizerunek Najświętszej Maryi Panny w Cremonie, a w 1600 r. w Parmie. Działalność o. Hieronima wpłynęła także na postawę jego przyjaciela – hrabiego Aleksandra Sforza Pallavicino z Borgonovo, który w 1636 r. zapisał w testamencie Kapitule Watykańskiej św. Piotra na Watykanie dobra i winnice ze wskazaniem, aby z ich dochodów przeznaczono środki na sprawienie złotych koron najsławniejszych wizerunków Najświętszej Maryi Panny. Stolica Święta przyjmując zapis Sforzy, nadała Kapitule wyłączne prawo koronowania cudownych wizerunków maryjnych. Pierwszym obrazem, jaki 25 sierpnia 1631 r. z funduszu otrzymał złote korony, był obraz Santa Maria della Febbre, znajdujący się bazylice św. Piotra na Watykanie. W następnych dziesięcioleciach ukoronowano cudowne obrazy w Rzymie i na terytorium Włoch. Do końca XIX w. Kapituła Watykańska wydała przeszło 400 dekretów koronacyjnych, zaś na korony przeznaczyła ponad 50 tys. lirów.

Pierwszym koronowanym za zgodą Stolicy Świętej wizerunkiem Matki Bożej w Polsce (i zarazem pierwszym poza granicami Włoch) była cudowna ikona Najświętszej Maryi Panny w kościele paulinów na Jasnej Górze, ukoronowana w dniu 8 września 1717 r. za zgodą papieża Klemensa XI przez biskupa Krzysztofa Szembeka.

Do końca XVIII w. na ziemiach polskich uroczyście koronowano papieskimi koronami 29 wizerunków Matki Bożej. W okresie rozbiorów (lata 1800–1918) za zgodą Stolicy Świętej koronowano jedynie 12 wizerunków Najświętszej Maryi Panny, w okresie II Rzeczypospolitej – 21, zaś w latach 1945–2018 – na mocy bulli papieskiej dokonano 178 aktów koronacyjnych wizerunków Matki Bożej. Warto w tym miejscu podkreślić, że w ponad 100 maryjnych ośrodkach pielgrzymkowych wierni wielkim kultem otaczają wizerunki Matki Bożej koronowane na prawie biskupim (diecezjalnym).

W grupie sanktuariów karpackich, trzy sanktuaria maryjne – w Bochni, Myślenicach i Tuchowie zostały wyróżnione w dziele Wilhelma Gumppenberga pt. „Atlas Marianus, quo sanctae Dei genitricis Mariae imaginum miraculosarum origines duodecim historiarum centuriis explicantur" (1672 r.), w którym autor

Wstęp

wymienił 1200 najbardziej czczonych wizerunków Matki Bożej na świecie. Z kolei w pracy Piotra Hiacynta Pruszcza pt. „Morze Łaski Bożey, które Pan Bóg w Koronie Polskiej, po różnych mieyscach przy obrazach Chrystusa Pana i Matki Jego wylewa" (Kraków, 1662) – uznawane za najstarszy informator o cudownych wizerunkach i miejscach kultu w Polsce w XVII w. Autor opisał w nim ponad 80 ośrodków pielgrzymkowych w Rzeczypospolitej Obojga Narodów, w tym m.in. maryjne ośrodki pielgrzymkowe w Karpatach Polskich: Bochnię, Borek Stary, Jasło, Kalwarię Zebrzydowską, Myślenice i Tuchów.

Bardzo często do powstania wielu sanktuariów i rozwoju ruchu pielgrzymkowego w okresie odnowy potrydenckiej przyczyniły się nadzwyczajne wydarzenie wokół wizerunku. Najczęściej było to cudowne znalezienie wizerunku (wyłowienie z rzeki, wyoranie w polu, znalezienie nad brzegiem strumienia, stawu, lub w lesie), pojawienie się na wizerunku kropel krwi, potu lub świetlnych promieni, a także cudowne ocalenie wizerunku od profanacji, w czasie pożaru lub działań wojennych. Te nadzwyczajne wydarzenia wokół wizerunków, a także cudowne uzdrowienia i liczne łaski otrzymane dzięki pielgrzymce do sanktuarium, prowadziły bardzo często do powołania przez miejscowego biskupa specjalnej komisji, której zadaniem było przeprowadzenie procesu „super miraculis et gratis", zgodnie z wymogami Soboru Trydenckiego. Po zbadaniu świadków, okoliczności cudownych zdarzeń oraz weryfikacji spisanych łask, komisja przedkładała protokół ze swych prac biskupowi. Ordynariusz decydował czy uznać badany wizerunek za cudowny (*Imago Miraculosa*, *Imago Thaumaturga*) lub łaskami słynący (Imago Gratiosa). W przypadku uznania wizerunku za cudowny lub łaskami słynący następował zazwyczaj wzrost ruchu pielgrzymkowego i dalszy rozwój sanktuarium. Tak też się stało w przypadku karpackich sanktuariów maryjnych w Bochni, Borku Starym, Hyżnem, Myślenicach, Przemyślu i Tuligłowach.

Rozwój sanktuariów na ziemiach polskich w XVIII w. został zahamowany przez kolejne rozbiory i utratę przez Polskę niepodległości w 1795 r. Funkcjonowanie maryjnych sanktuariów w Karpatach Polskich pod zaborem austriackim było utrudnione przede wszystkim za

Sanktuarium w Hyżnem

sprawą tzw. józefinizmu, tj. polityki prowadzonej przez cesarzy Austrii – Marię Teresę (sprawującą władzę w latach 1740–1780) i jej syna, cesarza Józefa II (rządzącego w latach 1780–1790), od którego ten kierunek wziął nazwę. Głównym celem józefinizmu było ścisłe podporządkowanie Kościoła państwu, a także ingerowanie w sprawy związane bezpośrednio z kultem religijnym. Najdotkliwsze straty w wyniku przeprowadzenia reformy józefińskiej dotknęły zakony, gdyż pod koniec XVIII w. zlikwidowano w Galicji ponad 130 domów zakonnych męskich i 22 klasztory żeńskie. Jedyną instytucją, która integrowała społeczeństwo polskie podzielone granicami państw zaborczych był Kościół katolicki. Ponowne ożywienie ruchu pielgrzymkowego do karpackich ośrodków pielgrzymkowych nastąpiło po dekrecie cesarza Franciszka Józefa z 1850 r., który znosił system józefiński. Na rozwój pielgrzymek do sanktuariów maryjnych w badanym regionie pod koniec XIX i na początku XX wieku istotny wpływ miały koronacje wizerunków Matki Bożej. W okresie niewoli narodowej – jak zaznacza A. Jackowski – w polskiej religijności zaznacza się masowość praktyk religijnych, w tym pielgrzymek organizowanych specjalnie do sanktuariów związanych z historią Polski (Gniezno, Kraków, Wilno), które określano mianem pielgrzymek narodowych.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. zasięg przestrzenny pielgrzymek do sanktuariów w Kalwarii Zebrzydowskiej, Kalwarii Pacławskiej i Tuchowa jeszcze się powiększył. Sanktuarium Matki Bożej Kalwaryjskiej i Męki Pańskiej było w II Rzeczpospolitej drugim po Jasnej Górze sanktuarium.

Zakończenie II wojny światowej i odzyskanie przez Polskę niepodległości wpłynęło na ożywienie ruchu pątniczego do wielu ośrodków pielgrzymkowych w Polsce. Proces ten trwał jednak bardzo krótko, ze względu na antyreligijną i antykościelną politykę prowadzoną przez władze komunistyczne. Ponowne ożywienie ruchu pątniczego nastąpiło m.in. za sprawą działalności podjętej przez Prymasa Polski, ks. kard. Stefana Wyszyńskiego, którego program odnowy religijnej i moralnej Polaków uwieńczony został ogólnopolskimi uroczystościami Millenium Chrztu Polski w 1966 r. Przełomowym wydarzeniem w dziejach Kościoła katolickiego i Polski był wybór metropolity krakowskiego kard. Karola Wojtyły na Papieża (16 października 1978 r.) oraz upadek ustroju komunistycznego w Polsce. Ogromny wpływ na rozwój wielu polskich sanktuariów odegrały pielgrzymki św. Jana Pawła II do Ojczyzny, pielgrzymka Benedykta XVI i papieża Franciszka do Polski, obchody Nadzwyczajnego Jubileuszu Miłosierdzia, a także wyniesienie na ołtarze polskich świętych i błogosławionych.

Wielki Szarisz – kościół pw. św. Jakuba Apostoła

Mamy nadzieję, że ten przewodnik będzie pobudzał do wyruszenia na pielgrzymkę do opisanych w nim sanktuariów i odkrywania również tych miejsc świętych w Kraju Preszowskim na Słowacji. Mamy nadzieję, że opracowanie to okaże się cennym materiałem do odbycia wielu pielgrzymek i przygotowania do obchodów Roku Świętego 2025. Niech ten czas pielgrzymowania do sanktuariów, które są świadectwem żywej i szczerej wiary wielu pokoleń piegrzymów, będzie wyjątkowym czasem rekolekcji w drodze, pomnażania wiary, spotkania z Bogiem i samym sobą.
Buen Camino! – Dobrej Drogi!

Franciszek Mróz
Kraków, 1 grudnia 2018 r.

Szlak Maryjny

ŚWIATŁO ZE WSCHODU

POLSKA

województwo małopolskie
województwo podkarpackie

Kalwaria Zebrzydowska

Sanktuarium Męki Pańskiej i Matki Bożej Kalwaryjskiej

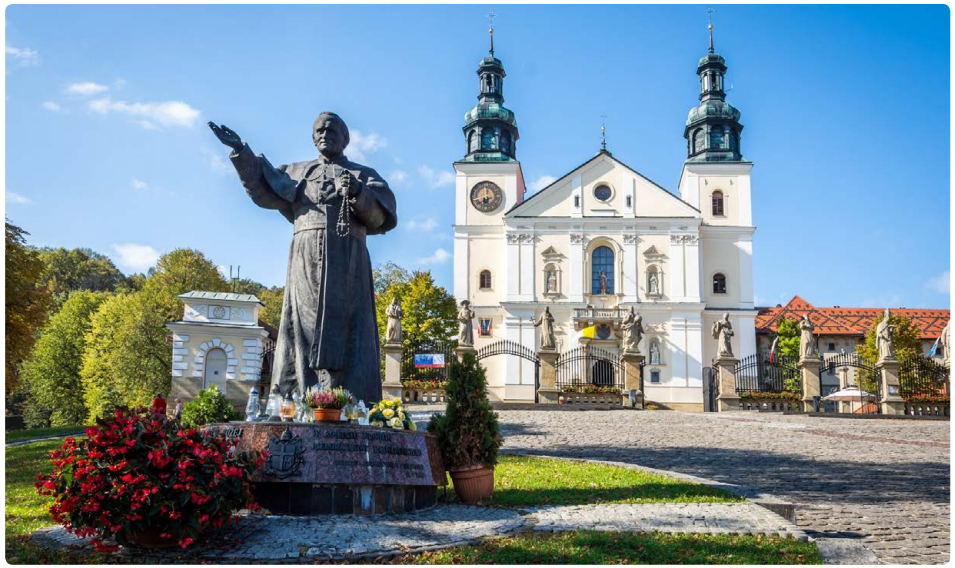

Sanktuarium w Kalwarii Zebrzydowskiej

Historia sanktuarium, którego fundatorem był wojewoda krakowski Mikołaj Zebrzydowski sięga przełomu XVII i XVIII w. Projekt pierwszego kościoła na górze Żar nawiązywał do modelu świątyni jerozolimskiej. W 1602 r. Zebrzydowski przekazał część ziem bernardynom. Wzniesiono wówczas kościół i klasztor – wg projektu Jana Marii Bernardoniego. Następnie powstała pierwsza w Polsce kalwaria.

Kolejnymi fundatorami byli Jan Zebrzydowski (syn Mikołaja) i jego syn Michał, a później Magdalena Czartoryska. Kościół w 1979 r. otrzymał tytuł bazyliki mniejszej. Budowla jest późnobarokowa z elementami rokoka. We wnętrzu zabytkowe stalle, bogato inkrustowane wyposażenie, obrazy, polichromia (autorstwa m.in. W. Tetmajera). Klasztor i kościół są częściowo otoczone murem – w poł. XVIII w. przekształconym na potrzeby kościelne.

Pierwszym czczonym w Kalwarii wizerunkiem Matki Bożej była srebrna figura przywieziona z włoskiego Loreto, a poświęcona przez papieża Sykstusa V. Od 1609 r. znajdowała się ona w ołtarzu głównym. Obraz Matki Bożej został podarowany kościołowi w 1641 r. przez Stanisława z Brzezia Paszkowskiego. Dzieło uważane jest za kopię obrazu Matki Bożej Myślenickiej – jego autor, jak i dokładna data powstania nie są znane. 15 sierpnia 1887 r. obraz został koronowany na prawie papieskim przez ks. kardynała Albina Dunajewskiego. W stulecie wydarzenia papież Jan Paweł II podarował złotą różę, którą umieszczono przy wizerunku Matki Bożej Kalwaryjskiej.

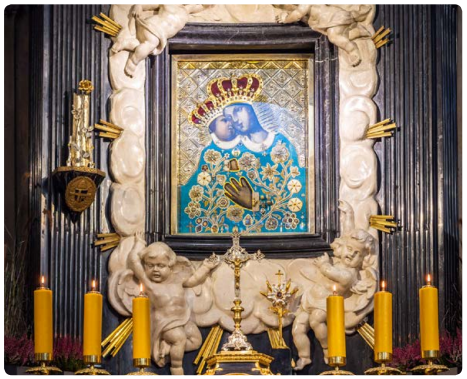

Obraz Matki Bożej

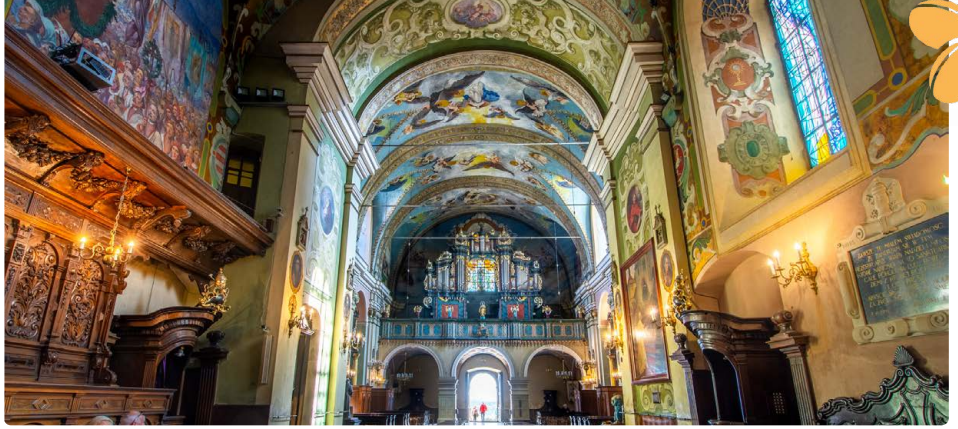

Wnętrze sanktuarium w Kalwarii Zebrzydowskiej

W 1999 r. Kalwarię Zebrzydowską, jako zabytkowy zespół architektoniczno-krajobrazowy i pielgrzymkowy, wpisano na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury i Natury UNESCO. Jest jednym z najliczniej odwiedzanych miejsc kultu religijnego w Polsce.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Dom Pielgrzyma – 120 miejsc noclegowych, sala konferencyjna, aula, kaplica
- restauracja „Klasztorna"
- kiosk z pamiątkami
- parking
- Park Pielgrzymkowy – 42 kaplice i kościoły Drożek Pana Jezusa i Matki Bożej
- cmentarz z I wojny światowej

kalwaria.eu

Msze święte

w niedziele i święta: 6.00, 7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00

w dni powszednie: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 17.00, 19.00 (od Niedzieli Palmowej do 31 X oraz w każdą sobotę roku)

Główne odpusty i uroczystości

wrzesień – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny – odpust

odpust Wielkiego Tygodnia (data ruchoma zależna od daty Wielkanocy)

Adres

ul. Bernardyńska 46, 34-130 Kalwaria Zebrzydowska

Dojazd

GPS 49°51'37.3"N 19°40'18.0"E
49.860359, 19.671679

- Od strony Krakowa dogodny dojazd DK nr 7, a następnie DK nr 52 przez Mogilany, Izdebnik, aż do Kalwarii Zebrzydowskiej. W Kalwarii należy skręcić w lewo, w ul. 3 Maja, następnie jechać wznoszącą się ul. Bernardyńską. Sanktuarium znajduje się po prawej stronie. Dogodny dojazd autobusowy z Krakowa.

Komunikacja

PKS, ul. Krakowska, 34-130 Kalwaria Zebrzydowska
PKP, Kalwaria Zebrzydowska-Lanckorona

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Lanckorona** – ruiny zamku udostępnione do zwiedzania; kościół św. Jana Chrzciciela; rynek
2. **Stryszów** – staropolski dwór (Oddział Zamku Królewskiego na Wawelu)
3. **Zebrzydowice** – kościół św. Michała Archanioła z XVI w.

Limanowa

Sanktuarium Matki Boskiej Bolesnej

Sanktuarium w Limanowej

Pierwsza świątynia w Limanowej powstała na pocz. XVI w. Kościół rozbudowano w XVII w., jednak już w 1769 r. uległ zniszczeniu na skutek pożaru znacznej części miasta. Z wnętrza uratowano jedynie cudowną figurę Matki Bożej Bolesnej oraz drewnianą chrzcielnicę z XVI w. Kolejną świątynię wybudowano pod koniec XVIII w., jednak i ta nie przetrwała do naszych czasów – w 1909 r. została rozebrana.

Obecną budowlę wzniesiono w latach 1910–1918 według projektu Zdzisława Mączeńskiego. Konsekracja miała miejsce w 1921 r., a rangę bazyliki mniejszej nadał kościołowi papież Jan Paweł II w 1991 r. Secesyjną bazylikę wybudowano w polskim stylu narodowym. Zewnętrzne ściany wyłożone są kamieniem, a nad miastem góruje wysoka wieża zwieńczona neobarokowym hełmem. We wnętrzu można zobaczyć liczne witraże, z których część zaprojektował Józef Mehoffer.

Cudowna figura Matki Bożej Bolesnej znajduje się w głównym ołtarzu. Wykonana w XIV w. z drewna lipowego, mierzy ok. 90 cm (z koroną sięga 100 m). Rzeźba, typu pieta, przedstawia Matkę Bożą i trzymającą na kolanach ciało Chrystusa. Autor i miejsce powstania nie są znane. Nie wiadomo też dokładnie jak, znalazła się w Limanowej. Od ok. 1545 r. znajdowała się w Mordarce – na przydrożnej lipie, a potem w kaplicy. Wtedy też rozpoczął się kult figury Matki Bożej Bolesnej.

Figura Matki Bożej Bolesnej

11 września 1966 r. figura została ukoronowana przez metropolitę krakowskiego arcybiskupa Karola Wojtyłę. W 1983 r. papież Jan Paweł II po raz drugi koronował rzeźbę, gdyż poprzednie korony w 1981 r. zostały skradzione. Wokół figury wystawione są liczne wota dziękczynne. Rzeźba jest zasłaniana dwoma obrazami – Ukrzyżowania oraz Koronacji Najświętszej Maryi Panny

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Dom Pielgrzyma – 53 miejsca noclegowe
- Mała Kalwaria Limanowska – wokół placu kościelnego, w krużgankach kolekcja figurek Matki Bożej z różnych stron świata oraz stacje Drogi Krzyżowej; grota MB z Lourdes, ołtarz polowy
- parking przy bazylice od strony zachodniej – od ul. ks. Łazarskiego

www.bazylika-limanowa.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 6.00, 7.30, 9.00, 10.30, 12.00, 13.30, 16.00, 19.00 (VI-VIII 20.00)
w dni powszednie: 6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 11.00, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

piątek przed Niedzielą Palmową

najbliższa niedziela 22 czerwca – pamiątka II Koronacji (poprzedzona całonocnym czuwaniem dla młodzieży)

15–22 września – Wielki Odpust Maryjny – pamiątka I Koronacji

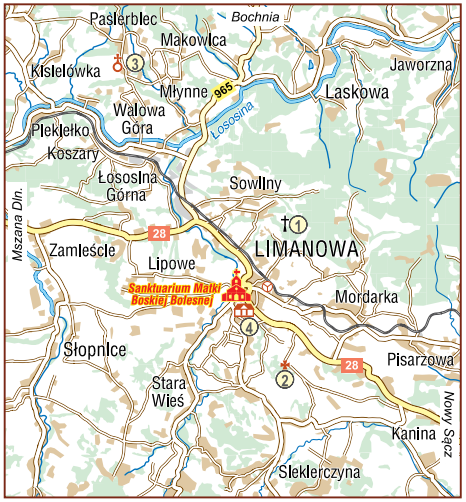

Pomnik Jana Pawła II przy sanktuarium w Limanowej

niedziela po 22 września – procesja do Kaplicy Łaski

pierwsza niedziela października – Odpust Różańcowy z procesją do pięciu ołtarzy

Adres

ul. Jana Pawła II 1, 34-600 Limanowa

Dojazd

GPS 49°42'23.4"N 20°25'12.9"E
49.706485, 20.420238

- Sanktuarium znajduje się w centrum miasta, po prawej stronie rynku jadąc w kierunku Nowego Sącza. Parking od strony ul. ks. Łazarskiego. Dogodne połączenia autobusowe z Krakowem i Nowym Sączem.

Komunikacja

PKS, Limanowa, ul. Targowa,
34-600 Limanowa
PKP, Nowy Sącz, ul. Kolejowa 15,
33-300 Nowy Sącz, tel. 703 200 200

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Miejska Góra nad Limanową** – krzyż milenijny z tarasem widokowym
2. **Cmentarz z I wojny światowej nr 368** na Jabłońcu z kaplicą-mauzoleum
3. **Pasierbiec** – Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia
4. **Limanowa** – Dwór Marsów, Muzeum Regionalne

Ludźmierz

Sanktuarium Matki Bożej Królowej Podhala

Ołtarz w sanktuarium w Ludźmierzu

Jedno z najstarszych sanktuariów w Polsce, licznie odwiedzane przez pielgrzymów. Obiektem kultu jest łaskami słynąca figura św. Madonny z Dzieciątkiem, pochodząca z początku XV w. Ten niewielki drewniany posążek ma około 125 cm wysokości i znajduje się w nowej XIX-wiecznej bazylice, do której został przeniesiony ze znajdującego się niegdyś w Ludźmierzu kościoła modrzewiowego. Nie wiadomo w jakich okolicznościach figura znalazła się w tym kościele. Według legendy jako wotum wdzięczności podarował ją pewien kupiec handlujący winem. Wracając któregoś dnia z Węgier, zabłądził na pobliskich torfowiskach. Matka Boża, która wysłuchała jego modlitwy, ukazała się i wskazała mu właściwą drogę. Figurę Matki Bożej Ludźmierskiej koronował w 1963 r. kardynał Stefan Wyszyński.

Obok bazyliki znajduje się rozległy, pięknie zaprojektowany i utrzymany, Maryjny Ogród Różańcowy, ufundowany przez Polonię z USA i Kanady, dla upamiętnienia wizyty papieża Jana Pawła II w Ludźmierzu w 1997 r. Ciekawostką ogrodu jest tzw. brama wiary z umieszczonym w środku dzwonem, poprzez który ogłosić możemy swoje odnowienie wiary. Uroczysta msza św. przy ołtarzu polowym w Ogrodzie odprawiana jest m.in. w czasie Dożynek Podhalańskich (Święto Matki Bożej Siewnej).

Pomnik Jana Pawła II w Ogrodzie Różańcowym

www.mbludzm.pl

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Ogród Różańcowy
- Dom Pielgrzyma – 60 miejsc noclegowych, sala konferencyjna, kaplica
- Jadłodajnia "Tęcza"
- sklepik z pamiątkami
- parking (przy sanktuarium oraz nad Czarnym Dunajcem, przy stadionie LKS Wiatr Ludźmierz – 50 m od kościoła)

Msze święte

w niedziele i święta: godz. 7.00, 9.00, 11.00, 18.00 (w czasie zimowym 17.00)

w dni powszednie: godz. 6.30, 12.00 i 18.00 (w czasie zimowym 17.00)

Główne odpusty i uroczystości

15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny – odpust główny

pierwsza niedziela września – Dożynki Podhalańskie – Matki Bożej Żytosiewnej – Narodzenie Najświętszej Maryi Panny

Adres

ul. Jana Pawła II 124,
34-471 Ludźmierz

Sanktuarium w Ludźmierzu

Dojazd

GPS 49°27'54.5"N 19°58'58.8"E
49.465134, 19.982995

- Jadąc od strony Krakowa/Myślenic, kierujemy się DK nr 47 na Nowy Targ. Zjazd w Klikuszowej na Ludźmierz (przez wsie Lasek, Trute). Sanktuarium przy głównej drodze po lewej stronie.
- Jadąc od strony Nowego Targu kierujemy się na Czarny Dunajec. W Ludźmierzu na pierwszym skrzyżowaniu skręcamy w prawo; po przejechaniu ok. 1 km – sanktuarium po prawej stronie. Z Nowego Targu do Ludźmierza dojedziemy również autobusem podmiejskim lub busem.

Komunikacja

PKS, ul. Ludźmierska 30, 34-400 Nowy Targ
tel. 0 300 300 148, 18 266 22 82
PKP, ul. Kolejowa 4, 34-400 Nowy Targ

Inne atrakcje w pobliżu:

Nowy Targ

1. Kościół św. Anny z XV w.
2. Rynek z ratuszem i Muzeum Podhalańskie
3. Lotnisko sportowe

Pasierbiec

Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia

Sanktuarium w Pasierbcu

Historia kultu maryjnego w Pasierbcu sięga 1811 r., kiedy przybył tu Jan Matras – były żołnierz, który będąc w niebezpieczeństwie podczas walk w 1793 r., polecił się opiece Matki Bożej. Wdzięczny za ocalenie w 1822 r. wybudował przy drodze kamienną kapliczkę i umieścił w jej wnętrzu obraz maryjny. Dwa lata później miejsce poświęcono i nadano przywilej odpustu. Kult obrazu rósł, mimo braku stałego duszpasterza (jako pierwszy kapłan osiedlił się tu ks. Jan Bałys – wysiedlony spod Lwowa przez Niemców w 1944 r.). W 1958 r. utworzono parafię w Pasierbcu. Pierwszym proboszczem został ks. Władysław Ryś, który zorganizował życie religijne, udzielał się w sprawach społeczno-gospodarczych, propagując równocześnie rozwój kultu maryjnego. Nagląca stała się potrzeba budowy kościoła – świątynia powstała w latach 1973–80 na wzniesieniu, według projektu krakowskiego architekta Zbigniewa Zjawienia. Wnętrze składające się z dwóch naw jest przestronne i jasne. Kościół konsekrował w 1983 r. biskup Jerzy Ablewicz, wtedy też uroczyście przeniesiono cudowny obraz z kapliczki do głównego ołtarza.

Wykonany w 1993 r. ołtarz zaprojektował krakowski artysta prof. Wincenty Kuźma. W centralnej części umieszczono cudowny obraz (w środku tryptyku). W tle znajduje się płaskorzeźba ukazująca anioły, z których dwa podtrzymują tryptyk, a dwa unoszą złotą koronę. Obraz o wymiarach 72 x 90 cm namalowano na płótnie. Przedstawia stojącą na kuli ziemskiej Matkę Bożą w tajemnicy Niepokalanego Poczęcia,

Wnętrze sanktuarium w Pasierbcu

Widok na Beskidy z sanktuarium w Pasierbcu

wskazującą lekko złożonymi rękoma na serce. Obraz został uroczyście koronowany na prawie papieskim 28 sierpnia 1993 r. przez biskupa Józefa Życińskiego.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- stacje Drogi Krzyżowej
- Dróżki Maryjne z kapliczkami
- ołtarz polowy
- kapliczka, w której dawniej znajdował się obraz Matki Bożej Pocieszycielki
- Dom Pielgrzyma – miejsca noclegowe, sale spotkań, zaplecze gastronomiczne, tel. 18 337 63 40

www.pasierbiec.info

Msze święte

w niedziele i święta: 7.00, 9.00, 11.00, 16.00

w dni powszednie: 6.30, 11.00, 18.00 (w okresie zimowym 17.00)

Główne odpusty i uroczystości

uroczystość Zesłania Ducha Świętego

poniedziałek po uroczystości Zesłania Ducha Świętego – Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła

8 grudnia – Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny

sierpień (ostatnia sobota i niedziela) – uroczystość ku czci Matki Bożej Pocieszenia

Adres

Pasierbiec 98, 34-651 Limanowa

Dojazd

GPS 49°45'36.5"N 20°22'39.5"E
49.760138, 20.377628

- Jadąc od strony Limanowej przejeżdżamy przez Walową Górę. Sanktuarium znajduje się w centrum Pasierbca po lewej stronie. Dogodne połączenia autobusowe z Limanowej.

Komunikacja

PKS, Limanowa, ul. Targowa, 34-600 Limanowa
Nowy Sącz, Plac gen. Henryka Dąbrowskiego 2, 33-300 Nowy Sącz
PKP, Nowy Sącz, ul. Kolejowa 15, 33-300 Nowy Sącz, tel. 703 200 200

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Limanowa** – Bazylika Matki Boskiej Bolesnej
2. **Miejska Góra nad Limanową** – krzyż milenijny z tarasem widokowym
3. **Cmentarz z I wojny światowej nr 368** na Jabłońcu z kaplicą-mauzoleum
4. **Laskowa** – stacja narciarska

Szczyrzyc

Sanktuarium Matki Bożej Pokoju i Dobroci

Sanktuarium w Szczyrzycu

Historia szczyrzyckiego opactwa liczy ponad 750 lat. Cystersi założyli je ok. 1243 r., przenosząc się z Ludźmierza. Znajduje się tu jedyny w Polsce nieprzerwanie istniejący klasztor cystersów. Cystersi dbali o rozwój ziem, które posiadali, a w okresie zaborów założyli elementarną czteroklasową szkołę dla wiejskich dzieci, której wychowankiem był m.in. Władysław Orkan. W czasie okupacji schronienie znalazło tu wielu uchodźców, prowadzone też było tajne nauczanie. Za szczególne męstwo podczas II wojny światowej opactwo otrzymało Krzyż Virtuti Militari.

Kościół pw. Najświętszej Marii Panny Wniebowziętej i św. Stanisława powstał razem z opactwem w 1620 r. – wcześniejsze zabudowania były już zbyt małe dla zakonników i pielgrzymów. Kolejne przebudowy miały miejsce w XVIII i XIX w. Przylegający do kościoła klasztor to zespół budynków, ułożonych na kształt kwadratu z wewnętrznym wirydarzem. Kolejnym obiektem jest murowany dom opata z XVI w., pełniący później rolę spichlerza, a obecnie Muzeum Klasztornego. W sanktuarium kultem otoczony jest wizerunek Matki Bożej Szczyrzyckiej Matki Pokoju i Dobroci. Obraz namalowany został przez nieznanego artystę w XVI w., pozostającego pod wpływem malarstwa włoskiego. Znajduje się w ołtarzu głównym. Przez wieki ozdabiano go sukienkami, kosztownościami, wotami – zostały one skradzione podczas wojen w XVIII w. Zachowały się najstarsze korony, nałożone w czasach kiedy zapoczątkowany został tutejszy kult maryjny. Nowe sukienki ufundował kardynał Adam Stefan Sapieha (będąc arcybiskupem), ukoronował on także Matkę Bożą. Natomiast korony papieskie poświęcone zostały w 1983 r. przez papieża Jana Pawła II, a nałożone 19 sierpnia 1984 r. (w 750-lecie istnienia opactwa) przez prymasa Józefa Glempa.

Brama wejściowa do sanktuarium w Szczyrzycu

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Muzeum Klasztorne – zbiory m.in. pergaminowych manuskryptów, kolekcja kielichów mszalnych, kamieni; pamiątki związane z Władysławem Orkanem; historia cysterskiego browaru
- parking przy opactwie i obok rynku
- Centrum Turystyczne Ziemi Szczyrzyckiej im. o. opata B. Birosa – gastronomia, noclegi (40 miejsc), tel. 18 33 21 052

www.szczyrzyc.cystersi.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 7.00, 8.30, 10.00, 11.30, 16.00 (w czasie zimowym 15.00), 19.00 (VII -VIII)

w dni powszednie: 6.30, 7.00, 18.00 (w czasie zimowym 17.00)

Główne odpusty i uroczystości

8 maja – św. Stanisława Biskupa Męczennika

15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny

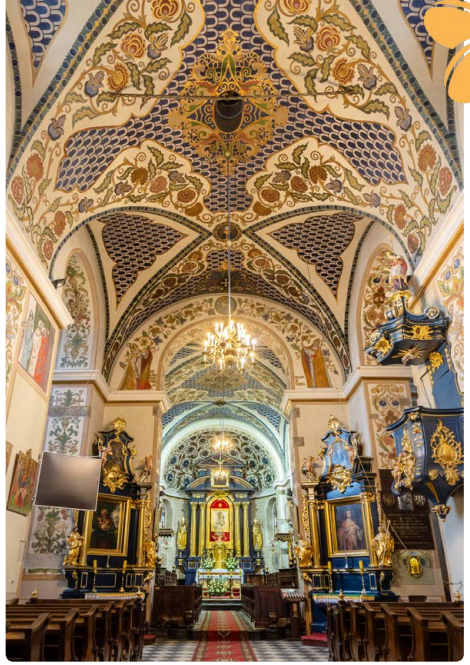

Wnętrze sanktuarium w Szczyrzycu

Adres

Szczyrzyc 1, 34-623 Szczyrzyc

Dojazd

GPS 49°47'03.0"N 20°11'17.3"E
49.784157, 20.188126

- Jadąc od strony Krakowa, kierujemy się przez Wieliczkę i Dobczyce do Szczyrzyca. W centrum Szczyrzyca skręcamy za gościńcem Benedykta w lewo, następnie ponownie w lewo – aby zaparkować, należy minąć pierwsze zabudowania sanktuarium (po prawej stronie). Parking po prawej. Połączenia autobusowe z Krakowa przez Wieliczkę i Dobczyce. Dojedziemy też z Limanowej i Mszany Dolnej.

Komunikacja

PKP, Wieliczka, ul. E. Dembowskiego, 32-020 Wieliczka

PKS, Wieliczka, ul. E. Dembowskiego, 32-020 Wieliczka

Dobczyce, ul. W. Witosa, 32-410 Dobczyce

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Pogorzany** – Diabelski Kamień i pustelnia
2. **Jodłownik** – drewniany kościół z XVI w.
3. **Raciechowice** – dwór z XVIII w.
4. **Dobczyce** – średniowieczny zamek i skansen

Wadowice

Bazylika Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny

Rynek i sanktuarium w Wadowicach

Pierwsze wzmianki o kościele w Wadowicach pochodzą z 1325 r. Niewielki budynek był drewniany – spłonął w 1440 r. Kolejna świątynia, murowana, stanęła nieopodal rynku. W obecnym kościele (z końca XVIII w.) można zobaczyć jej pozostałości w formie średniowiecznego prezbiterium. Kolejne zmiany w bryle miały miejsce w XIX w. – m.in. arch. Tomasz Pryliński przebudował frontową fasadę w stylu neobarokowym, dodając bogatą ornamentykę i kamienne rzeźby. Wtedy też dodano portyk wejścia głównego z balkonem, a na południowej, zewnętrznej ścianie kościoła, wykonano zegar słoneczny.

Świątynia początkowo była pw. Wszystkich Świętych, ale w 1836 r., za zgodą papieża Grzegorza XVI, zmieniono tytuł na Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny. Kościół stał się znany na całym świecie wraz z wyborem na papieża Karola Wojtyły (16 października 1978 r.). 25 marca 1992 r. papież podniósł świątynię do godności Bazyliki Mniejszej. Wewnątrz bazyliki warto zobaczyć kaplicę poświęconą papieżowi Janowi Pawłowi II.

W północnej bocznej nawie znajduje się kaplica Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Obraz namalował techniką olejną nieznany artysta ok. 1896 r. Płótno ma wymiary 1,90 x 0,80 m, na dole znajduje się napis „S. Maria de Perpetuo Succursu".

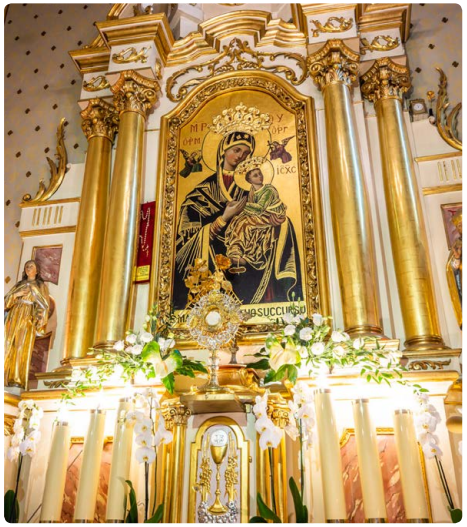

Obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy

Kult maryjny zaczął się tutaj rozwijać na przełomie XIX i XX w. W dniu 16 czerwca 1999 r. papież Jan Paweł II ukoronował obraz – korony wykonano w krakowskiej pracowni jubilerskiej z podarowanych przez wadowiczan precjozów. Przygotowując się do tego wydarzenia, odnowiono kaplicę – m.in. powstały nowe polichromie, a także sporządzono specjalną siatkę okalającą ścianę kaplicy na wota. W kaplicy znajdują się wota także od Ojca Świętego – złoty różaniec oraz budzik z napisem „Popatrz, jak szybko mija czas".

Bazylika – dodatkowe informacje:

- parking przy ul. Emilii i Karola Wojtyłów
- przed bazyliką plac Jana Pawła II
- bogate zaplecze gastronomiczne i noclegowe
- stoiska z pamiątkami

www.wadowicejp2.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 6.00, 7.30, 9.00 (młodzież), 10.30 (dzieci), 12.00, 13.30 (w roku szkolnym), 18.00 (IX-IV), 19.00 (V-VIII)
w dni powszednie: 6.00, 6.45, 7.30, 8.00, 12.00, 16.30 (1. piątki miesiąca), 18.00, w okresie wakacyjnym: 6.00, 8.00, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

listopad – Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny

Adres

pl. Jana Pawła II 1, 34-100 Wadowice

Pomnik Jana Pawła II przy sanktuarium

Dojazd

GPS 49°53'00.7"N 19°29'37.4"E
49.883532, 19.493734

- Jadąc od strony Krakowa, kierujemy się DK nr 7, a następnie DK nr 52 przez Kalwarię Zebrzydowską. Ulicami – Lwowską, H. Sienkiewicza i Teatralną wjeżdżamy do centrum.
- Jadąc od strony Bielska-Białej, kierujemy się DK nr 52 przez Inwałd, następnie ulicami – S. Batorego, W. Sikorskiego, H. Sienkiewicza i Teatralną wjeżdżamy do centrum. Sanktuarium znajduje się przy Placu Jana Pawła II, parkingi – przy jednokierunkowej ul. Emilii i Karola Wojtyłów. Dogodne połączenia autobusowe z Krakowa i Bielska-Białej.

Komunikacja

PKS, Wadowice, ul. marsz. J. Piłsudskiego 10, 34-100 Wadowice
PKP, Wadowice, ul. marsz. J. Piłsudskiego 10, 34-100 Wadowice

Inne atrakcje w pobliżu:

Wadowice
① Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II
② Muzeum Miejskie
③ Sanktuarium św. Józefa, Klasztor Karmelitów Bosych

Zakopane-Krzeptówki

Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej

Sanktuarium na Krzeptówkach

W 1951 r. na Jaszczurówce oo. Pallotyni wybudowali kaplicę, w której od razu zaczęto odprawiać nabożeństwa na cześć Matki Bożej Fatimskiej. Najpierw kultem otoczono obraz przedstawiający objawienia Maryi w Fatimie. Wizerunek ten znajduje się obecnie w kaplicy Niepokalanego Serca Maryi. W 1961 r. do sanktuarium trafiła figura Matki Bożej Fatimskiej, którą biskup Fatimy przekazał kardynałowi Wyszyńskiemu, by wędrowała po Europie odgrodzonej od zachodu żelazną kurtyną. Po 26 latach rekolekcji, które towarzyszyły wędrówce, w listopadzie 1987 r. papież Jan Paweł II koronował w Rzymie figurę.

W dniu 13 maja 1981 r. miał miejsce zamach na Ojca Świętego, wtedy w kaplicy rozpoczęto modlitwy do Matki Bożej o zdrowie dla papieża. Kaplica nie mieściła licznych wiernych – postanowiono wówczas wybudować kościół jako wotum wdzięczności za uratowanie życia Karola Wojtyły. Zanim wybudowano świątynię, wierni zawieźli do Watykanu jej makietę, by papież pobłogosławił plan.

Budowę świątyni rozpoczęto w 1987 r. W 1990 r. kardynał Franciszek Macharski wmurował kamień węgielny, który przywieziono z grobu św. Piotra oraz z miejsca pierwszego objawienia Matki Bożej w Fatimie. W fundamentach umieszczono różaniec ofiarowany przez papieża oraz jego zdjęcie. Ojciec Święty odwiedził sanktuarium 7 czerwca 1997 r. Dokonał wówczas uroczystej konsekracji kościoła. Misją sanktuarium jest wypełnianie próśb Matki Bożej Fatimskiej poprzez modlitwy,

Figura Matki Bożej Fatimskiej

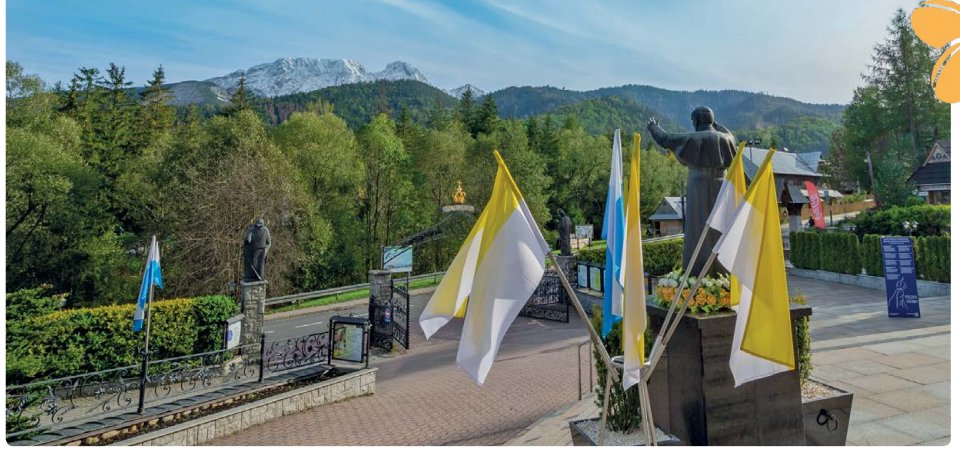

Widok z sanktuarium na Krzeptówkach

różaniec, nabożeństwa. W specjalny sposób czczona jest tu Matka Boża, ale niezwykle ważna jest też postać papieża Jana Pawła II.

W 2018 r. arcybiskup Marek Jędraszewski ogłosił kościół Matki Bożej Sanktuarium Narodowym.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- mur różańcowy oplatający sanktuarium
- brama zawierzenia
- tron papieski
- park z ołtarzem, przy którym papież Jan Paweł II sprawował mszę świętą w Zakopanem w 1997 r.

www.smbf.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 7.00, 8.30, 10.00, 11.30, 17.00, 19.00

w dni powszednie: 7.00, 19.00

Główne odpusty i uroczystości

Czuwania Fatimskie – 13. dnia każdego miesiąca od maja do października

Niedziele Fatimskie – pierwsza niedziela po 13-tym dniu każdego miesiąca (od maja do października)

Adres

ul. Krzeptówki 14, 34-500 Zakopane

Dojazd

GPS 49°17'05.8"N 19°55'22.7"E
49.284937, 19.922976

- Jadąc od strony Nowego Targu DK nr 47, wjeżdżamy do Zakopanego. Następnie kierujemy się DW nr 958 i ulicami: Kasprowicza, Nowotarską, Kościeliską, Skibówki dojeżdżamy do Krzeptówek. Sanktuarium znajduje się po prawej stronie.

Komunikacja

PKS, ul. Tadeusza Kościuszki 23,
34-500 Zakopane, tel. 18 20 144 53

PKP, ul. Chramcówki 35,
34-500 Zakopane

Inne atrakcje w pobliżu:

Zakopane

1. Kościół i cmentarz na Pęksowym Brzysku
2. Willa Koliba – Muzeum Stylu Zakopańskiego
3. Willa Atma – Muzeum Karola Szymanowskiego
4. Willa Harenda – Muzeum Jana Kasprowicza
5. Kolejka gondolowa na Kasprowy Wierch
6. Gubałówka, widok na Tatry
7. **Dolina Kościeliska**

Zakopane-Wiktorówki

Sanktuarium Matki Bożej Jaworzyńskiej, Królowej Tatr

Sanktuarium na Wiktorówkach

Sanktuarium położone jest w lesie na terenie Tatrzańskiego Parku Narodowego, na wysokości ok. 1200 m n.p.m. Geneza kaplicy sięga 1860 r., kiedy 14-letnia Marysia Murzańska zauważyła, że zwierzęta, których pilnowała zniknęły. Kiedy pobiegła do lasu, by je znaleźć, na jednym z drzew miała zobaczyć blask, a w nim "piękną Panią". Marysia pozdrowiła ją i dostała obietnicę oraz polecenia. Obietnicą było odnalezienie stada, co też się stało, zaś polecenia dotyczyły upominania ludzi, by żyli bez grzechu i odpokutowali za dawne winy.

Początkowo górale modlili się przy obrazku powieszonym na drzewie, później płaskorzeźbie, a pod koniec stulecia kapliczce z figurą Matki Bożej Królowej Tatr. Obecnie rzeźba jest w głównym ołtarzu, a kapliczka wisi na zewnętrznej ścianie prezbiterium. W 1902 r. powstała na wzór szałasu pasterskiego kaplica – niedługo potem spłonęła, a śladem po pożarze jest osmolona dłoń figury Matki Bożej. Rzeźbę ponownie zawieszono – w skrzynce w kształcie kapliczki – na drzewie.

W 1921 r. powstała kolejna budowla, zniszczona później przez burzę śnieżną. Następną, istniejącą do dziś kaplicę poświęcono w 1938 r. Podczas wojny figurę przechowano w Bukowinie, na Wiktorówki uroczyście powróciła w 1945 r. Mimo polityki niesprzyjającej duszpasterstwu, kult maryjny kwitł. Kaplicę rozbudowywano, a w miejscu, gdzie miała się ukazać Matka Boża, umieszczono na drzewie kapliczkę. Wiktorówki pod opiekę dominikanom przekazał oficjalnie ks. kard. Karol Wojtyła w 1975 r., tworząc specjalistyczną placówkę duszpasterstwa turystycznego w Tatrach, z zapleczem i bazą dla księży w Małym Cichem. W 2011 r. figura Matki Bożej została koronowana. Od 2012 r. założono dom zakonny pw. św. Jana Pawła II.

Sanktuarium przez cały rok przyciąga wiernych, turystów, a uroczystości sierpniowe gromadzą tłumy pielgrzymów.

Figura Matki Bożej Królowej Tatr

Wnętrze sanktuarium na Wiktorówkach

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Miejsce Pamięci z tablicami o tych, co odeszli
- źródełko

wiktorowki.dominikanie.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 9.00, 11.00, 13.00, 17.00 (VII-IX)
w dni powszednie: godz. 12.00

Główne odpusty i uroczystości

15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny – odpust

Adres

Dolina Złota, przy niebieskim szlaku pieszym prowadzącym na Rusinową Polanę

Dojazd

GPS 49°15'54.8"N 20°05'11.2"E
49.265207, 20.086446

- Jadąc z Zakopanego lub Bukowiny Tatrzańskiej kierujemy się w stronę Łysej Polany i Palenicy Białczańskiej. Samochód można zostawić na parkingu na Wierchu Poroniec. Znajduje się on po prawej stronie przy drodze nr 960 z Bukowiny Tatrzańskiej na Łysą Polanę, ok. 400 m na południe od charakterystycznego ronda. Stąd udajemy się zielonym szlakiem w kierunku Rusinowej Polany (1 h 10 min). Następnie niebieskim szlakiem po ok. 10 min dochodzimy do Sanktuarium.

Komunikacja

PKS, Zakopane, ul. Tadeusza Kościuszki 23, 34-500 Zakopane, tel. 18 20 144 53

PKP, Zakopane, ul. Chramcówki 35, 34-500 Zakopane

Inne atrakcje w pobliżu:

Zakopane

1. Kościół i cmentarz na Pęksowym Brzysku
2. Willa Atma – Muzeum Karola Szymanowskiego
3. Willa Harenda – Muzeum Jana Kasprowicza
4. Kolejka gondolowa na Kasprowy Wierch
5. **Bukowina Tatrzańska** – Termy Bukovina

Nowy Sącz

Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia

Sanktuarium w Nowym Sączu

Sanktuarium nowosądeckim opiekują się oo. Jezuici. W głównym ołtarzu kościoła znajduje się otoczony czcią wizerunek Matki Bożej Pocieszenia. Powstał on w 2. poł. XVI w., autor nie jest znany, pochodził najprawdopodobniej ze szkoły krakowskiej lub nowosądeckiej. Obraz namalowano temperą na podkładzie kredowym na desce lipowej, ma wymiary 2 m (w szczytowym punkcie) x 120 cm. Centralną postacią jest siedząca Matka Boża z Dzieciątkiem na lewym ramieniu. Możliwe, że do kościoła Ducha Świętego przekazała obraz jego fundatorka, Zofia pochodząca z magnackiego rodu Jordanów z Zakliczyna. Przez wieki na obrazie pojawiały się liczne ozdoby – m.in. pozłacana sukienka, broszka, złoty łańcuch. Z nakazu konserwatora zostały jednak zdjęte (z obawy by nie niszczyły malowidła). W 1963 r. obraz został koronowany papieskimi koronami przez prymasa Polski kardynała Stefana Wyszyńskiego – obecnie są to jedyne ozdoby obrazu.

Obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem

Wizerunek posiada zasłonę z obrazem przedstawiającym scenę Zesłania Ducha Świętego (wykonał go włoski artysta Ulisses Passani). Ołtarz główny w obecnym kształcie pochodzi z 1890 r., natomiast prezbiterium jest gotyckie i podziwiać w nim można m.in. liczne dary dziękczynne – wota. W sanktuarium warto zwrócić uwagę na nietypową nawę boczną, która pierwotnie była krużgankiem, a dopiero na pocz. XVII w. stała się częścią kościoła. Na jej przedłużeniu znajduje się kaplica z obrazem św. Anny Samotrzeć z końca XVI w. – także otoczony czcią. Świadczą o tym liczne wota i to, że w 1611 r. ratowano go z pożaru kościoła na równi z obrazem Matki Bożej Pocieszenia. Kolejna kaplica jest poświęcona św. Stanisławowi Kostce – znajdują się tu przedstawienia z życia świętego, a także jego relikwie.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- dziedziniec – obszerny plac z ołtarzem polowym
- obok kościoła Bursa Księży Jezuitów
- parkowanie przy uliczkach wokół sanktuarium

www.nowysacz.jezuici.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 5.30, 6.15, 7.30, 9.00, 10.30, 12.00,16.00, 18.00
w dni powszednie: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

uroczystość Zesłania Ducha Świętego
niedziela po 28 sierpnia – Matki Bożej Pocieszenia

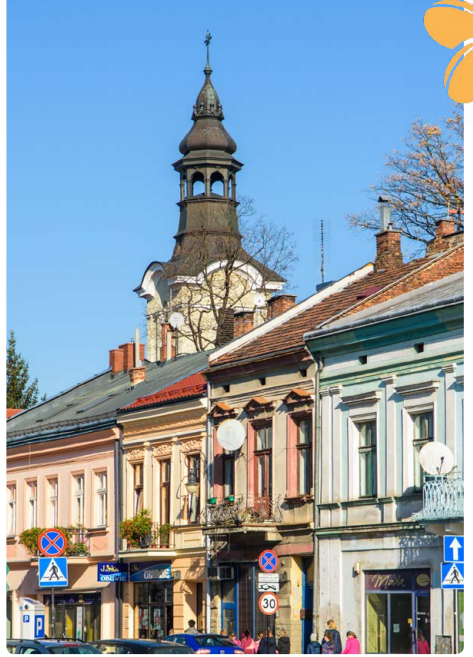

Sanktuarium w Nowym Sączu

Adres

ul. ks. Piotra Skargi 10, 33-300 Nowy Sącz

Dojazd

GPS 49°37'35.0"N 20°41'31.5"E
49.626390, 20.692089

- Sanktuarium znajduje się w centrum miasta nieopodal rynku. Dojazd jednokierunkową ulicą Piotra Skargi lub ul. Świętego Ducha. Parkowanie wzdłuż ulic w pobliżu sanktuarium.

Komunikacja

PKS, Plac gen. Henryka Dąbrowskiego 2, 33-300 Nowy Sącz, tel. 703 40 33 40
PKP, ul. Kolejowa 15, 33-300 Nowy Sącz, tel. 703 200 200

Inne atrakcje w pobliżu:

Nowy Sącz

① zabytki sakralne – kościoły (m.in. kolegiata pw. św. Małgorzaty z XIII/XIV w.), synagoga, ratusz, ruiny zamku z fragmentami murów obronnych, Dom Gotycki – siedziba Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu
② Sądecki Park Etnograficzny – skansen regionalny
③ Miasteczko Galicyjskie – filia Sdeckiego Parku Etnograficznego

Dziekanowice

Sanktuarium Macierzyństwa Najświętszej Maryi Panny

Kościół pw. św. Mikołaja i św. Marii Magdaleny oraz sanktuarium w Dziekanowicach

Parafia w Dziekanowicach istniała już w 1. poł. XIII w. Znajduje się tu zabytkowy kościół pw. św. Mikołaja i św. Marii Magdaleny – jedna z najstarszych budowli sakralnych w południowej Polsce. Z końca XII w. pochodzą fragmenty romańskich polichromii. Najstarsze jest prezbiterium, nawę dobudowano w XVII i XVIII w. Prawdopodobnie wtedy w świątyni umieszczono otoczony czcią obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem. Od 1943 r. obraz znajdował się w ołtarzu głównym.

15 września 1943 r. słynącemu łaskami obrazowi nadano tytuł Macierzyństwa Najświętszej Maryi Panny – od tego momentu Matka Boża stała się główną patronką parafii. Sześć lat później rozpoczęto prace nad budową nowego kościoła. Świątynia powstała w latach 1960–1966 z okazji 1000-lecia Chrztu Polski. Poświęcenia świątyni pw. Macierzyństwa NMP dokonał Metropolita Krakowski, arcybiskup Karol Wojtyła w dniu 24 września 1966 r. Wtedy uroczyście przeniesiono cudowny obraz do nowego kościoła. Od 1991 r. wizerunek Matki Bożej znajduje się w bocznym ołtarzu. W tym samym roku, 29 września, metropolita krakowski, kardynał Franciszek Macharski nałożył na obraz korony poświęcone

Matki Bożej z Dzieciątkiem

przez papieża Jana Pawła II. W 1998 r. świątyni nadano rangę sanktuarium. Konsekracja odbyła się 15 grudnia 2002 r.

Obraz Matki Bożej Dziekanowskiej został namalowany na płótnie w XVII w. przez nieznanego artystę z tzw. szkoły krakowskiej. Od momentu umieszczenia w kościele otoczony został czcią i zasłynął łaskami, o czym świadczą m.in. wota pojawiające się od 2. poł. XVII w., a także przybranie wizerunku srebrną sukienką oraz koronami w XVIII w.

Liczną grupą pielgrzymów przybywających do Dziekanowic stanowią rodzice i matki oczekujące potomstwa.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- kościół pw. św. Mikołaja i św. Marii Magdaleny – zabytek romański (obok sanktuarium)
- parking przy sanktuarium oraz zatoczki przy głównej drodze

www.dziekanowice.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 7.00, 9.00, 11.00, 16.00
w dni powszednie: 7.00, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

11 października (lub najbliższa niedziela) – główny odpust parafialny ku czci Matki Bożej Dziekanowskiej

22 lipca – św. Marii Magdaleny

6 grudnia – św. Mikołaja

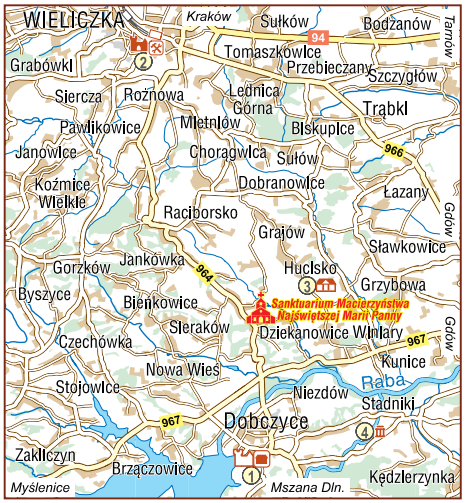

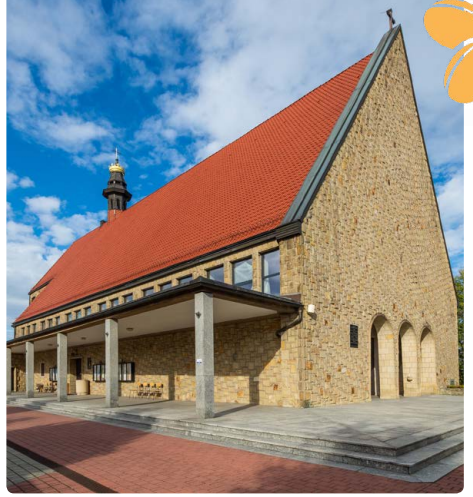

Sanktuarium w Dziekanowicach

Adres

Dziekanowice 7, 32-410 Dobczyce

Dojazd

GPS 49°54'04.1"N 20°05'56.8"E
49.901132, 20.099112

- Jadąc od strony Wieliczki kierujemy się na południe DW nr 94. Dojeżdżamy do Dziekanowic – sanktuarium znajduje się przy głównej drodze po lewej stronie. Z Krakowa można dojechać busem (kierunek Dobczyce).
- Jadąc od strony Myślenic, kierujemy się na wschód DW nr 967. W Dobczycach skręcamy w lewo w drogę wojewódzką nr 964 prowadzącą do Dziekanowic. Sanktuarium usytuowane jest przy głównej drodze po prawej stronie.

Komunikacja

PKS, Wieliczka, ul. E. Dembowskiego, 32-020 Wieliczka
PKP, Wieliczka, ul. E. Dembowskiego, 32-020 Wieliczka

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Dobczyce** – wzgórze zamkowe: ruiny zamku z Muzeum Regionalnym, skansenem Drewnianego Budownictwa Ludowego; zapora wodna (korona zapory udostępniona do zwiedzania)
2. **Wieliczka** – kopalnia soli i zamek żupny
3. **Hucisko** – dom T. Kantora
4. **Stadniki** – Muzeum Misyjne

Trzebinia

Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej

Sanktuarium w Trzebini

Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej powstało na początku XX w. i słynie z nabożeństw fatimskich. Miejscem opiekują się księża Salwatorianie (Towarzystwo Boskiego Zbawiciela), którzy przybyli do Trzebini w 1900 r. W następnym roku założyli tu pierwszą swoją polską placówkę. Oprócz kościoła, którego budowę rozpoczęto w 1910 r., wybudowano także dom rekolekcyjny (1928 r.) – pierwszy w Polsce. W 1938 r. jako abiturient uczestniczył tutaj w spotkaniach Karol Wojtyła. Budowę kościoła przerwała II wojna światowa, prace wznowiono dopiero w 1954 r., a zakończono w 1961 r.

Świątynię konsekrował kardynał Franciszek Macharski w 1983 r., zaś rangę sanktuarium nadano jej w 1997 r. W tym samym roku kardynał koronował figurę koroną papieską. Kolejnym wyróżnieniem było nadanie kościołowi godności bazyliki mniejszej w styczniu 2013 r. – co uroczyście ogłosił Metropolita Krakowski kardynał Stanisław Dziwisz podczas czuwania fatimskiego 14 września 2013 r.

Nieco wcześniej, w nocy z 7 na 8 czerwca 2013 r. miała miejsce profanacja figury – próbowano zerwać koronę Matki Bożej, wskutek czego figura została uszkodzona. W kolejnym miesiącu (21.07) ponownie poświęcono figurę Matki Bożej i koronę. Historia czuwań fatimskich sięga 1950 r., kiedy po zakończonych majowych rekolekcjach wierni modlili się całą noc. Figura Matki Bożej do Trzebini została sprowadzona 12 lat później, w 1962 r. Pięć lat później umieszczono ją w specjalnej kaplicy. Odwiedzając sanktuarium, warto zwrócić uwagę na kolorowe witraże i 35-głosowe organy. Kościół otoczony jest rozległym parkiem, w którym znajdują się m.in. kamienna grota z figurą Matki Bożej Fatimskiej oraz stacje Drogi Krzyżowej. Sanktuarium leży na Szlaku Maryjnym Częstochowa – Mariazell oraz na Szlaku Papieskim Ziemi Chrzanowskiej.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Dom Centrum Formacji Duchowej – możliwość noclegu dla grup lub osób indywidulanych, wymagana wcześniejsza rezerwacja, tel. 32 753 54 80
- park z grotą i figurą Matki Bożej Fatimskiej oraz stacjami Drogi Krzyżowej
- parking

www.trzebinia.salwatorianie.pl

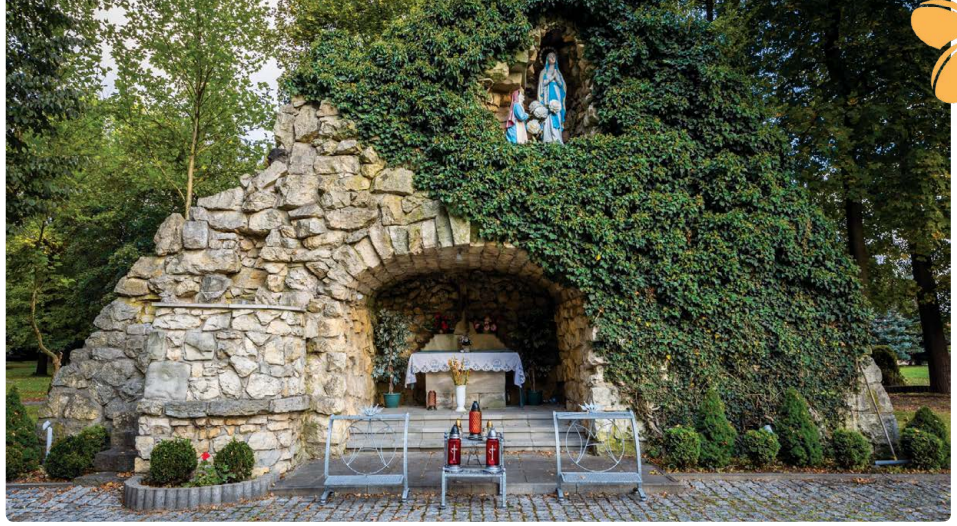

Kamienna grota z figurą Matki Bożej Fatimskiej

Msze święte

w niedziele i święta: 7.00, 8.30, 10.00, 11.30, 18.00
w dni powszednie: 7.00, 18.00 (17.00 czas zimowy)

Główne odpusty i uroczystości

- odpust Najświętszego Serca Pana Jezusa – pierwsza niedziela po lub przed świętem
- 13 maja – Wspomnienie Matki Bożej Fatimskiej – odpust
- Czuwania Fatimskie – od maja do października po 13. dniu danego miesiąca

Adres

ul. B. Głowackiego 3, 32-540 Trzebinia

Figura Matki Bożej Fatimskiej

Dojazd

GPS 50°09'12.1"N 19°26'55.5"E
50.153354, 19.448738

- Z Katowic i Krakowa można dojechać autostradą A4 (węzeł Chrzanów I). Następnie zjeżdżamy w DK nr 79 w kierunku Trzebini. Sanktuarium po prawej stronie, przed dworcem kolejowym.

Komunikacja

PKS, ul. Tadeusza Kościuszki, 32-540 Trzebinia
PKP, ul. Dworcowa, 32-540 Trzebinia

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Trzebinia** – Muzeum Regionalne (wystawy prezentujące rozwój przemysłu)
2. **Puszcza Dulowska**
3. **Płoki** – Sanktuarium Matki Bożej

Jordanów

Sanktuarium Matki Bożej Trudnego Zawierzenia

Sanktuarium w Jordanowie

Pierwszym obiektem sakralnym w Jordanowie była kaplica pw. św. Wawrzyńca, którą opiekował się pleban z Łętowni (samodzielna parafia w Jordanowie erygowana była dopiero w 1856 r.). Drewniany kościół wzniesiono tuż po założeniu miasta, w 2. poł. XVI w. Fundatorką była Anna z Sieniawskich Jordanowa, wdowa po Wawrzyńcu Spytku Jordanie z Zakliczyna – wojewodzie krakowskim, założycielu Jordanowa. Dzisiejszy, murowany kościół wybudowano w 1912 r. według projektu znanego lwowskiego architekta Jana Sas Zubrzyckiego. Ceglana, podzielona kamiennymi filarami trójnawowa świątynia, jest pw. Trójcy Przenajświętszej. Konsekracja neogotyckiego kościoła miała miejsce w 1972 r., a dokonał jej ks. kardynał Karol Wojtyła. Wewnątrz podziwiać można obrazy z XVI-XVII w. – świętej Trójcy oraz Nawiedzenia świętej Elżbiety. Pierwotnie znajdowały się w tryptyku ołtarza głównego drewnianego kościoła.

Z poprzedniego kościoła przeniesiono także szczególnie czczony obraz Matki Bożej. Pierwsze wzmianki o tym malowidle pochodzą z 1618 r. Jest on kopią wizerunku Matki Bożej Częstochowskiej – powstał kilka lat po nim i od początku stał się obiektem lokalnego kultu. Koronacji obrazu koronami biskupimi dokonał 25 IX 1994 r. metropolita krakowski, kard. Franciszek Macharski, nadając Matce Bożej tytuł Matki Bożej Trudnego Zawierzenia. Pobłogosławione przez papieża Benedykta XVI korony papieskie nałożono 9 X 2010 r. Przed obrazem modlą się wierni, prosząc o łaskę i uzdrowienie. Obraz znajduje się w rokokowej bocznej kaplicy.

Rangę sanktuarium kościół uzyskał w 1999 r. Jest to również miejsce kultu pochodzących z Jordanowa księży: Piotra Dańkowskiego oraz Stanisława Pyrtka. Zginęli oni podczas II wojny światowej i zostali beatyfikowani przez papieża Jana Pawła II w 1999 r.

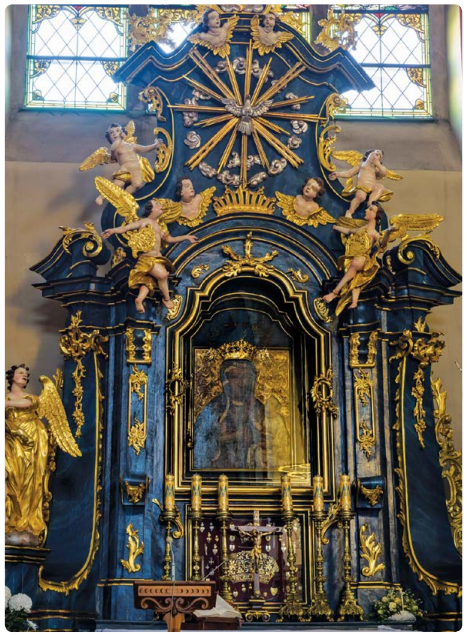

Obraz Matki Bożej w sanktuarium w Jordanowie

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- parking – niewielki parking obok kościoła, ponadto miejsca postojowe na rynku (ok. 120 m)

www.jordanowskiesanktuarium.diecezja.krakow.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 7.00, 8.30, 10.00, 11.30, 17.00
w dni powszednie: 6.30, 7.00 (przed Obrazem MB Trudnego Zawierzenia), 18.00
w okresie wakacji i ferii: 7.00 i 18.00
święta i uroczystości, gdy nie wypada porządek niedzielny: 7.00, 8.00, 9.00 i 18.00

Sanktuarium w Jordanowie

Główne odpusty i uroczystości

Nabożeństwo do Matki Bożej Trudnego Zawierzenia – każdego 13. dnia miesiąca

Adres

ul. Kolejowa 8, 34-240 Jordanów

Dojazd

GPS 49°38'52.0"N 19°49'44.3"E
49.647782, 19.828970

- Od strony Krakowa jedziemy drogą ekspresową S7. W Skomielnej Białej zjeżdżamy w DK nr 28 i kierujemy się w stronę Jordanowa. Sanktuarium znajduje się w centrum miasta. Do Jordanowa przyjeżdżają busy m.in. z Krakowa, Zakopanego, Rabki-Zdroju. Można też dojechać pociągiem: trasa Kraków – Zakopane (stacja Jordanów).

Komunikacja

PKS, ul. Rynek, 34-240 Jordanów
PKP, ul. Przemysłowa, 34-240 Jordanów

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Wysoka** – dwór z XVII w.
2. **Rabka-Zdrój** – Park Zdrojowy i tężnia
3. **Rabka-Zdrój** – Park Rozrywki „Rabkoland"
4. **Chabówka** – Skansen Taboru Kolejowego

Maków Podhalański

Sanktuarium Matki Bożej Makowskiej – Opiekunki i Królowej Rodzin

Sanktuarium w Makowie Podhalańskim

Sanktuarium Matki Bożej Makowskiej – Opiekunki i Królowej Rodzin malowniczo położone jest w dolinie Skawy wśród beskidzkich gór. Pierwszy kościół w Makowie powstał w XIV w. W XVI w. zastąpiono go większym – świątynie nosiły wezwanie św. Klemensa. Kolejny kościół, pw. Przemienienia Pańskiego, wybudowano ok. 1700 r. i po przeniesieniu do niego cudownego obrazu (1745 r.), mniejszą świątynię wyburzono. Nowy budynek w latach 1828–1833 powiększono, a obecna, górująca nad miastem bryła, nosi cechy stylu późnoklasycystycznego. Zachowano w niej m.in. barokowe prezbiterium z kaplicą z przełomu XVII/XVIII w. W wieży zegarowej umieszczono dwa zabytkowe dzwony z 1547 i 1663 r. Świątynię konsekrował w 1833 r. biskup tarnowski. Na życzenie wiernych, w 1963 r. uroczyście przeniesiono obraz Matki Bożej z bocznej kaplicy do ołtarza głównego, gdzie znajduje się do dziś.

Cudowny obraz Matki Bożej powstał pod koniec XVI w., dokładna data i autor są nieznane. Malowidło wykonano temperą na podkładzie kredowym położonym na desce lipowej. Obraz przedstawia Matkę Bożą trzymającą w lewej ręce Dzieciątko. Wizerunek szybko został otoczony czcią wiernych, a także licznymi wotami dziękczynnymi. Na obraz nakładano srebrne sukienki i korony, co świadczy o rosnącej popularności tutejszego sanktuarium. Szczególnie widoczne stało się to po ogłoszeniu przez papieża Piusa IX w 1854 r. dogmatu o Niepokalanym Poczęciu. Wtedy też, w XIX w., napisano pieśń religijną ze słowami "Ciebie chwalimy, o Ty, Matko Boska, Bo jesteś nasza i jesteś makowska". Obraz został koronowany przez papieża Jana Pawła II w 1979 r. podczas mszy św. na krakowskich Błoniach.

Ogrójec we wnęce schodów

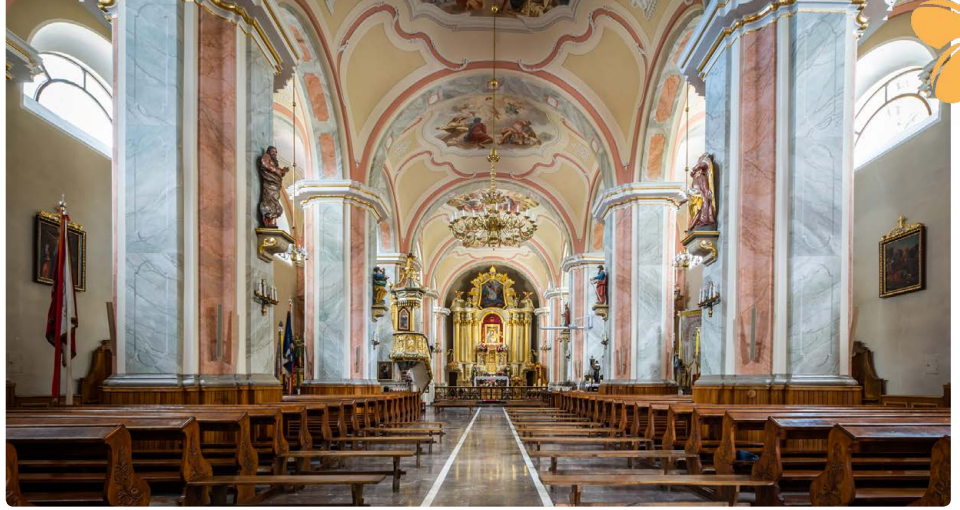

Wnętrze sanktuarium w Makowie Podhalańskim

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Ogrójec we wnęce monumentalnych schodów prowadzących do kościoła
- duży parking przy kościele

www.parafiamakowska.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 13.00, 17.00

w dni powszednie: 6.30, 7.00, 8.00, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

8 grudnia – Niepokalanego Poczęcia NMP

6 sierpnia – Przemienienia Pańskiego (obchodzone w niedzielę najbliższą tej daty)

Adres

ul. Kościelna 14, 34-220 Maków Podhalański

Dojazd

GPS 49°43'55.6"N 19°40'35.5"E
49.732114, 19.676514

- Jadąc DK nr 28 od strony Suchej Beskidzkiej, skręcamy na rynku w lewo. Na rondzie zjeżdżamy w ul. Kościelną. Po przejechaniu 200 m – sanktuarium po lewej stronie. Parking przykościelny po prawej stronie.
- Dogodny dojazd komunikacją publiczną z Krakowa.

Komunikacja

PKS, ul. Kolejowa 14, 34-220 Maków Podhalański
PKP, ul. Kolejowa 11, 34-220 Maków Podhalański

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Maków Podhalański** – Izba Regionalna w Miejskiej Bibliotece Publicznej
2. **Sucha Beskidzka** – drewniana karczma „Rzym"
3. **Sucha Beskidzka** – Zamek renesansowy z XVI w. i Muzeum Miejskie w Suchej Beskidzkiej

Myślenice

Sanktuarium Matki Bożej Myślenickiej

Obraz Matki Bożej Myślenickiej w wybudowanej specjanie dla niego kaplicy

Parafia w Myślenicach istniała już w 1325 r., natomiast gotycki kościół pw. Narodzenia NMP powstał w 1465 r. Jednonawowa bryła stopniowo była rozbudowywana – dobudowano wieżę (1543 r.), kaplicę Matki Bożej Myślenickiej (1642–1646), zakrystię, kaplicę Pana Jezusa, a także kruchty. W zewnętrznej ścianie kaplicy Matki Bożej znajduje się nietypowy kamień, w którym wykuta jest stopa z inskrypcją: Jezus Maria Józef i otoczona napisem: Chwyćmy się śladów Maryi – grzesznicy.

Szczególnie czczony w sanktuarium jest wizerunek Matki Bożej Myślenickiej. Dzieło nieznanego, włoskiego artysty pochodzi z przełomu renesansu i baroku. Według podań obraz należał pierwotnie do papieża Sykstusa V, który w testamencie zapisał go krewnej – zakonnicy z Wenecji. Później otrzymał go książę Jerzy Zbarski i przywiózł do Krakowa. Do Myślenic wizerunek trafił w 1624 r. – przywiózł go Marcin Grabysz, gdy w Krakowie wybuchła zaraza, ratując tym samym obraz przed spaleniem (w ten sposób chroniono się przed rozprzestrzenianiem chorób).

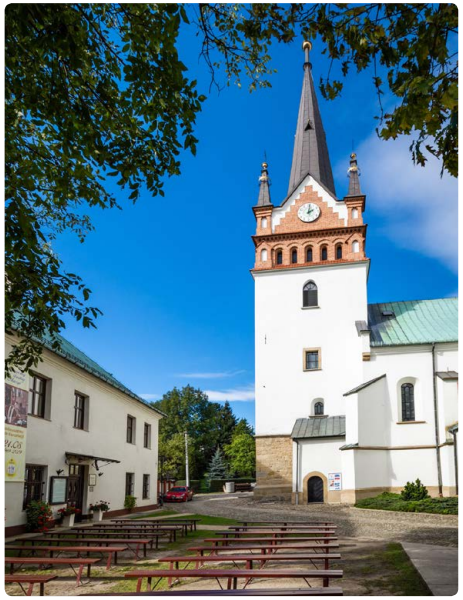

Sanktuarium w Myślenicach

Rynek w Myślenicach, w tle widoczna wieża sanktuarium

Wkrótce odnotowuje się historie mówiące o cudach przy obrazie. W 1633 r. z płótna kapią łzy i bije jasność, a do wizerunku Matki Bożej przykładane są chusty, które potem mają moc uzdrawiającą. Obraz uznany zostaje za cudowny i przeniesiony do kościoła, a miasto zaczynają odwiedzać pielgrzymi, zostawiając przy wizerunku Matki Bożej wota dziękczynne. Kiedy kult wokół obrazu rozrasta się, krakowski hetman wielki koronny, kasztelan krakowski Stanisław Koniecpolski funduje kaplicę, w której do dziś można podziwiać cudowny wizerunek.

Otoczony czcią obraz został koronowany 24 sierpnia 1969 r. Stało się to dzięki staraniom kardynała Karola Wojtyły. W 1983 r. korony zostały skradzione – nowe poświęcił papież Jan Paweł II, a rekoronacji dokonał we wrześniu tego samego roku kardynał Franciszek Macharski.

sanktuarium.myslenice.pl

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- parking przy sanktuarium

Msze święte

w niedziele i święta: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 12.30, 14.00, 18.00

w dni powszednie: 6.30, 7.00 (poza pierwszym piątkiem miesiąca), 7.30, 8.00, 18.00

Adres

ul. Królowej Jadwigi 5, 32-400 Myślenice

Dojazd

GPS 49°50'02.1"N 19°56'10.5"E
49.833927, 19.936243

- Jadąc od strony Krakowa poruszamy się DK nr 7, sanktuarium znajduje się w centrum miasta nieopodal rynku. Dogodne połączenie autobusowe/busowe z Krakowa.

Komunikacja

PKS, Myślenice, ul. Słoneczna 2, 32-400 Myślenice, tel. 48 12 272 16 40

PKP, Kraków, Plac Kolejowy 1, 31-154 Kraków, tel. 48 12 393 12 34

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Myślenice** – rynek z zabytkowymi rzeźbami, fontanną i kamienicami (jedna z nich z wizerunkiem Matki Bożej Myślenickiej)
2. **Myślenice** – Muzeum Niepodległości
3. **Myślenice** – późnogotycki kościół św. Jakuba
4. **Zarabie** – centrum rekreacji nad rz. Rabą
5. **Ruiny zamku** na zboczu Ukleiny

Czarny Potok

Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej

Sanktuarium w Czarnym Potoku

Nieopodal Łącka w Beskidzie Sądeckim ukryte jest sanktuarium Matki Bożej Bolesnej. Historia tutejszego kultu maryjnego sięga połowy XV w., kiedy wybudowano drugą świątynię służącą wiernym do 1755 r. Pierwsza prawdopodobnie powstała w 2. poł. XIII w. Konsekracji świątyni dokonano w 1449 r., a w głównym ołtarzu umieszczono obraz Opłakiwanie Chrystusa (obecnie znajdujący się w Muzeum Diecezjalnym w Tarnowie).

Współczesny kościół powstał w 2. poł. XVIII w. Jest to drewniana budowla konstrukcji zrębowej. Ołtarz główny pochodzi z XVII w. W części centralnej umieszczono słynący łaskami obraz Matki Bożej Bolesnej, nazywany Czarnopotocką Pietą. Dzieło (116 x 75 cm) podpisane jest sygnaturą nieznanego malarza M. I., a na odwrocie wycięta jest w modrzewiowej desce data 1649. Obraz przedstawia scenę pasyjną z głównym akcentem położonym na postaci Matki Bożej. W 1999 r. nałożono na niego korony.

Obraz z Czarnopotocką Pietą nie od razu znalazł się w kościele – możliwe że wcześniej znajdował się w dworze fundatora. Do świątyni trafił przed 1714 r., kiedy przyozdobiono go srebrną sukienką. Wizerunek zastąpił obraz Opłakiwanie Chrystusa. Najstarszy opis doznanych za sprawą obrazu łask pochodzi z 1678 r., w 1727 r. założono pierwszą Księgę Łaskę, pojawiły się liczne wota.

Pomnik Jana Pawła II w Czarnym Potoku

Od 1867 r. kult szerzyło lokalne Bractwo Różańcowe. Obok cudownego obrazu umieszczono dwie figury św. Marcina, patrona parafii. Jedna przedstawia go jako legionistę, druga biskupa. We wnętrzu kościoła warto zwrócić uwagę zarówno na zabytkowe obrazy, jak i dzieła z końca XX w., wykonane przez twórców z terenu Sądecczyzny. Zabytkowa jest także figura Matki Bożej z dzieciątkiem z przełomu XVII/XVIII w. – koronowana w 1899 r. i pokryta złotem na przełomie 2013/14 r. Ponieważ sanktuarium przyciąga rzesze wiernych, obecnie trwają prace nad budową większej, murowanej świątyni.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- lipa z kapliczką Matki Bożej z Dzieciątkiem (kopia figury z wnętrza kościoła); drzewo liczy ok. 650 lat
- parking

www.parafiaczarnypotok.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 7.00, 9.00, 11.00, 16.00
w dni powszednie: 6.30, 17.00 (18.00)

Główne odpusty i uroczystości

piątek przed Niedzielą Palmową
niedziela po 15 września
listopad – święto patrona kościoła – św. Marcina

Wnętrze sanktuarium w Czarnym Potoku

Adres

Czarny Potok 23, 33-390 Łącko

Dojazd

GPS 49°34'46.5"N 20°28'53.6"E
49.579590, 20.481545

- Z Nowego Sącza jedziemy DW nr 969 w kierunku Łącka. W Naszacowicach skręcamy na drugim rondzie w prawo – na Czarny Potok. Sanktuarium znajduje się w centrum wsi. Dogodny dojazd autobusem z Nowego Sącza.

Komunikacja

PKS, Nowy Sącz, Plac gen. Henryka Dąbrowskiego 2, 33-300 Nowy Sącz, tel. 703 40 33 40

PKP, Nowy Sącz, ul. Kolejowa 15, 33-300 Nowy Sącz, tel. 703 200 200

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Łącko** – gmina znana m.in. z sadownictwa i majowego Święta Kwitnącej Jabłoni
2. **Świdnik** – drewniany dwór (na Szlaku Architektury Drewnianej)
3. **Łukowica** – drewniany kościółek z XVII w. (na Szlaku Architektury Drewnianej)

Lipinki

Sanktuarium Matki Bożej Wniebowziętej

Sanktuarium w Lipinkach

Historia Lipinek sięga II poł. XIV w. – w tym samym okresie powstała parafia. Nazwa osady wywodzi się od dużej liczby rosnących tu niegdyś lip. Pierwsza świątynia była niewielka, nadano jej wezwanie św. Marcina.
Około 1400 r. nieznany artysta wyrzeźbił figurę Matki Bożej z Dzieciątkiem – początkowo znajdowała się w Bieczu, później w Męcinie Wielkiej i do niej zaczęły przybywać pielgrzymki z całego Podkarpacia, Węgier i Słowacji. Gdy Męcina wyludniła się na skutek wojen i zarazy, parafię rzymskokatolicką zlikwidowano, cudowna figura na początku XVI w. została przeniesiona do Lipinek. Figurę początkowo umieszczono w lokalnym kościele, jednak przez wzgląd na licznie przybywających pielgrzymów, hrabia Jan Wielkopolski ufundował w 1624 r. nową świątynię – pod wezwaniem Matki Bożej Wniebowziętej. Kolejny kościół powstał w 1780 r. dzięki Ewarystowi Kuropatnickiemi – dziedzicowi Lipinek,

Wnętrze sanktuarium w Lipinkach

gdyż poprzednia budowla groziła zawaleniem. W czasach panowania cesarza Józefa II skonfiskowano cenne wyposażenie z kościoła oraz zabroniono pielgrzymek.
Lipinki odżyły w 1939 r., kiedy do parafii wrócił ks. Jan Patrzyk i rozpoczął porządkowanie dokumentów związanych z figurą Matki Bożej. 8 grudnia przeniesiono figurę do kościoła i przywrócono nabożeństwa ku jej czci. W 1969 r. Kapituła Rzymska pozwoliła na koronację figury Matki Bożej papieskimi koronami. Kiedy przygotowywano się do uroczystości, 8 stycznia 1972 r. pożar zniszczył świątynię i częściowo otoczoną czcią rzeźbę. To wydarzenie nie zakończyło kultu maryjnego – zapisane są informacje o kolejnych łaskach. Figura została zrekonstruowana, a koronacja nastąpiła 17 sierpnia 1980 r. W 2005 r. konsekrowano nowy kościół, do którego przeniesiono cudowny wizerunek.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Diecezjalny Ośrodek Profilaktyki i Wychowania im. Świętego Józefa – 70 miejsc noclegowych, wyżywienie, multimedialna sala konferencyjna, boisko
- parking

sanktuarium.lipinki.org

Msze święte

w niedziele i święta: 7.00, 9.00, 11.00
w dni powszednie: 7.00, 9.00, 11.00 i 18.00 (w czasie zimowym 16.30)

Figura Matki Bożej z Dzieciątkiem

Główne odpusty i uroczystości

14–17 sierpnia – Wniebowzięcie NMP

Adres

Lipinki 7, 38-305 Lipinki

Dojazd

GPS 49°40'12.9"N 21°17'28.7"E
49.670253, 21.291302

- Jadąc od strony Gorlic, kierujemy się drogą wojewódzką nr 993 do Rozdziela, gdzie skręcamy w lewo do Lipinek. Sanktuarium po prawej stronie głównej drogi.

Komunikacja

PKS, ul. Bardiowska 3, 38-300 Gorlice, tel. 18 353 00 00
PKP, ul. Bardiowska 4, 38-300 Gorlice

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Gorlice** – Muzeum Regionalne PTTK im. Ignacego Łukasiewicza, Dwór Karwacjanów – siedziba Muzeum Dwory Karwacjanów i Gładyszów, neorenesansowa Bazylika Mniejsza NMP
2. **Góra Cmentarna** – cmentarz z I wojny światowej nr 91
3. **Sękowa** – drewniany kościół z XVI w. wpisany na Listę UNESCO
4. **Wapienne** – najmniejsze polskie uzdrowisko
5. **Biecz** – średniowieczna zabudowa

Borek Stary

Sanktuarium Matki Boskiej Borkowskiej

Kościół i klasztor oo. Dominikanów w Borku Starym

W Borku Starym kult Matki Boskiej rozwinął się zanim ziemie te przyłączył do Polski Kazimierz Wielki. Sława Pani Borkowskiej wykraczała daleko poza granice kraju. Została wymieniona w „Atlasie" Wilhelma Gumppenberga z 1657 r. zawierającym wykaz 1200 wizerunków maryjnych. Niewielki stosunkowo obraz o wymiarach 55,5 x 63,5 cm namalowany na desce lipowej w typie Hodegetrii, to zarazem kowczeg. Otaczają go listwy wyglądające jak rama, zawężające pole malunku. Pośrodku każdej listwy znajdują się otwory, w których umieszczono relikwie. Oprócz drewna Krzyża Świętego są to najprawdopodobniej szczątki św. Barbary i św. Andrzeja Apostoła. Obraz posiada zagadkowy rewers. Tworzy go tarcza w formie ryngrafu z białym, podwójnym krzyżem o krótszym górnym ramieniu, umieszczonym na czarnym tle. Ceremonii koronacji cudownego obrazu w 1919 r. nadano szczególną rangę, ponieważ po odzyskaniu niepodległości była to pierwsza tego typu uroczystość w Polsce.

Kościół dominikanów to typowa dla wczesnego polskiego baroku bazylika trójnawowa zamknięta prezbiterium z półkolistą absydą. Z powodu orientalizacji wejście główne zostało usytuowane nieco niewygodnie, tuż przy brzegu zalesionej skarpy.

Zabytkowe jest barokowe wyposażenie świątyni. W głównym ołtarzu został umieszczony łaskami słynący wizerunek. W kaplicy Świętego Krzyża znajduje się obraz pochodzący z wcześniejszego okresu niż reszta wystroju świątyni. Został on namalowany w II poł. XVII w. w typie malarstwa flamandzkiego i przedstawia Ukrzyżowanego. Jak głosi tradycja, pochodzi z wyposażenia dawnego kościoła na szczycie wzgórza,

Widok na sanktuarium w Borku Starym

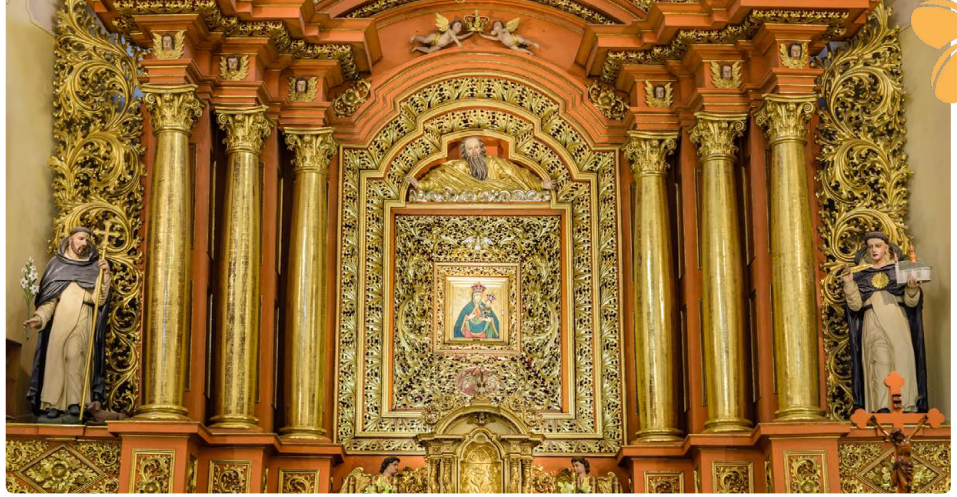

Ołtarz główny z obrazem Matki Boskiej Borkowskiej

a do świątyni trafił wraz z wizerunkiem Matki Boskiej.

W przeszłości sanktuarium pełniło także rolę... więzienia. W 1953 r. przebywał tu biskup gdański Karol Maria Splett jako więzień ówczesnych władz.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Klasztor oo. Dominikanów
- Kaplica Matki Boskiej Bolesnej
- Kaplica św. Anny
- Kaplica Pana Jezusa Ukrzyżowanego
- Dróżki Różańcowo-Pasyjne
- źródełko
- grota Matki Boskiej
- parking

borek.dominikanie.pl

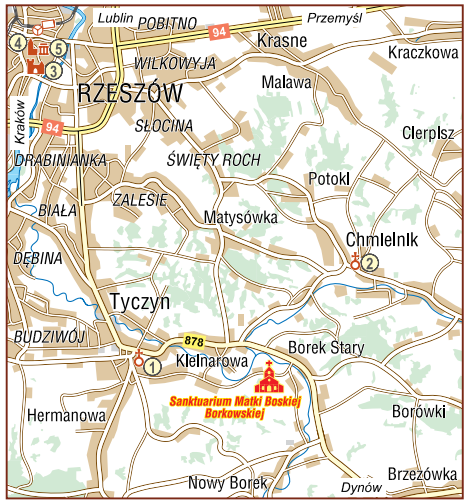

Msze święte

w niedziele i święta: 7.00, 9.00, 11.00, 15.00
w dni powszednie: 7.00, 18.00 (17.00 w okresie zimowym)

Główne odpusty i uroczystości

uroczystość Zesłania Ducha Świętego

15 sierpnia – Matki Bożej Wniebowziętej – odpust

pierwsza niedziela października – Matki Bożej Królowej Różańca Świętego

Adres

Borek Stary 426, 36-020 Tyczyn

Dojazd

GPS 49°57'22.6"N 22°04'55.7"E
49.956289, 22.082145

- Dogodny dojazd od strony Rzeszowa DW nr 878 przez Tyczyn (ok. 13 km). Na początku miejscowości skręcamy w prawo, w drogę asfaltową i za znakami kierujemy się wprost do sanktuarium. Do Borku Starego dojedziemy również komunikacją publiczną (trasa Rzeszów – Dynów).

Komunikacja

PKS, Rzeszów, ul. Grottgera 1, 35-959 Rzeszów, tel. 17 194 33, 17 867 57 18
PKP, Rzeszów, Pl. Dworcowy, 35-959 Rzeszów, tel. 17 197 57

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Tyczyn** – kościół pw. Świętej Trójcy i św. Katarzyny
2. **Chmielnik** – Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej
3. **Rzeszów** – Zamek Lubomirskich
4. Rynek (ratusz, podziemia rynku)
5. Muzeum Dobranocek

Haczów

Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej

Kościół pw. Wniebowzięcia NMP i św. Michała Archanioła w Haczowie

Haczowska świątynia w 2003 r. została wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO jako najstarszy, największy i najlepiej zachowany na naszym kontynencie gotycki kościół drewniany konstrukcji zrębowej. Praktycznie niezmieniony pod względem konstrukcyjnym, z bogatym wystrojem malarskim i rzeźbiarskim, o czytelnym nawarstwieniu form architektonicznych i dekoracyjnych sięgających XIV w. stanowi jeden z najcenniejszych zabytków Starego Świata. We wnętrzu zachowały się znaczne fragmenty monumentalnej dekoracji figuralnej i ornamentalnej stanowiące największy w Polsce tego typu zbiór XV-wiecznych malowideł. Kościół służył kultowi religijnemu do roku 1948. Zabytek został przejęty przez państwo, a wyposażenie wywieziono. W 1980 r. parafia odzyskała świątynię i rozpoczęto prace renowacyjne. W 2000 r. powróciła do kościoła część dawnego wyposażenia m.in. rokokowe ołtarze boczne i kamienna chrzcielnica z XVI w. Późnobarokowy ołtarz główny z końca XVII stulecia z gotycką rzeźbą Matki Boskiej z Dzieciątkiem z pocz. XVI w. trafił do nowej świątyni.

Gotycka Pieta

Stary i nowy kościół w Haczowie wspólnie stanowią sanktuarium Matki Bożej Bolesnej. Obiektem kultu jest gotycka Pieta, przeniesiona do ołtarza głównego kościoła parafialnego ze starej świątyni. 70-centymetrowa figurka polichromowana temperami wykonana jest z drewna lipowego. Datowana na ok. 1400 r. łączy w sobie archaiczne cechy sztuki XIV-wiecznej z późniejszymi. Wyjątkowe pomniejszenie postaci Chrystusa jest charakterystyczne dla wczesnego średniowiecza, tak samo jak duża, przesycona dramatyzmem twarz trzymającej Go na kolanach Matki. Kontrastuje z tym kaskadowo udrapowana suknia charakterystyczna dla tzw. pięknego stylu gotyckiego.
Koronacji Haczowskiej Piety dokonał w Krośnie papież Jan Paweł II w 1997 r.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- kościół udostępniony do zwiedzania (w godzinach od 8.00 do 16.00)
- parking (przy nowym kościele)

parafiahaczow.pl

Msze święte

w niedziele: 16.00 (IV-IX)

Główne odpusty i uroczystości

15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny – odpust

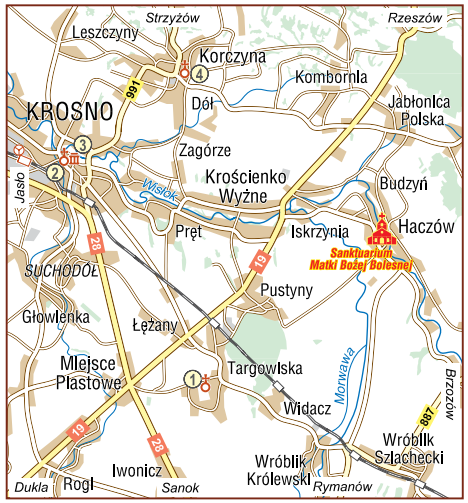

Sanktuarium w Haczowie

Adres

Haczów 605, 36-213 Haczów

Dojazd

GPS 49°40'13.4"N 21°53'24.2"E
49.670394, 21.890053

- Haczów położony jest 3 km od DK nr 19 prowadzącej z Rzeszowa do granicy polsko-słowackiej. Kościół znajduje się w centrum wsi, tuż za nową świątynią. Do Haczowa dojedziemy komunikacją publiczną m.in. z Brzozowa i z Krosna.

Komunikacja

PKS, Krosno, ul. Naftowa 21, 38-400 Krosno
PKP, Krosno, ul. Kolejowa, 38-400 Krosno

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Targowiska** – drewniany kościół pw. św. Małgorzaty z 1740 r.
2. **Krosno** – bazylika kolegiacka pw. Świętej Trójcy
3. **Krosno** – Centrum Dziedzictwa Szkła
4. **Korczyna** – neogotycki kościół pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski

Jarosław

Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej

Bazylika Matki Bożej Bolesnej w Jarosławiu

U Panny Marii (bo tak mieszkańcy Jarosławia nazywają sanktuarium Matki Bożej Bolesnej) znajduje się łaskami słynąca Pieta. Badania ekspertów datują powstanie drewnianej figurki na XIV w. Niewielka rzeźba o wymiarach 67x45 cm wykonana została z poświadczonego przez legendę drzewa gruszy i pokryta polichromią. Rzeźba Piety w sztuce sakralnej na szerszą skalę stała się popularna dopiero w XVII w., więc tak wczesne pochodzenie jarosławskiej figurki stanowi o jej unikalności i cenności. Szerzeniem kultu Matki Bożej zajęli się jezuici sprowadzeni do miasta w 1572 r. przez Zofię z Odrowążów Tarnowską za namową Piotra Skargi. Koronacja cudami słynącej Piety odbyła się w 1755 r. Na uroczystości stawili się przedstawiciele największych rodzin magnackich, m.in. Czartoryskich, Potockich, Lubomirskich, Radziwiłłów, Sołtyków, Sieniawskich i Stadnickich. Przed jarosławską Pietą pochylały się także koronowane głowy – św. Jadwiga, Jan Kazimierz czy Jan III Sobieski.

Jarosławska Pieta

Klasztor jezuitów posadowiono na wzgórzu wśród bagien, wąwozów i parowów, wykorzystując ich naturalne cechy obronne, podkreślone murami wzniesionymi w XVII w. Świątynia zbudowana w 1713 r. to trzynawowa, orientowana budowla barokowa z niższymi, później dostawionymi nawami bocznymi i kaplicami. Poza murami w 1752 r. wzniesiono wolnostojącą kaplicę mieszczącą studnię z wodą pochodzącą z cudownego źródełka, które miało wytrysnąć w miejscu znalezienia rzeźby.
Do wyjątkowo cennych zabytków świątyni należy Ołtarz Relikwii Świętych, pochodzący z początków XVIII w., a zawierający szczątki prawie 200 świętych i błogosławionych. W mensie umieszczono trumienkę z relikwiami św. Teofila – patrona rycerzy kresowych, przywiezioną po II wojnie światowej z Czortkowa przez dominikanów – obecnych opiekunów sanktuarium.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- kapliczka ze studzienką
- parking

jaroslaw.dominikanie.pl

Msze święte

w niedziele: 16.30, 8.00, 9.30, 11.00 (rodzinna), 12.30, 14.00 (chrzty), 18.00 (młodzieżowa), 19.15 (ostatniej szansy)
w dni powszednie: 6.30, 7.00, 8.00, 18.00 (konwentualna)
(w soboty msza św. o godz. 18.00 z formularza niedzielnego)

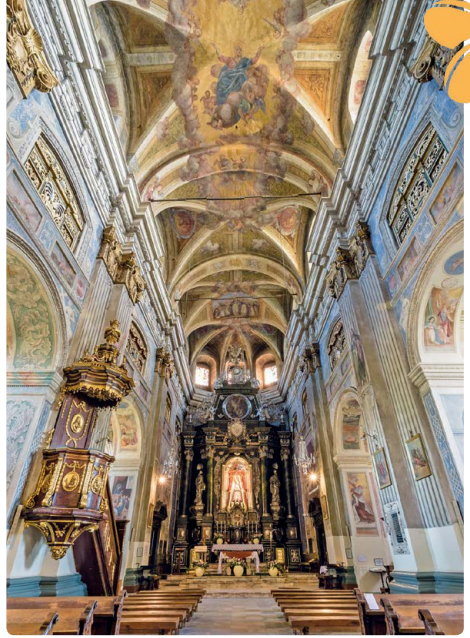

Wnętrze sanktuarium w Jarosławiu

Główne odpusty i uroczystości

15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny – odpust
15 września – Matki Bożej Bolesnej

Adres

ul. Dominikańska 25, 37-500 Jarosław

Dojazd

GPS 50°00'59.7"N 22°39'54.3"E
50.016590, 22.665088

- Sanktuarium znajduje się w zachodniej części miasta. Jadąc od strony centrum ul. Grunwaldzką, a następnie ul. Jana Pawła II skręcamy w lewo, w ul. Dominikańską – sanktuarium po prawej stronie.

Komunikacja

PKS, ul. Galika, 37-500 Jarosław
PKP, plac Więźniów Oświęcimia, 37-500 Jarosław

Inne atrakcje w pobliżu:

Jarosław
1. Kolegiata Bożego Ciała
2. Dawne Opactwo Benedyktynek
3. Muzeum Kamienica Orsettich
4. Podziemna trasa turystyczna
5. Sanktuarium Matki Bożej „Myłoserdia Dweri"

Jarosław

Sanktuarium Matki Bożej „Myłoserdia Dweri”

Cerkiew Przemienienia Pańskiego w Jarosławiu

Cerkiew konkatedralna w Jarosławiu to obecnie główne miejsce pielgrzymkowe grekokatolików w Polsce. Chociaż dzisiejszy wygląd zawdzięcza przebudowie z pocz. XX w., to początkiem sięga XVIII stulecia. Wówczas to na terenie zamku Ostrogskich rozpoczęto budowę cerkwi parafialnej pw. Przemienienia Pańskiego (św. Spasa), wykorzystując materiały rozbiórkowe siedziby magnackiej. Ukończenie prac stało się możliwe dzięki wsparciu ówczesnego burmistrza Eliasza Wapińskiego, którego w uznaniu zasług pochowano wraz z małżonką w podziemiach cerkwi. Rokokowa świątynia została konsekrowana w 1747 r. i stała się godną oprawą ikony zwanej Bramą Miłosierdzia (Myłoserdia Dweri). Obraz powstał w I poł. XVII w. i nawiązuje do stylu Hodegetrii z elementami typu ikonograficznego Eleusy. Niemal od początku otoczony był kultem, o czym informują dokumenty z II poł. XVIII stulecia. Starania o koronację rozpoczęto już w okresie międzywojennym, zostały one jednak uniemożliwione przez późniejsze wydarzenia historyczne. Stało się to możliwe dopiero w 1996 r. dzięki decyzji papieża Jana Pawła II. Uroczystość odbyła się na jarosławskim rynku w rocznicę 400-lecia Unii Brzeskiej. Czarnym okresem w dziejach jarosławskiego sanktuarium był czas powojenny. Po wysiedleniach związanych z Akcją Wisła i delegalizacji kościoła greckokatolickiego, budynek pozbawiony gospodarza uległ dewastacji, a cudowna ikona trafiła do muzeum. Dopiero w 1987 r. grekokatolicy odzyskali świątynię. Odrestaurowano polichromie autorstwa Mychajła Bojczuka – ucznia Leona Wyczółkowskiego, twórcy ukraińskiej awangardy.

Ikona zwana Bramą Miłosierdzia (Myłoserdia Dweri)

W roku 2010 wnętrze wzbogacone zostało o muzealny barokowy ikonostas pochodzący z cerkwi pw. Zaśnięcia Bogurodzicy. Na prośbę papieża Franciszka w 2015 r. łaskami słynąca ikona uświetniła w Rzymie inaugurację Roku Miłosierdzia.

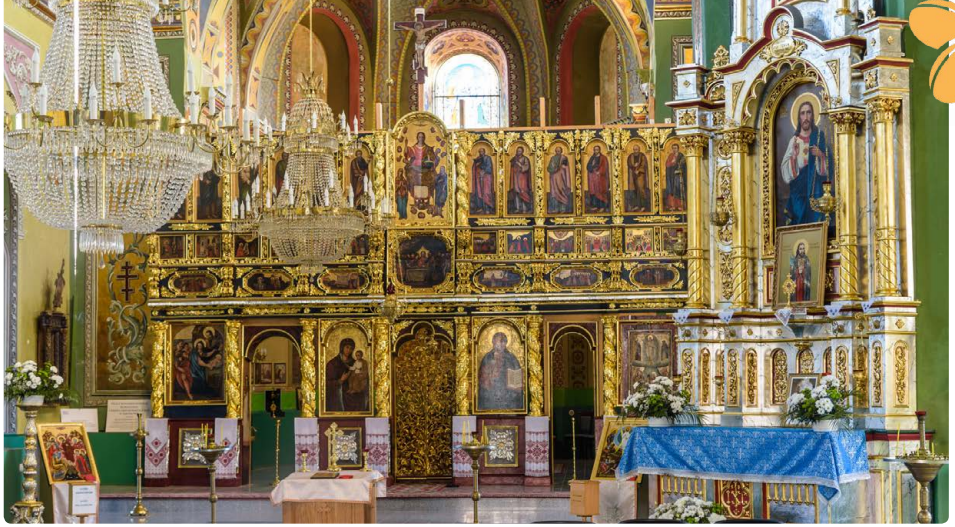

Ikonostas w sanktuarium w Jarosławiu

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- parking

myloserdiadweri.pl

Msze święte

w niedziele: 9.00
w dni powszednie: 8.00

Główne odpusty i uroczystości

19 sierpnia – święto Przemienienia Pańskiego – odpust

Adres

ul. Cerkiewna 3, 37-500 Jarosław

Dojazd

GPS 50°01'08.5"N 22°41'15.3"E
50.019037, 22.687585

- Cerkiew usytuowana jest w centrum miasta, od rynku dzieli ją zaledwie 200 m – dojście ul. Jana III Sobieskiego.

Komunikacja

PKS, ul. Galika, 37-500 Jarosław
PKP, plac Więźniów Oświęcimia, 37-500 Jarosław

Inne atrakcje w pobliżu:

Jarosław
1. Kolegiata Bożego Ciała
2. Dawne Opactwo Benedyktynek
3. Muzeum Kamienica Orsettich
4. Podziemna trasa turystyczna

Ustrzyki Dolne – Jasień

Sanktuarium Matki Bożej Rudeckiej – Matki Bożej Bieszczadzkiej

Sanktuarium Matki Bożej Bieszczadzkiej w Jasieniu

Pierwszy kościół katolicki w Jasieniu powstał już w 1664 r. Obecna świątynia została konsekrowana w 1743 r. Jest to barokowa murowana budowla jednonawowa z prezbiterium zamkniętym półkoliście.

Kościół w Jasieniu jest siedzibą Matki Bożej Bieszczadzkiej. Obraz tytuł ten uzyskał w 1968 r. kiedy decyzją bp. przemyskiego Ignacego Tokarczuka ustanowiono tu sanktuarium. Początkowo cudowny wizerunek znajdował się w Rudkach na Ukrainie, gdzie został koronowany na prawie papieskim w 1921 r. Przed cudownym wizerunkiem Pani Rudeckiej klękali polscy królowie – Jan Kazimierz, Michał Wiśniowiecki i Jan III Sobieski. Po utracie tych ziem w wyniku ustaleń Konferencji Jałtańskiej, mieszkańców przesiedlono do Polski, a rudecki proboszcz Michał Wojtaś przemycił obraz przez granicę. Dla bezpieczeństwa umieszczono go w przemyskim seminarium duchownym, gdzie poddany został gruntownej konserwacji. Stamtąd trafił do Jasienia, gdzie do dziś odbiera należną mu cześć. Jest to jedna z nielicznych Madonn Kresowych, których kult nie osłabł po II wojnie światowej.

Obraz Matki Bożej Bieszczadzkiej to ikona w typie Hodegetrii. Obraz o wymiarach 137x106 cm został namalowany temperami na płótnie i przyklejony do deski lipowej. Dzieło nieznanego autorstwa datowane jest na I poł. XVI w. i zdradza wpływy bizantyjskie. Na czole Dzieciątka namalowano tzw. guz mądrości, typowy dla malarstwa

Obraz Matki Bożej Bieszczadzkiej

Ołtarz polowy

wschodniego, będący symbolem rozwagi. Madonnę otaczają wizerunki Jej Rodziców, 16 proroków oraz 2 aniołów (Rafała i Gabriela) przedstawionych w półpostaci.

Niestety, obraz został skradziony w 1992 r. Zastąpiła go w sanktuarium kopia, którą w 2006 r. koronował abp przemyski Józef Michalik, koronami poświęconymi przez papieża Benedykta XVI podczas jego pielgrzymki do Polski.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- ołtarz polowy
- droga krzyżowa
- pomnik Jana Pawła II
- sklepik z dewocjonaliami
- parking

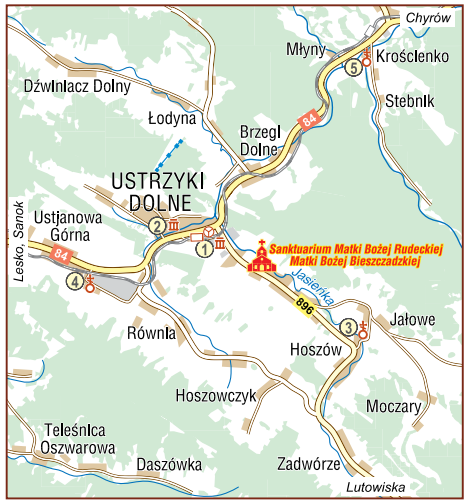

Msze święte

w niedziele i święta: 8.00, 11.00, 18.00
w dni powszednie: 18.00 (zimą 17.00)

Główne odpusty i uroczystości

pierwsza niedziela lipca – odpust

15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny – odpust

Adres

Jasień 6, 38-700 Ustrzyki Dolne

Dojazd

GPS 49°25'20.2"N 22°36'53.9"E
49.422271, 22.614982

- Jasień to dawna wieś, obecnie część miasta Ustrzyki Dolne. Leży na trasie małej i dużej pętli bieszczadzkiej, przy DW nr 896. Jadąc od strony centrum Ustrzyk Dolnych – sanktuarium po lewej stronie (nieco w głębi).

Komunikacja

PKS, ul. Dworcowa, 38-700 Ustrzyki Dolne
PKP, ul. Dworcowa, 38-700 Ustrzyki Dolne

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Ustrzyki Dolne** – Muzeum Młynarstwa i Wsi
2. **Ustrzyki Dolne** – Muzeum Przyrodnicze BdPN
3. **Hoszów** – dawna cerkiew greckokatolicka św. Mikołaja
4. **Ustjanowa Górna** – dawna cerkiew greckokatolicka św. Paraskewy z 1792 r.
5. **Krościenko** – dawna cerkiew greckokatolicka Narodzenia Matki Bożej z XVIII w.

Jaśliska

Sanktuarium Matki Bożej Królowej Nieba i Ziemi

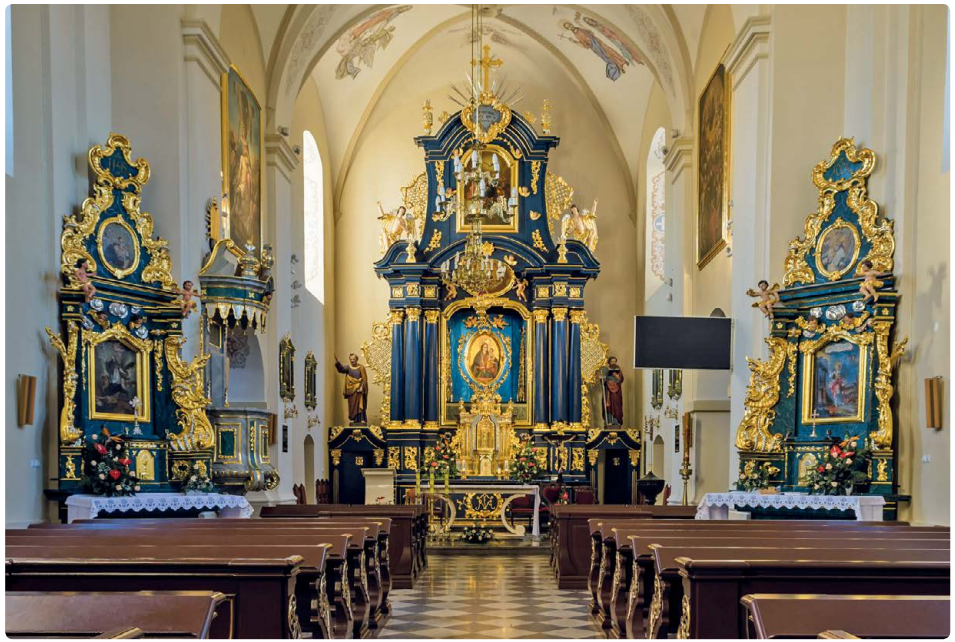

Ołtarz główny z obrazem Matki Bożej w sanktuarium w Jaśliskach

Kiedy i gdzie powstał cudowny wizerunek Matki Boskiej Jaśliskiej, nie wiadomo. Dzieło jest sygnowane datą 1634. Jest to zapewne rok konserwacji dokonanej przez malarza z Brzozowa – Piotra Burnatowicza. Wykonał on także kopię obrazu Jaśliskiej Pani do kościoła w Króliku Polskim. Eksperci uważają, że dzieło nieznanego artysty powstało ok. XV w., należy zatem do najstarszych wizerunków Madonny na ziemiach polskich.

Obraz o wymiarach 121 x 81 cm został namalowany temperami na desce lipowej i reprezentuje tzw. prymitywny gotyk. Przedstawia Matkę Bożą siedzącą na niewidocznym tronie i trzymającą błogosławiące Dzieciątko. Polacy, Słowacy, Łemkowie i Romowie czcili ją jako Królową Pokoju i Pojednania; z racji obranej siedziby zwano ją też Królową Gór i Pogórza, Gaździną Górskiego Ustronia; dla pielgrzymów i wędrowców była Przewodniczką lub Opiekunką na Górskich Szlakach; dla żyjących z uprawy ziemi – Patronką Rolników. Najwłaściwszą jest jednak nazwa Matka Boska Jaśliska Królowa Nieba i Ziemi. Miano to sugeruje łaciński napis umieszczony na cudownym obrazie: „Oto Jezus spoczywa w objęciach Matki Dziewicy, dla której tronem jest Niebo, a podnóżkiem tronu uczyniła ziemię".

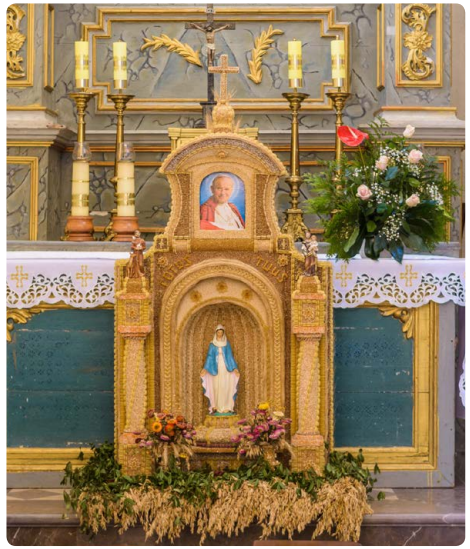

Wnętrze kaplicy pw. Matki Boskiej Różańcowej

Obraz Jaśliskiej Pani znajduje się w ołtarzu głównym kościoła pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej. Jednonawowa świątynia wzniesiona przy wsparciu bp. Aleksandra Fredry w 1 poł. XVIII w. reprezentuje styl późnobarokowy. Po stronie wschodniej znajduje się kaplica pw. Matki Boskiej Różańcowej, z kolei po stronie zachodniej kaplica św. Anny z obrazem św. Tekli cudownie ocalonym podczas pożaru plebani.

Trwający przez wieki kult Matki Bożej w Jaśliskach sprawił, że wizerunek doczekał się koronacji 10 czerwca 1997 r. Aktu tego dokonał papież Jan Paweł II w Krośnie podczas mszy kanonizacyjnej św. Jana z Dukli.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- pomnik Jana Pawła II
- parking

jasliska.przemyska.pl/o-parafii

Msze święte

w niedziele i święta: 8.00, 11.00, 16.00
w dni powszednie: 8.00 i 18.00 (czas letni), 8.00 i 17.00 (czas zimowy)

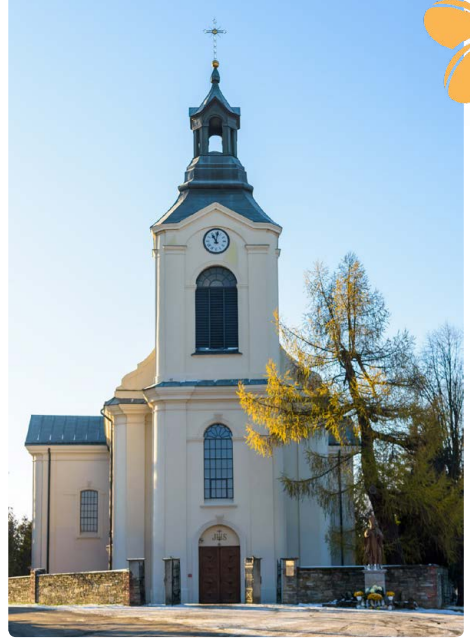

Kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Jaśliskach

Główne odpusty i uroczystości

sierpień – odpust ku czci Matki Bożej, Królowej Nieba i Ziemi

wrzesień – odpust ku czci św. Tekli

listopad – odpust ku czci św. Katarzyny Aleksandryjskiej

Adres

38-485 Jaśliska

Dojazd

GPS 49°26'25.5"N 21°48'06.3"E
49.440405, 21.801735

- Jaśliska leżą na południe od Krosna, niedaleko Barwinka i granicy polsko-słowackiej. Prowadzi tędy droga wojewódzka nr 887. Sanktuarium znajduje się w centrum wsi – z DW należy odbić na południe (ok. 800 m).

Komunikacja

PKS, Krosno, ul. Naftowa 21, 38-400 Krosno
PKP, Krosno, ul. Kolejowa, 38-400 Krosno

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Daliowa** – drewniana cerkiew greckokatolicka św. Paraskewy
2. **Jaśliska** – małomiasteczkowa zabudowa rynku
3. **Królik Polski** – ruiny cerkwi greckokatolickiej

Kalwaria Pacławska

Sanktuarium Męki Pańskiej i Matki Bożej Kalwaryjskiej

Sanktuarium w Kalwarii Pacławskiej

Kalwaria Pacławska powstała w 1665 r. z fundacji wojewody podolskiego Andrzeja Maksymiliana Fredry. Ulokowany na wzgórzu klasztor Franciszkanów oprócz znaczenia religijnego miał pełnić funkcje obronne w trakcie najazdów tatarskich. Popularne szczególnie w okresie baroku kalwarie symbolicznie odzwierciedlają miejsca w Ziemi Świętej. Wzorując się na modelu jerozolimskim, na podprzemyskich wzgórzach wytyczono sieć dróżek kalwaryjskich, przy których obecnie znajduje się ponad 40 kaplic i kapliczek.

Barokowa świątynia pw. Znalezienia Krzyża Św. powstała w latach 1770-75. Dwie boczne wieże nadają budowli charakter monumentalny. Razem z dobudowanymi w 1863 r. podcieniami z galerią ozdobioną figurami Ewangelistów nadają jej unikalny w skali Podkarpacia wygląd.

Kalwaria Pacławska za sprawą łaskami słynącego obrazu Matki Bożej to zarazem sanktuarium maryjne. Nieznanego autorstwa barokowy wizerunek o wymiarach 81 x 119 cm znajduje się w południowym skrzydle transeptu. Siedząca na tronie Madonna ma część włosów założonych za prawe ucho. Według tradycji dzięki temu jest wrażliwsza na prośby wiernych, stąd Jej przydomek: Matka Boża Słuchająca. Od 2016 r. obraz przykrywa sukienka, tak jak i poprzednie dłuższa od namalowanej – wotum wdzięczności Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej.

Początkowo obraz Bożej Rodzicielki znajdował się w Kamieńcu Podolskim. Po zdobyciu twierdzy przez Turków, jego los pozostaje nieznany. W 1679 r. obraz znajdował się już w Kalwarii. Kiedy Podole wróciło do Polski, wierni odmówili prośbie mieszczan i bp. kamienieckiego i wizerunek pozostał pod Przemyślem. W uznaniu łask otrzymywanych za pośrednictwem Kalwaryjskiej Pani obraz został koronowany na prawie papieskim w 1882 r.

Obraz Matki Bożej Kalwaryjskiej

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Dom Pielgrzyma (noclegi, wyżywienie, bufet, kawiarnia, kaplica, sale konferencyjne, parking, możliwość rozbicia namiotu, miejsce na ognisko)
- sieć dróżek kalwaryjskich (42 kaplice i kapliczki kalwaryjskie)
- parking
- kioski z pamiątkami
- punkty gastronomiczne

kalwaria.franciszkanie.pl

Msze święte

okres letni (kwiecień – październik):
w niedziele: 7.30, 9.00, 11.00, 16.00, 18.00
w dni powszednie: 8.00, 18.00
Nabożeństwa: majowe, czerwcowe i październikowe – 17.30

okres zimowy (listopad – marzec):
w niedziele: 8.00, 11.00, 16.00
w dni powszednie: 8.00

Główne odpusty i uroczystości

Zesłanie Ducha Świętego
czerwiec – odpust św. Antoniego
sierpień – Wielki Odpust Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny
wrzesień – odpust Podwyższenia Krzyża Świętego
październik – uroczystość św. o. Franciszka

Adres

Kalwaria Pacławska 40,
37-743 Kalwaria Pacławska

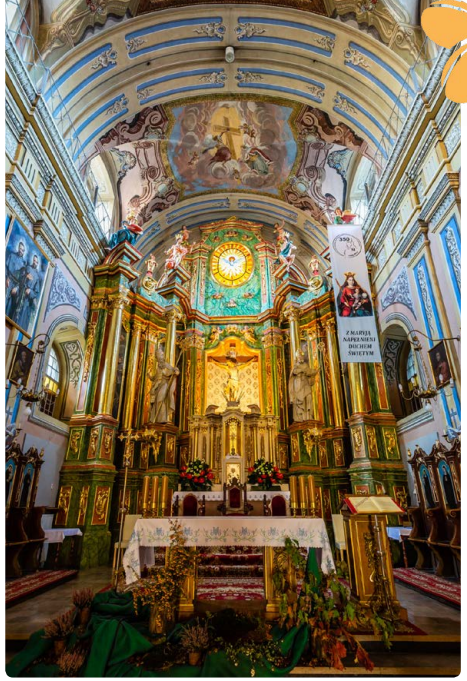

Wnętrze kościoła pw. Znalezienia Krzyża Św.

Dojazd

GPS 49°37'52.9"N 22°42'25.5"E
49.631348, 22.707075

- Kalwaria Pacławska leży 23 km na południe od Przemyśla. Dojechać tu możemy od strony Przemyśla, Birczy lub Arłamowa. Uwaga – stromy końcowy odcinek drogi do sanktuarium. Na miejscu bezpłatny parking. Najprostszy dojazd do Kalwarii środkami komunikacji publicznej – z Przemyśla. Należy kierować się na: Nowosiółki Dydyńskie, Rybotycze bądź Posadę Rybotycką. Wysiadamy przy głównej drodze u podnóża góry. Resztę drogi trzeba pokonać pieszo.

Komunikacja

PKS, Przemyśl, ul. Stefana Czarnieckiego 4,
37-700 Przemyśl
PKP, Przemyśl, plac Legionów 1,
37-700 Przemyśl

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Leszczyny** – dawna drewniana cerkiew greckokatolicka św. Mikołaja z 1886 r.
2. **Kłokowice** – dawna cerkiew greckokatolicka Opieki MB z XIX w.
3. **Arłamów** – Hotel Arłamów

Leżajsk

Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia

Kościół i klasztor oo. Bernardynów w Leżajsku

Początki kultu Matki Bożej sięgają XVI w. W kronikach klasztornych zachowały się przekazy o dwukrotnym objawieniu Maryi w leżajskim borze. Najpierw postawiono tam krzyż, który obecnie znajduje się w gablocie umieszczonej w przejściu za głównym ołtarzem. Na XVI-wiecznym krucyfiksie widoczne są ślady ognia. Według tradycji ocalał w trakcie podpalenia – próby likwidacji początków kultu.

Kościół Bernardynów w Leżajsku to późnorenesansowa bazylika z nawą główną wyższą i szerszą od dwu bocznych, przy których stoją kaplice. Południowa poświęcona jest Matce Bożej Leżajskiej. Cudowny wizerunek powstał w trzeciej ćwierci XVI w. w typie Matki Bożej Śnieżnej. Ma podwójną zasłonę – jedną z nich jest obraz pochodzący z poł. XVIII stulecia przedstawiający wizję Tomasza Michałka, w której zobaczył Matkę Bożą ze św. Józefem. Michałka piwowara po śmierci pochowano w miejscu objawienia. Kiedy wybudowano kościół, grób jego nakryła posadzka świątyni. Miejsce pochówku oznacza stosowna tablica na ścianie.

W 1752 r. hetman wielki koronny Józef Potocki wyjednał u papieża Benedykta XIV pozwolenie na koronację obrazu. Była to jedna z najwcześniejszych tego typu uroczystości w Polsce, a pierwsza na Podkarpaciu.

Świątynia postawiona w latach 1618-1628 z fundacji marszałka wielkiego koronnego Łukasza Opalińskiego i jego żony Anny Pileckiej była wotum za pokonanie diabła łańcuckiego – Stanisława Stadnickiego. Barokowe wyposażenie powstało w warsztacie zakonnym. Na uwagę zasługuje ambona przypominająca tiarę papieską. Według tradycji, znajduje się w dokładnie w miejscu objawienia. Kościół często zamienia się w salę koncertową z powodu unikatowych organów figuralnych wyposażonych w głosy ptaszków. Trzy instrumenty organowe o barokowym brzmieniu umieszczono w oddzielnych nawach, łącząc je w całość wspólnym prospektem.

Obraz Matki Bożej Leżajskiej

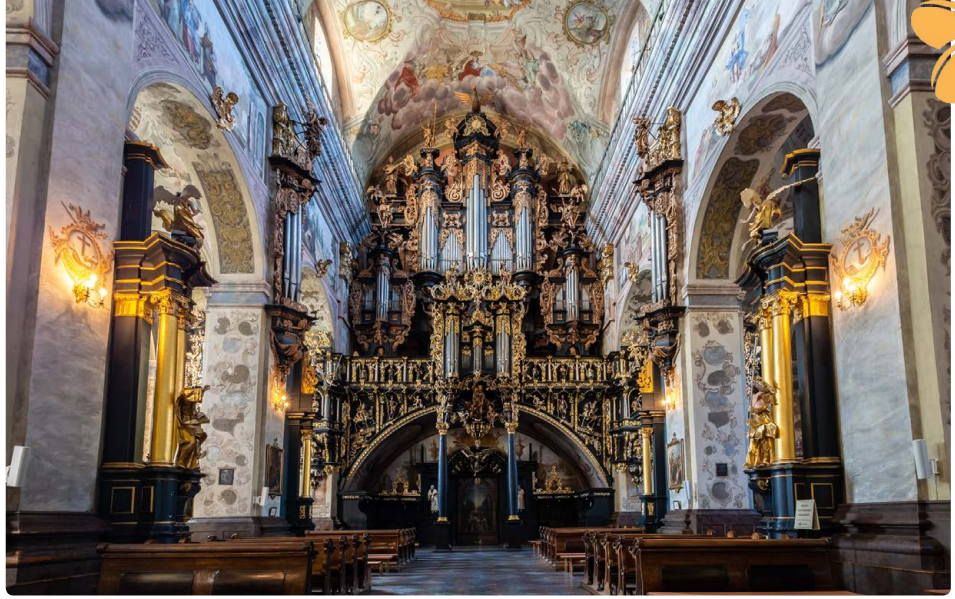

Prospekt organowy w nawie głównej

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Muzeum Prowincji Ojców Bernardynów
- Kalwaria Leżajska
- Plac Rajski
- kiosk z pamiątkami
- parking

www.bernardynilezajsk.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 6.00, 8.00, 9.30, 11.00, 13.00, 15.30, 18.00

w dni powszednie: 6.00, 7.00, 12.00, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

25 marca – Zwiastowanie NMP
7 maja – święto Matki Bożej Leżajskiej
2 sierpnia – święto Matki Bożej Anielskiej (odpust Porcjunkuli)
13–15 sierpnia – Odpust Wniebowzięcia NMP – Matki Bożej Zielnej
8 września – Odpust Narodzenia NMP

Adres

Plac Mariacki 8, 37-300 Leżajsk

Dojazd

GPS 50°16'13.3"N 22°24'29.1"E
50.270346, 22.408080

- Leżajsk położony jest około 40 km na północny-wschód od Rzeszowa, przy DK nr 77 łączącej Sandomierz z Przemyślem. Sanktuarium znajduje się w północnej części miasta, przy Placu Mariackim.

Komunikacja

PKS, Plac Dworcowy, 37-300 Leżajsk
PKP, Plac Dworcowy, 37-300 Leżajsk

Inne atrakcje w pobliżu:

Leżajsk

1. Muzeum Ziemi Leżajskiej
2. Kościół pw. św. Trójcy i Wszystkich Świętych z XVII w.

Stara Wieś

Sanktuarium Matki Bożej Starowiejskiej

Wnętrze sanktuarium w Starej Wsi

Według legendy obraz Matki Bożej został znaleziony w lesie. Słowacy stwierdzili, że to ich zaginiony wizerunek z Humennego. Zabierali go do siebie trzykrotnie, ale za każdym razem w cudowny sposób znajdował się w Polsce. Zrozumiano, że taka jest wola Matki Bożej, więc obraz pozostawiono. Na pamiątkę tego wydarzenia Słowacy, poczynając od XIV w. aż do końca II wojny światowej licznie pielgrzymowali do swej Pani.

Starowiejski obraz namalowany został przez przedstawicieli tzw. szkoły krakowskiej (1495–1520). Przedstawiał on dwie sceny z życia Maryi. Dolna obrazowała zaśnięcie Bogurodzicy na ziemi, górna – powitanie w niebie.

Cuda czynione przez Matkę Boską ze Starej Wsi zyskały uznanie w Rzymie. W 1877 r. arcybiskup Ludwik Jacobini na polecenie papieża Piusa IX koronował Matkę Boską za sceny zaśnięcia. Górną część obrazu koronował w 1899 r. biskup Józef Pelczar. Była to jedna z nielicznych tego typu uroczystości w trakcie zaborów na ziemiach polskich.

Obraz o wymiarach 205 x 141 cm łączył w sobie elementy późnego gotyku i renesansu, stanowiąc ogniwo pośrednie między tymi dwiema epokami. Górna część należała do niespotykanych w sztuce polskiej XV i XVI w. motywów malarskich.

W wyniku podpalenia obraz spłonął w 1968 r. Cel likwidacji kultu maryjnego nie został osiągnięty, gdyż w 1972 r. na polecenie papieża Pawła VI rekoronowano kopię obrazu.

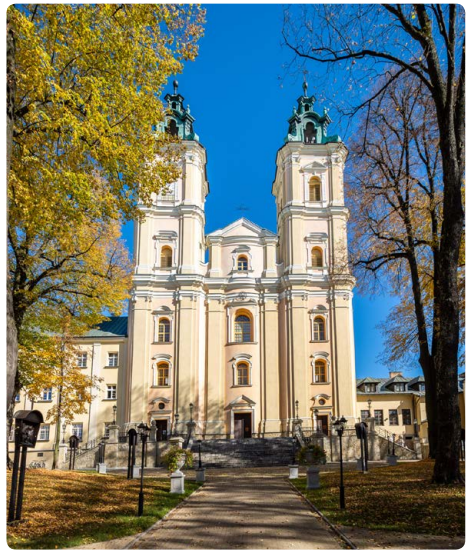

Bazylika Wniebowzięcia NMP w Starej Wsi

Widok na kościół i klasztor oo. Jezuitów w Starej Wsi

XVIII-wieczny kościół oraz klasztor jezuitów należą do najcenniejszych zabytków architektonicznych w tej części Polski. Murowana świątynia posiadająca trzy nawy została zbudowana na planie prostokąta z poprzecznie biegnącym transeptem. Centralnym punktem jest barokowy ołtarz główny, zaprojektowany na wzór jasnogórskiego (pierwszymi opiekunami sanktuarium byli paulini). Razem z bocznymi, umieszczonymi w ramionach transeptu należą do największych arcydzieł późnego baroku, z zaznaczającymi się już jednak wyraźnie wpływami rokoka.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Muzeum Towarzystwa Jezusowego Prowincji Polski Południowej
- Centrum pod Parnasem (oprowadzanie pielgrzymek, sklepik z dewocjonaliami, kawiarnia)
- Ogród Biblijny
- parking

www.starawies.jezuici.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 6.00, 7.30, 9.00, 10.30, 17.00
w dni powszednie: 6.00, 7.00, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

15 sierpnia – uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny – odpust
8 września – święto Narodzenia Najświętszej Maryi Panny

Adres

Stara Wieś 778, 36–200 Brzozów

Dojazd

GPS 49°42'47.7"N 22°00'50.8"E
49.713255, 22.014102

- Stara Wieś położona jest ok. 30 km na południe od Rzeszowa. Do sanktuarium dojedziemy DW nr 886 od strony Sanoka lub DK nr 19 Rzeszów – Barwinek. Z DK skręcamy na Brzozów – kościół po lewej stronie. Dojedziemy tu również komunikacją publiczną (trasa Rzeszów – Sanok).

Komunikacja

PKS, Brzozów, Plac Grunwaldzki, 36-200 Brzozów
PKP, Sanok, ul. Dworcowa 38, 38-500 Sanok

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Brzozów** – barokowy kościół kolegiacki pw. Przemienienia Pańskiego
2. **Stara Wieś** – Muzeum Pożarnictwa
3. **Humniska** – drewniany kościół pw. św. Stanisława Biskupa z XV w.
4. **Blizne** – gotycki drewniany kościół pw. Wszystkich Świętych (UNESCO)

Przemyśl

Sanktuarium Matki Bożej Jackowej

Wnętrze bazyliki katedralnej pw. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela w Przemyślu

Budynek przemyskiej katedry stanął w 1571 r. w miejscu romańskiej rotundy, której relikty zachowały się pod prezbiterium. Początkowo wznoszono ją w stylu gotyckim, a znaczne sumy na budowę przekazał król Władysław Jagiełło jako votum wdzięczności za doczekanie syna. Dzisiejsza archikatedra o wystroju barokowym to trzynawowa świątynia z gotyckim prezbiterium. Fasadę ozdabia herb rodziny Fredrów – dobrodziejów kościoła. Ich miano nosi barokowa kaplica Ukrzyżowania z zabytkowym, drewnianym krucyfiksem gotyckim umieszczonym w późnobarokowym ołtarzu wykonanym z czarnego marmuru. Pod nim znajduje się renesansowa Pieta z XVI w. wykonana z alabastru. W świątyni mają swoją kaplicę także Drohojowscy. Dobudowano ją do północnej ściany katedry w 1578 r., a w czasach bpa Szembeka przebudowano na kaplicę Przenajświętszego Sakramentu. Jej ściany i sufit zdobią barokowe freski wykonane przez Stanisława Stroińskiego. U wejścia do kaplicy znajduje się renesansowy portal wykonany z czarnego marmuru. Równie piękny, pochodzący z XV w. znajduje się nad wejściem do zakrystii. Zachował się jeden z ołtarzy gotyckich, a tuż obok niego zabytkowa chrzcielnica z końca XVII w.

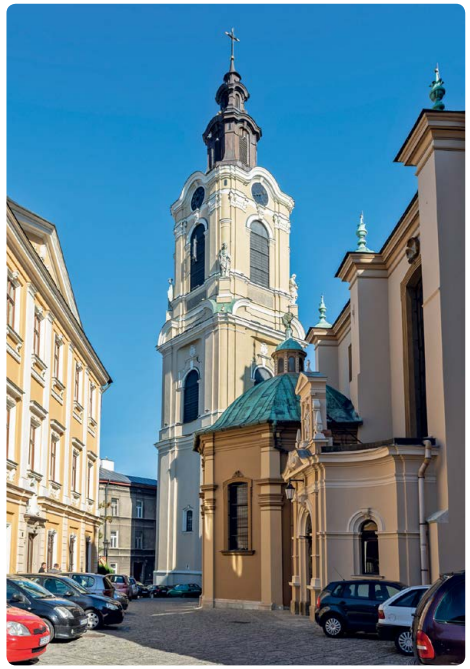

Wieża katedralna w Przemyślu

Kaplica Drohojowskich

Największym skarbem przemyskiej archikatedry jest późnogotycka, wykonana z alabastru cudowna figurka Madonny. Powstała ona pod koniec XVI w. w warsztacie krakowskiego bądź niderlandzkiego artysty. Według tradycji jest znacznie starsza, a do Przemyśla miała trafić w roku 1240 przywieziona z Kijowa przez św. Jacka Odrowąża uciekającego przed Tatarami. W 1766 r. została koronowana na prawie papieskim. Opiece Matki Bożej Jackowej przypisuje się uratowanie katedry w czasie pożaru, który wybuchł 25 czerwca 1941 r. Chociaż spłonął dach i to, co znajdowało się na strychu, kościół ocalał.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- podziemia udostępnione do zwiedzania
- parkowanie przy placu Katedralnym

www.katedra-przemysl.pl

Msze święte

w niedziele i święta:
7.00, 8.30, 10.00, 11.30, 15.30, 18.00
w święta cywilne i zniesione:
6.30, 7.00, 8.00, 16.00, 18.00
w dni powszednie:
6.30 (od IX do VI), 7.00, 7.30, 18.00
w pierwszy piątek miesiąca:
6.30, 7.00, 7.30, 16.30, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

24 czerwca – Narodzenie św. Jana Chrzciciela
15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny

Adres

ul. Zamkowa 3, 37-700 Przemyśl

Dojazd

GPS 49°46'51.1"N 22°46'04.8"E
49.780866, 22.767993

- Sanktuarium znajduje się w centrum miasta, przy placu Katedralnym, ok. 150 m od rynku.

Komunikacja

PKS, Przemyśl, ul. Stefana Czarnieckiego 4, 37-700 Przemyśl
PKP, Przemyśl, plac Legionów 1, 37-700 Przemyśl

Inne atrakcje w pobliżu:

Przemyśl
1. Zamek Kazimierzowski
2. Sanktuarium Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w kościele oo. Franciszkanów
3. Forty Twierdzy Przemyśl, Kopiec Tatarski
4. Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej

Przemyśl

Sanktuarium Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny

Wnętrze sanktuarium oo. Franciszkanów w Przemyślu

Do najpiękniejszych świątyń nadsańskiego grodu należy kościół oo. Franciszkanów. Świątynia pw. Marii Magdaleny i Matki Bożej Niepokalanej to zarazem sanktuarium, w którym znajduje się cudowny wizerunek Przemyskiej Pani. Historia obrazu związana jest ściśle z obecnością franciszkanów w mieście. Według legendy pierwsi zakonnicy przybyli tu w 1235 r. – okresie, kiedy te ziemie należały jeszcze do Rusi. Obecny kościół powstawał w latach 1754–1777. Wielokrotne przebudowy i remonty sprawiły, że jego forma architektoniczna jest niejednolita. Można tu odnaleźć elementy charakterystyczne dla klasycyzmu, baroku i rokoka. Trójdzielna fasada frontowa z wysokim cokołem posiada w górnej kondygnacji dwie wieże. Wejście do budowli stanowią dwubiegowe schody, na których balustradzie stoją rokokowe posągi. Wnętrze przemyskiej świątyni jest jednym z najpiękniejszych przykładów rokoka w polskiej sztuce sakralnej. Obraz Madonny o wymiarach 158 x 86 cm został namalowany temperą na desce w typie Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej. Nie jest znana data powstania przemyskiego wizerunku, ani jego autor. Historycy sztuki mówią tu o okresie od końca XV w. do początków XVII w. Świadczą o tym wyraźne wpływy malarstwa gotyckiego w sposobie wyobrażenia Madonny. Wizerunek przemyski

Kościół oo. Franciszkanów w Przemyślu, fot. ©Paweł Kostiuk

Obraz Matki Bożej Niepokalanej

od innych przedstawień tego typu wyróżnia rzadki sposób ukazania Niepokalanej. Obraz decyzją Stolicy Apostolskiej został koronowany w 1777 r. Chociaż uroczystość ta odbyła się po pierwszym rozbiorze Polski, nadano jej niezwykłą oprawę. W przeddzień koronacji z klasztoru Franciszkanów w Jarosławiu wyruszyła procesja, która niosła na czele złote korony papieskie. Na koronację przybyło tylu wiernych, że aby pomieścić wszystkich zgromadzonych pielgrzymów, uroczystość odbyła się na błoniach za miastem.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy pobliskich uliczkach w pobliżu świątyni)

przemysl.franciszkanie.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 7.00, 8.30, 10.00 (suma), 11.15 (dla dzieci), 12.30, 18.30 (dla młodzieży)
w dni powszednie: 7.00, 9.00, 16.30 (z wyjątkiem lipca i sierpnia), 18.30

Główne odpusty i uroczystości

22 lipca – święto św. Marii Magdaleny
4 października – wspomnienie św. Franciszka z Asyżu
8 grudnia – uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny

Adres

ul. Franciszkańska 2a, 37-700 Przemyśl

Dojazd

GPS 49°46'53.4"N 22°46'14.0"E
49.781507, 22.770547

- Sanktuarium znajduje się w centrum miasta, 50 m od rynku.

Komunikacja

PKS, Przemyśl, ul. Stefana Czarnieckiego 4, 37-700 Przemyśl
PKP, Przemyśl, plac Legionów 1, 37-700 Przemyśl

Inne atrakcje w pobliżu:

Przemyśl
1. Zamek Kazimierzowski
2. Archikatedra św. Jana Chrzciciela
3. Forty Twierdzy Przemyśl, Kopiec Tatarski
4. Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej

Dębowiec

Sanktuarium Matki Bożej Pojednawczyni Grzeszników

Sanktuarium w Dębowcu

Dębowiec zwany jest polskim La Salette. Stał się sławny dzięki przybyłym tu saletynom, którzy na podkarpackiej ziemi stworzyli sanktuarium, najbardziej po macierzystym we Francji, propagujące orędzie Matki Bożej przekazane ubogim pastuszkom. Od samego początku Panią z La Salette uznano na Podkarpaciu za Pojednawczynię Grzeszników. Prymas Tysiąclecia nazwał Dębowiec miejscem, gdzie uczymy się ducha pokuty, a samo sanktuarium porównywane jest do wielkiego konfesjonału narodu. Otoczona czcią lipowa statua Matki Bożej odwołuje się do pierwszej fazy objawień w La Salette. Rzeźba o wymiarach 130 cm wysokości i 62 cm szerokości u podstawy przedstawia siedzącą na kamieniu Maryję. Płacząca Pani pochyla się do przodu i ukrywa twarz w dłoniach. Rzeźba jako dzieło sztuki ilustruje jedną z faz objawienia się Matki Bożej. Dębowiecka figura jest w miarę możliwości wiernym odtworzeniem postaci Maryi z opisu przekazanego przez dzieci. Ponieważ Matkę Boską widzieli w świetlistej kuli, jej wyobrażeniem w dębowieckim sanktuarium jest olbrzymia mandorla otaczająca posąg.

W 150. rocznicę objawień w 1996 r. Nuncjusz Apostolski abp Józef Kowalczyk koronował figurę Płaczącej Pani. W uroczystości uczestniczyło

Figura Matki Bożej rozmawiającej z dziećmi w tzw. kalwarii saletyńskiej

Wnętrze sanktuarium w Dębowcu

46 biskupów, licznie zgromadzone duchowieństwo i ok. 60 tysięcy wiernych z całej Polski.

Obok kościoła znajduje się tzw. kalwaria saletyńska przypominająca miejsce i wydarzenia związane z trzema fazami objawienia Matki Bożej we Francji. Są to figury przedstawiające kolejno Płaczącą Panią, rozmawiającą z dziećmi i wznoszącą się do nieba. Wśród tych, którzy pielgrzymowali do Dębowca był generał Józef Haller, który w 1932 r. jako wotum ofiarował swój krzyż Virtuti Militari. Ten cenny dar razem z innymi pamiątkami został skradziony w czasach PRL.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- kalwaria saletyńska
- ołtarz polowy
- Centrum Pojednania – Dom rekolekcyjny (pokoje z łazienkami, kaplica, dwie sale konferencyjne, kawiarenka, sala audiowizualna)
- księgarnia
- kawiarnia
- wiata
- parking

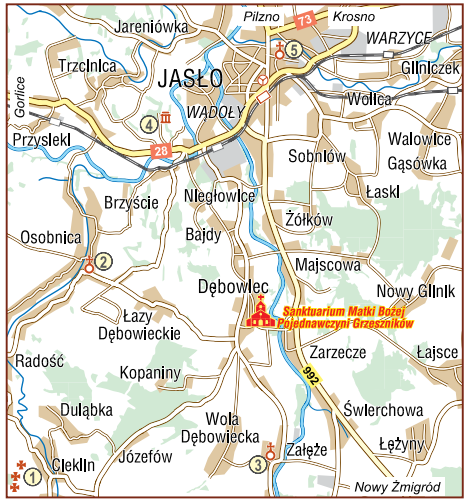

sanktuarium.saletyni.pl

Msze święte

w niedziele: 7.00, 9.30, 11.00, 15.00, 18.00
w dni powszednie: 7.00, 10.30, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

maj – Matki Bożej Saletyńskiej

Adres

Dębowiec 55, 38-220 Dębowiec

Dojazd

GPS 49°41'02.9"N 21°27'55.8"E
49.684144, 21.465512

- Dębowiec leży 8 km na południe od Jasła. Po minięciu wsi Niegłowice skręcamy w lewo i za znakami kierujemy się w stronę sanktuarium.

Komunikacja

PKS, Jasło, ul. Dworcowa 38, 38-200 Jasło, tel. 13 44 357 61
PKP, Jasło, ul. A. Metzgera, 38-200 Jasło

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Cieklin** – cmentarze z I wojny światowej
2. **Osobnica** – neogotycki kościół pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika
3. **Załęże** – drewniany kościół pw. św. Jana Chrzciciela z XVIII w.
4. **Trzcinica** – skansen archeologiczny „Karpacka Troja"
5. **Jasło** – gotycka kolegiata pw. Wniebowzięcia NMP

Rzeszów

Sanktuarium Matki Bożej Wniebowziętej Pani Rzeszowa

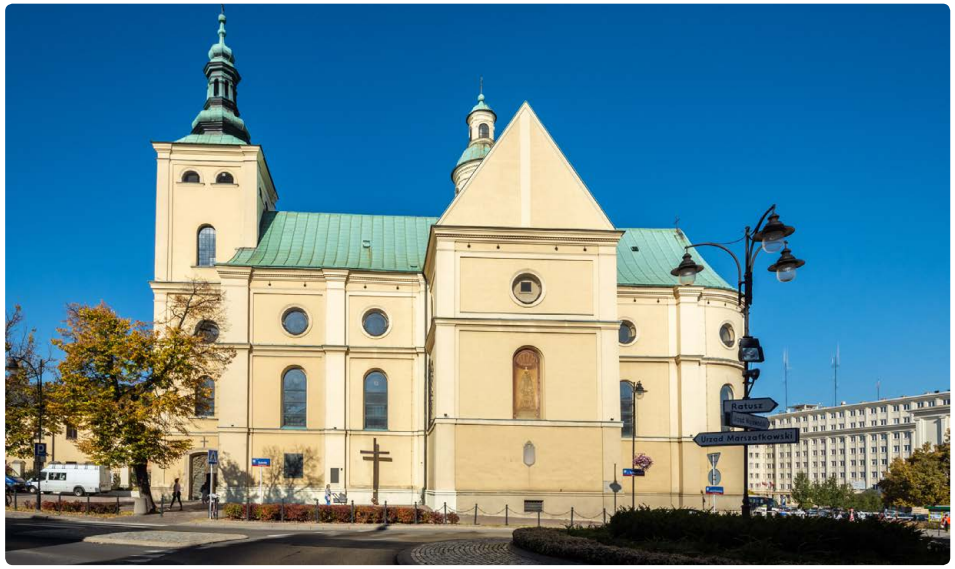

Kościół oo. Bernardynów w Rzeszowie

Powstanie rzeszowskiego sanktuarium związane jest z objawieniem się Matki Bożej w święto Wniebowzięcia w 1513 r. W miejscu tym Mikołaj Spytek Ligęza wraz z żoną Zofią z Rzeszowskich ufundowali murowaną świątynię, która stała się zarazem mauzoleum rodziny Ligęzów. W prezbiterium znajduje się osiem alabastrowych rzeźb naturalnej wielkości przedstawiających fundatora świątyni i członków jego rodu. Opiekę nad sanktuarium Ligęza powierzył bernardynom. Nowo zbudowany klasztor wszedł w obręb obwarowań miejskich. O jego obronnej przeszłości świadczą strzelnice umieszczone tuż pod gzymsem budynku. Kościół pełni podwójną rolę; obok miejsca czci Matki Bożej jest to zarazem sanktuarium pasyjne. Z pierwotnego wyposażenia świątyni zachował się podkreślający pasyjny charakter świątyni manierystyczny, podzielony na kwatery ołtarz główny pochodzący sprzed 1637 r. Zdobią go alabastrowe płaskorzeźby przedstawiające ostatnią drogę Chrystusa. W centrum znajduje się Pieta, a okalające ją sceny Męki Pańskiej należy czytać od dołu, w kierunku przeciwnym do ruchu wskazówek zegara.
Ponieważ sława Rzeszowskiej Pani sięgała daleko, książę Jerzy Ignacy Lubomirski rozpoczął starania o koronację. Udało mu się wyjednać zgodę u papieża Benedykta XIV. Uroczystość w 1763 r., której książę nie doczekał, zgromadziła sto tysięcy wiernych.

Kaplica MB Rzeszowskiej

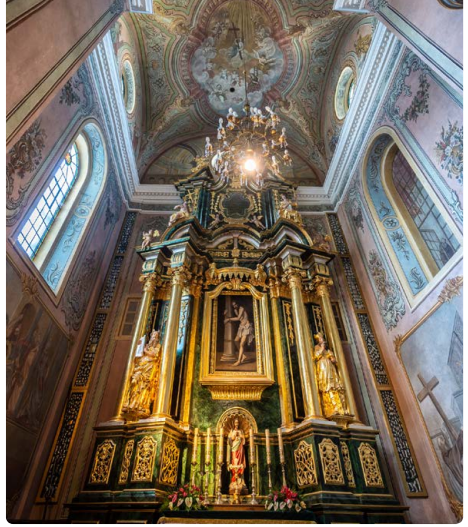

Kaplica Jezusa Cierpiącego

Otoczona czcią figura przedstawia Madonnę z Dzieciątkiem. Jest to późnogotycka rzeźba wykonana w drewnie lipowym. Badania konserwatorskie datują pochodzenie łaskami słynącej figurki na przełom XV i XVI w. Historycy sztuki spierają się o jej pochodzenie. Jedni uważają, że powstała w kręgu twórców należących do szkoły Wita Stwosza, inni jej autora upatrują pośród artystów wywodzących się ze słowackiej Lewoczy, skupionych wokół tamtejszego mistrza Pawła.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Ogrody Bernardyńskie
- parking

bernardyni.rzeszow.pl

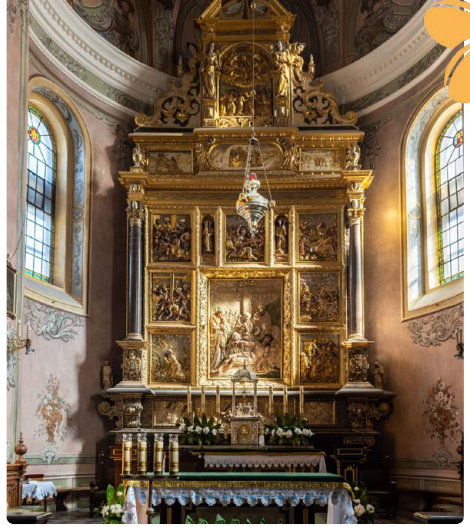

Ołtarz główny

Msze święte

w niedziele: 6.00 (w kaplicy Matki Bożej), 7.30, 9.00, 10.30 (ze szczególnym udziałem dzieci), 12.00, 15.00, 16.30, 18.30
w dni powszednie: 6.00 (w kaplicy Matki Bożej), 7.00, 8.00, 9.00, 18.00 (w kaplicy Matki Bożej)

Główne odpusty i uroczystości

15 sierpnia – święto Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny
8 września – święto Narodzenia Najświętszej Maryi Panny
4 października – św. Franiszka z Asyżu

Adres

ul. Sokoła 8, 35-010 Rzeszów

Dojazd

GPS 50°02'22.5"N 21°59'59.8"E
50.039590, 21.999948

- Sanktuarium znajduje się w centrum miasta, ok. 400 m od rynku.

Komunikacja

PKS, Rzeszów, ul. Grottgera 1, 35-959 Rzeszów, tel. 17 194 33 , 17 867 57 18
PKP, Rzeszów, Pl. Dworcowy, 35-959 Rzeszów, tel. 17 197 57

Inne atrakcje w pobliżu:

Rzeszów
1. Zamek Lubomirskich
2. Rynek, ratusz i podziemia rynku
3. Muzeum Dobranocek
4. Kościół pw. św. św. Wojciecha i Stanisława

Tarnowiec

Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia

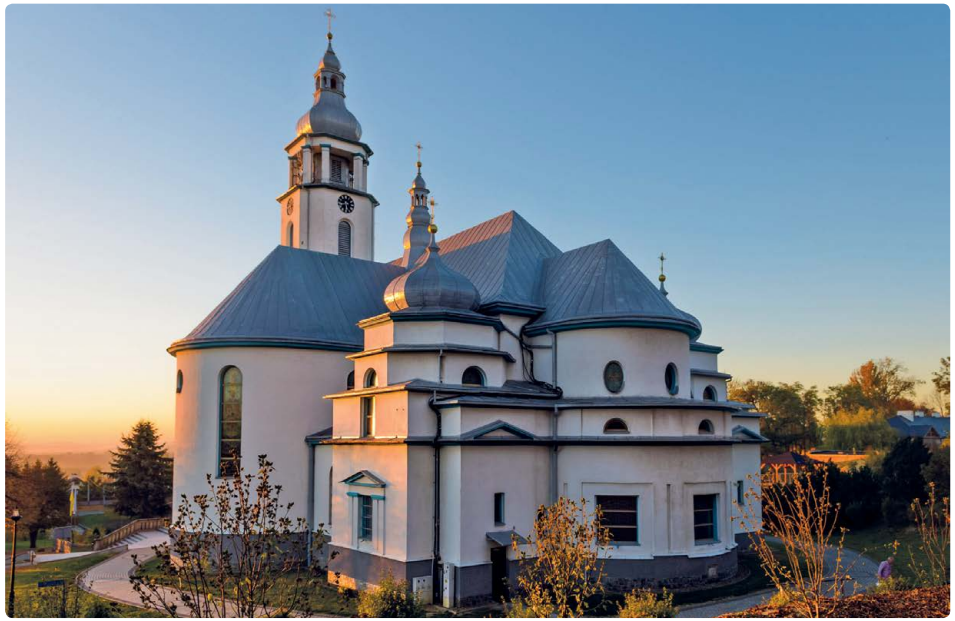

Kościół pw. Narodzenia NMP w Tarnowcu

Nie jest znana historia powstania i pochodzenia figury Tarnowieckiej Pani. Historycy sztuki datują ją na koniec XV lub na początek następnego stulecia. Początkowo trafiła do jasielskiego kościoła Karmelitów. Według tradycji przybyła do Polski z Węgier. Potwierdzeniem tej legendy może być fakt, że w ubiegłych wiekach przybywały do niej liczne pielgrzymki z Węgier i terenów dzisiejszej Słowacji. Niedaleko granicy w Mrukowej znajduje się też kapliczka, którą tradycja wiąże z wędrówką Matki Bożej do Polski. Po pożarze klasztoru Karmelitów w Jaśle i kasacie zakonu w czasach zaborów, łaskami słynąca figura trafiła ostatecznie do Tarnowca, gdzie do dziś odbiera cześć. Przedstawia Madonnę z Dzieciątkiem, trzema aniołami i księżycem u stóp. Rzeźba o wysokości 153 cm i 48 cm szerokości u podstawy wykonana została z drzewa lipowego. Wielkim czcicielem Tarnowieckiej Pani był proboszcz ks. Karol Fiszer, który już jako biskup sufragan przemyski dostąpił zaszczytu koronowania figury na prawie papieskim w 1925 r. W 1993 r. bp Kazimierz Górny polecił opiece Matki Bożej w Tarnowcu nowo powstałą diecezję rzeszowską. Od tej

Ołtarz główny z figurą MB Tarnowieckiej

Widok na sanktuarium w Tarnowcu

pory miejsce kultu nosi tytuł Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia Diecezji Rzeszowskiej.
Obecny kościół parafialny pw. Narodzenia NMP to już piąta z kolei świątynia w tej miejscowości. Wzorowane na stylu bazylik rzymskich tarnowieckie sanktuarium to obiekt trzynawowy, z okazałą wieżą oraz frontonem w formie portyku, którą podtrzymuje sześć kolumn. Od 1949 r. jest siedzibą Tarnowieckiej Pani. Przy sanktuarium powstała Kalwaria Trzeciego Tysiąclecia zwana także Kalwarią Dzieci Nienarodzonych, poświęcona przez bp. Edwarda Białogłowskiego w 1998 r.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Kalwaria Trzeciego Tysiąclecia
- Ogrójec
- parking

www.sanktuariumtarnowiec.parafia.info.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 7.00, 10.00, 11.30 (suma), 16.30
w dni powszednie: 7.00, 18.00 (w okresie zimowym: 7.00, 17.00)

Główne odpusty i uroczystości

druga niedziela września – święto Narodzenia Najświętszej Maryi Panny – odpust
niedziela po 16 lipca – święto Matki Bożej z Góry Karmel – odpust
31 maja – święto Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny – odpust

Adres

Tarnowiec 38, 38-204 Tarnowiec

Dojazd

GPS 49°43'44.7"N 21°34'42.3"E
49.729087, 21.578426

- Tarnowiec to niewielka wieś położona ok. 9 km na wschód od Jasła. Dojazd z Jasła przez Wolicę i Czeluśnicę. Kursują tu również autobusy.

Komunikacja

PKS, Jasło, ul. Dworcowa 38, 38-200 Jasło,
tel. 13 44 357 61
PKP, Jasło, ul. A. Metzgera, 38-200 Jasło

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Dębowiec** – Sanktuarium Matki Bożej Saletyńskiej
2. **Jasło** – gotycka kolegiata pw. Wniebowzięcia NMP
3. **Warzyce** – drewniany kościół pw. św. Wawrzyńca z XV w.
4. **Szebnie** – drewniany kościół pw. św. Marcina z XVII w.

Lubaczów

Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej

Konkatedra pw. św. Stanisława Biskupa w Lubaczowie

Obraz Matki Bożej Łaskawej, czczony w sanktuarium w Lubaczowie, przed II wojną światową znajdował się w katedrze lwowskiej. To przed nim klęczał król Jan Kazimierz w czasie potopu szwedzkiego w 1656 r., gdy oddawał nasz kraj pod opiekę Bożej Rodzicielki i obierał ją Królową Korony Polskiej. Obraz Matki Bożej Łaskawej o wymiarach 61,2 x 44,5 cm został namalowany temperami na desce sosnowej w 1598 r. przez Józefa Szolc-Wolfowicza, w związku ze śmiercią jego wnuczki Katarzyny, którą pochowano na cmentarzu przykatedralnym. Madonna tronująca wśród obłoków unosi się nad XVI-wieczną panoramą Lwowa. Na pierwszym planie znalazły się klęczące postacie zmarłej Katarzyny i jej brata. Początkowo obraz wisiał na cmentarzu, ale gdy uznano go za łaskami słynący, trafił do katedry. Już w 1776 r. nałożono na niego korony papieskie. Kiedy w 1946 r. abp Eugeniusz Baziak musiał opuścić Lwów, zabrał ze sobą łaskami słynący wizerunek. Tak obraz trafił do Lubaczowa, jedynego skrawka archidiecezji lwowskiej, który znalazł się w obecnych granicach Polski. Rekoronacji obrazu dokonał papież Jan Paweł II na Jasnej Górze w 1983 r. Obecnie oryginalny wizerunek jest przechowywany na Wawelu, a w Lubaczowie – tak jak i we Lwowie, wiszą jego kopie.

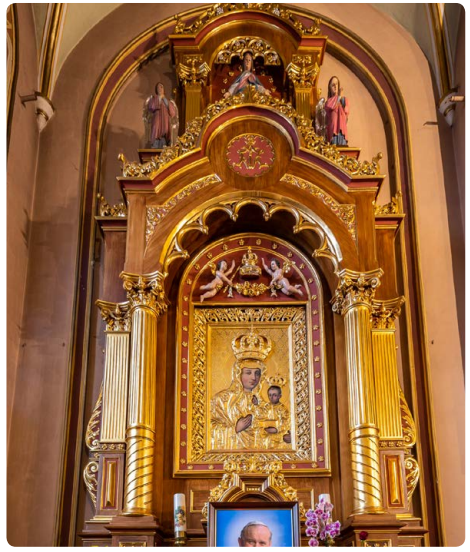

Obraz Matki Bożej Lubaczowskiej

Ołtarz główny w sanktuarium w Lubaczowie

Kościół pw. św. Stanisława Biskupa – obecne sanktuarium – zbudowano pod koniec XIX w. Świątynia o trzech nawach reprezentuje mieszany styl: neoromański i neogotycki. Do najcenniejszych elementów wyposażenia należą wizerunki: św. Anny Samotrzeciej (XVII w.); Matki Boskiej Różańcowej z Dzieciątkiem i Matki Boskiej Lubaczowskiej (oba z XVII/XVIII w.) oraz obraz Chrystusa Ukrzyżowanego wśród dusz czyśćcowych z II poł. XVIII w. W latach 1945-91 sanktuarium było siedzibą abp. lwowskiego i pełniło funkcję prokatedry.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- parkowanie przy uliczkach wokół świątyni

konkatedra.zamojskolubaczowska.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00 (msza św. dla dzieci), 13.00 (suma), 18.00
w dni powszednie: 7.00, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

maj – święto Najświętszej Maryi Panny Łaskawej Lwowskiej – odpust
8 maja – św. Stanisława BM
28 czerwca – św. Piotra i Pawła

Adres

ul. Tadeusza Kościuszki 2, 37-600 Lubaczów

Dojazd

GPS 50°09'23.8"N 23°07'26.6"E
50.156616, 23.124056

- Lubaczów położony jest ok. 50 km na północ od Przemyśla, 13 km od granicy z Ukrainą. Sanktuarium mieści się w centrum miasta, 50 m od rynku.

Komunikacja

PKS, ul. J. Słowackiego, 37-600 Lubaczów
PKP, ul. Kolejowa, 37-600 Lubaczów

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Borchów** – drewniana cerkiew Niepokalanego Poczęcia NMP z XVIII w.
2. **Oleszyce** – dawna cerkiew unicka z 1809 r.
3. **Oleszyce** – kościół pw. Narodzenia NMP
4. **Lubaczów** – cerkiew św. Mikołaja z 1883 r.

Miejsce Piastowe

Sanktuarium św. Michała Archanioła i bł. ks. Bronisława Markiewicza – Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej

Sanktuarium w Miejscu Piastowym

W Miejscu Piastowym „Na Górce" znajduje się Dom Macierzysty Zgromadzenia św. Michała Archanioła (Michalitów). Jego początki sięgają 1892 r., kiedy ks. Bronisław Markiewicz założył tu zakład wychowawczy i szkołę dla sierot. Kościół zatwierdził oficjalnie zakon w 1921 r. Założyciel tego nie doczekał, zmarł w opinii świętości w 1912 r. 19 czerwca 2005 r. odbyła się jego beatyfikacja. Jeszcze za życia bł. Markiewicza w Miejscu Piastowym wybudowano klasztor (1898– 1905). Neoromańska świątynia pw. Matki Bożej Królowej Polski została wzniesiona w latach 1932-1935 według projektu Jana Sas-Zubrzyckiego. Jest to budowla trójnawowa z dwoma wieżami w fasadzie oraz centralnie umieszczoną kopułą. W ołtarzu głównym znajduje się figura patronki świątyni z 1896 r. Po lewej stronie prezbiterium mieści się kaplica św. Michała Archanioła z kopią figury z sanktuarium z Góry Gargano. Po prawej – ołtarz z sarkofagiem i relikwiami założyciela. Klasztor i kościół są wpisane do rejestru zabytków.

Figura Matki Bożej Królowej Polski

29 września 2007 r. ustanowiono tu Sanktuarium św. Michała Archanioła i bł. ks. Bronisława Markiewicza. 11 czerwca 2017 r. stało się ono także sanktuarium maryjnym – papieskie korony przyozdobiły figurę Matki Bożej Fatimskiej.

Historia kultu wiąże się z nabożeństwami fatimskimi, które na Podkarpaciu pierwszy raz odbyły się tu – w 1979 r. i trwają nieprzerwanie do dziś w pierwsze soboty miesiąca od maja do października. Początkowo do Miejsca Piastowego trafiły dwie różne rzeźby. Michalici zatrzymali dla siebie figurę z drzewa cyprysowego ze szwajcarskiego ośrodka fatimskiego. Pochodząca bezpośrednio z Fatimy trafiła do rzeszowskiej katedry, gdzie została koronowana na prawie biskupim w 1993 r. Figura Matki Bożej Fatimskiej od czasów koronacji znajduje się nowo wybudowanej, poświęconej jej kaplicy.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Muzeum bł. ks. Br. Markiewicza
- Droga Krzyżowa
- ołtarz polowy
- parking

www.sanktuariummiejscepiastowe.pl

Msze święte

w niedziele: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 19.00
w dni powszednie: 6.30, 19.00

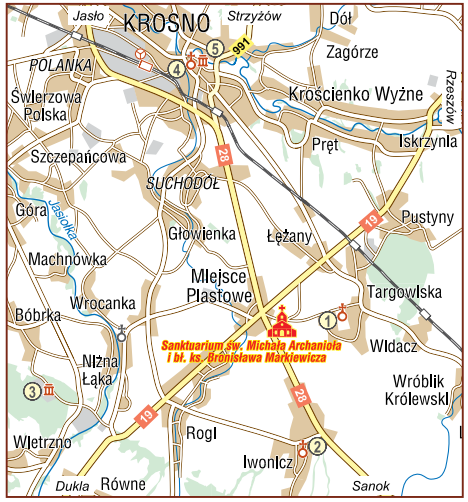

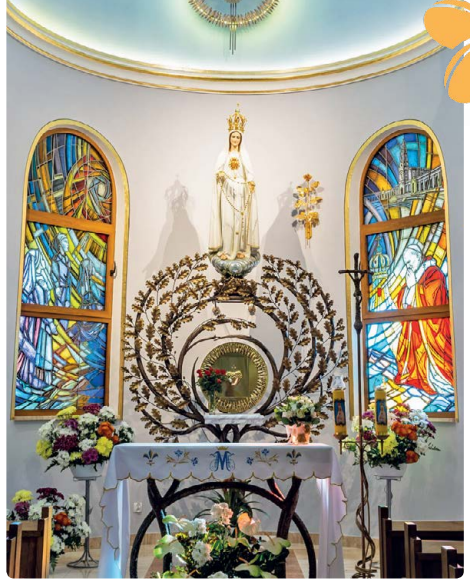

Kaplica MB Fatimskiej

Główne odpusty i uroczystości

wrzesień – św. Michała Archanioła – odpust

Adres

ul. Ks. Br. Markiewicza 25a
38-430 Miejsce Piastowe

Dojazd

GPS 49°37'51.4"N 21°47'32.5"E
49.630946, 21.792367

- Miejsce Piastowe to wieś leżąca 6 km na południe od Krosna, przy skrzyżowaniu dróg krajowych nr 19 i 28. Sanktuarium widoczne po lewej stronie DK 28, jadąc w kierunku Rymanowa. Dogodny dojazd autobusowy z Krosna.

Komunikacja

PKS, Krosno, ul. Naftowa 21, 38-400 Krosno
PKP, Krosno, ul. Kolejowa, 38-400 Krosno

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Targowiska** – drewniany kościół pw. św. Małgorzaty
2. **Iwonicz** – drewniany kościół pw. Wszystkich Świętych
3. **Bóbrka** – Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. I. Łukasiewicza
4. **Krosno** – Bazylika kolegiacka pw. Świętej Trójcy
5. **Krosno** – Centrum Dziedzictwa Szkła

Tuligłowy

Sanktuarium Matki Bożej Tuligłowskiej

Kościół pw. św. Stanisława Biskupa w Tuligłowach

Według legendy kult Tuligłowskiej Pani sięga XIV stulecia. Do podjarosławskiej miejscowości przybyć miała z uciekinierami z Podola, szukającymi tu schronienia przed Tatarami. Przed nimi Matka Boska ocalić miała też same Tuligłowy w trakcie najazdu w 1624 r. Badania historyczne datują jednak cudowny obraz na koniec XV w. lub początek następnego stulecia. Najprawdopodobniej został sprowadzony z Krakowa przez Bożogrobców, którzy w 1446 r. obejmując w Tuligłowach parafię, zastąpili nim wcześniejszy wizerunek. Obraz o wymiarach 91 x 69 cm (przed konserwacją 104 x 85 cm) namalowany został temperami na lipowym podobraziu. Przedstawia Madonnę Apokaliptyczną i stanowi cenny przykład małopolskiego XV-wiecznego malarstwa cechowego.

W 1966 r. przeprowadzono gruntowną renowację obrazu. Usunięto przemalowania, odsłaniając pierwotny wizerunek. Oryginalny obraz został ponownie umieszczony w głównym ołtarzu. Niestety, pozostał odsłonięty tylko do 1972 r. gdyż wierni podnieśli bunt, żądając poprzedniej wersji wizerunku. Księża Michalici, którzy objęli parafię rok wcześniej, w porozumieniu z kurią przemyską postanowili odnowiony obraz ukryć w ołtarzu, a dla potrzeb kultu wystawić kopię nakrytą sukienkami z czasów koronacji z 1909 r. W marcu 2003 r. oryginalny wizerunek Matki Bożej został poddany ponownej konserwacji.

Sanktuarium Niepokalanej Matki Dobrej Nadziei mieści się w kościele parafialnym pw. św. Mikołaja Biskupa. Obecna świątynia powstała w 1770 r. Konsekrował ją w 1829 r. bp przemyski Jan Potoczki. Tuligłowska świątynia wybudowana została w stylu barokowym, z wielkim ołtarzem głównym, w którym znajduję się łaskami słynący wizerunek. Uroczystości koronacyjne na prawie papieskim, którym przewodniczył bp przemyski Józef Pelczar, odbyły się 8 września 1909 r.

Ołtarz główny

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- parking

www.tuliglowy.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 7.00, 10.30, 16.00
dni powszednie: 7.00, 17.00 (zima), 18.00 (lato)

Główne odpusty i uroczystości

2 lipca – Nawiedzenie Najświętszej Maryi Panny – odpust

15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny – odpust główny
8 września – Narodzenie Najświętszej Maryi Panny – odpust

Adres

Tuligłowy 133, 37-562 Rokietnica

Dojazd

GPS 49°53'31.5"N 22°35'56.8"E
49.892083, 22.599115

- Tuligłowy to niewielka wieś położona 15 km na południe od Jarosławia. Najłatwiej dojechać tu od strony autostrady A4 – DW nr 880. Sanktuarium w centrum wsi, po prawej stronie. Dojazd również autobusem z Jarosławia.

Komunikacja

PKS, Jarosław, ul. Galika, 37-500 Jarosław
PKP, Jarosław, plac Więźniów Oświęcimia, 37-500 Jarosław

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Pruchnik** – kościół pw. św. Mikołaja
2. **Pruchnik** – zabudowa małomiasteczkowa rynku
3. **Pruchnik-Korzenie** – wieża widokowa
4. **Rokietnica** – kościół pw. Chrystusa Króla

Przeczyca

Sanktuarium Matki Bożej Przeczyckiej

Kościół pw. Matki Bożej Wniebowziętej w Przeczycy

Początki parafii w Przeczycy sięgają XIV w. Stawiane we wsi kolejno drewniane świątynie nosiły wezwanie św. Michała. Pierwszy kościół murowany wybudowany został w 1906 r. w stylu neogotyckim. W czasie konsekracji nadano mu nazwę Wniebowzięcia NMP. Pamiątką po dawnym wezwaniu jest zasłaniająca łaskami słynącą figurę zasuwa z obrazem św. Michała.

Wewnątrz świątyni na uwagę zasługują: późnobarokowy ołtarz boczny, który trafił tu z poprzedniego kościoła wraz z kamienną gotycko-renesansową chrzcielnicą pochodzącą z XVI w., późnobarokowy krucyfiks na tęczy oraz obrazek wotywny z 1679 r., umieszczony w prezbiterium. Całości zabytków dopełnia dzwon odlany w 1504 r.

Tym jednak, co przez wieki przyciągało wiernych do przeczyckiego kościoła była łaskami słynąca figura Madonny. Według powieściopisarza Józefa Ignacego Kraszewskiego tradycja pielgrzymek do Przeczycy sięga przełomu XV/XVI w. Historycy są jednak ostrożniejsi i datują kult Matki Bożej na XVI w. Wizytacje parafii z 1595 r. i 1610 r. donosiły już o obecności w kościele łaskami słynącej figury Matki Bożej Przeczyckiej.

Czas powstania cudownej statuy określa się na lata 1460-1470. Wykonana została z drewna lipy lub gruszy. Suknia Matki Bożej jest w stylu gotyckim, ale twarze mają już cechy renesansowe. Według historyków sztuki rzeźba powstała w jednej ze szkół Wita Stwosza działających na Węgrzech. Rzeźba o wysokości 120 cm ma nietypowy układ,

Figura Matki Bożej z Dzieciątkiem

Ołtarz główny w sanktuarium

ponieważ Matka Boża na prawej ręce trzyma Dzieciątko, a w lewej dzierży berło. W uznaniu wielowiekowego kultu 25 czerwca 1924 r. Stolica Apostolska udzieliła pisemnej zgody na przeprowadzenie aktu koronacji. Ze względu jednak na trwającą w diecezji żałobę po św. bp Józefie Pelczarze koronacja odbyła się dopiero 15 sierpnia 1925 r.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- parking

www.przeczyca.org/news.php

Msze Św.

w niedziele: 7.00, 9.00, 11.00, 19.00
w dni powszednie: 7.00, 18.00 (okres zimowy 17.00)

Główne odpusty i uroczystości

15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny

Adres

Przeczyca 1, 39-230 Brzostek

Dojazd

GPS 49°53'07.8"N 21°22'03.0"E
49.885485, 21.367508

- Przeczyca to niewielka wieś położona 20 km na północ od Jasła. Najwygodniej dojedziemy tu DK nr 73. Po zjeździe na Przeczycę i przekroczeniu rzeki skręcamy w pierwszą drogę w lewo – sanktuarium po lewej stronie. Dojedziemy tu również autobusem z Jasła.

Komunikacja

PKS, Jasło, ul. Dworcowa 38, 38-200 Jasło, tel. 13 44 357 61
PKP, Jasło, ul. A. Metzgera, 38-200 Jasło

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Liwocz** – Sanktuarium Krzyża Chrystusowego i Matki Bożej Królowej Pokoju, wieża widokowa
2. **Jodłowa** – drewniany kościół pw. św. Stanisława Biskupa z XVII w.
3. **Czermna** – drewniany kościół pw. św. Marcina z XVI w.
4. **Brzostek** – zabudowa małomiasteczkowa rynku

Hyżne

Sanktuarium Matki Bożej Hyżneńskiej

Sanktuarium w Hyżnem

W 1592 r. rodzina Wapowskich przekazała miejscowej parafii obraz Matki Bożej. W trakcie najazdu tatarskiego w 1624 r. Boża Rodzicielka miała ocalić ufundowany przez rodzinę na szczycie wzgórza kościół, za przyczyną znajdującego się w nim Swego wizerunku. W miejscu świątyni w latach 1727-39 wzniesiono późnobarokowy kościół pw. Narodzenia NMP. W XIX w. dodano nawy boczne, na których przedłużeniu znajdują się kaplice. Oprócz łaskami słynącego wizerunku z drewnianego kościółka do nowej świątyni przeniesiono część wyposażenia – m. in. renesansową chrzcielnicę z poświadczoną datą 1592. Równie cenny jest dzwon „Jan" z 1649 r., uratowany przez mieszkańców w czasie II wojny światowej przed niemiecką rekwizycją. We wnętrzu kościoła na uwagę zasługuje dekoracja stiukowa oraz barokowe wyposażenie. Centralne miejsce w ołtarzu głównym zajmuje renesansowy wizerunek Matki Bożej Łaskawej z Dzieciątkiem. Obraz o wymiarach 209 x 119 cm został namalowany techniką olejną na desce lipowej w stylu tzw. Madonn Apokaliptycznych. Maria w lewej ręce trzyma Dzieciątko, w prawej dzierży berło, którym według legendy miała pogrozić tatarskiemu wodzowi. W uznaniu wielowiekowego kultu bp przemyski Anatol Nowak za zgodą Stolicy Apostolskiej koronował obraz 8 września 1932 r. W 1992 r. Sanktuarium Hyżneńskie przeżywało jubileusz 400-lecia obecności i 600-lecia koronacji Obrazu Matki Bożej. Jako wotum wdzięczności za lata szczególnej opieki został wykonany dzwon, na którym widnieje podobizna obrazu Matki Bożej Hyżneńskiej.

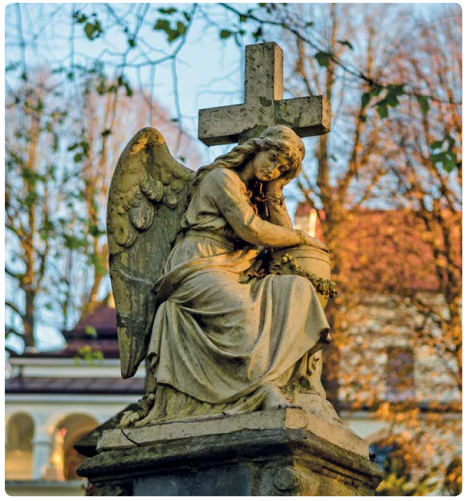

Figura na Drodze Krzyżowej

Kościół pw. Narodzenia NMP w Hyżnem

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Kaplica Pielgrzyma
- Droga Krzyżowa
- parking

hyzne.przemyska.pl

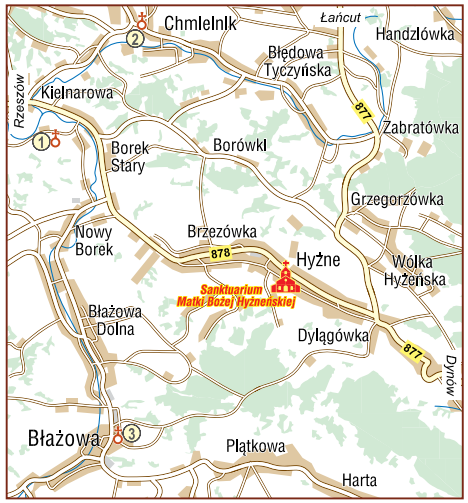

Msze Św.

w niedziele: 7.30, 10.30, 15.30
w dni powszednie: 17.00

Główne odpusty i uroczystości

8 września – Narodzenia Najświętszej Maryi Panny – odpust

Adres

Hyżne 154, 36-024 Hyżne

Dojazd

GPS *49°55'23.8"N 22°10'02.5"E*
49.923270, 22.167357

- Dogodny dojazd z Rzeszowa DW nr 878 przez Tyczyn (20 km). Sanktuarium na wzniesieniu po lewej stronie.

Komunikacja

PKS, Rzeszów, ul. Grottgera 1, 35-959 Rzeszów, tel. 17 194 33 , 17 867 57 18
PKP, Rzeszów, Pl. Dworcowy, 35-959 Rzeszów, tel. 17 197 57

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Borek Stary** – sanktuarium Matki Bożej Borkowskiej
② **Chmielnik** – Sanktuarium Matki Boskiej Łaskawej
③ **Błażowa** – kościół pw. św. Marcina

Zagórz

Sanktuarium Matki Nowego Życia

Kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Zagórzu

Sanktuarium Matki Nowego Życia w Zagórzu mieści się w późnobarokowym kościele parafialnym pochodzącym z początku XVIII w. Do budowy kamiennej świątyni wykorzystano mury wcześniejszej, gotyckiej kaplicy. Powstanie kościoła i kultu Matki Bożej miejscowa legenda wiąże z wyprawami króla Kazimierza Wielkiego na Ruś. Łaskami słynący późnogotycki obraz pochodzi z II poł. XV w. i należy do unikatowych w sztuce sakralnej przedstawień Zwiastowania NMP. Archanioł Gabriel z purpurowymi skrzydłami, z szatą podtrzymywaną przez pazia, zwraca się ku Maryi znajdującej się po prawej części obrazu, przy klęczniku z książką. Charakterystyczna jest półpostać Boga Ojca, który po drodze z promieni wysyła do Maryi Dzieciątko. Ten sposób przedstawiania Jezusa jako człowieka jest niespotykany w sztuce późniejszych czasów.

Obraz został namalowany temperami na desce lipowej o wymiarach 121 x 146 cm. W 2007 r. został koronowany przez metropolitę przemyskiego abp. Józefa Michalika, a kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP ustanowiono Sanktuarium Matki Nowego Życia.

Zwiedzając zagórską świątynię warto zwrócić uwagę na ambonę, która powstała przed 1700 r. Prawie dorównuje jej wiekiem chrzcielnica z pokrywą w kształcie liści akantu. Stacje Drogi Krzyżowej (XVIII w.) pochodzą z klasztoru Karmelitów Bosych (1710-1733), którego ruiny wznoszą się na pobliskim wzgórzu zwanym Marymontem. Z sanktuarium prowadzi do niego Droga Krzyżowa, której każda stacja została zaprojektowana w indywidualnym stylu przez poszczególnych twórców związanych z Zagórzem bądź Bieszczadami, stanowiąc unikalną w skali kraju galerię plenerową.

Obraz Matki Bożej Zagórskiej

Ołtarz główny w sanktuarium w Zagórzu

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- zagórska Droga Krzyżowa Nowego Życia – Galeria Rzeźby Bieszczadzkiej
- parking

www.parafia-zagorz.pl/sanktuarium.html

Msze święte

w niedziele: 7.30, 9.00, 11.00, 18.00 (w okresie zimowym: 7.30, 9.00, 11.00, 17.00)
w dni powszednie: 18.00 (w okresie zimowym: 17.00)

Główne odpusty i uroczystości

25 marca – Zwiastowanie Najświętszej Maryi Panny – odpust
2 lipca – Nawiedzenie Świętej Elżbiety – odpust

Adres

ul. Piłsudskiego 137, 38-540 Zagórz

Dojazd

GPS 49°30'10.0"N 22°15'43.7"E
49.502788, 22.262136

- Zagórz położony jest kilka kilometrów na południowy-wschód od Sanoka. Do sanktuarium dojedziemy zjeżdżając z DK nr 84 w DW nr 892. Po przejechaniu 1,5 km sanktuarium po lewej stronie.

Komunikacja

PKS, Sanok, ul. Lipińskiego, 38-500 Sanok
PKP, Zagórz, Plac Obrońców Węzła Zagórskiego, 38-540 Zagórz

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Zagórz** – ruiny klasztoru Karmelitów Bosych
2. **Sanok** – zamek królewski
3. **Sanok** – Muzeum Budownictwa Ludowego
4. **Lesko** – Zamek Kmitów
5. **Lesko** – kirkut i synagoga z XVII w.
6. **Manasterzec** – ruiny zamku Sobień

Skalnik

Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej Królowej Gór

Ołtarz główny w sanktuarium w Skalniku

W Skalniku znajduje się wizerunek Matki Bożej, który tradycja wiąże z przybyciem wyznawców Świętych Cyryla i Metodego na ziemie polskie w IX w. Jednak według historyków sztuki obraz nieznanego autorstwa powstał w XV stuleciu i został namalowany temperami na desce o wymiarach 170 x 140 cm. Przedstawia Maryję z Dzieciątkiem w typie Hodegetrii i wykazuje wpływy bizantyjskie. Cechą charakterystyczną skalnickiego wizerunku są wąskie dłonie Madonny o nadmiernie smukłych palcach.

Początki udokumentowanego kultu Matki Bożej w Skalniku sięgają XVII/XVIII w. Czczona była jako Królowa Gór przez katolików obu obrządków z terenów Łemkowszczyzny, Słowacji i Rusi. Po utracie niepodległości kult osłabł, nie sprzyjały mu reformy józefińskie i brak stałego duszpasterstwa. Wznowienie kultu nastąpiło w XX w., a szczególnej opieki Matki Bożej dopatrywano się zwłaszcza w czasie II wojny światowej. Doprowadziło to do ustanowienia w Skalniku sanktuarium na prawie diecezjalnym i koronacji cudownego wizerunku przez abp. Edwarda Nowaka 9 września 2007 r.

Obraz Matki Bożej Skalnickiej

koronami poświęconymi 5 lat wcześniej w Watykanie przez papieża Jana Pawła II.

Jedna z najstarszych na Podkarpaciu, parafia pw. św. Klemensa Papieża została erygowana przed 1470 r., jednak w XVI w. straciła samodzielność. W 1939 r. uczyniono z niej ekspozyturę Nowego Żmigrodu, a następnie samodzielną parafię. Przez pewien czas kościół obsługiwał bł. ks. Władysław Findysz, ówczesny proboszcz i dziekan żmigrodzki.

Murowany kościół w Skalniku został wybudowany w stylu neogotyckim w latach 1909-1911. W ołtarzu głównym znajduje się cudowny wizerunek Skalnickiej Pani. Z wyposażenia poprzedniego kościoła zachowały się: kamienna chrzcielnica, XVI-wieczne obrazy ołtarzowe, barokowe feretrony i figura Matki Bożej oraz obraz patrona kościoła z XVI stulecia.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- parking

sanktuariumskalnik.pl

Msze święte

w niedziele: 8.00, 11.00
w dni powszednie: 18.00 (czas letni), 17.00 (czas zimowy)

Główne odpusty i uroczystości

druga niedziela września – Matki Boskiej Bolesnej – odpust
23 listopada – św. Klemensa – odpust

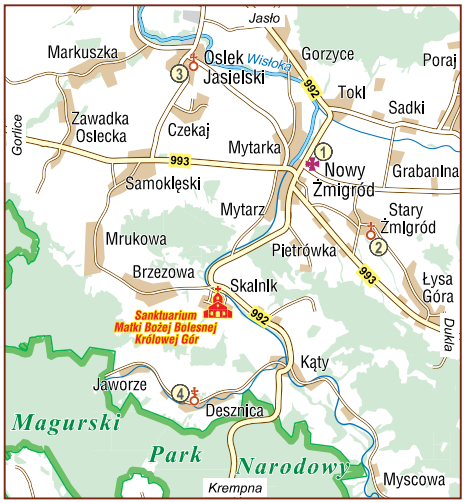

Kościół pw. św. Klemensa

Adres

Skalnik 35, 38-230 Nowy Żmigród

Dojazd

GPS 49°34'35.3"N 21°29'45.6"E
49.576473, 21.496002

- Wieś Skalnik leży około 20 km na południe od Jasła. Dojedziemy tu DW nr 992 od strony Nowego Żmigrodu. Dojazd z Jasła również komunikacją publiczną.

Komunikacja

PKS, Jasło, ul. Dworcowa 38, 38-200 Jasło,
tel. 13 44 357 61
PKP, Jasło, ul. A. Metzgera, 38-200 Jasło

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Nowy Żmigród** – cmentarz wojenny z I wojny światowej
2. **Stary Żmigród** – kościół pw. św. Katarzyny z XV w.
3. **Osiek Jasielski** – drewniany kościół pw. Przemienienia Pańskiego z XV w.
4. **Desznica** – dawna cerkiew greckokatolicka św. Dymitra

Polańczyk

Sanktuarium Matki Bożej Pięknej Miłości

Kościół pw. NMP Królowej Polski w Polańczyku

Sanktuarium Matki Bożej Pięknej Miłości w Polańczyku mieści się w dawnej cerkwi pw. św. Paraskewi. Została ona wzniesiona w 1907 r. w miejscu poprzedniej, drewnianej. Dla wiernych obrządku łacińskiego, właścicielka miejscowego dworu – Cieślińska ufundowała dwa lata później kaplicę pw. NMP Królowej Polski, do której raz w miesiącu dojeżdżał ks. z Wołkowyi. Kaplica ta istnieje do dziś na terenie cmentarza i funkcjonuje jako kaplica pogrzebowa. Kiedy w 1948 r. ks. Franciszek Stopa na polecenie bp. przemyskiego Franciszka Bardy organizował w Polańczyku parafię rzymskokatolicką, za zgodą władz państwowych przejął nieużywaną i opuszczoną po wywózkach ludności cerkiew i adaptował ją dla potrzeb kultu. Od tej pory funkcjonuje jako rzymskokatolicki kościół pod wezwaniem przeniesionym z dworskiej kaplicy. Dla potrzeb powstałego sanktuarium, kościół został poddany koniecznej rozbudowie w 2007 r., zatracając tym samym charakterystyczny dla cerkwi wygląd.

Największym skarbem kościoła w Polańczyku jest obraz Matki Bożej Pięknej Miłości – ikona w typie Eleusy (Umilenia), przeniesiona wraz z barokowym ołtarzem w 1949 r. z nieistniejącej dziś Łopienki. Dzieło nieznanego artysty pochodzi z I poł. XVII w. Wizerunek stanowi najprawdopodobniej kopię Matki Bożej Werchrackiej (obecnie Ukraina). Łaskami słynący obraz otoczony był kultem w ubiegłych wiekach przez wiernych obu obrządków: zachodniego i wschodniego. 11 września 1999 r. dekretem abp. przemyskiego Józefa Michalika ustanowiono w Polańczyku sanktuarium, a obraz ozdobiono koronami poświęconymi w Zamościu przez papieża Jana Pawła II.

Obraz Matki Bożej Pięknej Miłości

Ołtarz główny w sanktuarium w Polańczyku

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- grota Matki Bożej
- źródełko
- droga krzyżowa
- parking

polanczyk.przemyska.pl

Msze święte

w niedziele:

– wakacyjne: 8.00, 9.30, 11.00, 19.00
poza sezonem: 9.30, 11.00, 16.00

– w dni powszednie: 16.00 (od maja do września), 19.00 (od maja do września)

Główne odpusty i uroczystości

3 maja – Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski – odpust

Adres

ul. ks. Stopy 3, 38-610 Polańczyk

Dojazd

GPS 49°21'49.5"N 22°25'31.4"E
49.363751, 22.425393

- Do Polańczyka dojedziemy od strony Leska przez Hoczew lub Solinę. Po minięciu centrum – sanktuarium po prawej stronie. Dojedziemy tu również komunikacją publiczną z Ustrzyk Dolnych i Sanoka przez Zagórz i Lesko.

Komunikacja

PKS, Sanok, ul. Lipińskiego, 38-500 Sanok
PKP, Zagórz, Plac Obrońców Węzła Zagórskiego, 38-540 Zagórz

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Jezioro Solińskie** – rejsy wycieczkowe
2. **Solina** – zapora i elektrownia wodna
3. **Bereźnica Wyżna** – dawna drewniana cerkiew św. Mikołaja
4. **Górzanka** – dawna drewniana cerkiew św. Paraskewy
5. **Myczków** – Muzeum Kultury Bojków

Krosno

Sanktuarium Najświętszej Marii Panny Obrończyni Wiary

Kościół Franciszkanów w Krośnie

W ołtarzu głównym kościoła Franciszkanów pw. Nawiedzenia NMP w Krośnie znajduje się obraz Matki Bożej Murkowej. Nazwę swą zawdzięcza pierwotnemu umieszczeniu w niszy muru na zewnątrz kościoła. Opiece Matki Bożej przypisuje się ocalenie grodu w czasie potopu szwedzkiego, kiedy w 1657 r. sprzymierzony z najeźdźcą książę Jerzy II Rakoczy oblegał Krosno. Na początku XVIII w. dobudowano przed kościołem kaplicę, aby osłonić łaskami słynący obraz przed szkodliwym działaniem warunków atmosferycznych. Uległa jednak zniszczeniu w trakcie pożaru w 1872 r., a ostatecznie rozebrano ją podczas renowacji kościoła w 1902 r.

Nieznanego autorstwa, pochodzący z XVII stulecia, obraz Pani Krosna pierwotnie przedstawiał Maryję Niepokalaną z Dzieciątkiem. Stojąca Matka Boża, mająca u stóp księżyc, na lewym ramieniu trzymała Dzieciątko, a w prawej ręce berło. Po I wojnie światowej wizerunek poddano nieudolnej konserwacji – całkowicie go przemalowano, obcinając zarazem dolną część obrazu. Wizerunek Krośnieńskiej Pani jeszcze w XIX w. został wycofany z kultu. Zmieniło się to w wyniku interwencji bp. przemyskiego Franciszka Bardy; poddano go fachowej renowacji i umieszczono w ołtarzu głównym kościoła w 1960 r. Koronacja obrazu Matki Bożej Murkowej – Obrończyni Wiary oraz obranie Jej za patronkę miasta odbyły się na krośnieńskim rynku 13 czerwca 2010 r.

Brama do klasztoru oo. Franciszkanów

Wnętrze sanktuarium w Krośnie

Gotycki kościół Franciszkanów został zbudowany w latach 1400-1402 (dzisiejsze prezbiterium i zakrystia). W ciągu XV w. dobudowano trzy nawy i kaplicę Przemienienia Pańskiego. Wczesnobarokowa Kaplica Oświęcimów zbudowana została w 1647 r. Pod nią znajduje się krypta grobowa, w której pochowano członków rodu fundatora, w tym przyrodnie rodzeństwo Anny i Stanisława Oświęcimów, których legenda połączyła zakazaną miłością.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- sklep z dewocjonaliami
- brak parkingu (parkowanie przy uliczkach w pobliżu świątyni)

krosno.franciszkanie.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 6.45, 8.00, 9.30, 11.00, 12.30, 15.00, 17.00
w dni powszednie: 7.00, 8.00, 11.00

Główne odpusty i uroczystości

31 maja – święto Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny – odpust
Ekstremalna Droga Krzyżowa

Adres

ul. Franciszkańska 5, 38-400 Krosno

Dojazd

GPS 49°41'36.8"N 21°45'59.8"E
49.693554, 21.766619

- Sanktuarium znajduje się w centrum miasta, 50 m od rynku. Dojazd jednokierunkową ul. Franciszkańską.

Komunikacja

PKS, ul. Naftowa 21, 38-400 Krosno
PKP, ul. Kolejowa, 38-400 Krosno

Inne atrakcje w pobliżu:

Krosno

1. Bazylika kolegiacka Świętej Trójcy z XIV w.
2. Centrum Dziedzictwa Szkła
3. Rynek
4. Kościół św. Wojciecha z XV w.

Domaradz

Sanktuarium Matki Bożej Nieustającej Pomocy

Kościół pw. św. Mikołaja Biskupa w Domaradzu

Największym zabytkiem Domaradza jest gotycki kościół pw. św. Mikołaja Biskupa. Wraz z otaczającymi go drzewami został uznany za zabytek i objęty ochroną już w 1931 r.
Orientowany budynek z drzewa modrzewiowego o konstrukcji zrębowej pochodzi prawdopodobnie z II poł. XV w. Jednonawowa świątynia zbudowana na planie prostokąta posadowiona została na kamiennej podmurówce. Pod prezbiterium znajdowały się sklepione krypty, służące w przeszłości jako grobowce. Zachowało się zabytkowe wyposażenie kościoła. Równa wiekiem budowli jest ośmioboczna kamienna chrzcielnica z czarą ozdobioną ostrołukowymi arkadami, zwieńczonymi motywem lilii – dekoracją nawiązującą do wyglądu korony Kazimierza Wielkiego. Do cennych zabytków należą także barokowe ołtarze i ambona.
Teren wokół kościoła będący dawnym cmentarzem, otoczony jest drewnianym parkanem osłoniętym gontowym daszkiem, wzdłuż którego rosną pomnikowe dęby. Obok świątyni znajduje się drewniana dzwonnica, a w niej dzwon z 1524 r. Do zabytkowego kompleksu kościelnego należy jeszcze drewniana plebania pochodząca z przełomu XVIII/XIX w.
Do 2000 r. drewniana świątynia posiadała jeszcze jeden skarb – łaskami słynący wizerunek Pani Domaradza. Obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy to kopia oryginału znajdującego się w rzymskim kościele redemptorystów.
Domaradzki wizerunek został namalowany w 1906 r. Rok później poświęcił go papież Pius X, o czym świadczy stosowny napis umieszczony na odwrotnej stronie obrazu. Pani Domaradza została koronowana w 1958 r. przez bp. przemyskiego

Obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy

Nowe sanktuarium w Domaradzu

Franciszka Bardę, który równocześnie erygował Sanktuarium Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Obecnie obraz znajduje się w nowej świątyni, stojącej nieopodal zabytkowego kompleksu.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- parking

domaradz.przemyska.pl

Msze święte

w soboty: 18.00 (lato), 17.00 (zima)
w niedziele i święta: 7.00, 9.00, 11.00, 16.00

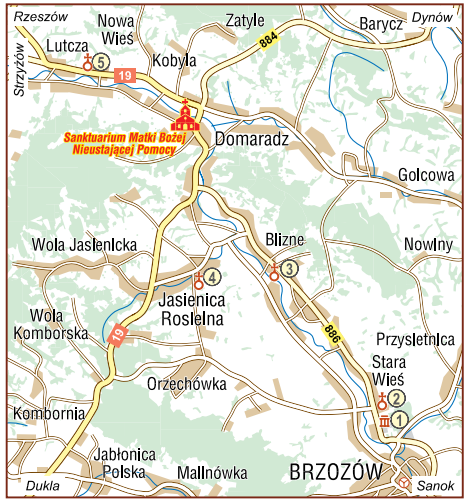

Główne odpusty i uroczystości

27 czerwca – MB Nieustającej Pomocy – odpust
6 grudnia – św. Mikołaja – odpust

Adres

Domaradz 436, 36-230 Domaradz

Dojazd

GPS 49°47'24.9"N 21°56'36.6"E
49.790249, 21.943486

- Domaradz to niewielka wieś położona przy DK nr 19, około 40 km na południe od Rzeszowa. Sanktuarium po prawej stronie, przy głównej drodze. Dojedziemy tu również komunikacją publiczną (trasa Rzeszów – Sanok).

Komunikacja

PKS, Rzeszów, ul. Grottgera 1, 35-959 Rzeszów, tel. 17 194 33 , 17 867 57 18
PKP, Rzeszów, Pl. Dworcowy, 35-959 Rzeszów, tel. 17 197 57

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Stara Wieś** – Muzeum Pożarnictwa
2. **Stara Wieś** – Sanktuarium MB Starowiejskiej
3. **Blizne** – drewniany kościół pw. Wszystkich Świętych (UNESCO) z XV w.
4. **Jasienica Rosielna** – drewniany kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP z XVIII w.
5. **Lutcza** – drewniany kościół pw. Wniebowzięcia NMP z XV w.

Brzozów

Bazylika kolegiacka pw. Przemienienia Pańskiego

Wnętrze bazyliki w Brzozowie

W 1657 r. w trakcie najazdu Rakoczego spalona została brzozowska fara. Ze zgliszcz kościoła wydobyto nietknięty przez ogień obraz Matki Bożej. Od tej pory nosi on niespotykany w Polsce przydomek Ognistej. Nieznany jest wiek obrazu, ani jego autor. Ze względu na sposób przedstawienia Matki i Syna wraz z Janem Chrzcicielem ukazanym jako dziecko, trzymające w jednej ręce różę, a palcem drugiej nakazującym milczenie, brzozowski wizerunek należy do wyjątkowo cennych i rzadkich. Potwierdzeniem łask otrzymywanych za pośrednictwem Brzozowskiej Pani była koronacja na prawie biskupim w 1858 r. dokonana przez bp. przemyskiego Wacława Sierakowskiego. Obecnie obraz znajduje się w bazylice kolegiackiej, w bocznej kaplicy. Nad wejściem do niej znajduje się fresk z 1905 r. przedstawiający scenę znalezienia obrazu Matki Bożej w zgliszczach spalonej drewnianej świątyni.

Bazylika (kościół uzyskał tytuł w 2017 r. dekretem papieża Franciszka) pw. Przemienienia Pańskiego to największy zabytek Brzozowa. Konsekrowana w 1688 r. świątynia wybudowana została na planie krzyża łacińskiego w stylu barokowym. W I poł.

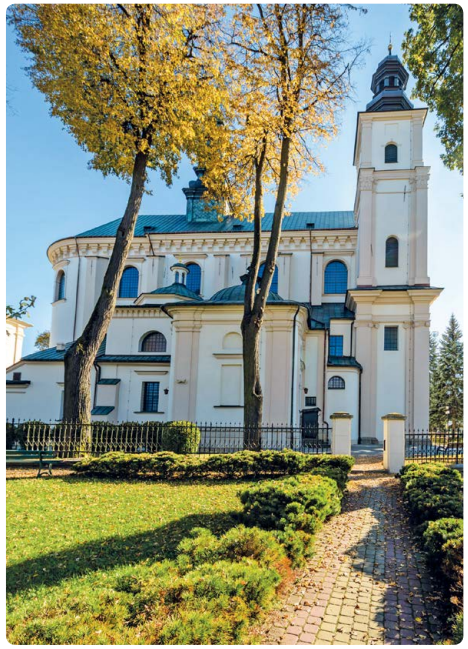

Sanktuarium MB Ognistej

XVIII stulecia przebudowano ją na bazylikę emporową. W tym czasie powstały też wieże charakterystyczne dla obecnego wyglądu kościoła.

W barokowym wyposażeniu świątyni oprócz ołtarza głównego z obrazem Ukrzyżowania, XVII-wiecznej ambony na uwagę zasługuje m.in. obraz Matki Bożej Różańcowej (XVII w.), którego płaskorzeźbione obramienie ma postać Drzewa Jessego. Zdobiące go srebrne sukienki i korony świadczą, że również uchodził za łaskami słynący.

W brzozowskiej farze przyjmował święcenia kapłańskie urodzony w pobliskim Dubiecku książę poetów polskich – bp. Ignacy Krasicki.

Bazylika – dodatkowe informacje:

- stała ekspozycja muzealna
- pomnik papieża Jana Pawła II
- parking

www.parafiabrzozow.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 12.15, 16.00, 18.00

w dni powszednie: 6.30, 16.00 (w kaplicy Matki Bożej), 18.00

Główne odpusty i uroczystości

6 sierpnia – święto Przemienienia Pańskiego

Adres

ul. Pl. Grunwaldzki 2, 36-200 Brzozów

Ołtarz MB Różańcowej

Dojazd

GPS 49°41'42.7"N 22°01'09.9"E
49.695182, 22.019427

- Brzozów leży około 20 km na północny-zachód od Sanoka. Dojedziemy tu DW nr 886. Bazylika znajduje się przy głównej ul. A. Mickiewicza. Przez Brzozów kursują również autobusy linii Rzeszów – Sanok.

Komunikacja

PKS, Brzozów, Plac Grunwaldzki, 36-200 Brzozów

PKP, Sanok, ul. Dworcowa 38, 38-500 Sanok

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Brzozów** – rynek, ratusz
2. **Stara Wieś** – Muzeum Pożarnictwa
3. **Stara Wieś** – Sanktuarium MB Starowiejskiej
4. **Humniska** – gotycki drewniany kościół pw. św. Stanisława Biskupa
5. **Blizne** – drewniany kościół pw. Wszystkich Świętych (UNESCO)

Sanok

Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia – Pani Ziemi Sanockiej

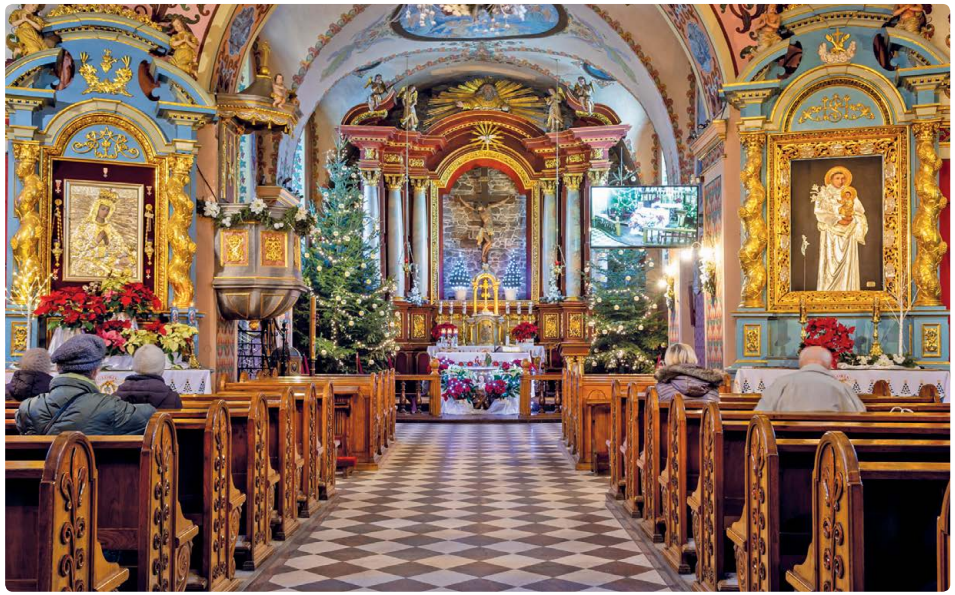

Wnętrze sanktuarium w Sanoku

Początki zakonu franciszkanów w Sanoku sięgają panowania króla Ludwika Węgierskiego. Pierwszy drewniany kościół stanął w mieście już w XIV w. Pożary przez wieki nie oszczędzały drewnianej zabudowy grodu. Murowana świątynia zastąpiła wcześniejsze dopiero na pocz. XVI stulecia. Obecny wygląd obiekt zawdzięcza m.in. XIX-wiecznej renowacji.

Wnętrze świątyni zdobią polichromie sanoczanina Władysława Lisowskiego – ucznia Jana Matejki. Na uwagę zasługuje umieszczony w ołtarzu głównym późnobarokowy, uchodzący za cudowny krucyfiks. Prawie równy mu wiekiem jest krzyż w kaplicy zwanej Ogrójcem, którą po beatyfikacji Zygmunta Gorazdowskiego przystosowano dla potrzeb jego kultu. W wyniku prac konserwatorskich na przełomie XX/XXI w. odkryto średniowieczne cmentarzysko i XIV-wieczne mury, a w kaplicy św. Franciszka odsłonięto XVIII-wieczne polichromie.

Wizerunek Bożej Rodzicielki znajdujący się w sanockim kościele Franciszkanów pochodzi z I poł. XVII w. Niemal od początku otoczony był kultem, o czym informują źródła pochodzące z końca tego stulecia. Namalowany został olejami na płótnie o wymiarach 99 x 95 cm. Reprezentuje rzadki typ przedstawień maryjnych – pokazuje Bożę Rodzicielkę z dłońmi złożonymi jak do modlitwy nad śpiącym Dzieciątkiem.

Kopię cudownego obrazu przekazano kard. Stefanowi Wyszyńskiemu podczas jego internowania w pobliskiej Komańczy – towarzyszyła mu do końca wisząc w jego sypialni, a kolejną – papieżowi Benedyktowi XVI jako dar sanoczan za kanonizację rodaka – św. Józefa Gorazdowskiego.

Obraz Matki Bożej Pocieszenia

Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Św. na mocy dekretu abp. J. Michalika z 19.03.2005 r. został ustanowiony sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia – Pani Ziemi Sanockiej.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- księgarnia przyklasztorna
- biblioteka parafialna
- parkowanie w pobliżu rynku

sanok.franciszkanie.pl/sanktuarium

Msze święte

w niedziele i święta: 6.45, 8.00, 9.15, 10.30, 12.00, 15.00, 19.00

w dni powszednie: 6.30, 8.00, 9:00, 18:30

Kościół Franciszkanów

Główne odpusty i uroczystości

druga sobota maja – odpust Matki Bożej Pocieszenia
13 czerwca – św. Antoniego z Padwy
2 sierpnia – Matki Bożej Anielskiej (odpust)
14 września – Podwyższenia Krzyża Świętego (odpust parafialny)
4 października – św. Franciszka z Asyżu
8 grudnia – Niepokalanego Poczęcia NMP

Adres

ul. Franciszkańska 7, 38-500 Sanok

Dojazd

GPS 49°33'37.9"N 22°12'25.8"E
49.560514, 22.207176

- Sanktuarium znajduje się w centrum miasta, przy rynku.

Komunikacja

PKS, ul. Lipińskiego, 38-500 Sanok
PKP, ul. Dworcowa 38, 38-500 Sanok

Inne atrakcje w pobliżu:

Sanok

1. Muzeum Budownictwa Ludowego, Rynek Galicyjski
2. Zamek Królewski, Galeria Z. Beksińskiego
3. Góra Parkowa, wieża widokowa

Lesko

Figura Matki Boskiej

Figura Matki Boskiej

Dzisiejszy plac Konstytucji 3 Maja to dawny leski rynek, z racji zadrzewienia zwany przez mieszkańców Plantami. Otaczają go zabytkowe kamieniczki z XIX w. Na placu znalazły swe miejsce pomniki: Tadeusza Kościuszki z 1901 r. (gdzie na postumencie widnieje jeszcze stara wersja nazwy miasta Lisko), tzw. pomnik wdzięczności Armii Czerwonej oraz figura Matki Bożej.

Posąg Bożej Rodzicielki został ufundowany w 1848 r. przez właścicieli leskiego zamku – hr. Edmunda z Siecina Krasickiego i jego żonę Marię Anielę z Brzostowskich. Ich herby (Rogala i Strzemię) zostały umieszczone na froncie postumentu. Posąg Matki Bożej był symbolem patriotycznej postawy

Plac Konstytucji 3 Maja

mieszkańców Leska w trakcie Wiosny Ludów (jej fundator zorganizował wówczas w mieście kompanię Gwardii Narodowej). Według miejscowej tradycji jest to wotum za ocalenie miasta w trakcie rabacji chłopskiej Jakuba Szeli. W okresie międzywojennym na postumencie została ustawiona nowa statua, prawdopodobnie wykonana we Lwowie, a historyczną umieszczono w niszy na frontowej ścianie kościelnej dzwonnicy. Figura obecny wygląd zawdzięcza renowacji, w czasie której zdarto kolejne warstwy farby, nakładane w ubiegłych latach celem konserwacji rzeźby, przywracając w ten sposób statule oryginalny wygląd.

Od czasów Autonomii Galicyjskiej rzeźba Matki Bożej na Plantach była przede wszystkim miejscem patriotycznych uroczystości i manifestacji mieszkańców miasta. Tytuł Pani Leska przysługiwał ikonie Matki Bożej z tzw. cerkwi zamiejskiej. Po II wojnie światowej przesiedleni do Stryja lescy grekokatolicy zabrali ze sobą cudowny wizerunek. W 2017 r., na znak pojednania, przekazali do kościoła parafialnego kopię XVII-wiecznej ikony.

Dodatkowe informacje:

- parking przy pl. Konstytucji 3 Maja

Adres

pl. Konstytucji 3 Maja, 38-600 Lesko

Dojazd

GPS 49°28'14.3"N 22°19'43.0"E
49.470627, 22.328610

- Figura znajduje się w centrum miasta przy pl. Konstytucji 3 Maja. Dojazd z DK nr 84 (ul. marsz. J. Piłsudskiego) – jednokierunkową ul. Grunwaldzką.

Komunikacja

PKS, Lesko, ul. marsz. J. Piłsudskiego, 38-600 Lesko
PKP, Zagórz, Plac Obrońców Węzła Zagórskiego, 38-540 Zagórz

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Lesko** – Zamek Leski
2. **Lesko** – synagoga i kirkut
3. Kamień Leski

Myczkowce

Kaplica pw. Najświętszej Marii Panny Królowej i Matki Pięknej Miłości

Wnętrze kaplicy w Myczkowcach

Ośrodek Wypoczynkowo-Rehabilitacyjny Caritas w Myczkowcach powstał na bazie obiektów jednostki wojskowej w 1994 r. jako ośrodek kolonijny dla dzieci z najbiedniejszych rodzin diecezji rzeszowskiej i taką funkcję pełni do dziś. Rocznie na turnusach letnich i zimowych wypoczywa tu blisko 1,5 tys. dzieci z Polski i Ukrainy. Na blisko 9-hektarowym terenie znajduje się wiele atrakcji, spośród których największym zainteresowaniem cieszą się Ogród Biblijny i Centrum Kultury Ekumenicznej z makietami 140 drewnianych kościołów i cerkwi z pogranicza polsko-słowacko-ukraińskiego. Rocznie ośrodek zwiedza blisko 100 tys. gości z kraju i zagranicy. Głównym jednak celem grup pielgrzymkowych jest kaplica pw. NMP Królowej i Matki Pięknej Miłości. Jej wznoszenie trwało zaledwie rok, a poświęcenia dokonał bp Edward Białogłowski 26 października 2002 r. Pochodzący z Nazaretu kamień węgielny pod budowę poświęcił 18 sierpnia 2002 r. papież Jan Paweł II w Krakowie. Został wmurowany w ścianę kruchty wraz ze stosowną tablicą informacyjną. W ołtarzu głównym znajduje się figura patronki kaplicy. Matka Boża na lewej ręce ma Dzieciątko z wyciągniętymi ku wiernym rączkami, a w prawej trzyma różę i różaniec. Symbole królewskiej władzy – koronę podtrzymują nad jej głową aniołki, a jabłko i berło dzierżą w rękach Archaniołowie, których figury umiejscowiono po bokach statuy. Dopełnieniem wystroju są wykonane w tej samej stylistyce drewniane rzeźby umieszczone na filarach kaplicy, przedstawiające patronów dzieci i młodzieży w młodym wieku: bł. Karolinę Kózkę, św. Jadwigę Królową, św. Stanisława Kostkę i św. Kazimierza Królewicza. Potwierdzeniem wyproszonych łask za pośrednictwem Królowej i Matki Pięknej Miłości są wiszące w prezbiterium gabloty z wotami.

Kaplica w OWR Caritas

OWR Caritas – dodatkowe informacje:

- Ogród Biblijny
- Park Miniatur – Centrum Kultury Ekumenicznej
- Ośrodek Jeździecki Eden
- Mini Zoo
- Centrum Promocji Obszarów Natura 2000 (wystawa zwierząt)
- kawiarnia
- ośrodek wczasowy (360 m. nocl.), jadalnia
- parking

www.myczkowce.org.pl

Msze święte

w niedziele i święta: 9.00
w dni powszednie: 19.00 (V-X), 17.30 (XI-IV)

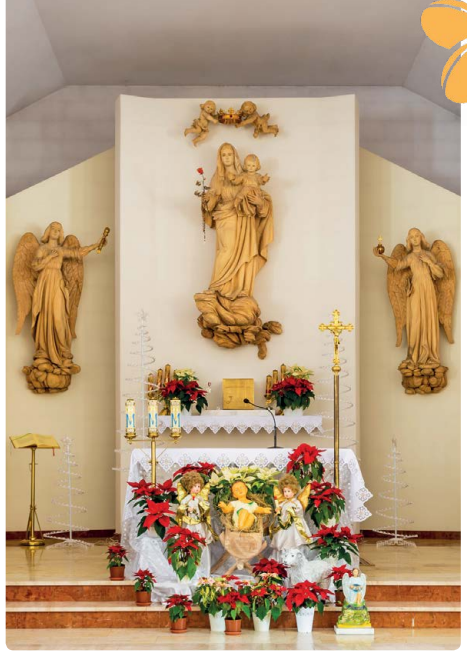

Figura Matki Bożej w ołtarzu głównym

Adres

Myczkowce 10A, 38-623 Uherce Mineralne

Dojazd

GPS 49°26'45.1"N 22°23'54.6"E
49.445850, 22.398501

- Do Myczkowiec dojedziemy od strony Leska lub Soliny. Kaplica znajduje się na terenie Ośrodka Wypoczynkowo-Rehabilitacyjnego „Caritas".

Komunikacja

PKS, Lesko, ul. marsz. J. Piłsudskiego, 38-600 Lesko
PKP, Zagórz, Plac Obrońców Węzła Zagórskiego, 38-540 Zagórz

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Myczkowce** – dawna cerkiew św. Jerzego, zapora
2. **Uherce Mineralne** – drezyny rowerowe
3. **Olszanica** – Pałac Jordanów
4. **Hoczew** – galeria Z. Pękalskiego
5. **Jezioro Solińskie** – rejsy wycieczkowe
6. **Solina** – zapora i elektrownia wodna
7. **Lesko** – synagoga i kirkut
8. **Zwierzyń** – cudowne źródełko

Łopienka

Cerkiew pw. św. Paraskewy Męczennicy

Cerkiew św. Paraskewy Męczennicy w Łopience

W nieistniejącej dziś Łopience przed II wojną światową znajdowało się jedno z trzech głównych miejsc pielgrzymkowych (obok Kalwarii Pacławskiej i Starej Wsi) tej części Podkarpacia. Przez ponad 200 lat przybywali tu pątnicy z terenów całej niemal Galicji i Węgier. Odpusty odbywały się trzy razy w roku. Obszerny i barwny opis literacki jednego z nich pozostawił Zygmunt Kaczkowski w „Mężu szalonym". Tym, co jednoczyło katolików obu obrządków na wspólnej modlitwie była cudowna ikona Matki Bożej Łopieńskiej. Nie wiadomo kiedy i jak znalazła się w tutejszej cerkwi. Źródła historyczne podają, że otoczona czcią była już w 1756 r. Wisiała w głównym ołtarzu świątyni (cerkiew nie posiadała ikonostasu!), a zdobiły ją liczne wota. Ostatni odpust w Łopience odbył się w 1943 r. W następnym roku przebiegała tu linia frontu, a później wieś podzieliła los wielu opuszczonych bieszczadzkich miejscowości. Ołtarz z cudowną ikoną trafił do Polańczyka, gdzie dziś odbiera cześć w sanktuarium jako Matka Boża Pięknej Miłości. Próbę ratowania niszczejącej cerkwi podjął w 1968 r. historyk sztuki Olgierd Łotoczko. Niestety, starania te przerwała jego tragiczna śmierć w 1972 r. w trakcie wyprawy wysokogórskiej w Hindukuszu. W 1982 r. Zbigniew Kaszuba z grupą społeczników podjął dzieło ratowania Łopienki i doprowadził je do szczęśliwego finału. Tradycja odpustów została wznowiona w 2000 r. dzięki ks. Piotrowi Bartnikowi. W pierwszą niedzielę października pielgrzymi i turyści spotykają się przed kopią łopieńskiej ikony, wykonaną przez

Kopia ikony Matki Bożej Łopieńskiej

Wnętrze cerkwi w Łopience

Jadwigę Denisiuk z Cisnej. Do zrekonstruowanego zespołu architektonicznego oprócz cerkwi, dzwonnicy, kaplicy grobowej należy także kapliczka na Hyrczy, gdzie pielgrzymi przybywający do Łopienki, modlili się przy cudownym źródełku.

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- kaplica grobowa i dzwonnica
- cudowne źródełko
- parking przy cerkwi lub przy Wielkiej pętli bieszczadzkiej (dojście do cerkwi drogą szutrową – ok. 2,5 km)

Msze święte

w niedziele: o godz. 15.00 (VII-VIII)

Główne odpusty i uroczystości

pierwsza niedziela października – odpust

Adres

Łopienka

Dojazd

GPS 49°15'47.1"N 22°22'09.5"E
49.263075, 22.369304

- Do Łopienki dojedziemy Wielką Pętlą Bieszczadzką od strony Soliny (ok. 25 km) lub Cisnej (ok. 12 km). Od głównej drogi do cerkwi prowadzi szutrowa droga (2,5 km) i oznakowana ścieżka przyrodniczo-kulturowa „Dolina Łopienki". Dojedziemy tu również busem z Polańczyka lub Cisnej. Należy jednak pamiętać, że potem czeka nas około godzinny spacer do samej cerkwi.

Komunikacja

PKS, Lesko, ul. marsz. J. Piłsudskiego, 38-600 Lesko
PKP, Zagórz, Plac Obrońców Węzła Zagórskiego, 38-540 Zagórz

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Rezerwat Sine Wiry**
2. **Górzanka** – dawna drewniana greckokatolicka cerkiew św. Paraskewy z 1835 r.
3. **Polańczyk** – Sanktuarium Matki Bożej Pięknej Miłości
4. **Jezioro Solińskie** – rejsy wycieczkowe
5. **Majdan, Cisna** – Bieszczadzka Kolejka Leśna

Liwocz

Sanktuarium Krzyża Chrystusowego i Matki Bożej Królowej Pokoju

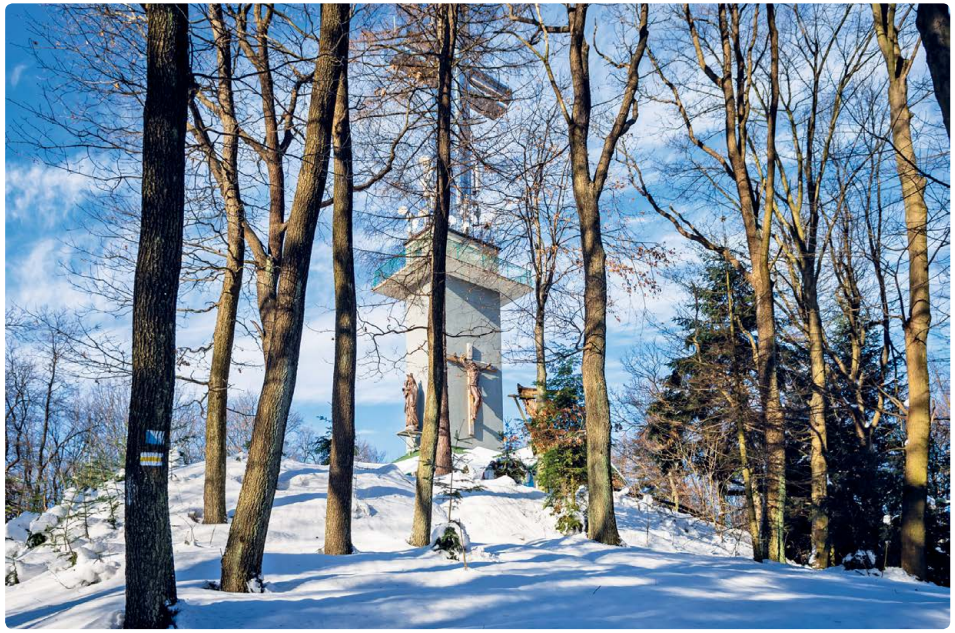

Krzyż na górze Liwocz

Góra Liwocz (562 m n.p.m.) to najwyższe wzniesienie Pogórza Ciężkowickiego. Prowadzą tu szlaki turystyczne: żółty z Kołaczyc, zielony z Jabłonicy oraz spacerowy niebieski z Dąbrówki.
Na szczycie zalesionej góry znajduje się platforma widokowa z podświetlanym nocą krzyżem. Roztacza się stąd widok na dolinę Wisłoki, a przy dobrej widoczności podziwiać można panoramę Tatr, Gór Świętokrzyskich czy Bieszczadów. Miejsce to nosi nazwę Sanktuarium Chrystusowego Krzyża i Matki Bożej Królowej Pokoju, a powstało jako wotum wdzięczności za papieża Jana Pawła II w 25-lecie Jego pontyfikatu. Inicjatorem prac i opiekunem tego miejsca był ks. Gerard Stanula, ówczesny proboszcz parafii Błażkowa. Do sanktuarium oprócz wieży należy murowana kaplica pw. Matki Bożej Królowej Pokoju, wybudowana w latach 2006-2012. W jej wnętrzu znajduje się cudowna figura Bożej Rodzicielki przywieziona z Medziugorie. W 2003 r. powstała Droga Krzyżowa o długości ok. 900 m. Rozpoczyna się Krzyżem Partyzanckim, jej zwieńczeniem jest żelazny, 18-metrowy Krzyż Milenijny na punkcie widokowym. Autorem Drogi Krzyżowej był ormiański metaloplastyk Aram Chakhbazian. Każda ze stacji, ręcznie tłoczona z miedzianej blachy, umieszczona została w wyciągniętych ku górze dłoniach, wspartych na ołtarzu.
Do kompleksu sanktuaryjnego należy także pomnik Jana Pawła II, początkowo zamontowany na jednej ze ścian wieży. Obecnie zastąpiła go tam figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Całości dopełnia całoroczna szopka z postaciami naturalnej wielkości. Przez górę Liwocz wytyczono jedną z jasielskich tras Ekstremalnej Drogi Krzyżowej odprawianej w okresie wielkopostnym.

Figura Bożej Rodzicielki

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- platforma widokowa
- Droga Krzyżowa
- pomnik Jana Pawła II

Msze święte

przy okazji świąt

Główne odpusty i uroczystości

Matki Bożej Królowej Pokoju – odpust

Adres

Góra Liwocz (562 m n.p.m) na Pogórzu Ciężkowickim

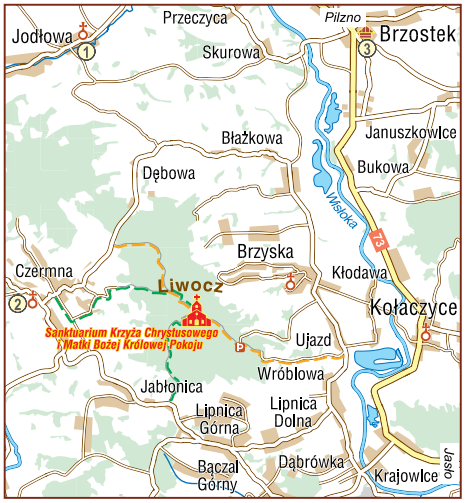

Sanktuarium Krzyża na górze Liwocz

Dojazd

GPS 49°48'47.7"N 21°21'04.7"E
49.813262, 21.351307

- Góra Liwocz znajduje się ok 15 km na północny-zachód od Jasła. Najłatwiej dostaniemy się tam dojeżdżając na parking od strony wsi Brzyska lub Ujazd (drogą asfaltową stromo pod górę). Z parkingu na szczyt zaprowadzi nas żółty szlak pieszy (1,5 km). Po drodze towarzyszyć nam będą stacje Drogi Krzyżowej.

Komunikacja

PKS, Jasło, ul. Dworcowa 38, 38-200 Jasło,
tel. 13 44 357 61
PKP, Jasło, ul. A. Metzgera, 38-200 Jasło

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Jodłowa** – drewniany kościół pw. św. Stanisława Biskupa z XVII w.
2. **Czermna** – drewniany kościół pw. św. Marcina z XVI w.
3. **Brzostek** – zabudowa małomiasteczkowa rynku

Jodłówka

Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia

Sanktuarium w Jodłówce

Na skraju Jodłówki, na wzniesieniu zwanym Górą Maryi znajduje się sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia. Pierwsza udokumentowana wzmianka o obrazie pochodzi z 1743r. Według legendy pojawić się miał na drzewie obok źródełka, którego wody miały uzdrawiającą moc. Dla ochrony i godnego uczczenia Bożej Rodzicielki powstał tu najpierw drewniany kościółek, zastąpiony w następnych czasach przez kolejne świątynie. Nad źródełkiem postawiono kaplicę, której wewnętrzne ściany zdobi obrazami malowana historia sanktuarium jodłowieckiego.

Dzisiejsze sanktuarium powstało w 1871 r., a w 1908 r. utworzono tu parafię, której nadano wezwanie świątyni – Matki Bożej Pocieszenia. Przed II wojną światową murowany kościół przebudowano i nadano mu styl neogotycki. Najcenniejszym obiektem wyposażenia jest łaskami słynący wizerunek Jodłowieckiej Pani z głównego ołtarza.

Obraz namalowany na płótnie początkowo miał wymiary 66 x 45 cm. Najprawdopodobniej z powodu znacznych uszkodzeń dokonanych przez czas i warunki przechowywania, wycięto z niego najlepiej zachowane fragmenty, naklejono na płótno i nałożono na deskę. Obraz jest najprawdopodobniej XVII-wieczną kopią Matki Bożej Sokalskiej (obecnie czczonej w Hrubieszowie) i powstał w kręgu tamtejszych malarzy. Według innych przekazów reprezentuje lwowską szkołę malarską, a do Jodłówki miał trafić z Dobromila, z zamku Herburtów.

Obraz Matki Bożej w ołtarzu głównym

Kaplica ze źródełkiem

Obraz został koronowany na prawie papieskim 31 sierpnia 1975 r. przez kard. Karola Wojtyłę. Te historyczne korony zostały jednak skradzione w 1987 r., a sprawców nigdy nie wykryto. Rekoronacji obrazu dokonał także Karol Wojtyła w Rzeszowie, ale już jako Ojciec Święty w trakcie IV papieskiej pielgrzymki do ojczyzny w 1991 r.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- ołtarz polowy
- sklepik z pamiątkami
- kaplica ze źródełkiem
- parking

jodlowka.przemyska.pl

Msze święte

w niedziele: 7.00, 9.00, 11.00, 17.00 (zimą 16.00)
w dni powszednie: 7.00, 18.00 (zimą 17.00)

Główne odpusty i uroczystości

ostatnia niedziela sierpnia – Matki Bożej Pocieszenia

Adres

Jodłówka 307, 37-560 Pruchnik

Dojazd

GPS 49°54'01.0"N 22°27'08.5"E
49.900273, 22.452357

- Jodłówka to niewielka wieś położona 20 km na południowy-zachód od Jarosławia. Najłatwiej dojechać tu od strony autostrady A4 – DW 880 i DW 881 przez Pruchnik. Sanktuarium przy lokalnej drodze z Jodłówki do Świebodnej – po prawej stronie. Możliwy dojazd autobusowy z Jarosławia.

Komunikacja

PKS, Jarosław, ul. Galika, 37-500 Jarosław
PKP, Jarosław, plac Więźniów Oświęcimia, 37-500 Jarosław

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Pruchnik** – kościół pw. św. Mikołaja
2. **Pruchnik** – zabudowa małomiasteczkowa rynku
3. **Pruchnik-Korzenie** – wieża widokowa

Mrukowa

Kaplica z figurą Matki Bożej

Kaplica w Mrukowej

W Mrukowej znajduje się kapliczka, której powstanie legenda wiąże z kultem Matki Bożej Tarnowieckiej. Łaskami słynąca figura Bożej Rodzicielki miała trafić do Polski z Węgier. Po minięciu przełęczy między Trzema Kopcami a Świerzową orszak zatrzymał się na odpoczynek, a figurę postawiono na kamieniu. Okazało się, że odcisnęła ona na nim ślad. Od tej pory kamień z „bożą stopką" począł uchodzić za cudowny.

W miejscu odpoczynku tragarzy niosących łaskami słynącą figurę znajduje się kamienna kaplica, zbudowana z fundacji Wojciecha i Jakuba Balów z Samoklęsk w 1906 r. Wzniesiona w stylu neogotyckim budowla zastąpiła zniszczoną, drewnianą kapliczkę.

Wewnątrz kaplicy znajduje się ołtarzyk z figurą Matki Bożej, a w południowej ścianie wmurowany legendarny kamień. Ciężko dziś dopatrzeć się w nim odcisku stopy, gdyż ludzie od niepamiętnych czasów pocierali o niego różne przedmioty, aby zabrać ze sobą choć trochę jego cudownej mocy.

Obecnie kaplica jest odnowiona, a nieopodal znajduje się „cudowne" źródełko. W 1998 r. zbudowano tu z kamienia niewielką grotę. W tym samym roku rozpoczęto budowę stacji Drogi Krzyżowej prowadzącej z Mrukowej, którą uroczyście poświęcił 11.06.2000 r. bp rzeszowski Kazimierz Górny.

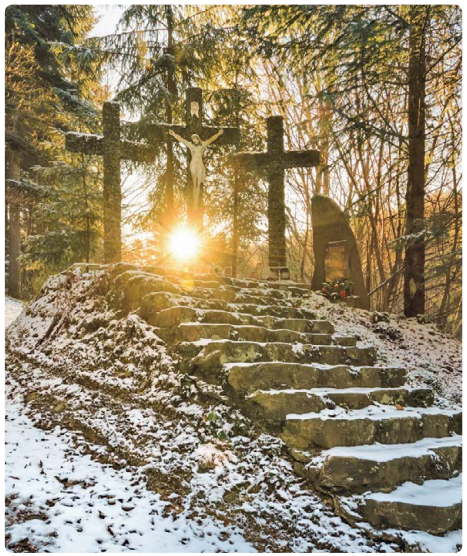

Jedna ze stacji Drogi Krzyżowej

Wnętrze kaplicy w Mrukowej

Pomiędzy kaplicą a źródłem wznosi się kamienna figura z rzeźbą Matki Bożej we wnęce, zwieńczona krzyżem z wizerunkiem Ukrzyżowanego. Obecnie kaplica nosi wezwanie Matki Kościoła. Licznie nawiedzana jest przez turystów i pielgrzymów w czasie odpustów.

Kaplica – dodatkowe informacje:

- źródło
- Droga Krzyżowa

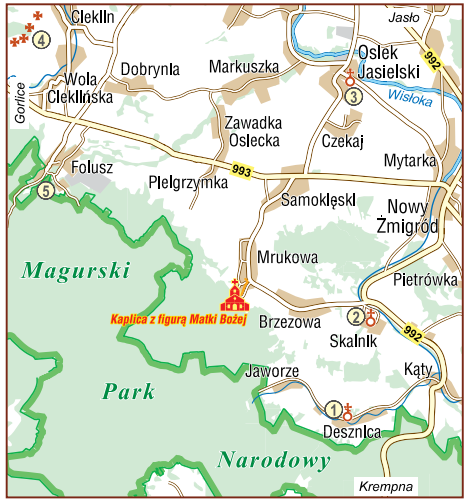

Główne odpusty i uroczystości

drugi dzień Zielonych Świątek – Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła
8 września – Matki Bożej Siewnej

Adres

Mrukowa, przy żółtym szlaku pieszym

Dojazd

GPS 49°34'21.8"N 21°25'59.6"E
49.572729, 21.433223

• Do kaplicy dojdziemy żółtym szlakiem z Mrukowej.

Komunikacja

PKS, Jasło, ul. Dworcowa 38, 38-200 Jasło, tel. 13 44 357 61
PKP, Jasło, ul. A. Metzgera, 38-200 Jasło

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Desznica** – dawna cerkiew św. Dymitra, cmentarz z I wojny światowej
2. **Skalnik** – sanktuarium MB Bolesnej Królowej Gór
3. **Osiek Jasielski** – drewniany kościół pw. Przemienienia Pańskiego
4. **Cieklin** – cmentarze z I wojny światowej
5. **Folusz** – Magurski Park Narodowy

Terliczka

Kościół pw. Matki Bożej Fatimskiej i św. o. Pio

Sanktuarium św. o. Pio w Terliczce

Kościół w Terliczce został wzniesiony w latach 1984-1988 jako wotum wdzięczności dla Matki Bożej Fatimskiej za ocalenie życia św. Jana Pawła II w czasie zamachu 13 maja 1981 r. Inicjatorem budowy był zakonnik kapucyński o. Włodzimierz Lech, który ofiarował na ten cel rodzinną działkę. Kamień węgielny pod budowę świątyni poświęcił w 1985 r. bp Ignacy Tokarczuk. Kościół pw. Matki Bożej Fatimskiej został konsekrowany 6 lat później przez bp. Edwarda Frankowskiego. W 1992 r. bp Kazimierz Górny erygował tu parafię, której prowadzenie powierzył zakonowi kapucynów. W 1999 r. parafia zyskała drugiego patrona – św. Ojca Pio.

Świątynia w Terliczce to dwupoziomowa budowla. Górny kościół, zwany przez wiernych „Komnatą Matki Bożej", jest miejscem szczególnego kultu Pani z Fatimy. Do tajemnicy objawień fatimskich nawiązuje wystrój ołtarza. Znajdująca się w nim figura Matki Bożej została ufundowana i poświęcona 13 maja 1998 r. przez ks. Ireneusza Skubisia, redaktora naczelnego tygodnika katolickiego „Niedziela". Rok wcześniej zainicjowano w Terliczce odprawianie pokutnych nabożeństw fatimskich. Odbywają się one do dziś w każdy 13 dzień miesiąca od maja do października. W 2000 r., w rocznicę objawień fatimskich na placu kościelnym stanęły figurki pastuszków Franciszka i Hiacynty, których tego dnia papież Jan Paweł II zaliczył w poczet błogosławionych. Jeszcze tego samego roku na dziedzińcu umieszczono krzyż milenijny, dedykowany ofiarom Wschodu.

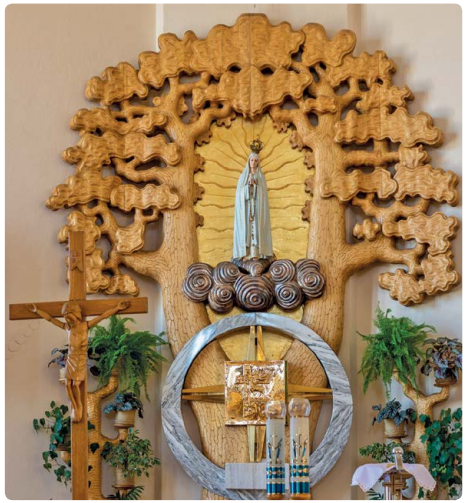

Figura Matki Bożej Fatimskiej

Wnętrze sanktuarium w Terliczce

Dolny kościół to kaplica św. Ojca Pio z relikwiami Stygmatyka otrzymanymi od Postulatora Generalnego Zakonu w przeddzień beatyfikacji. Uroczystego wprowadzenia relikwii dokonał 13 czerwca 1999 r. ks. Ireneusz Skubiś, który ufundował także relikwiarz. 13 maja 2005 r. bp K. Górny ustanowił tu sanktuarium św. Ojca Pio.

Kościół – dodatkowe informacje:

- świetlica o. Pio
- krzyż milenijny

www.terliczka.pl

Msze Św.

w niedziele i święta: 8.00, 10.30, 16.00
w dni powszednie: 17.00

Główne odpusty i uroczystości

23 września – św. o. Pio – odpust
13 maja – Mataki Bożej Fatimskiej

Adres

Terliczka 158, 36-001 Trzebownisko

Dojazd

GPS 50°05'38.4"N 22°03'55.9"E
50.093998, 22.065530

- Terliczka to niewielka wieś położona 10 km na północ od Rzeszowa. Sanktuarium znajduje się w pobliżu skrzyżowania ważnych dróg – autostrady A4 i drogi ekspresowej S19.

Komunikacja

PKS, Rzeszów, ul. Grottgera 1, 35-959 Rzeszów, tel. 17 194 33 , 17 867 57 18
PKP, Rzeszów, Pl. Dworcowy, 35-959 Rzeszów, tel. 17 197 57

Inne atrakcje w pobliżu:

Rzeszów

1. Zamek Lubomirskich
2. Rynek (ratusz, Trasa podziemna)
3. Muzeum Dobranocek
4. Zaczernie – Muzeum Regionalne

Blizne

Kościół pw. Wszystkich Świętych – figura Madonny Pełnej Łaski

Kościół pw. Wszystkich Świętych w Bliznem

W Bliznem znajduje się jeden z najcenniejszych obiektów architektury sakralnej Polski – drewniany kościół pw. Wszystkich Świętych pochodzący z połowy XV w. Do zabytkowego kompleksu należą także drewniane obiekty dawnego zespołu plebańskiego: plebania (stanowiąca muzeum parafialne), lamus, szkoła parafialna (organistówka) i budynek gospodarczy z wozownią. W 2003 roku kościół został umieszczony na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości UNESCO.

Orientowany kościół został wzniesiony w konstrukcji zrębowej. Składa się z nawy z przylegającą od południa kruchtą, i prezbiterium, do którego od północy przystawiono zakrystię. Od zachodu znajduje się wieża (I poł. XVII w.). Ściany zewnętrzne pokryte są gontem. Prezbiterium i nawa nakryte są wspólnym dachem z sygnaturką z XVIII w. Wieżę wieńczy baniasty hełm z latarnią.

Tym, co wyróżnia bliźnieńską świątynię, jest polichromia figuralno-ornamentalna wykonana w kilku etapach. W wyniku prac konserwatorskich odsłonięto najciekawsze fragmenty trzech, kolejno istniejących dekoracji, które pierwotnie funkcjonowały niezależnie od siebie, wzajemnie się zakrywając. Najstarsze zachowane malowidła to Zacheuszki z XV w. Zabytkowe wyposażenie kościoła stanowią ołtarz główny z obrazem Adoracji MB przez Wszystkich Świętych z pocz. XVII w., dwa późnobarokowe ołtarze boczne z XVII wieku, późnorenesansowa ambona z 1604 roku, chrzcielnica z I poł. XVIII wieku,

Figura Matki Bożej Królowej Pełnej Łaski

Wnętrze kościoła w Bliznem

belka tęczowa z barokową Grupą Pasji. W bocznym ołtarzu znajduje się cudowna figura Madonny Pełnej Łaski, wyrzeźbiona w drewnie lipowym na początku XVI w. i wykonana wg ryciny Albrechta Dűrera. Pierwotnie stanowiła część nastawy ołtarza ze sceną Zwiastowania. Dziś, otoczona kultem, jest jedną z największych ozdób kościoła.

Kościół – dodatkowe informacje:

- dawny zespół plebański (plebania – Muzeum Parafialne, lamus, szkoła parafialna – organistówka, budynek gospodarczy z wozownią)
- kościół udostępniony do zwiedzania (zwiedzanie z przewodnikiem)
- parking przy głównej drodze (przy nowym kościele)

www.blizne.przemyska.pl

Msze święte

w niedziele: 15.00 (poza pierwszą i drugą niedzielą miesiąca, tylko w okresie letnim)
w święta: 7.00 (tylko w okresie letnim)
w dni powszednie: 7.00 (tylko w okresie letnim)

Główne odpusty i uroczystości

1 listopada – uroczystość odpustowa ku czci Wszystkich Świętych

Adres

Blizne 436, 36-221 Blizne

Dojazd

GPS 49°45'02.2"N 21°58'34.8"E
49.750610, 21.976343

- Do cerkwi w Bliznem dojedziemy DW nr 886 od strony Sanoka lub DK nr 19 Rzeszów – Barwinek. Z DK skręcamy na Brzozów – kościół pośrodku wsi, po prawej stronie. Parking przy głównej drodze, przy nowym kościele. Dojedziemy tu również komunikacją publiczną (trasa Rzeszów – Sanok).

Komunikacja

PKS, Brzozów, Plac Grunwaldzki, 36-200 Brzozów
PKP, Sanok, ul. Dworcowa 38, 38-500 Sanok

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Brzozów** – barokowa bazylika kolegiacka pw. Przemienienia Pańskiego
2. **Stara Wieś** – Muzeum Pożarnictwa
3. **Stara Wieś** – Sanktuarium MB Starowiejskiej
4. **Jasienica Rosielna** – kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP z XVIII w.
5. **Domaradz** – drewniany kościół pw. św. Mikołaja z XV w.

Dukla

Sanktuarium św. Jana z Dukli – figura Matki Bożej Niepokalanie Poczętej

Figura Matki Bożej Niepokalanie Poczętej na dziedzińcu kościelnym

Kamienna rzeźba Matki Bożej Niepokalanie Poczętej znajduje się na dziedzińcu przed kościołem św. Jana z Dukli. Myśl o budowie sanktuarium w rodzinnej miejscowości przyszłego Świętego zrodziła się po beatyfikacji w 1733 r. Obecna świątynia została wzniesiona w latach 1761-64 jako późnobarokowa bazylika. Na przełomie XIX i XX w. miała miejsce jej przebudowa w stylu neorenesansowym. Wtedy na przedłużeniu nawy wschodniej wybudowano kaplicę, w której miejsce znalazła trumienka z relikwiami Świętego przywieziona tu w 1974 r. z Rzeszowa, dokąd po II wojnie światowej trafiła ze Lwowa. Aktu kanonizacji 10 czerwca 1997 r. dokonał w Krośnie papież Jan Paweł II, który noc poprzedzającą uroczystość spędził w dukielskim sanktuarium.

Sanktuarium św. Jana w Dukli, przed którym stoi figura Matki Bożej

Figura Matki Bożej wpisana została do rejestru zabytków. Wykonał ją w stylu rokokowym lwowski artysta Fabian Fesinger w latach 1764-65. Na postumencie umieszczony jest fragment modlitwy Pod Twoją obronę uciekamy się Święta Boża Rodzicielko i data 1861. Jak podają kroniki klasztorne, wtedy to przyniesiono figurę w uroczystej procesji z pałacowego ogrodu Mniszchów, gdzie zdobić miała mostek nad Dukielką, prowadzący do kościoła pw. św. Marii Magdaleny. Dwumetrowa statua, wykonana z wapienia pińczowskiego, stylem nawiązuje do figur z kościoła parafialnego.

dukla.bernardyni.pl

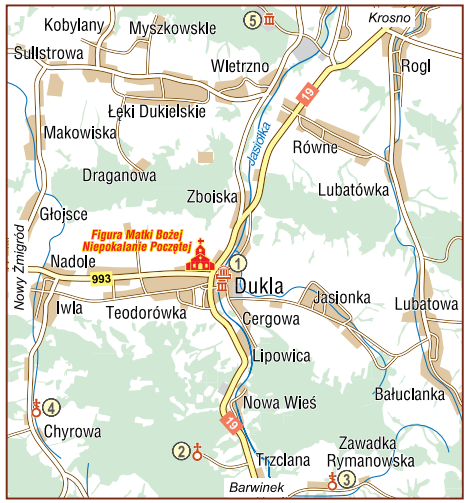

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- kościół i klasztor pw. św. Jana z Dukli
- parking

Adres

ul. Bernardyńska 2, 38-450 Dukla

Dojazd

GPS 49°33'33.4"N 21°40'56.6"E
49.559274, 21.682397

- Sanktuarium, przed którym stoi figura znajduje się przy wyjeździe z miasta w kierunku Rzeszowa – po lewej stronie DK 19 (ul. Trakt Węgierski).

Komunikacja

PKS, Dukla, ul. Trakt Węgierski, 38-450 Dukla
PKP, Krosno, ul. Kolejowa, 38-400 Krosno

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Dukla** – pałac, Muzeum Historyczne
2. **Trzciana** – Pustelnia św. Jana z Dukli
3. **Zawadka Rymanowska** – dawna cerkiew Narodzenia NMP z XIX w.
4. **Chyrowa** – dawna cerkiew Orędownictwa Przeświętej Bogurodzicy z XIX w.
5. **Bóbrka** – Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. I. Łukasiewicza

Krasiczyn

Kaplica zamkowa pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny

Wnętrze kaplicy zamkowej w Krasiczynie

W XVI w. powstała w Krasiczynie warowna budowla, przekształcona wiek później w jeden z najpiękniejszych pałaców Europy. Późnorenesansowy zamek Krasickich ma kształt czworoboku, z obszernym dziedzińcem pośrodku. W narożach znajdują się baszty: Boska, Papieska, Królewska i Szlachecka, odzwierciedlające odwieczny porządek świata. Zamek jest otoczony parkiem z pomnikowymi drzewami, sadzonymi przez ostatnich właścicieli Sapiehów. Do najcenniejszych obiektów warowni należy renesansowa kaplica pw. Wniebowzięcia NMP znajdująca się w Baszcie Boskiej. Ze względu na bogactwo architektoniczne i artystyczne porównywana jest z Kaplicą Zygmuntowską. Zniszczona przez Amię Czerwoną, została odtworzona z zachowanych fragmentów architektonicznych na podstawie zdjęć i rysunków. Do kaplicy prowadzą oryginalne dębowe drzwi z motywem orła i pelikana. Wewnątrz znajduje się zrekonstruowany manierystyczny ołtarz z XVII stulecia. Ściany

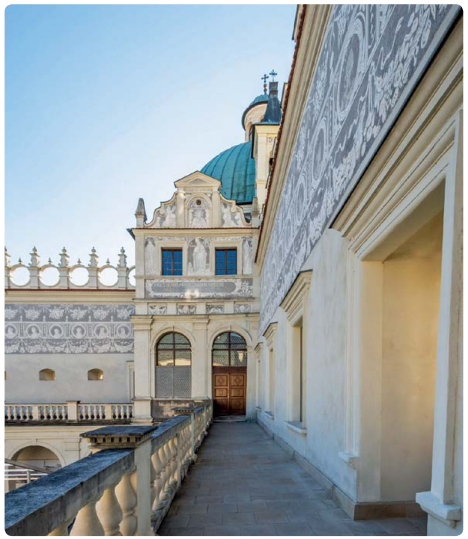

Sgrafitto na kaplicy zamkowej

ozdabiają malowidła o tematyce biblijnej. Jedno z nich przedstawia króla przyjmującego miecz. Według tradycji Zygmunt III Waza w 1621 r. otrzymał go tutaj od papieża za pośrednictwem nuncjusza. Sklepienie pokrywają malowidła przedstawiające sceny z życia NMP oraz płaskorzeźby Zbawiciela w otoczeniu Ewangelistów. Na bogaty program ikonograficzny sztukaterii i dekoracji malarskich składa się również przedstawienie cnót: Wiary, Nadziei, Miłości, Roztropności, Umiarkowania, Odwagi i Miłosierdzia oraz Panien Mądrych i Głupich.

Zamek – dodatkowe informacje:

- zespół zamkowo-parkowy (zwiedzanie, hotel, restauracja, centrum konferencyjne, parking)

www.krasiczyn.com.pl

Pałac w Krasiczynie

Zrekonstruowany ołtarz główny

Adres

Krasiczyn 179, 37-741 Krasiczyn

Dojazd

GPS 49°46'34.5"N 22°38'59.6"E
49.776259, 22.649891

- Krasiczyn położony jest 10 km na zachód od Przemyśla. Zamek z kaplicą znajdują się przy głównej drodze (DK 28), po prawej stronie jadąc od Przemyśla.

Komunikacja

PKS, Przemyśl, ul. Stefana Czarnieckiego 4, 37-700 Przemyśl
PKP, Przemyśl, plac Legionów 1, 37-700 Przemyśl

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Forty Twierdzy Przemyśl**
2. **Przemyśl-Kruhel Wielki** – cerkiew Wniebowstąpienia Pańskiego z XVII w.
3. **Przemyśl** – Zamek Kazimierzowski
4. **Przemyśl** – zabytki starego miasta

Krosno

Sanktuarium św. Jana Pawła II – figura Matki Bożej z Dzieciątkiem

Sanktuarium św. Jana Pawła II w Krośnie

Sanktuarium św. Jana Pawła II w Krośnie to jedna z nielicznych świątyń na świecie, poświęcona osobiście przez papieża Polaka w czasie Jego pontyfikatu. Historia tego miejsca sięga czasów stanu wojennego. Pierwszą mszę odprawiono w prowizorycznej kaplicy w 1982 r. W 1984 r. utworzono parafię pw. św. Piotra Apostoła. Budowę świątyni rozpoczęto dwa lata później. 10 czerwca 1997 r. Ojciec Święty Jan Paweł II poświęcił kościół, nadając mu drugiego patrona – św. Jana z Dukli, kanonizowanego tego dnia w Krośnie. Dla upamiętnienia papieskiej pielgrzymki do ojczyzny powstało przy parafii muzeum św. Jana Pawła II, w którym gromadzone są pamiątki związane z osobą papieża i jego pobytem w Krośnie. Najcenniejszym eksponatem jest figurka Matki Bożej z Dzieciątkiem podarowana przez abp. Józefa Michalika, którą otrzymał z osobistą dedykacją od Ojca Świętego na pamiątkę święceń biskupich. W rocznicę wprowadzenia stanu wojennego w 2015 r. dekretem biskupim krośnieński kościół został ustanowiony Sanktuarium św. Jana Pawła II.

Wokół świątyni powstaje Ogród tajemnic maryjnych ze św. Janem Pawłem II – TOTUS TUUS. Pośród nasadzeń roślinnych zostaną umieszczone artystycznie przedstawione sceny z życia Matki Bożej oraz tablice z odniesieniem do biografii i dzieła Świętego. Dla pielgrzymów przewidziano miejsca do wypoczynku przy fontannie obok cukierni Papa Cafe oraz plac z miejscami siedzącymi z pomnikiem św. Jana Pawła II, gdzie znajdować się będą tablice przedstawiające papieskie pielgrzymki, miejsca, które na Podkarpaciu odwiedził Święty oraz wydarzenia związane z historią sanktuarium. Na placu z fontanną latem odbywać się będą kameralne koncerty oraz plenerowe projekcje filmowe.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Muzeum św. Jana Pawła II
- kawiarnia „Papa Cafe”
- parking

piotrajana.pl

Msze Św.

w niedziele: 6.45, 8.00, 10.00, 11.30, 16.00, 18.00
w dni powszednie: 7.00, 17.30

Figura Matki Bożej z Dzieciątkiem

Główne odpusty i uroczystości

22 października – św. Jana Pawła II – odpust

Adres

ul. kard. St. Wyszyńskiego 30,
38-400 Krosno

Dojazd

GPS *49°40'49.8"N 21°45'59.0"E*
49.680502, 21.766392

- Sanktuarium znajduje się na południe od centrum miasta, w pobliżu DK nr 28.

Komunikacja

PKS, ul. Naftowa 21, 38-400 Krosno
PKP, ul. Kolejowa, 38-400 Krosno

Inne atrakcje w pobliżu:

Krosno

1. Bazylika kolegiacka pw. Świętej Trójcy
2. Centrum Dziedzictwa Szkła
3. Muzeum Podkarpackie
4. Kościół pw. św. Wojciecha z XV w.

Niechobrz

Sanktuarium Matki Bożej Nieustającej Pomocy

Sanktuarium w Niechobrzu

Historia sanktuarium w Niechobrzu sięga 1948 r., kiedy ustanowiono tu parafię i wzniesiono kaplicę z ołtarzem pochodzącym z drewnianego kościoła w Lubeni. Umieszczono w nim obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Obecna świątynia została wzniesiona w 1969 r. w ciągu sześciu miesięcy. W 1971 r. dobudowano dzwonnicę, prezbiterium i miejsce na ołtarz Matki Bożej. W otoczeniu świątyni znajduje się tzw. park Matki Bożej, a w nim oryginalne kaplice różańcowe z rzeźbami wykonanymi przez miejscową artystkę ludową, Agatę Błażej. Fronton kościoła przedstawia drzewo genealogiczne Matki Bożej wykonane metodą sgraffito przez prof. Włodzimierza Kunza z krakowskiej ASP.

Wewnątrz świątyni wzrok przyciąga czerwono-złoty dywan szklany z tabernakulum. W ołtarz został wmurowany kamień z grobu św. Piotra. Nad tabernakulum, w tzw. Izdebce Matki Bożej, umieszczony jest łaskami słynący obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Tak jak i inne wizerunki pod tym wezwaniem, jest kopią ikony znajdującej się w rzymskim kościele Redemptorystów. Prawie dwukrotnie większy od oryginału obraz z Niechobrza o rozmiarach 104 x 84 cm namalowany został w 1948 r. farbami olejnymi na płótnie przez ks. prof. Władysława Luteckiego, kustosza przemyskiego Muzeum Diecezjalnego. Obraz przedstawia Matkę Bożą z Dzieciątkiem oraz świętych archaniołów: Michała i Gabriela. Narzędzia Męki Pańskiej trzymane przez Archaniołów (krzyż, gwoździe, włócznia, trzcina z gąbką i naczynie z octem) pozwalają zaliczyć ten obraz do ikonograficznego przedstawienia Matki Bożej Bolesnej.

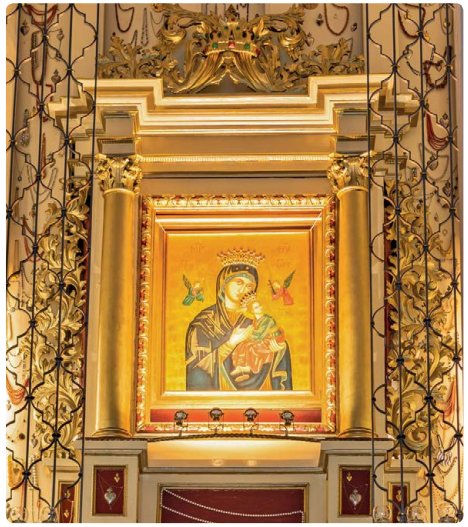

Obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy

Koronacji na prawie diecezjalnym, koronami poświęconymi przez Jana Pawła II, dokonał 13 września 1987 r. bp. przemyski Ignacy Tokarczuk.

Ołtarz główny w sanktuarium w Niechobrzu

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- park Matki Bożej
- Dom Rekolekcyjny (55 m. nocl., wyżywienie, kaplica)
- parking

parafia.niechobrz.pl

Msze Św.

w niedziele: 7.30, 9.30, 11.20, 16.30
w dni powszednie: 7.00, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

pierwsza niedziela lipca – odpust
pierwsza niedziela października – Matki Bożej Różańcowej – odpust

Adres

Niechobrz 274, 36-047 Niechobrz

Dojazd

GPS 49°59'34.3"N 21°52'44.4"E
49.992850, 21.879011

- Niechobrz to niewielka wieś położona 10 km na południowy-zachód od Rzeszowa. Najwygodniej dojedziemy tu z DK nr 19 przez Mogielnicę. Za cmentarzem skręcamy w prawo, a następnie w lewo. Dojazd z Rzeszowa busem.

Komunikacja

PKS, Rzeszów, ul. Grottgera 1, 35-959 Rzeszów, tel. 17 194 33 , 17 867 57 18
PKP, Boguchwała, 36-040 Boguchwała

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Czudec** – Sanktuarium MB Łaskawej
2. **Zgłobień** – kościół św. Andrzeja Apostoła
3. **Boguchwała** – pałac Lubomirskich

Chmielnik

Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej

Sanktuarium w Chmielniku

Chociaż parafia w Chmielniku powstała w 1373 r., to pierwszą murowaną świątynię wzniesiono dopiero w latach 1740-1750. Pomimo, że nosiła wezwanie św. Bartłomieja Apostoła, to na polecenie bp. Wacława Sierakowskiego w ołtarzu głównym umieszczono otoczony kultem obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem, pochodzący z poprzedniego, drewnianego kościoła. Po wizytacji biskupiej w 1755 r., uznając liczne łaski, które wierni wypraszali sobie za pośrednictwem Bożej Rodzicielki, zmieniono wezwanie parafii na Matki Bożej Łaskawej. W ubiegłych wiekach kościół został znacznie rozbudowany, a w 1977 r. przeszedł gruntowny remont. W wyposażeniu świątyni na uwagę zasługują organy z początku XVIII w. i rokokowa kropielnica z połowy tego stulecia. Najcenniejszym jednak skarbem jest obraz Matki Bożej Łaskawej, cudem ocalały podczas pożaru w czasie najazdu tatarskiego w 1624 r. Według znawców dzieło o dużej wartości artystycznej powstało na przełomie XVI i XVII w. Od klasycznego przedstawienia Hodegetrii odróżnia go biały kwiat, trzymany przez Maryję w prawej ręce. Obraz namalowany temperami na płótnie i naklejony na desce o wymiarach 103x70 cm wyszedł najprawdopodobniej spod ręki Szymona Hermanowicza, bernardyna z Leżajska. W czasie konserwacji w 1995 r. przywrócono oryginalny wygląd wizerunku, usuwając późniejsze przemalowania. Przygotowując się do koronacji obrazu Matki Bożej Łaskawej, parafianie ufundowali obok sanktuarium w 1996 r. Kalwarię z kapliczkami różańcowymi i stacjami Drogi Krzyżowej. Uroczystość na prawie diecezjalnym odbyła się 4 maja 1997 r. koronami poświęconymi trzy miesiące wcześniej przez Jana Pawła II w Watykanie. W trakcie papieskiej pielgrzymki do ojczyzny parafia Chmielnik jako wotum za koronację przekazała Ojcu Świętemu Dom Formacji Katolickiej dla Diecezji Rzeszowskiej.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- kalwaria z kapliczkami różańcowymi i stacjami Drogi Krzyżowej
- parking

sanktuariumchmielnik.pl

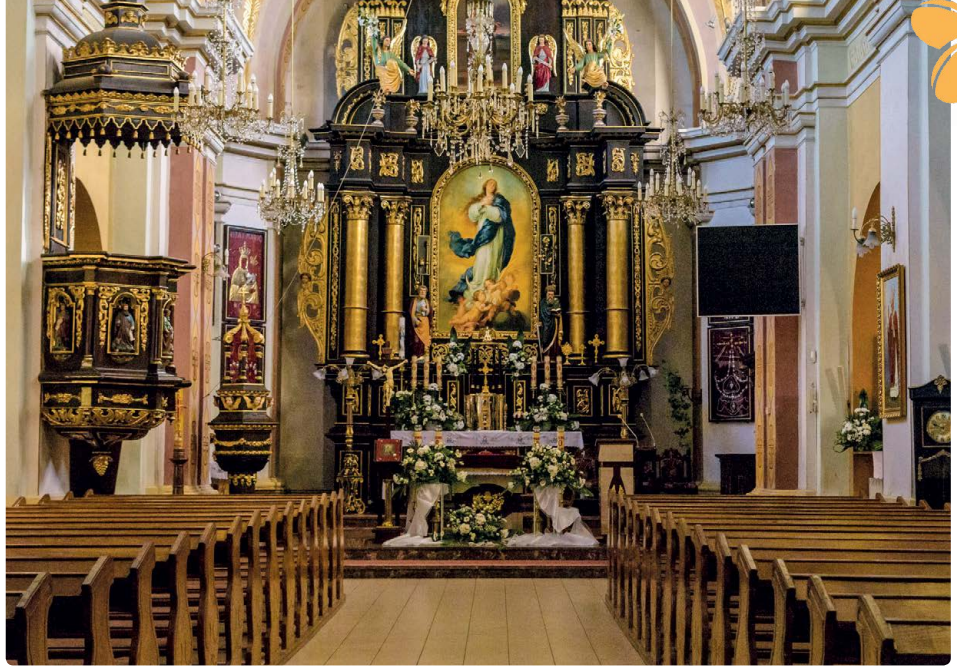

Ołtarz główny z opuszczoną zasłoną

Msze Św.

w niedziele i święta: 7.15, 9.15, 11.15, 16.00
w dni powszednie:
zimą: 6:30, 17:00
latem: 6:30, 18:00

Główne odpusty i uroczystości

druga sobota i niedziela maja – odpust główny
24 sierpnia – św. Bartłomieja Apostoła – odpust

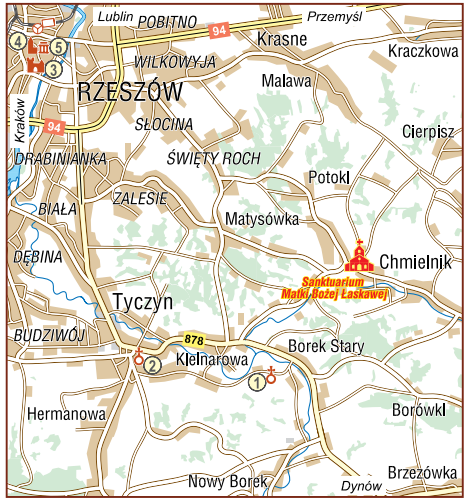

Adres

Chmielnik 3, 36-017 Chmielnik

Dojazd

GPS 49°59'00.6"N 22°07'02.1"E
49.983500, 22.117236

- Chmielnik to niewielka wieś położona kilka kilometrów na południowy-wschód od Rzeszowa. Sanktuarium pośrodku miejscowości, na wzniesieniu.

Komunikacja

PKS, Rzeszów, ul. Grottgera 1, 35-959 Rzeszów, tel. 17 194 33, 17 867 57 18
PKP, Rzeszów, Pl. Dworcowy, 35-959 Rzeszów, tel. 17 197 57

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Borek Stary** – sanktuarium Matki Bożej Borkowskiej
2. **Tyczyn** – kościół pw. Świętej Trójcy i św. Katarzyny
   Rzeszów
3. Zamek Lubomirskich
4. Rynek (ratusz, podziemia rynku)
5. Muzeum Dobranocek

Szlak Maryjny

ŚWIATŁO ZE WSCHODU

SŁOWACJA

Kraj Preszowski
obiekty rzymskokatolickie
obiekty greckokatolickie

Lewocza (Levoča)

Sanktuarium Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny na Górze Mariackiej

Sanktuarium Nawiedzenia NMP malowniczo usytuowane na południowym stoku Góry Mariackiej

Lewocza należy do najstarszych i najważniejszych miejsc pielgrzymkowych na Słowacji. Miejscem kultu maryjnego jest górująca nad miastem Góra Mariacka, na zboczach której usytuowane jest Sanktuarium Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny. Korzenie kultu sięgają tu XIII w. Pierwszy kościółek powstał w tym miejscu w 1247 r. jako wotum wdzięczności mieszkańców Lewoczy i okolicznych osad, którzy ocaleli podczas najazdu Tatarów. W roku 1311 do Lewoczy przybyli franciszkanie, którzy otoczyli kościółek swoją opieką i rozwinęli kult Maryjny. W kolejnych latach świątynia została wyremontowana i ozdobiona. Prawdopodobnie już wtedy znajdowała się w niej cudowna figura Matki Bożej. Góra Mariacka stała się popularnym miejscem pielgrzymek. W 1673 r. Stolica Apostolska przyznała świątyni liczne odpusty, co spowodowało kolejny wzrost liczby pątników. W 1984 r. została podniesiona przez władze kościelne do godności bazyliki mniejszej. 3 lipca 1995 r. Ojciec Święty celebrował tu msze św. dla 650 tysięcy wiernych. Była to, jak do tej pory, największa pielgrzymka na Górze Mariackiej. Wtedy też koronowana została cudowna figura Najświętszej Maryi Panny. Obecnie mieści się ona w ołtarzu głównym neogotyckiej świątyni. Madonna odziana jest w strój królewski, w prawej dłoni trzyma berło. W 2005 r. bazylikę przyjęto do grupy dwudziestu najważniejszych europejskich sanktuariów. W 2009 r. Stolica Apostolska afiliowała bazylikę w Lewoczy do papieskiej Bazyliki Santa Maria Maggiore w Rzymie. Tradycja pielgrzymowania na Górę Mariacką pozostaje wciąż żywa. Co roku, w pierwszy lipcowy weekend gromadzą się tu rzesze wiernych.

Figura Matki Bożej w ołtarzu głównym

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Dom Pielgrzyma – sala wykładowa do 40 osób, całodzienne wyżywienie, pokoje dwuosobowe z wyposażeniem, kaplica
- ołtarz polowy
- Aleja Jana Pawła II z kapliczkami pasyjnymi
- parking na szczycie Mariackiej Góry (ok. 300 m od sanktuarium), przy parkingu wiaty i ławki

rkc.levoca.sk

Msze święte

przez cały rok: w pierwszą sobotę miesiąca o godz. 9.30
w niedziele: 14.30 (tylko w okresie letnim)

Główne odpusty i uroczystości

pierwsza niedziela lipca – coroczna pielgrzymka na Górę Mariacką (z okazji Święta Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny, które przypada na 2 lipca)

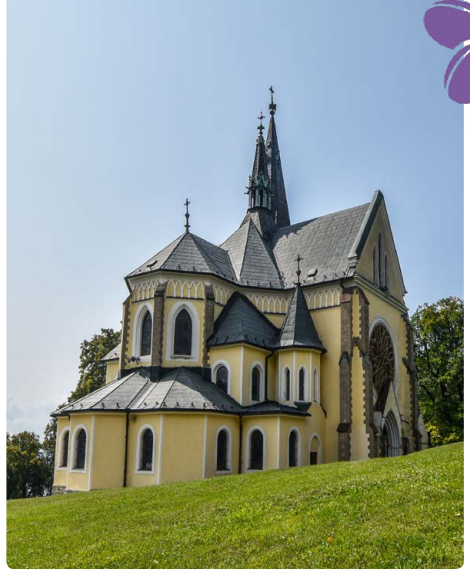

Sanktuarium w Lewoczy

Adres

Mariánska hora 1118/2, 054 01 Levoča

Dojazd

GPS 49°02'36.1"N 20°35'52.0"E
49.043368, 20.597773

- Bazylika znajduje się na Górze Mariackiej – na północ od miasta Lewocza. Możemy tam dojść pieszo Aleją Jana Pawła II (ok. 2 km od centrum) – droga pnie się stromo pod górę, przy drodze ławki, na których można odpocząć. Możemy również dojechać samochodem lub autobusem (ok. 6 km od centrum). W Lewoczy z drogi krajowej nr 18 skręcamy w ulicę Sadová, a następnie ulicą Ovocinárską zmierzamy na szczyt góry.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Levoča, Železničný riadok 2992/31, 054 01 Levoča
Dworzec kolejowy, Spišská Nová Ves, Slovenská 2562/46, 052 01 Spišská Nová Ves

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Levoča** – Bazylika św. Jakuba (późnogotycki drewniany ołtarz uważany jest za najwyższy swego rodzaju na świecie)
2. **Levoca (UNESCO)** – miejski rezerwat zabytków, renesansowy ratusz
3. **Levočská Dolina** – ośrodek rekreacyjny (kąpielisko, jazda na nartach)

Gaboltów (Gaboltov)

Kościół pw. św. Wojciecha

Sanktuarium w Gaboltowie

Gaboltów jest najważniejszym miejscem pielgrzymkowym na terenie Archidiecezji Koszyckiej. Tradycja mówi, że św. Wojciech podczas swojej drogi na misję z Węgier do Polski przejeżdżał tzw. starożytnym szlakiem solnym prowadzącym z Szarisza do Polski przez Gaboltów i Przełęcz Tylicką. Podczas odpoczynku w Gaboltowie napił się wody ze studni położonej w pobliżu obecnego kościoła. Dziś studzienka ukryta jest w kaplicy poświęconej św. Wojciechowi. Świątynia zbudowana została w 1370 r. Posiada gotycką wieżę w kształcie prostopadłościanu, którą w późniejszym czasie, podobnie jak cały kościół, przebudowano w stylu barokowym. W centrum ołtarza znajduje się figura patrona kościoła. Prawy ołtarz boczny poświęcony jest Matce Boskiej Częstochowskiej, lewy – Matce Bożej Szkaplerznej. To właśnie przed nim gromadzą się wierni, którzy od II poł. XVIII w. przybywają do Gaboltowa. Przedstawiona na obrazie Najświętsza Maryja trzyma na rękach małego Jezusa. Na głowie ma pozłoconą srebrną koronę, wokół której jest 12 gwiazd. U jej stóp klęczy Szymon Stock, który wyciąga dłoń, by przyjąć szkaplerz. W 1706 r. w Gaboltowie powstało Bractwo Szkaplerza Najświętszej Maryi Panny. Gaboltowska pielgrzymka jest największą w całej archidiecezji. Odbywa się co roku w pierwszą niedzielę po święcie Matki Bożej Szkaplerznej (16 lipca). Papież Klemens XI (1700–1721) nadał kościołowi w Gaboltowie prawo do udzielania pełnych odpustów. Od 1992 r. Gaboltów jest również miejscem pielgrzymek wierzących Romów. Pod koniec sierpnia przybywa tu, jedyna na Słowacji, pielgrzymka mężczyzn. 17 lipca 2011 r. kościół w Gaboltowie ogłoszono diecezjalnym Sanktuarium Maryjnym.

Obraz Matki Bożej Szkaplerznej

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- Dom Pielgrzyma – 13 miejsc noclegowych, kuchnia, kaplica
- Golgota
- parking

www.gaboltov.rimkat.sk

Msze święte

w niedziele: 10:00

Główne odpusty i uroczystości

- Pielgrzymka Gaboltowska – pierwsza niedziela po 16 lipca (po święcie Matki Bożej Szkaplerznej)
- pielgrzymki romskie – pierwsza niedziela sierpnia
- pielgrzymka mężczyzn – koniec sierpnia

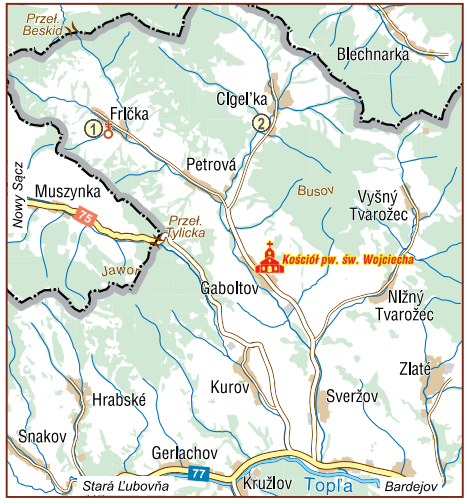

Wnętrze sanktuarium w Gaboltowie

Adres

Gaboltov 27, 086 02 Gaboltov

Dojazd

GPS 49°22'01.0"N 21°08'33.3"E
49.366944, 21.142587

- Kościół znajduje się w środkowej części wsi Gaboltov. Jadąc od strony Sveržova mijamy go po prawej stronie (na wzgórzu). Na parking dojedziemy skręcając w pierwszą drogę gruntową (po prawej stronie).

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 31 21

Dworzec kolejowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Frička** – drewniana cerkiew greckokatolicka pw. św. Michała Archanioła z 1829 r.
2. **Cigeľka** – źródła lecznicze

Preszów (Prešov)

Konkatedra pw. św. Mikołaja

Sanktuarium w Preszowie

Dominantą centralnej części Preszowa jest rzymskokatolicki kościół pw. św. Mikołaja. To najstarsza świątynia w mieście, a przy tym jedna z największych i najpiękniejszych późnogotyckich świątyń we wschodniej Słowacji. Historia kościoła sięga XIII w. W 1347 r. istniała tutaj jednonawowa świątynia otoczona cmentarzem. W latach 1502–1515 kościół został przebudowany w stylu późnogotyckim. Po pożarach w 1624, w 1710 oraz w 1788 r. nastąpiły dalsze zmiany i przebudowy. W latach 50. XX w. miał miejsce generalny remont wnętrza. Niewiele zachowało się z pierwotnego gotyckiego i renesansowego wystroju. Większa część wyposażenia została zniszczona w czasie pożarów oraz walk religijnych w XVII w. Główny barokowy ołtarz pochodzi z końca XVII w. i uważany jest za jeden z najpiękniejszych na Słowacji. To rzadki przykład połączenia baroku i gotyku. Znajdują się w nim trzy gotyckie figury: w centralnej części Maryja Panna, po prawej stronie św. Mikołaj i po lewej – św. Wojciech. Malowidła ze skrzydeł gotyckiego ołtarza pochodzą z końca XV w. Nad ołtarzem głównym zobaczymy rzeźby aniołów wykonane ok. 1510 r. w pracowni mistrza Pawła z Lewoczy. Z tego samego warsztatu pochodzi rzeźba Chrystusa Ukrzyżowanego. Kult Maryjny uosabia figura Panny Maryi w ołtarzu głównym oraz obraz Matki Boskiej Częstochowskiej trzymającej na rękach małego Jezusa (mały barokowy ołtarz na prawo od wejścia). 2 lipca 1995 r. do świątyni przybył Ojciec Święty Jan Paweł II. Wizytę tę upamiętnia, ustawiony w pobliżu kościoła, 2,5-metrowy pomnik papieża. W 2008 r. świątynię w Preszowie wyniesiono do tytułu konkatedry.

Obraz Matki Boskiej Częstochowskiej

Wnętrze sanktuarium w Preszowie

Konkatedra – dodatkowe informacje:

- wejście na wieżę, zwiedzanie z przewodnikiem
- brak parkingu (parkowanie przy okolicznych uliczkach wokół rynku)

www.presov.rimkat.sk/kontakt.html

Msze święte

od poniedziałku do piątku: 5.45, 6.15, 7.00 (od 1 VII do 1 IX nie ma), 12.00, 18.00
w soboty: 5.45, 6.15, 18.00
w niedziele: 5.45, 6.30, 7.45, 10.00, 11.30, 15.00, 18.00

Adres

Hlavná 141, 080 01 Prešov

Dojazd

GPS 48°59'52.6"N 21°14'23.0"E
48.997953, 21.239718

- Kościół znajduje się w centralnej części miasta, przy rynku. Jadąc od strony Popradu i miejscowości Malý Šariš, na skrzyżowaniu drogi krajowej nr 18 i Hlavnej ulicy, skręcamy w prawo.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Košická 2725/2,
080 01 Prešov, tel. +421 911 501 111
Dworzec kolejowy, Košická,
080 01 Prešov, tel. +421 51/229 31 61

Inne atrakcje w pobliżu:

1. Kościół ewangelicko-augsburski pw. św. Trójcy
2. Katedra greckokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela
3. Kościół i klasztor Franciszkanów
4. Kalwaria
5. Synagoga, Muzeum kultury żydowskiej
6. Pałac Rakoczych (siedziba Muzeum Regionalnego)

Preszów (Prešov)

Rzeźba Niepokalanej Maryi Panny z Dzieciątkiem

Rzeźba Immaculaty na preszowskiej starówce

Dominantą północnej części rynku w Preszowie jest barokowa kolumna zwieńczona rzeźbą Niepokalanej Maryi Panny (Immaculaty). Wznieśli ją w 1751 r. miejscowi jezuici w celu upamiętnienia ofiar epidemii dżumy, jakie nawiedziły miasto w latach 1679 i 1710. Kolumna stoi w miejscu, na którym od marca do września 1687 r. odbywały się tzw. „preszowskie krwawe jatki" – egzekucje, w wyniku których stracono 24 osoby. Masywną, czworokątną, trójkondygnacyjną kolumnę otaczają cztery rzeźby świętych, jednak tylko dwie są oryginalne (św. Mikołaja i św. Jana Nepomucena). Na wyższej kondygnacji są cztery mniejsze figurki innych świętych. Nad nimi dominuje Matka Boska z Jezusem w lewej ręce i berłem w prawej. Głowy rzeźb są przyozdobione pozłacanymi koronami królewskimi. Kolumna została odrestaurowana w 1967 r., a następnie w latach 1995–1997.

www.presov.rimkat.sk/kontakt.html

Rzeźba Niepokalanej Maryi Panny z Dzieciątkiem

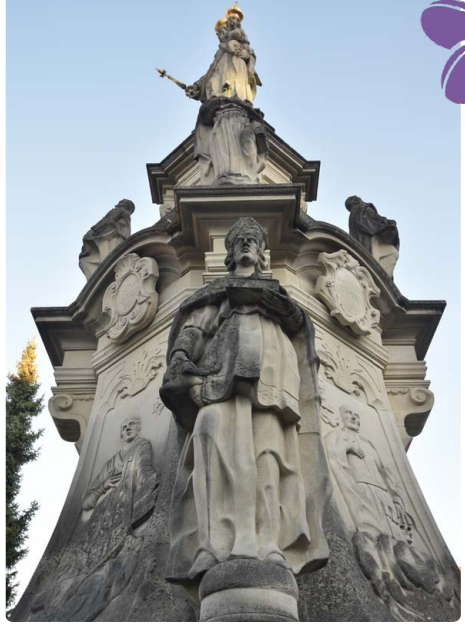

Trójkondygnacyjną kolumnę otaczają rzeźby świętych

Adres

Hlavná 14, 080 01 Prešov

Dojazd

GPS 48°59'57.9"N 21°14'21.8"E
48.999413, 21.239380

- Rzeźba znajduje się w centralnej części miasta, w parku miejskim, tuż przy rynku. Jadąc od strony Popradu i miejscowości Malý Šariš na skrzyżowaniu drogi krajowej nr 18 i Hlavnej ulicy skręcamy w prawo.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Košická 2725/2,
080 01 Prešov, tel. +421 911 501 111
Dworzec kolejowy, Košická,
080 01 Prešov, tel. +421 51/229 31 61

Inne atrakcje w pobliżu:

1. Konkatedra pw. św. Mikołaja
2. Kościół ewangelicko-augsburski pw. św. Trójcy
3. Katedra greckokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela
4. Kościół i klasztor Franciszkanów
5. Kalwaria
6. Synagoga, Muzeum kultury żydowskiej
7. Pałac Rakoczych (siedziba Muzeum Regionalnego)

Preszów (Prešov) – Niżna Sebastova (Nižná Šebastová)

Kościół pw. Najświętszego Imienia Jezus i Maryja

Niżna Sebastova – wnętrze kościoła

Niżna Sebastova to jedna z dzielnic Preszowa. Rozwinęła się jako osada straży granicznej w XII w. W ramach rekatolizacji na Węgrzech w XVII w. zaczęły powstawać klasztory. Jeden z nich stanął w Niżnej Sebastovej. W 1634 r. na zaproszenie hrabiny Kataríny Pálffyovej przybyli tu franciszkanie. Dwa lata później wybudowali kościół i klasztor. Świątynię poświęcono Najświętszej Maryi Pannie. Ciężkie czasy dla świątyni nadeszły wraz z nastaniem wojen religijnych (lata 1644 i 1672). W 1693 r. klasztor został poważnie uszkodzony od uderzenia pioruna. W kościele czczony jest obraz Matki Bożej z Jezusem. W kronice franciszkanów przeczytać możemy o niezwykłym wydarzeniu, jakie miało miejsce w czasie walk religijnych w 1644 r. Klasztor został wówczas zdewastowany, a jeden z braci zamordowany. Dwóch napastników niszcząc obraz Matki Bożej zostało śmiertelnie ranionych przez własne strzały. Na malowanym na płótnie wizerunku zachowały się jedynie dwie niewielkie rysy. Miejscowa ludność otoczyła obraz szczególną czcią. Od tego czasu Niżna Sebastova stała się popularnym miejscem pielgrzymek wiernych. Z południowej strony do kościoła przylega późnobarokowa kaplica. Jednonawowa świątynia wzorowana jest na kościele Il Gesu w Rzymie. Główny barokowy ołtarz pochodzi z II poł. XVIII w. Przed kościołem znajdują się liczne rzeźby.

Kościół – dodatkowe informacje:

- rzeźby wokół świątyni
- niewielki parking

www.niznasebastova.fara.sk

Kościół w Niżnej Sebastovej

Msze święte

od poniedziałku do soboty: 18.00
w niedziele: 8.00, 10.30

Główne odpusty i uroczystości

Święto Najświętszego Serca Pana Jezusa – odpust

Adres

Slanská 33, 080 06 Prešov – Nižná Šebastová

Dojazd

GPS 49°01'14.7"N 21°16'53.5"E
49.020748, 21.281528

- Kościół znajduje się w centrum dzielnicy Preszowa – Niżna Sebastova. Jadąc drogą krajową nr 18 w kierunku Preszowa skręcamy w lewo (ul. Šebastovská) i na kolejnym rozwidleniu – ponownie w lewo. Po przejechaniu ok. 300 m – kościół po lewej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Prešov, Košická 2725/2,
080 01 Prešov, tel. +421 911 501 111
Dworzec kolejowy, Prešov, Košická,
080 01 Prešov, tel. +421 51/229 31 61

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Preszów** – Konkatedra pw. św. Mikołaja
2. Warzelnia soli
3. Kalwaria
4. Katedra greckokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela
5. **Kapušany** – ruiny zamku

Preszów (Prešov) – Wyżna Sebastova (Vyšná Šebastová)

Ogród Różańcowy

Kościół w Wyżnej Sebastovej

W Wyżnej Sebastovej znajduje się jednonawowy renesansowy kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej. Świątynia pochodzi z 1625 r. i uznana jest za narodowy zabytek kultury. Przy niej w 2010 r. powstał Ogród Różańcowy, który nie tylko upiększył otoczenie kościoła, ale wykorzystując naturalną przestrzeń, stworzył niezwykłe miejsce do modlitwy. Celem projektu było ożywienie duchowe oraz wzmocnienie wiary wszystkich przybywających do Wyżnej Sebastovej. Centralne miejsce w ogrodzie zajmuje posąg Najświętszej Maryi Panny, która przyodziana w płaszcz, z Jezusem na rękach zaprasza wszystkich do modlitwy. Obok znajdują się inne posągi symbolizujące poszczególne tajemnice Różańca. Ogród powstał dzięki zaangażowaniu miejscowej ludności, księży, architektów (M. Sitarčík) i artystów

Rzeźba w Ogrodzie Różańcowym

(P. Beňo). Koordynatorem projektu był Michal Paľovčík, dawny kapłan parafii Nižná Šebastová. Pierwsza część tego niezwykłego dzieła została poświęcona 8 sierpnia 2010 r. przez arcybiskupa seniora koszyckiego, Alojza Tkáča oraz promotora różańca, dominikanina Šimona Tyrola. Wtedy to, proboszcz parafii, Peter Gombita, przypomniał zgromadzonym, że ogród jest otwarty dla wszystkich wierzących i służyć ma temu, by czuć w nim obecność Boga oraz czerpać siły do dalszego życia.

Ogród – dodatkowe informacje:

- miejsca do siedzenia
- parking przy kościele

ruzencovazahrada.sk

Główne odpusty i uroczystości

październik – Święto Najświętszej Maryi Panny Różańcowej

Adres

Vyšná Šebastová 96, 080 06 Prešov 6

Dojazd

GPS 49°00'52.4"N 21°19'32.5"E
49.014561, 21.325701

Rzeźba w Ogrodzie Różańcowym

- Ogród Różańcowy znajduje się w południowej części miejscowości Vyšná Šebastová przy kościele św. Katarzyny Aleksandryjskiej. Jadąc od strony miasta Prešov – Nižná Šebastová, w centrum wsi – należy skręcić w prawo, a następnie w lewo. Na rozwidleniu dróg przecinamy potok Šebastovka i jedziemy prosto – kościół z ogrodem po 200 m.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Prešov, Košická 2725/2, 080 01 Prešov, tel. +421 911 501 111

Dworzec kolejowy, Prešov, Košická, 080 01 Prešov, tel. +421 51/229 31 61

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Preszów** – Konkatedra pw. św. Mikołaja
2. **Preszów** – Warzelnia soli
3. **Nižna Šebastova** – kościół i klasztor
4. **Kapušany** – ruiny zamku
5. **Podhradík** – Zamek Šebeš

Stropkov

Kościół pw. Najświętszego Ciała i Krwi Jezusa

Kościół w Stropkovie

Początkowo kościół w Stropkovie pełnił funkcję kaplicy stanowiącej część zamku. Dopiero w XVII w. stał się osobną budowlą. Do tego czasu przeszedł wiele przeróbek budowlanych. Prezbiterium kościoła pochodzi z XIV w., a trójnawowa konstrukcja świątyni z XV w. Częścią kościoła jest siedmiokondygnacyjna wieża, połączona fundamentami z prezbiterium. Pierwotnie służyła jako obiekt mieszkalny, który znajdował się na jej drugim piętrze. Zasadnicza przebudowa gotyckiego kościoła obronnego miała miejsce w roku 1675. Świątynia uzyskała wówczas obecny wygląd. W roku 1669 Žigmund Peteo we współpracy z ojcem Filipem, przełożonym Zakonu Braci Bosych Maryi Panny z Góry Karmel, założył przy stropkowskiej parafii Bractwo Błogosławionej Maryi Panny Szkaplerznej. Specjalną bullę o niniejszej okoliczności wydał papież Klemens IX w dniu 11 maja 1669 r. w Rzymie, a stropkowskie Bractwo Szkaplerzne należy do jednego z pierwszych na terenie obecnej Słowacji. W XVIII w. wyremontowano wnętrze kościoła. W 1754 r. wykonano nowy ołtarz Maryi Panny Szkaplerznej z obrazem, którego autorem był koszycki malarz Henrik Schweitzer. Rzeźby do nowego ołtarza wykonał w roku 1760 koszycki rzeźbiarz Jozef Hartmann. Na przełomie XVIII i XIX w. miały miejsce kolejne przebudowy świątyni. Wielkie pożary w latach 1876 i 1877 zniszczyły budynek kościoła oraz wieżę. Zbiórkę na remont stropkowskiego

Obraz Maryi Panny Szkaplerznej

Wnętrze kościoła w Sropkovie

kościoła ogłoszono w całych Węgrzech. Kościół udało się naprawić w ciągu kilku lat. Pod koniec XIX w. wykonano wielkie oratorium, zachowane do dzisiaj. Od roku 1999 miasto jest oficjalnym miejscem pielgrzymkowym Maryi Panny Szkaplerznej w Archidiecezji Koszyckiej. Co roku, w lipcu, tłumy pątników gromadzą się przed Miłosiernym wizerunkiem Matki Bożej z Karmelu, by oddać jej cześć. W roku 2011 kościół podniesiono do rangi świątyni diecezjalnej.

Kościół – dodatkowe informacje:

- parking

www.rkfustropkov.sk

Msze święte

od poniedziałku do soboty: 18.00
w niedziele: 8.00, 10.45, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

lipiec – święto Matki Bożej Szkaplerznej (pielgrzymka)

Adres

Zámocká 509/1, 091 01 Stropkov

Dojazd

GPS 49°12'06.2"N 21°39'10.9"E
49.201727, 21.653032

- Kościół znajduje się w centrum miasta. Jadąc drogą krajową nr 15 od strony Svidnika i miejscowości Tisinec należy skręcić w lewo, w ul. Zámocká. Kościół po lewej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Hlinky 261/4,
091 01 Stropkov

Inne atrakcje w pobliżu:

Stropkov

1. Kościół i klasztor Franciszkanów
2. Greckokatolicka cerkiew św. św. Cyryla i Metodego
3. Dwór
4. Zoo Park Stropkov

Wielki Szarisz (Veľký Šariš)

Kościół pw. św. Jakuba Apostoła (Sanktuarium Maryi Panny Szkaplerznej)

Sanktuarium w Wielkim Szariszu

Historia kościoła pw. św. Jakuba Apostoła w Wielkim Szariszu sięga II poł. XIII w. Powstał on prawdopodobnie w tym samym czasie co Zamek Szaryski. Początkowo była to świątynia w stylu wczesnogotyckim, wybudowana na planie krzyża. Jej wnętrze ozdobiono malowidłami ściennymi. Przebudowy w XVII i XVIII w. nadały budowli barokowy charakter. Powstała murowana świątynia z zakrystią i wysoką wieżą, pokryta gontem. We wnętrzu znajdowało się pięć ołtarzy. W II poł. XVIII w. przy kościele powstały dwa zgromadzenia religijne: Bractwo Szkaplerza Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel i Bractwo Najświętszego Sakramentu. W 1867 r. świątynia przeszła kapitalny remont, a w 1891 r. odnowiono jej wnętrze. Podczas prac odkryto cenne malowidła oraz elementy gotyckiej architektury. Każdy ołtarz przywrócono pierwotnym patronom. Figury wymieniono na nowe, a stare (XVIII-wieczne) ustawiono przy ścianach i filarach. Dzięki działalności Bractwa Szkaplerznego z początkiem

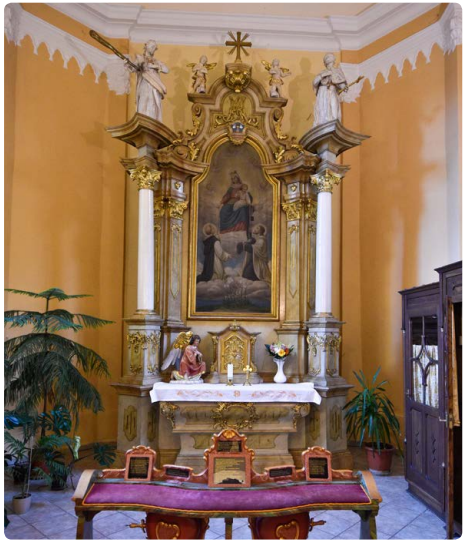

Obraz Najświętszej Maryi Panny Szkaplerznej

Wnętrze sanktuarium w Wielkim Szariszu

XIX w. do Wielkiego Szarisza przybywać zaczęło coraz więcej pielgrzymów. 6 lipca w Święto Maryi Panny z Góry Karmel udzielano odpustów zupełnych. Od tego czasu sanktuarium jest znanym miejscem pielgrzymkowym. Wierni gromadzą się przed obrazem Najświętszej Maryi Panny Szkaplerznej, wypraszając u niej potrzebne łaski. Obraz znajduje się w ołtarzu bocznym, na lewo od wejścia do świątyni.

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- parking

www.ke-arcidieceza.sk

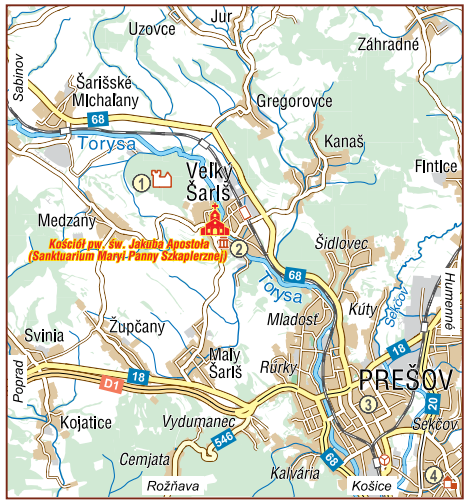

Msze święte

w niedziele: 8.00, 10.00

Główne odpusty i uroczystości

lipiec – święto Matki Bożej Szkaplerznej

Adres

Nám. sv. Jakuba 3, 082 21 Veľký Šariš

Dojazd

GPS 49°02'22.2"N 21°11'37.7"E
49.039499, 21.193816

- Kościół znajduje się w zachodniej części miasta. Jadąc od strony Preszowa drogą krajową nr 68 należy skręcić w kierunku centrum (ul. Pivovarská). Jedziemy cały czas główną drogą (M. R. Štefánika), kościół za mostem – po prawej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Prešov, Košická 2725/2, 080 01 Prešov, tel. +421 911 501 111
Dworzec kolejowy, Veľký Šariš, Železničná, 082 21 Veľký Šariš

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Zamek Szaryski**
2. **Veľký Šariš** – Muzeum Miejskie i galeria
3. **Preszów** – Miejski rezerwat zabytków
4. **Preszów** – Warzelnia soli

Vranov nad Topľou

Bazilika pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny

Vranov nad Topľou – sanktuarium

Bazylika pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny została wybudowana około 1441 r. przez franciszkanów. Podczas reformacji w latach 1540–1580 opiekę nad nią sprawowali ewangelicy, a od 1672 r. paulini. W 1708 r., po umieszczeniu w świątyni Najświętszego Obrazu Maryi Panny zmieniono wezwanie na Narodzenia Maryi Panny. Paulini zarządzali kościołem do 1786 r., a następnie od 1990 r. Z okazji 300. rocznicy łzawienia łaskami słynącego obrazu Panny Maryi, papież Benedykt XVI, 19 lipca 2008 r., podniósł kościół do godności bazyliki mniejszej. Część wnętrza zdobią freski autorstwa wybitnego czeskiego malarza barokowego, J. L. Krackera. Ołtarz i ambona wyszły z pracowni koszyckiego rzeźbiarza, J. Hartmana – to cenny przykład barokowej rzeźby we wschodniej Słowacji. Główny ołtarz poświęcony jest Maryi Pannie Królowej Aniołów. Niewielki obraz o wymiarach 54 x 41,5 cm usytuowany jest pośrodku bogato zdobionego ołtarza. Prawdopodobnie pochodzi on z początku XVIII w. Nie jest znany jego autor. Obraz przedstawia Matkę Bożą z Dzieciątkiem Jezus na rękach (tzw. Hodegetria). Wizerunek należał do majątku

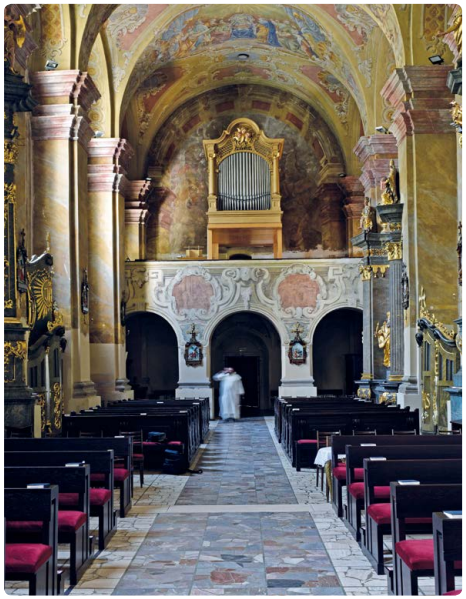

Vranov nad Topľou – wnętrze sanktuarium

Obraz Maryi Panny Królowej Aniołów

Franciszka Goleckiego, ale z niewiadomych przyczyn znalazł się w rodzinie Berčénich. 27 sierpnia 1708 r. miało miejsce niezwykłe wydarzenie – obraz zaczął płakać krwawymi łzami. Po tym cudzie został przeniesiony do kościoła Narodzenia Maryi Panny i umieszczony w ołtarzu głównym. Vranovska bazylika posiada również cenny barokowo-rokokowy zestaw liturgiczny, na który składają się: monstrancja, kielich, cyborium (kielich służący do przechowywania hostii) oraz pacyfikał. Są one dziełem słynnego słowackiego złotnika, Jana Szilassy'ego.

Bazylika – dodatkowe informacje:

- parkingi przy ul. Námestie Slobody

www.bazilikavranov.sk

Msze święte

w dni powszednie: 6.00, 12.00, 18.00
w soboty: 7.00, 18.30
w niedziele: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 18.30

Główne odpusty i uroczystości

19 czerwca – rocznica podniesienia kościoła do godności Bazyliki Mniejszej

29 czerwca – święto apostołów Piotra i Pawła

27 sierpnia – rocznica cudu – łzawienia łaskami słynącego obrazu Panny Maryi

Adres

Námestie Slobody 1496, 093 01 Vranov nad Topľou

Dojazd

GPS 48°53'31.9"N 21°40'48.7"E
48.892180, 21.680190

- Bazylika znajduje się w centrum miasta Vranov nad Topľou. Jadąc ulicą Námestie Slobody w kierunku wsi Nižný Kručov – po prawej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Staničná ulica, Vranov nad Topľou, tel. +421 57/48 606 54
Dworzec kolejowy, Staničná ulica 1265, Vranov nad Topľou, tel. +421 57/4423365

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Vranov n. Topľou** – Kościół św. Franciszka z Asyżu
② **Ruiny zamku Čičva**

Sabinov

Kościół pw. Męczeńskiej Śmierci św. Jana Chrzciciela

Ołtarz w sanktuarium w Sabinovie

Najważniejszym, a zarazem najstarszym zabytkiem architektonicznym miasta jest rzymskokatolicki kościół pw. św. Jana Chrzciciela. Pierwotna świątynia z końca XIII i początku XIV w. spłonęła w 1461 r. W latach 1484–1518 kościół został odbudowany w stylu późnogotyckim. Zachowano przy tym pierwotny charakter budowli. Jest to trójnawowa świątynia z długą nawą główną, którą zamyka prezbiterium. Częścią budowli jest okazała zachodnia wieża. Dekoracja wnętrza kościoła utrzymana jest w stylu gotyckim, renesansowym i barokowym. Na szczególną uwagę zasługują ołtarze (słynne Ołtarze Sabinovskie) – jedne z najważniejszych zabytków późnogotyckiej rzeźby na Słowacji. Niestety to co widzimy dziś we wnętrzu świątyni to w większości kopie. Trzy późnogotyckie ołtarze (dawny ołtarz główny św. Jana Chrzciciela, ołtarz św. Anny i ołtarz Zwiastowania) znajdują się obecnie w Muzeum Sztuk Pięknych w Budapeszcie. Ołtarze zostały przeniesione do Budapesztu w latach 1887–1895 na skutek prowadzonych prac rekonstrukcyjnych. Nigdy już nie powróciły do Sabinova. W kościele zastąpiono je replikami. Wśród oryginalnych ołtarzy zachowały się jedynie ołtarz Ojców Kościoła, ołtarz Kalwarii oraz ołtarz św. św. Stanisława i Stefana. Najcenniejszy jest ołtarz główny. Jego początki sięgają 1510–1516 r. (chociaż zdobiące go figury są prawdopodobnie nieco starsze i pochodzą z ok. 1490 r.). Wewnątrz kościoła, obok innych cennych artefaktów, znajdują się Obraz Matki Bożej Częstochowskiej, Máriapócsská ikona z Węgier oraz figura Wniebowzięcia NMP (w ołtarzu głównym). Kościół w swej historii był kilkakrotnie trawiony przez ogień. Ostatnie większe remonty przeprowadzano w latach 1938–1939, ołtarz główny rekonstruowano w latach 70. XX w. W 1992 r. po raz ostatni odnawiano świątynię.

Wnętrze sanktuarium w Sabinovie

Sanktuarium w Sabinovie

Kościół – dodatkowe informacje:

- w podziemiach kościoła pochowane są znane osobistości miasta
- brak parkingu (parkowanie przy pobliskich uliczkach w centrum)

www.farnostsabinov.sk

Msze święte

od poniedziałku do soboty: 6.45, 18.30
w niedziele: 7.30, 9.00, 10.30, 18.30

Adres

Námestie slobody 102, 083 01 Sabinov

Dojazd

GPS 49°06'10.7"N 21°05'48.5"E
49.102972, 21.096806

- Kościół znajduje się w centrum Sabinova, na lewo od drogi krajowej nr 68 jadąc w kierunku miejscowości Šarišské Michaľany.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, ul. Kpt. Nálepku, 083 01 Sabinov
Dworzec kolejowy, ul. Kpt. Nálepku, 083 01 Sabinov

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Sabinov** – renesansowa dzwonnica, kościół pw. Maryi Panny, Gimnazjum Pijarów, ratusz, Muzeum Miejskie
② **Zamek Szaryski**
③ **Ski Drienica** – ośrodek narciarski

Granastów (Hraničné)

Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny

Hraničné – kościół drewniany

W 1785 r. w miejscowości Hraničné wybudowano drewniany kościółek poświęcony Niepokalanemu Poczęciu Maryi Panny. Obiekt ten nawiedzały liczne katastrofy, zwłaszcza w czasie II wojny światowej. Po odnowieniu został całkowicie zdemontowany i przeniesiony w inne miejsce. Obrócono go również o 90°. Jest to jednonawowa budowla zrębowa, od początku swego istnienia służąca wiernym obrządku rzymskokatolickiego i greckokatolickiego. Na szczególną uwagę zasługuje wnętrze. Oprócz ikon znajdują się w nim fragmenty renesansowych i barokowych ołtarzy przeniesionych z kościoła w miejscowości Stara Lubownia (Stará Ľubovnia). Najcenniejszy jest ołtarz główny – Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, w którym spotykają się różne style – barokowy, rokoko i neorenesansowy. Nad ołtarzem głównym liczącym ponad 300 lat znajduje się relief przedstawiający Zwiastowanie Matki Boskiej, po bokach którego umieszczono barokowe aniołki. Na bogate wyposażenie świątyni składają się również: ambona z połowy XVII w., rzeźbione ławy, oryginalne miedziane świece oraz mniejsze obrazy. Świątynia należy do najcenniejszych drewnianych kościołów na Słowacji. Od 1968 posiada status narodowego zabytku kultury.

Ołtarz główny – Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny

Wnętrze kościoła

Kościół – dodatkowe informacje:

- niewielki parking przed kościołem

www.hranicne.sk/-cirkev

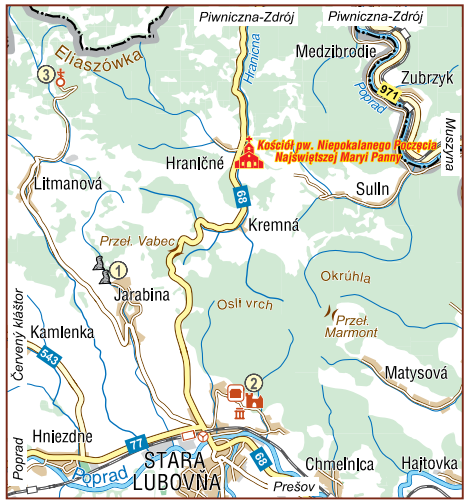

Msze święte

w środy i piątki: 18.30 (w okresie zimowym: 17.30)
w niedziele i święta: 9.00

Adres

Hraničné 94,
065 22 Hraničné (Mníšek nad Popradom)

Dojazd

GPS 49°22'29.5"N 20°41'58.3"E
49.374856, 20.699519

- Granastów usytuowany jest 11 km na północ od miasta Stara Lubownia (Stará Ľubovňa) i 6 km od granicy polsko-słowackiej. Z Piwnicznej-Zdroju dojedziemy tu w 10 min (ok. 9 km). Kościół znajduje się w centrum wsi Hraničné, po lewej stronie drogi krajowej nr 68.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Továrenská 2,
Stará Ľubovňa, tel.: +421 432 32 22

Dworzec kolejowy, Továrenská 2,
Stará Ľubovňa, +421 432 32 22

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Jarabiński przełom**
② **Stará Ľubovňa** – zamek
③ **Litmanová** – Święta Góra Zvir

Ľubica

Kościół pw. Wniebowzięcia Maryi Panny

Kościół w Lubicy

W Lubicy znajduje się wiele zabytków historii i kultury. Najważniejszy z nich, związany z kultem maryjnym to rzymskokatolicki kościół pw. Wniebowzięcia NMP. Pierwotny wczesnogotycki dwunawowy kościół wzniesiono około 1250 r., po najazdach tatarskich, a dokonali tego niemieccy koloniści. W 1360 r. świątynia była odnowiona. Kolejne przebudowy i rekonstrukcje miały miejsce w I poł. XV w., a następnie w latach: 1764, 1770 i 1936–1937. Jest to świątynia dwunawowa wzniesiona na planie prostokąta z okazałą wieżą od strony wejścia. Otacza ją kamienny mur z metalową bramą. W kościelnej wieży znajduje się unikalny dzwon wybity w 1475 r. na cześć Maryi Panny. Wyposażenie wnętrza datowane jest na XV–XVIII w. W środku uwagę zwraca przede wszystkim barokowy ołtarz główny z 1709 r. poświęcony Wniebowzięciu Najświętszej Maryi Panny. Jest to dzieło lewockiego mistrza szwedzkiego pochodzenia, Vavrinca Olafa Engelholma. Ľubický ołtarz ma jeszcze jedną cechę szczególną. Jest to sześć owalnych obrazów przedstawiających ważne wydarzenia z życia Matki Boskiej. Prawdziwym skarbem jest rzeźba Madonny z Dzieciątkiem autorstwa mistrza Pawła z Lewoczy. Pochodzi ona prawdopodobnie z 1511 r. i uważana jest za najpiękniejszą nie tylko na Spiszu, ale i na całej Słowacji. Kolejnym skarbem jest duży owalny obraz w górnej części ołtarza przedstawiający wezwanie świątyni, będący dziełem znamienitego lewockiego malarza, Jozefa Czauczika. Niezwykłym obiektem związanym z kultem maryjnym jest również barokowa kolumna maryjna z figurą Immaculaty (1725–1726) – najwyższa i jedna z najpiękniejszych kolumn z tego okresu na całym Spiszu.

Rzeźba Madonny z Dzieciątkiem

Kościół – dodatkowe informacje:

- kalwaria
- parking

www.farnostlubica.sk/?kontakt

Msze święte

w poniedziałki, środy, czwartki i piątki: 18.00
we wtorki: 17.00
w soboty: 7.00
w niedziele: 8.00, 10.00

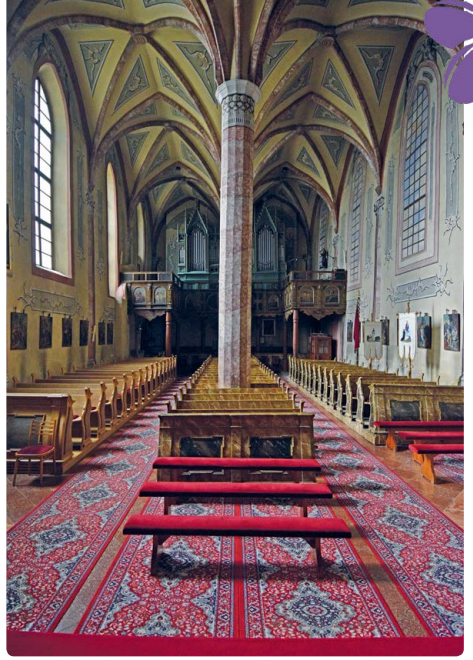

Wnętrze kościoła w Lubicy

Główne odpusty i uroczystości

15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny – odpust

Adres

Povstalecká 53, 059 71 Ľubica

Dojazd

GPS 49°07'17.0"N 20°27'03.4"E
49.121379, 20.450938

- Wieś Ľubica usytuowana jest na południowy-wschód od miasta Kieżmark – dojazd drogą nr 536. W centrum wsi zjeżdżamy w ul. Športová – kościół widoczny po lewej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, ul. Slavkovská, 060 01 Kežmarok
Dworzec kolejowy, 060 01 Kežmarok

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Kezmarok** – zamek
2. **Kezmarok** – kościół artykularny (UNESCO)
3. **Vrbov** – Thermal Park

Stara Wieś Spiska (Spišská Stará Ves)

Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny

Organy w kościele w Starej Wsi Spiskiej

Jednym z najważniejszych obiektów sakralnych miasta jest rzymskokatolicki kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Dwunawową gotycką świątynię wzniesiono w II poł. XIV w. W czasie remontu w II poł. XVII w. sklepienie nawy zawaliło się. Pożar z 1760 r. spowodował zniszczenie wieży oraz znajdujących się w niej zegarów i dzwonów. Świątynię stopniowo odbudowywano. W roku 1772 miała miejsce barokizacja kościoła. Z pierwotnej gotyckiej formy zachowały się: prezbiterium z gotyckim sklepieniem krzyżowym, mur obwodowy nawy, zakrystia z wczesnogotyckim oknem, dwa gotyckie portale i okna z oryginalnymi dekoracjami. Charakterystycznym elementem świątyni jest wieża wsparta od strony wejścia dwoma równoległymi wspornikami spoczywającymi na murze cmentarza. Ciekawostkę stanowią pozostałości dwóch kamiennych maszkaronów umieszczonych przy bocznym wejściu do świątyni – wraz z przytwierdzonymi

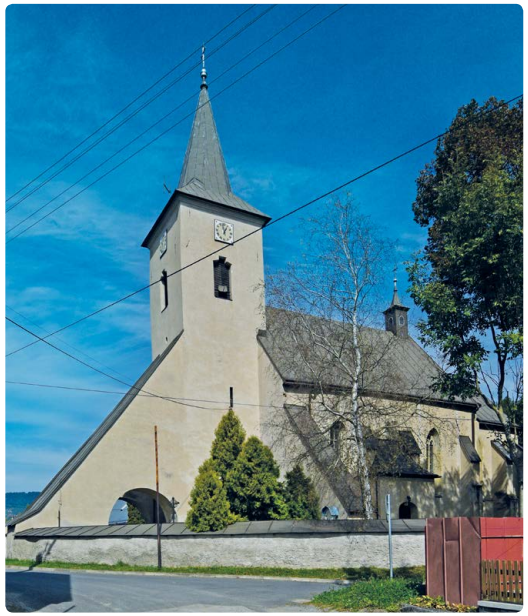

Kościół w Starej Wsi Spiskiej

do nich dawniej metalowymi kunami na łańcuchach służyły miejscowej jurysdykcji kościelnej. W środku uwagę zwraca główny późnobarokowy ołtarz z 1765 r. z obrazem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Dwa ołtarze boczne z rzeźbami z końca XIX w. poświęcone są Matce Bożej. Po lewej stronie znajduje się obraz siedzącej Madonny z 1490 r., a po prawej obraz Matki Bożej Bolesnej z 1520 r. Cennym elementem wyposażenia wnętrza jest również barokowa kamienna chrzcielnica z II poł. XVII w. Przy wejściu do kościoła stoi marmurowy stół, obok którego zamieszczona jest biografia i informacje o przebiegu procesu kanonizacyjnego Alojzego Maria Chmela, augustianina, który urodził się w Spiskiej Starej Wsi, a swoje życie poświęcił Bogu i pomocy chorym.

Kościół – dodatkowe informacje:

• parking

www.staraves.fara.sk

Msze święte

w poniedziałki, wtorki, środy, czwartki i piątki: 7.00, 18.00
w soboty: 8.00, 18.00
w niedziele i święta: 8.00, 11.00

Główne odpusty i uroczystości

15 sierpnia – odpust z okazji święta Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny

Wnętrze kościoła w Starej Wsi Spiskiej

Adres

1. mája 309, 061 01 Spišská Stará Ves

Dojazd

GPS 49°23'06.0"N 20°21'40.8"E
49.384996, 20.361333

• Stara Wieś Spiska usytuowana jest w północnej części Magury Spiskiej, 36 km na północ od miasta Kieżmark, przy granicy z Polską. Kościół znajduje się w centrum miasta. Jadąc główną drogą nr 542 od granicy należy skręcić w lewo, w ul. 1. mája. Kościół na wprost. Ze Sromowców Wyżnych dojedziemy tu w 5 min (ok. 3,5 km).

Komunikacja

Przystanek autobusowy, SNP,
061 01 Stara Wieś Spiska
Dworzec kolejowy, 060 01 Kežmarok

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Spływ Dunajcem**
② **Niedzica** – zamek
③ **Červený kláštor**
④ **Pieniński Park Narodowy** – Trzy Korony (982 m n.p.m.)

Spiskie Podgrodzie (Spišské Podhradie)

Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny

Spiskie Podgrodzie – wnętrze kościoła

Spiskie Podgrodzie jest jednym z miejsc, w którym w ciągu wieków spotykało się wiele kultur. Centrum katolików stanowi kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. Pierwotnie gotycka świątynia z XIII w. przeszła wiele modyfikacji, które nadały jej dzisiejszą klasycystyczną formę. Z pierwotnego budynku zachowała się tylko wieża i portal wejściowy. Wieża początkowo nie była połączona ze świątynią i należała do majątku miejskiego, a nie do parafii. W latach 1462–1497 kościół został przebudowany, dostawiono kaplicę boczną, a całość otoczono kamiennym murem obronnym, w którym znajdowała się brama wejściowa. W 1794 r. budynek spłonął. W latach 1824–1825 dokonano kolejnej przebudowy. Z pierwotnej

Spiskie Podgrodzie – kościół

budowli została tylko prostopadłościenna wieża ze sklepieniem krzyżowym – nawę i prezbiterium przebudowano w stylu klasycystycznym. Najcenniejszym elementem wyposażenia wnętrza jest gotycki ołtarz skrzydłowy poświęcony Najświętszej Maryi Pannie (pierwotnie św. Katarzynie) z 1521 r. Mieszczą się w nim cztery gotyckie obrazy pochodzące z oryginalnego ołtarza głównego oraz centralna rzeźba Matki Bożej. Obrazy były odnawiane w 1906 r., a cały ołtarz w 2009 r. Na uwagę zasługuje również gotycka, wykonana z brązu, chrzcielnica. Pochodzi ona z 1390 r., a jej autorem był Ján Weygel z Nowej Wsi Spiskiej. Cała świątynia znajduje się na ogrodzonym terenie, do którego pierwotnie prowadziła gotycka brama. Kościół jest narodowym zabytkiem kultury.

Kościół – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy uliczkach wokół kościoła)

www.podhradie.kapitula.sk

Msze święte

od poniedziałku do soboty: 18.00
w niedziele: 8.00, 10.30, 18.00

Adres

Palešovo námestie 5,
053 04 Spišské Podhradie

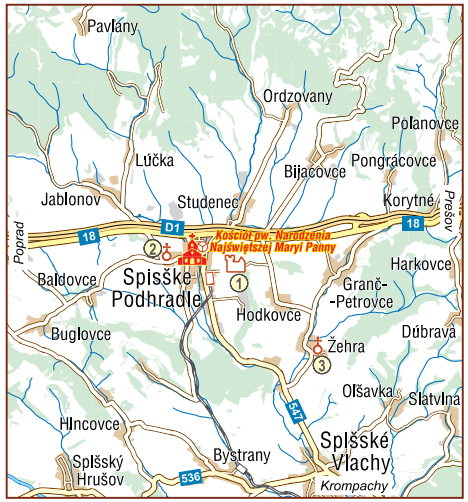

Dojazd

GPS 49°00'03.5"N 20°45'06.6"E
49.000967, 20.751820

- Spiskie Podgrodzie usytuowane jest przy autostradzie D1 łączącej Poprad z Preszowem, 15 km na wschód od Lewoczy. Kościół znajduje się w centrum miasta Spiskie Podgrodzie – po prawej stronie jadąc drogą nr 547 od strony miasta Spiskie Włochy (Spišské Vlachy).

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Palešovo námestie 201/9, 053 04 Spiskie Podgrodzie
Dworzec kolejowy, Štefánikova, 053 04 Spiskie Podgrodzie

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Zamek Spiski**
2. **Spiska Kapituła** – warowne miasteczko kościelne
3. **Żehra** – kościół pw. św. Ducha (UNESCO)

Medzilaborce

Kościół pw. Bogurodzicy Maryi Panny

Medzilaborce – wnętrze kościoła

Medzilaborce położone 9 km na południowy-zachód od granicy z Polską to miasto, w którym od wieków zamieszkiwali wyznawcy różnych religii. To również jeden z głównych ośrodków życia Rusinów i Ukraińców na Słowacji. Pierwsza pisemna wzmianka o istnieniu w tym miejscu rzymskokatolickiej świątyni pochodzi z 1749 r. Dziś znajduje się tu kościół pw. Bogurodzicy Maryi Panny. Wzniesiono go w 1903 r. Jest to jednonawowa budowla z półkoliście zamkniętym prezbiterium i kaplicą od strony południowej. Fasadę frontową tworzy wysoka wieża z zegarem. Po gruntownej rekonstrukcji kościół był uroczyście konsekrowany w 2000 r. Skromne współczesne wnętrze zdobią obrazy i rzeźby świętych w tym obraz patronki świątyni – Bogurodzicy Maryi Panny (przy ołtarzu, po lewej stronie). 13 września 2002 r. biskup Bernard Bober poświęcił znajdującą się przed świątynią grotę z Matką Bożą z Lourdes. Rok później, 19 października 2003 r. poświęcona została tablica pamiątkowa Jána Pergera, biskupa koszyckiego w latach 1868–1876. Ján Perger urodził się w Čertižné, gminie należącej do parafii Medzilaborce.

Medzilaborce – widok na prezbiterium kościoła

Kościół – dodatkowe informacje:

- grota z Matką Bożą z Lourdes (przed kościołem)
- brak parkingu (parkowanie przy pobliskich uliczkach w pobliżu świątyni)

farnostmedzilaborce.sk

Msze święte

od poniedziałku do piątku: 16.30
w soboty: 8.00
w niedziele: 8.00, 10.00

Adres

Dobrianskeho 87, 068 01 Medzilaborce

Medzilaborce – wnętrze kościoła

Dojazd

GPS 49°16'01.5"N 21°54'11.6"E
49.267069, 21.903227

- Medzilaborce leżą 9 km na południowy-zachód od granicy z Polską. Z Komańczy dojedziemy tu w około 20 min (20 km). Kościół znajduje się w środku miasta Medzilaborce – po lewej stronie jadąc drogą nr 559 w kierunku miejscowości Krásny Brod.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Mierová,
068 01 Medzilaborce
Dworzec kolejowy, Ševčenkova,
068 01 Medzilaborce-Podňagovčík

Inne atrakcje w pobliżu:

Medzilaborce

① Mini skansen
② Muzeum sztuki nowoczesnej A. Warhola
③ **Krásny Brod** – ruiny monastyru Bazylianów

Podolínec

Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny

Kościół i dzwonnica w Podolíncu

Oryginalny budynek kościoła pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny pochodzi z końca XIII w. Pierwotnie prawdopodobnie był drewniany, jednak zniszczyli go Tatarzy, którzy w latach 1287–1288 najechali te ziemie. Na przestrzeni wieków świątynia była wielokrotnie przebudowywana. W okresie renesansu, po pożarze w 1684 r. była remontowana, a w XVIII w. – poddana barokizacji i rozbudowana. Wtedy też dostawiono do nawy dwie boczne kaplice. Po trzęsieniu ziemi w 1789 r. została ponownie odremontowana, tym razem w stylu klasycystycznym. W sylwetce kościoła wyróżnia się wysoka smukła wieża zwieńczona baniastym hełmem z latarnią. Wystrój wnętrza jest w większości barokowy choć zachowały się liczne elementy gotyckie, jak: sklepienia żebrowe, portale, pozostałości okien gotyckich oraz niezwykle cenne polichromie z lat 1360–1430 przedstawiające motywy biblijne. Cenne są również gotycka chrzcielnica z II poł. XIV w., późnogotycki pacyfikał oraz krucyfiks z początku XVI w. Główny ołtarz Najświętszej Maryi Panny pochodzi z 1723 r. i utrzymany jest w stylu barokowym. W jego centralnej części znajduje się drewniana, wysoka na 140 cm rzeźba Madonny, datowana na II poł. XIV w. Po bokach umieszczone są rzeźby św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty. Na antepedium (bogato zdobione zakrycie mensy ołtarza) relief Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny. Ołtarze boczne (św. Katarzyny i św. Mikołaja) są barokowe i pochodzą z XVIII w.

Wnętrze kościoła w Podolíncu

Kościół – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy rynku)

www.mojakomunita.sk/web/farnost-podolinec/uvod

Msze święte

w poniedziałki, wtorki, czwartki i piątki: 18.30
w środy: 17.30
w soboty: 7.30
w niedziele: 8.00, 9.30, 14.00

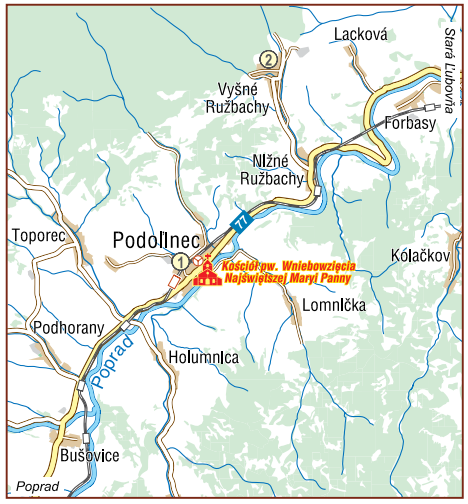

Adres

Námestie Mariánske 1, 065 03 Podolínec

Dojazd

GPS 49°15'28.9"N 20°32'06.7"E
49.258028, 20.535199

- Podoliniec leży 17 km na południowy-zachód od miasta Stara Lubownia. Z Piwnicznej-Zdroju dojedziemy tu w ok. 35 min (30 km) – DK 87, nr 68 i 77. Kościół położony jest w centralnej części rynku miasta Podoliniec – po lewej stronie, jadąc drogą nr 77 od uzdrowiska Drużbaki Wyżne (Nižné Ružbachy).

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svätej Anny, 065 03 Podolínec
Dworzec kolejowy, Tatranská, 065 03 Podolínec

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Podoliniec** – miejski rezerwat zabytków, kościół i klasztor Pijarów
② **Drużbaki Wyżne (Vyšné Ružbachy)** – uzdrowisko

Poprad

Konkatedra Siedmiu Boleści Najświętszej Maryi Panny

Sanktuarium w Popradzie

Kościół pw. Siedmiu Boleści Najświętszej Maryi Panny to siedziba głównej parafii w mieście i konkatedra diecezji spiskiej. Budowę świątyni zaplanował w 1935 r. ówczesny proboszcz parafii, Štefan Mnoheľ. W 1939 r. rozpoczęto budowę i powierzonoF ją Matce Bożej Siedmiobolesnej, patronce Słowacji. Kościół budowano trzy lata według projektu inżyniera G. Schreibera. Konsekracji dokonał 8 września 1942 r. biskup spiski – J. E. Ján Vojtaššák. Tego dnia świątynia nie posiadała jeszcze wieży oraz wyposażenia wewnętrznego. Jest to nowoczesna budowla w stylu wczesnego funkcjonalizmu. Ma 48 metrów długości i 22 metry szerokości. W ołtarzu głównym znajdują się rzeźby: Matki Bożej Siedmiobolesnej, św. Jana Apostoła (oba posągi wykonane są z marmuru karraryjskiego i pochodzą z 1949 r.) i Marii Magdaleny (posąg wykonany ze sztucznego kamienia). Na lewym ołtarzu znajduje się posąg Bożego Serca, a na prawym – Matki Bożej z Lourdes (pochodzący z kościoła św. Idziego). Ciekawymi elementami wyposażenia wnętrza są ambona z 1948 r. oraz ławy z czerwonego świerka z 1947 r. Kolorowe witraże w oknach ukazują sceny z życia Jezusa Chrystusa. We wnętrzu znajdują się również wykonane ze sztucznego kamienia stacje Drogi Krzyżowej –

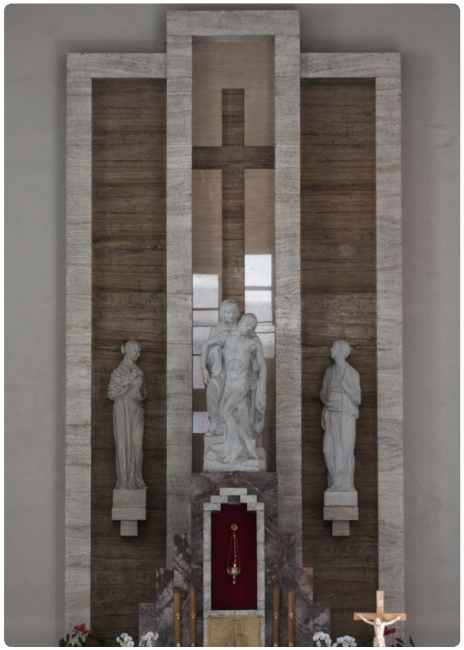

Rzeźby w ołtarzu: Matki Bożej Siedmiobolesnej, św. Jana Apostoła i Marii Magdaleny

Wnętrze sanktuarium w Popradzie

zainstalowano je w 1957 r. W przedsieni kościoła warto jeszcze zwrócić uwagę na dwa reliefy – Najświętszej Maryi Panny i św. Józefa.

Konkatedra – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy pobliskich uliczkach wokół świątyni)

www.rkcpoprad.sk

Msze święte

od poniedziałku do piątku: 6.00, 15.45
w soboty: 7.00, 18.30
w niedziele: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 18.30

Główne odpusty i uroczystości

maj – uroczystość Zesłania Ducha Świętego
wrzesień – święto Matki Bożej Siedmiobolesnej

Adres

Mnoheľova 834/24, 058 01 Poprad

Dojazd

GPS 49°03'22.0"N 20°17'50.1"E
49.056108, 20.297255

- Konkatedra położona jest w środkowej części miasta, za rzeką Poprad. Jadąc drogą nr 66 od strony Spiskiej Soboty należy skręcić w prawo, w ul. Mnoheľova i przejechać mostem na drugą stronę rzeki.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Jiřího Wolkera 466,
058 49 Poprad, tel. +421 52/772 95 84
Dworzec kolejowy, Jiřího Wolkera,
058 49 Poprad

Inne atrakcje w pobliżu:

1. Muzeum Podtatrzańskie
2. Kościół pw. św. Idziego
3. Kościół ewangelicki pw. św. Trójcy
4. Spiska Sobota – centrum historyczne
5. Aqua City Poprad

Bardejowska Nowa Wieś (Bardejovská Nová Ves)

Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny

Kościół w Bardejowskiej Nowej Wsi

Bardejowska Nowa Wieś tworzy jedną z dzielnic miasta Bardejów. W jej centralnej części, na niewielkim wzgórzu, usytuowany jest gotycki kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. Pierwsze wzmianki o istnieniu kościoła w tym miejscu sięgają II połowy XIV w. Pod koniec XV w. znajdował się tu murowany kościół z drewnianą wieżą i cmentarzem. Informacje o nim pochodzą z 1492 r. Duża rozbudowa świątyni miała miejsce w 1643 r. w związku z gwałtownym rozwojem wsi w połowie XVII w. Od tamtej pory obiekt był wielokrotnie rozbudowywany, a w 2000 r. odbyła się jego konsekracja. Kościół jest jednonawowy z zakrystią dostawioną od północnej strony. Świątynia i jej trzy narożniki są wzmocnione dwustopniowymi wspornikami. Charakterystycznym elementem świątyni jest wysoka smukła wieża zwieńczona baniastym hełmem i dwuramiennym krzyżem. W jej wnętrzu znajduje się para dzwonów zwanych Juraj i Anna. Są one dziełem Octava Wintera i pochodzą z 1920 r. Dach szczytowy i mała wieża pokryte są blachą. W sierpniu 2006 r., w czasie burzy, doszło do jej uszkodzenia. Przy wejściu do kościoła podziwiać można kamienny gotycki portal. W wyposażeniu wnętrza świątyni uwagę zwraca obraz Chrystusa Króla. Na południe od kościoła znajduje się nagrobek rodziny Wilecz z lat 1842–1843 przypominający ostatnich właścicieli dworu we wsi.

Zegar słoneczny na bocznej ścianie kościoła

Kościół w Bardejowskiej Nowej Wsi

Kościół – dodatkowe informacje:

- parking

rkfubardejov.sk/kontakty

Msze święte

w środy i piątki: 18.30 (w okresie zimowym 18.00)
w niedziele: 8.00, 11.00

Adres

Krátka 2641/16,
085 01 Bardejov – Bardejovská Nová Ves

Dojazd

GPS 49°18'05.8"N 21°18'58.9"E
49.301599, 21.316371

- Kościół znajduje się w środkowej części Bardejowskiej Nowej Wsi (dzielnicy Bardejowa) – po lewej stronie jadąc od strony Bardejowa i drogi krajowej nr 77.

Komunikacja

Dworzec autobusowy Bardejov – Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. tel.: +421 54 472 31 21

Dworzec kolejowy Bardejov – Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Bardejów** – Stare Miasto wraz z tzw. suburbium żydowskim wpisane na Listę UNESCO
2. **Bardejów-Zdrój (Bardejovské Kúpele)** – uzdrowisko, skansen
3. **Krzyżowa Góra**, ruiny zamku Zborowskiego

Hanušovce nad Topľou

Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny

Hanušovce nad Topľou – kościół

Najważniejszą rzymskokatolicką świątynią w mieście jest położony na wzgórzu kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Wybudowano go w latach 1280–1313. W tym czasie sprowadzili się tu zakonnicy Grobu Bożego. Ciekawostkę stanowi fakt, że od 1332 r. funkcjonuje tzw. pieczęć parafialna, na której znajdują się wizerunki patrona świątyni, parafii i miasta. W XIV w. miała miejsce rozbudowa kościoła – przedłużono nawę główną i dobudowano zakrystię. Z dokumentów relacjonujących wizytację kanoniczną parafii w 1811 r. dowiadujemy się o ogólnym stanie budynku kościoła, jak również jego wnętrzu. I tak na początku XIX w. znajdował się tu ołtarz główny Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny oraz ołtarze boczne – Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny i św. Jana Nepomucena. Ściany świątyni udekorowane były malowidłami przedstawiającymi sceny Przemienienia Pańskiego i Najświętszą Maryję Pannę. Znajdowały się tu również dwa obrazy św. Jana Chrzciciela. Obecnie wśród skromnego wyposażenia świątyni uwagę zwraca ołtarz główny z obrazem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, obok którego umieszczone są wizerunki świętych

Hanušovce nad Topľou – wnętrze kościoła

Hanušovce nad Topľou – wnętrze kościoła

Cyryla i Metodego. Na końcu świątyni, po lewej stronie, znajduje się jeszcze ołtarz z rzeźbami św. Józefa. św. Anny i św. Jana Apostoła, a po prawej stronie ołtarz z posągami ku czci Bożego Serca Jezusowego, Matki Bożej z Lourdes i św. Elżbiety. Obok nich przy wejściu bocznym umieszczona jest rzeźba św. Antoniego. Kościół jest narodowym zabytkiem kultury.

Kościół – dodatkowe informacje:

- parking

www.hanusovce-rimkat.sk

Msze święte

od poniedziałku do piątku: 10.00, 18.00
w soboty: 16.00
w niedziele: 7.30, 10.30

Adres

Zámocká 161, 094 31 Hanušovce nad Topľou

Dojazd

GPS 49°01'34.4"N 21°30'00.8"E
49.026224, 21.50023

- Hanušovce nad Topľou leżą 23 km na północny-zachód od miasta Vranov nad Topľou i 20 km na wschód od Preszowa. Kościół położony jest w środkowej części miasta Hanušovce nad Topľou, w pobliżu kasztelu. Jadąc drogą krajową nr 18 od strony Preszowa skręcamy w prawo, w ul. Zámocká.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Jarmočná 370/29,
094 31 Hanušovce nad Topľou

Stacja kolejowa, 094 31 Hanušovce nad Topľou

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Hanušovce n. Topľou** – Archeopark i kasztel
② **Pavlovce** – Ranczo
③ **Medzianky** – ruiny średniowiecznego zamku

Humenné

Kościół pw. Wszystkich Świętych

Kościół w Humennem

Najstarszym zabytkiem architektonicznym w Humennem jest rzymskokatolicki parafialny kościół pw. Wszystkich Świętych. Położony jest w centrum miasta. Początkowo połączony był z budynkiem klasztoru Franciszkanów (dziś kancelaria parafialna). Jest to najbardziej na wschód wysunięta budowla gotycka w Europie (poza gotykiem ceglanym). Według dokumentów źródłowych już w XIII w. funkcjonowały w Humennem kościół i plebania, nie znajdowały się one jednak w miejscu dzisiejszej świątyni. W 1669 r. w centrum miasta powstał nowy kościół. Niestety w 1787 r. został strawiony przez ogień. Dzisiejsza świątynia to duża jednonawowa budowla o cechach gotyku. Pierwotne elementy architektoniczne, w tym sklepienie pochodzą z I połowy XV w. Klasztor przylega do kościoła od strony północnej i tworzy z nim jednolitą całość. Sądząc po użytych materiałach budowlanych jest on starszy od świątyni. Wystrój wnętrza kościoła jest neogotycki i pochodzi z II połowy XIX w. Częścią dekoracji są witraże autorstwa akademickiego malarza Mikołaja Klimčáka. W bocznej kaplicy św.

Obraz Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny

Wnętrze kościoła w Humennem

Jana Nepomucena umieszczone są relikwie św. Bonifacego z 1677 r. Trzy cenne obrazy znajdują się na korytarzu prowadzącym do zakrystii. Dwa z nich pochodzą z XVIII w., a obraz Najświętszej Maryi Panny datowany jest na 1660 r. Obraz Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, do którego przybywają pielgrzymi jest kopią średniowiecznego obrazu, którego oryginał znajduje się w Polsce, w miejscowości Stara Wieś. Wierni ze Słowacji i z Polski pielgrzymują do siebie nawzajem.

Kościół – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie na uliczkach w pobliżu świątyni)

www.humenne.rimkat.sk

Msze święte

od poniedziałku do piątku: 6.15, 12.00, 18.00
w soboty: 7.00, 18.00
w niedziele: 7.30, 9.00, 10.30, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

lipiec – odpust w święto Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel
listopad – Wszystkich Świętych

Adres

Brestovská 113, 066 01 Humenné

Dojazd

GPS 48°56'15.2"N 21°54'17.6"E
48.937553, 21.904877

- Humenné leży w południowo-wschodniej części Słowacji, stanowi centrum regionu górnozemplińskiego. Z Komańczy przez Medzilaborce dojedziemy tu w około godzinę (63 km). Kościół położony jest w centralnej części miasta. Jadąc od strony Michaloviec i Brestova (ul. Brestovská) – po lewej stronie (przy skrzyżowaniu z ul. Mierová).

Komunikacja

Dworzec autobusowy,
Stanična, 066 01 Humenné

Stacja kolejowa:
Humenné-miasto, Laborecká, 066 01 Humenné
Humenné, Stanična, 066 01 Humenné

Inne atrakcje w pobliżu:

Humenné

1. Muzeum Vihorlatské (w renesansowym dworze)
2. Ekspozycja architektury ludowej i budownictwa (skansen)
3. Most Valaškovský
4. **Humenné (stacja kolejowa)** – Pomnik Dobrego Wojaka Szwejka

Lipany
Kościół św. Marcina

Kościół w Lipanach

Początki parafii zbiegają się z pierwszą pisemną wzmianką o mieście. Kościół zbudowano na przełomie XIII i XIV w. w stylu późnoromańskim. Przez wieki zmienił swoją formę – przeszedł całkowitą rekonstrukcję, także wnętrza. Dumą lipiańskiej świątyni jest późnogotycki ołtarz główny umieszczony w prezbiterium. Pochodzi on z pracowni mistrza Pawła z Lewoczy i datowany jest na lata 1512–1520. W górnej części ołtarza – pośrodku – przedstawiona jest scena koronacji Najświętszej Maryi Panny. Po obu stronach umieszczone są posągi: św. Barbary i św. Katarzyny Aleksandryjskiej. W głównej części ołtarza znajduje się wizerunek Madonny z Dzieciątkiem w otoczeniu św. Marcina z Tours (po lewej stronie) i św. Mikołaja (po prawej stronie). Na otwartych skrzydłach przedstawiono sceny: Zwiastowania, Narodzenia Pana, Nawiedzenia i Śmierć Maryi Panny. Na zamkniętych skrzydłach – sceny przedstawiające mękę Chrystusa: Chrystus w Ogrójcu, Chrystus pod krzyżem, Pojmanie Chrystusa, Golgota, Chrystus przed Piłatem, Zdjęcie z krzyża, Pożegnanie Chrystusa z Maryją. Wśród cennych elementów wyposażenia wnętrza znajdują się m.in. chrzcielnica z XV w. Nad nią umieszczony jest krzyż z wizerunkiem Chrystusa. Ta drewniana rzeźba pochodząca z II poł. XV w. jest dziełem mistrza Pawła z Lewoczy. W południowej kaplicy

Wizerunek Madonny z Dzieciątkiem w ołtarzu

Wnętrze kościoła w Lipanach

św. Tomasza Apostoła znajduje się późnogotycki ołtarz św. Anny, który jest prawdopodobnie starszy od ołtarza głównego. Zdobi go drewniana rzeźba św. Anny, trzymającej na rękach Jezusa i Maryję Pannę. W północnej kaplicy św. Krzyża znajduje się ołtarz z wizerunkiem Piety. Drewniana rzeźba pochodzi z II połowy XIV w. i należy do najstarszych zabytków świątyni.

Kościół – dodatkowe informacje:

- parking przy Placu św. Marcina (Námestie svätého Martina)

www.ke-arcidieceza.sk

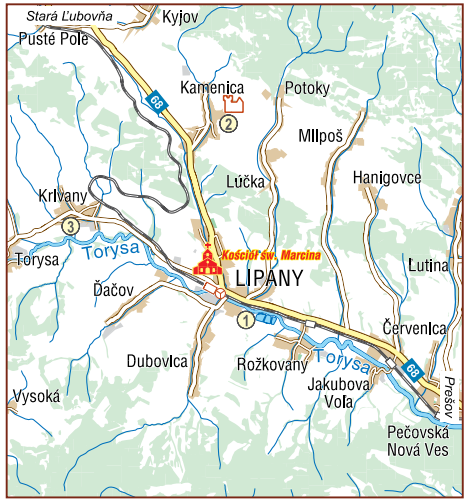

Msze święte

w niedziele: 10.30
pozostałe godziny mszy św. podane na stronie: http://www.ke-arcidieceza.sk

Adres

Námestie sv. Martina 868, 082 71 Lipany

Dojazd

GPS 49°09'15.9"N 20°57'45.9"E
49.154404, 20.962751

- Lipany leżą 10 km na północny-zachód od miasta Sabinov i 30 km od Preszowa. Z Muszyny dojedziemy tu w około pół godziny (30 km) – przez Starą Lubownię. Kościół znajduje się w centralnej części miasta Lipany – po prawej stronie drogi nr 68, jadąc od miejscowości Kamenica.

Komunikacja

Dworzec autobusowy,
Železničná, 082 71 Lipany

Dworzec kolejowy,
Železničná, 082 71 Lipany

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Gród Lipany** – strzelanie z łuku, jazda konno, zwierzyniec, imprezy i wydarzenia
2. **Kamenica** – ruiny zamku z XIII w.
3. **Krivany** – Centrum kultury ludowej i młyn

Lutyna (Ľutina)

Bazylika pw. Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy

Bazylika w Lutynie

Lutyna stanowi jedno z najważniejszych centrów pielgrzymkowych grekokatolików na Słowacji. Początki pielgrzymowania sięgają 1851 r. Wtedy to – 19 sierpnia – wdowie Zuzannie Feketeovej objawił się św. Mikołaj. Pierwotna świątynia była drewniana i stała na obecnym placu przed bazyliką (do dziś zachowały się fundamenty). Budowa nowej świątyni pw. Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy została zakończona w roku 1908. W 1853 r. na pobliskiej górze grekokatolicy wznieśli kaplicę, którą ukończono rok później. 11 maja 1855 r. papież Pius IX wydał dekret umożliwiający udzielanie odpustów zupełnych dla wiernych przybyłych w pielgrzymce do Lutyny. W związku ze stale wzrastającym ruchem pielgrzymkowym w Lutynie powstawały kolejne kaplice: św. Anny, św. Krzyża i św. Mikołaja (przy źródle). W sierpniu 1942 r. do Lutyny przybyły Siostry Służebnice Niepokalanej Panny Maryi. Następnie wybudowano tu klasztor. Po zakazie władz państwowych rozwijania różnych praktyk religijnych, nałożonym na Kościół greckokatolicki w 1950 r., zaprzestano pielgrzymowania do Lutyny na osiemnaście lat. Wielkim ożywieniem w wierze był Rok Maryjny 1988, kiedy to papież Jan Paweł II podniósł lutyńską świątynię do godności bazyliki mniejszej. 9 czerwca 2010 r. papież Benedykt XVI specjalnym dekretem afiliował bazylikę w Lutynie do papieskiej Bazyliki Santa Maria Maggiore w Rzymie. W 2011 r. sanktuarium wzbogaciło się o relikwie z krwią św. Jana Pawła II. We wnętrzu świątyni znajduje się cenna ikona Bogurodzicy. Każdego roku miejsce to odwiedza około 30 tysięcy wiernych. Główna pielgrzymka przypada na sierpień – święto Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy. Sanktuarium w Lutynie to obecnie kompleks obiektów sakralnych, w obrębie którego powstały m.in. niewielki skansen świątyń drewnianych, kaplice, ogród i inne.

Wnętrze bazyliki w Lutynie

Sanktuarium – dodatkowe informacje:

- drewniana świątynia pw. św. Świętej Rodziny (na wzgórzu powyżej Bazyliki)
- kaplica pw. św. Mikołaja z relikwiami św. Mikołaja
- kaplica Męczenników
- Centrum Pielgrzyma
- Park Miniatur Świątyń Karpackich
- Ogród Bogurodzicy
- Droga Światła – prowadzi do Miejsca Objawień
- Droga Krzyżowa
- parking

http://bazilikalutina.sk/?page_id=1819

Msze święte

od poniedziałku do soboty – 10.00
w niedziele: 10.00, 18.00 – msza św. na górze

Główne odpusty i uroczystości

22 luty – święto Katedry św. Piotra
22 czerwca – rocznica nadania tytułu bazyliki mniejszej

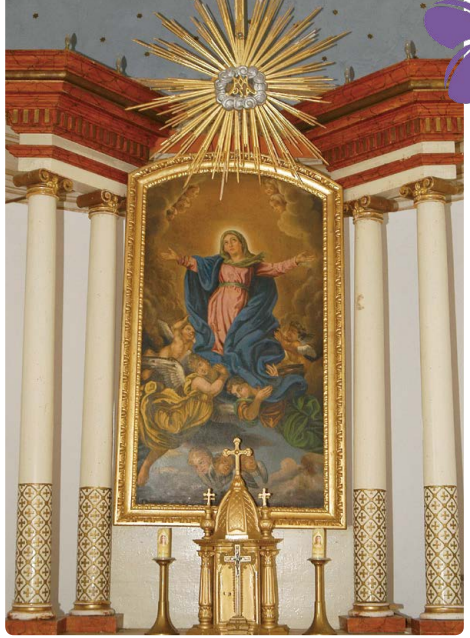

Ikona Bogurodzicy

24 czerwca – uroczystość Narodzenia św. Jana Chrzciciela
29 czerwca – święto apostołów św. Piotra i Pawła
sierpień – święto Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy (główna pielgrzymka)

Adres

Ľutina 132, 082 57 Ľutina

Dojazd

GPS 49°10'01.7"N 21°02'49.8"E
49.167144, 21.047168

- Lutyna leży 9,5 km na północny-zachód od miasta Sabinov. Bazylika usytuowana jest w centralnej części wsi – na lewo (za rzeką) jadąc drogą nr 3183 od strony wsi Pečovská Nová Ves. Do Ľutiny dojedziemy autobusem z Sabinova.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Kpt. Nálepku 1406,
083 01 Sabinov
Dworzec kolejowy, Kpt. Nálepku 1406,
083 01 Sabinov

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Zamek Kamenica** – ruiny
② **Zamek Hanigowski** – ruiny

Čirč

Kaplica pw. Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy

Čirč – kaplica

Początki pielgrzymowania do Čirč sięgają końca XIX w. Jak czytamy w parafialnej kronice miało to związek z wydarzeniami z roku 1898. Wówczas to trzem miejscowym dziewczętom, pasącym krowy na pobliskiej łące, ukazał się starzec, który przepowiedział, iż w miejscu tym, obok cudownego źródła powstanie kaplica. Początkowo nie zawierzano objawieniom, przez co wieś nawiedziły liczne katastrofy, w tym powodzie. Spokój nastał wraz z wybudowaniem świątyni. Kaplicę wzniesiono w latach 1899–1901. Ze względu na trudny teren umiejscowiono ją około 600 m poniżej źródła. Miała długość 10,5 m, a szerokość 7,5 m. Kaplicę poświęcono Zaśnięciu Przenajświętszej Bogurodzicy. Obecny kształt uzyskała w roku 2000. Dobudowano wówczas zewnętrzny przedsionek umożliwiający odprawianie liturgii świętej dla większej liczby pielgrzymów. Góra Mariańska jest dziś licznie odwiedzana przez wiernych nie tylko ze Słowacji ale i z Polski. Główna pielgrzymka odbywa się corocznie na przełomie sierpnia i września w święto Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy. Wierni przybywając do Čirč zatrzymują się po drodze w miejscowej świątyni pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy. Tutaj też znajduje się greckokatolickie parafialne muzeum Myrona Podhajeckého – księdza, osobistego sekretarza Pawła Piotra Gojdiča, profesora w Wyższej Szkole Teologicznej w Preszowie, którego posługa w miejscowej parafii przypadała na lata 1972–1995. Muzeum poprzez liczne dokumenty, książki i artefakty przybliża historię wsi i parafii.

Obraz Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy

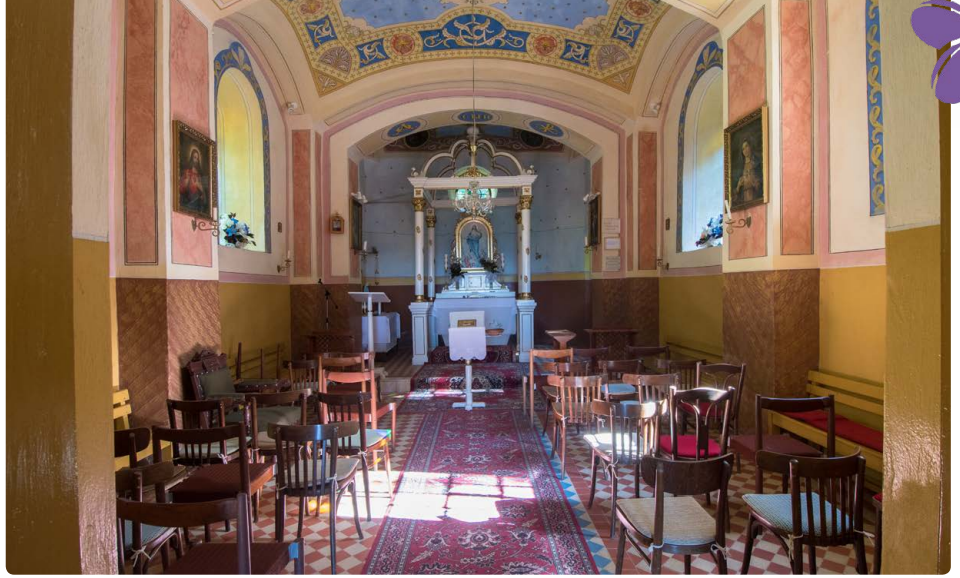

Čirč – wnętrze kaplicy

Kaplica – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy głównej ulicy w centrum wsi lub przy drodze gruntowej prowadzącej na Górę Mariańską – do samej kaplicy można przespacerować się pieszo)

www.obeccirc.sk/cirkev

Msze święte

przy okazji świąt

Główne odpusty i uroczystości

sierpień/wrzesień – pielgrzymka z okazji święta Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy

Adres

Čirč, 065 42 Čirč

Dojazd

GPS 49°16'31.3"N 20°56'47.6"E
49.275352, 20.946548

- Miejscowość Čirč znajduje się w pobliżu granicy polsko-słowackiej, 24 km na wschód od miasta Stara Lubovnia. Z Muszyny dojedziemy tu w 20 min (15 km). Kaplica na Górze Mariańskiej usytuowana jest na południowy-wschód od miejscowości Čirč. Jadąc przez wieś od strony drogi krajowej nr 77 mijamy centrum i skręcamy w lewo, w betonową drogę pomiędzy zabudowaniami. Gruntowa droga prowadzi wśród łąk i pól aż na samą górę. Samochód warto zostawić niżej, a do samej kaplicy przespacerować się pieszo. Do Čirč dojedziemy autobusem ze Starej Lubovni.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Továrenská 2,
064 01 Stará Ľubovňa, tel. +421 51 432 32 22

Dworzec kolejowy, 065 42 Čirč

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Čirč** – kuźnia
2. **Zamek Pławiec** – ruiny
3. **Żwirownie Pławieckie** – obszar chroniony (ochrona bobra)

Krásny Brod

Monaster Zesłania Ducha Świętego

Kaplica pw. Ochrony Najświętszej Bogurodzicy w Krasym Brodzie

Historia pielgrzymowania do Krasnego Brodu związana jest z początkami tutejszego klasztoru. To jedno z najstarszych miejsc pielgrzymkowych w okolicy. Według tradycji uzdrowił się tu niewidomy pielgrzym, Michal Spalinský, który później namalował obraz. W następstwie tego wydarzenia wybudowano w tym miejscu kaplicę z ikoną Najświętszej Bogurodzicy, a w późniejszym czasie klasztor. Przyczyniło się to do rozwoju pielgrzymowania. Klasztor Bazylianów stał się ważnym ośrodkiem życia kulturowego i duchowego. W 1806 r. papież Pius VII zezwolił na udzielanie odpustów zupełnych. Niezwykłość klasztoru potwierdza fakt, że mieścił się tu nowicjat dla kandydatów do zakonu bazylianów. Znajdowała się tu również szkoła filozoficzno-teologiczna, w której wykładało wielu znanych profesorów – Pavlovič, Dobriansky, Duchnovič, Kocák, Kralický, Bazilovič. W 1821 r. święcenia biskupie odebrał tu Gregor Tarkovič. W czasie I wojny światowej klasztor został zniszczony przez wojska rosyjskie i austro-węgierskie. Od tego czasu pozostawał w ruinie. Jego odbudową zajęli się bazylianie. 2 czerwca 2002 r. klasztor został oficjalnie poświęcony. Cały kompleks klasztorny jest obecnie odnawiany. Główne uroczystości odpustowe odbywają się corocznie przy okazji święta Zesłania Ducha Świętego i Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy. Nieopodal ruin starego klasztoru znajduje się kaplica pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy,

Obraz Krasnobrodzkiej Bogurodzicy

Ruiny klasztoru

w której mieści się kopia Krasnobrodzkiej Bogurodzicy – to prawdziwy skarb z punktu widzenia słowackiego ikonopisarstwa.

Dodatkowe informacje:

- cerkiew przyklasztorna
- kaplica pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy
- ruiny klasztoru z XIV w.
- cudowne źródło
- parking
- wiaty z ławkami

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=34

Główne odpusty i uroczystości

święto Zesłania Ducha Świętego

1 października – Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Adres

Krásny Brod 220, 068 01 Medzilaborce

Dojazd

GPS 49°13'31.8"N 21°53'46.2"E
49.225508, 21.896178

- Krásny Brod leży 4 km na południe od miasta Medzilaborce. Kaplica znajduje się w sąsiedztwie ruin klasztoru w południowej części wsi Krásny Brod. Jadąc od Humennego – po prawej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Mierová,
068 01 Medzilaborce

Dworzec kolejowy, Ševčenkova,
068 01 Medzilaborce-Podňagovčík

Inne atrakcje w pobliżu:

Medzilaborce:

1. Mini skansen Medzilaborce
2. Muzeum Sztuki Nowoczesnej im. A. Warhola

Litmanová

Góra Zvir

Litmanová, Góra Zvir

We współczesnej historii Litmanová stała się miejscem objawień Najświętszej Maryi Panny na Górze Zvir. Maryja Panna objawiła się dwóm dziewczętom (Iveta Korčáková, Katarína Češelková) 5 sierpnia 1990 r. Objawienia trwały do 6 sierpnia 1995 r. Istotą każdego przesłania były: czystość serca, pokuta, wybaczenie, pokora, miłość do Boga i bliźnich. Już po pierwszych objawieniach na Górę Zvir zaczęli przybywać pielgrzymi. 6 sierpnia 2004 r. miejsce to zostało ustanowione jako przeznaczone do modlitwy przez arcybiskupa słowackiego Kościoła greckokatolickiego, metropolitę preszowskiego, Jana Babjaka. Wkrótce powstała tam kapliczka objawienia pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Bogurodzicy. Przełomowym wydarzeniem było podniesienie tego miejsca do rangi sanktuarium w preszowskiej greckokatolickiej archieparchii. Stało się to 7 września 2008 r. 8 sierpnia 2010 r., w 20. rocznicę pierwszych objawień, ustanowiono dekretem zawarcie więzi duchowej między Sanktuarium Maryjnym w Litmanowej a papieską Bazyliką Santa Maria Maggiore w Rzymie. Sanktuarium na Górze Zvir otrzymało przywilej pełnoprawnych odpustów. Od 2008 r. stopniowo powiększa się przestrzeń liturgiczna na polanie Zvir – powstały m.in.: ołtarz, dom św. Józefa, Centrum Informacji, kaplica Objawienia, kaplica Świecowa. Główna pielgrzymka na Górę Zvir

Ikona Matki Bożej

Wnętrze kapliczki

odbywa się w pierwszą niedzielę sierpnia (po pierwszym piątku). Każdego roku miejsce to odwiedza około 20 000 wiernych.

Góra Zvir – dodatkowe informacje:

- ołtarz polowy
- kaplica Objawień pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Bogurodzicy
- dom św. Józefa
- cudowne źródło
- kaplica Świecowa
- stacje Drogi Krzyżowej
- parking

www.horazvir.sk/kontakt.php

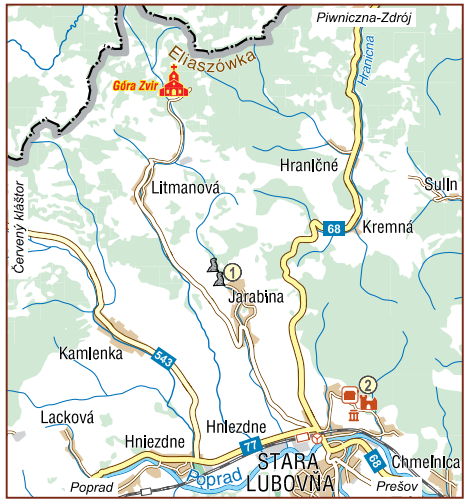

Msze święte

w każdą niedzielę po pierwszym piątku miesiąca

Główne odpusty i uroczystości

sierpień – pielgrzymka

Adres

Litmanová, 065 31 Litmanová

Dojazd

GPS 49°23'31.5"N 20°38'00.8"E
49.392094, 20.633550

- Wieś Litmanová leży niedaleko granicy polsko-słowackiej, 11 km na północny-zachód od miasta Stará Ľubovňa. Z Piwicznej-Zdroju dojedziemy tu w pół godziny (30 km). Góra Zvir usytuowana jest na północ od wsi Litmanová. Prowadzi na nią droga asfaltowa. Po drodze liczne miejsca parkingowe.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Továrenská 2,
064 01 Stará Ľubovňa, tel. +421 51 432 32 22

Dworzec kolejowy, Továrenská,
064 01 Stará Ľubovňa

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Jarzębiński przełom**
2. **Stará Ľubovňa** – zamek i skansen

Rafajovce

Cerkiew pw. Narodzenia Najświętszej Bogurodzicy

Rafajovce – cerkiew

Według ludowej tradycji historia wsi związana jest z ikoną Bogurodzicy, która pewnego dnia objawiła się mieszkańcom odpoczywającym pod wysokim dębem. Krótko po objawieniu w miejscu tym wybiło źródło, którego wody uznano za lecznicze. Według innej legendy osiadł tu pewien mnich, który namalował cudowną ikonę. W roku 1536 wzniesiono drewnianą świątynię i poświęcono Zesłaniu Ducha Świętego. Po dokonaniu się licznych cudów, mukaczewski greckokatolicki biskup – Jozef Hodermanský wystąpił w roku 1707 o nadanie odpustów zupełnych dla rafajowskiej świątyni. Na skutek pożaru cerkiew uległa zniszczeniu, zachowała się jedynie ikona Bogurodzicy, którą przeniesiono do wsi Girovce. Zagadkowe są okoliczności powrotu ikony do Rafajoviec. Mieszkańcy tej wioski najpierw wybudowali kaplicę, a w roku 1750 murowaną świątynię, którą poświęcono Narodzeniu Najświętszej Bogurodzicy. Obecnie cudowna ikona mieści się w ołtarzu głównym tutejszej świątyni. Ikona namalowana jest na drewnie i przedstawia Matkę Bożą z Jezusem na rękach. Do dziś cieszy się ona ogromnym szacunkiem i posiada wysoką wartość

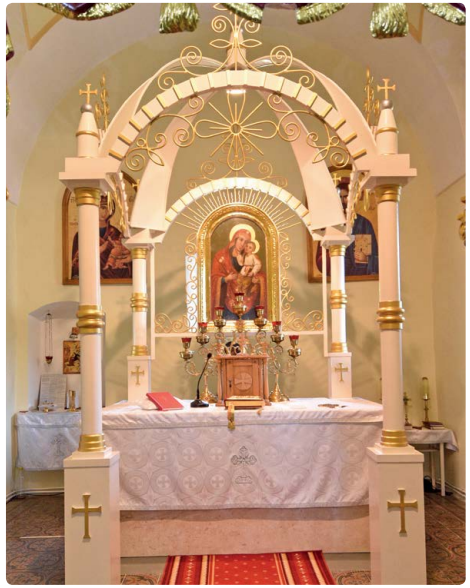

Ikona Narodzenia Najświętszej Bogurodzicy

Rafajovce – cerkiew

historyczną. Sanktuarium każdego roku nawiedzają tłumy pątników. Najważniejsze uroczystości w Rafajovicach przypadają na święta Zesłania Ducha Świętego i Narodzenia Najświętszej Bogurodzicy.

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- ołtarz polowy
- kaplica Objawień pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Bogurodzicy
- dom św. Józefa
- cudowne źródło
- kaplica Świecowa
- stacje Drogi Krzyżowej
- parking

www.grkat.nfo.sk/Rafajovce/farnost.html

Msze święte

w niedziele: 9.00

Główne odpusty i uroczystości

wrzesień – odpust z okazji święta Narodzenia Najświętszej Bogurodzicy

uroczystość Zesłania Ducha Świętego

Adres

Rafajovce 2, 094 05 Holčíkovce

Dojazd

GPS 49°02'35.4"N 21°44'21.8"E
49.043167, 21.739398

- Wieś Rafajovce leży 26 km na północ od miasta Vranov nad Topľou. Świątynia znajduje się w centrum miejscowości.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Staničná ulica,
Vranov nad Topľou, tel. +421 57/48 606 54

Dworzec kolejowy, Staničná ulica 1265,
Vranov nad Topľou, tel. +421 57/4423365

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Zalew Veľká Domaša** – kąpiele, sporty wodne, wędkarstwo
② **Nová Kelča** – Kościół pw. św. Stefana Króla

Sečovská Polianka

Cerkiew pw. św. Proroka Eliasza

Cerkiew pw. św. Proroka Eliasza – ikonostas

Greckokatolicką parafię w miejscowości Sečovská Polianka założono w 1943 r. Znajdującą się tu cerkiew z 1870 r. odnowiono i poświęcono Najświętszej Maryi Pannie z Góry Karmel. Nowa świątynia jest już pod wezwaniem św. Proroka Eliasza, a to dlatego, że w kościele greckokatolickim nie obchodzi się święta Matki Bożej Szkaplerznej. Wciąż jednak uprawiany jest tu kult Maryi Panny z Góry Karmel, co potwierdza Dekret Biskupstwa Grekokatolickiego nr 2057/93 w sprawie wyznaczenia patrona świątyni, który podpisał ówczesny biskup preszowski Ján Hirka. Tutejsi wierni oraz pielgrzymi czczą w tym miejscu Maryję Pannę z Góry Karmel już od roku 1947. Za sprawą regularnej obecności biskupa, wielu księży oraz licznych wiernych uroczystości odpustowe w miejscowości Sečovská Polianka nabierają znaczenia eparchialnego. Podczas swojej pierwszej wizyty duszpasterskiej w 2004 r. Ján Babjak, biskup preszowski zatwierdził i ustanowił parafię w miejscowości Sečovská Polianka jako jedno z eparchialnych miejsc odpustowych na Słowacji. W roku 2001 w uroczystościach uczestniczył ówczesny nuncjusz apostolski na Słowacji, Henryk Józef Nowacki. W lipcu 2009 r. parafię ponownie odwiedził arcybiskup preszowski i metropolita Ján Babjak. Przed uroczystą liturgią odpustową poświęcił w cerkwi nowe freski przedstawiające Przenajświętszą Bogurodzicę Maryję Pannę, archaniołów Gabriela i Michała, nietknięty ludzką ręką obraz twarzy Chrystusa oraz serafinów. W lipcu 2014 r. podczas Archieparchialnej uroczystości odpustowej w świątyni poświęcono cztery nowe naścienne freski ikonograficzne, przedstawiające świętych apostołów słowiańskich Cyryla i Metodego oraz greckokatolickich błogosławionych męczenników Pavla Petra Gojdiča a Vasiľa Hopka.

Sečovská Polianka – cerkiew

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- parking

secovska.polianka.grkatpo.sk

Msze święte

w niedziele: 8.30, 10.00

Główne odpusty i uroczystości

22 lipca (niedziela) – wspomnienie Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel, święto Proroka Eliasza

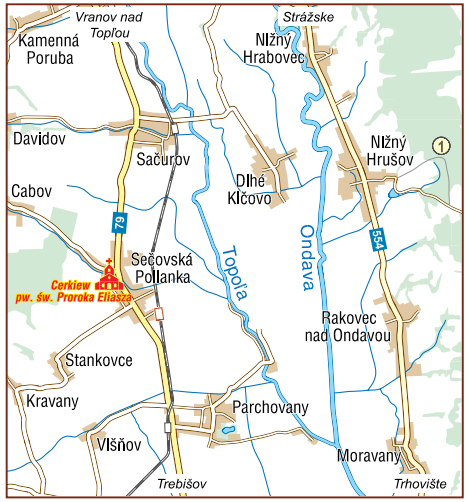

Fresk przedstawiający Przenajświętszą Bogurodzicę Maryję Pannę, archaniołów Gabriela i Michała

Adres

Nám. Panny Márie Karmelskej 131/2,
094 14 Sečovská Polianka

Dojazd

GPS 48°47'09.5"N 21°40'47.0"E
48.785972, 21.679714

- Wieś Sečovská Polianka znajduje się 12 km na południe od miasta Vranov nad Topľou. Dojedziemy tu drogą krajową nr 79. Cerkiew po prawej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Staničná ulica,
Vranov nad Topľou, tel. +421 57/48 606 54

Dworzec kolejowy,
094 14 Sečovská Polianka

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Nižný Hrušov** – Hrušovské mohyły

Šašová

Cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy

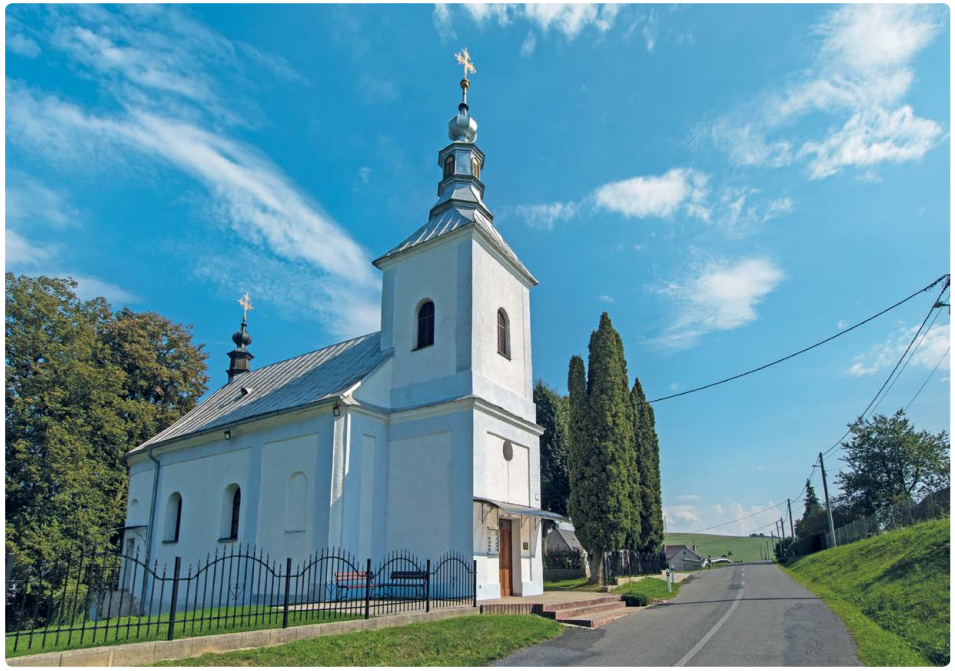

Cerkiew w Sasowej

Šašová jest najstarszym miejscem pielgrzymek grekokatolików na Słowacji. Początki pielgrzymowania związane są z najcenniejszym zabytkiem wsi – greckokatolicką cerkwią pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy. Świątynia pochodzi z 1845 r. i jest narodowym zabytkiem kultury. Znajduje się w niej cudowna ikona Najświętszej Maryi Panny z małym Jezusem na rękach. Ikona datowana jest na XV w. Po nieudanej próbie uzyskania przez wiernych ziemi pod budowę nowej świątyni, ikona Matki Boskiej z Dzieciątkiem wielokrotnie ukazywała się wiernym. Wydarzenia te pomogły w uzyskaniu zgody, w efekcie czego świątynia została wybudowana. Z ikoną związane są również inne cudowne wydarzenia, w tym uzdrowienia. W 1779 r. papież Pius VI zezwolił na udzielanie w świątyni odpustów zupełnych. Z 1834 r. pochodzi dokument z wizytacji kanonicznej, w którym obraz wspomina się jako cudowny. W 2000 r. miała miejsce rekonstrukcja średniowiecznego wizerunku, a dziesięć lat później (2010 r.) przebudowa całej świątyni. Teren wokół cerkwi został odnowiony, powstał między innymi wielofunkcyjny amfiteatr. W pobliżu świątyni odnaleźć można źródło z cudowną wodą,

Ikona Matki Boskiej z Dzieciątkiem

Wnętrze cerkwi w Sasowej

której przypisuje się właściwości uzdrawiające oczy. Główne uroczystości odpustowe w Šašovej odbywają się każdego roku w drugą niedzielę sierpnia.

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- amfiteatr
- cudowne źródło

www.ortutova.sk/Cirkev/abc.pdf

Msze święte

w soboty: 8.00

Główne odpusty i uroczystości

druga niedziela sierpnia – odpust

Adres

Šašová 52, 086 12 Kurima

Dojazd

GPS 49°15'20.7"N 21°26'53.7"E
49.255758, 21.448254

- Wieś Šašová leży 17 km na południowy-wschód od miasta Bardejów. Cerkiew znajduje się w centrum miejscowości, po prawej stronie, jadąc od wsi Dubinné.

Komunikacja

Dworzec autobusowy Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 31 21
Dworzec kolejowy Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Kurima** – klasycystyczny dwór z XIX w. – historia wydobycia złota i srebra
② **Kožany** – drewniana cerkiew greckokatolicka pw. Spotkania Pana z Symeonem z 1760 r.

Hunkovce

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Cerkiew w Hunkovcach

Najcenniejszym zabytkiem wsi jest drewniana greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy. Świątynia datowana jest na koniec XVIII w. i stanowi narodowy zabytek kultury. To jeden z unikatowych obiektów wschodniego chrześcijaństwa w tej części Karpat. Jest to budowla trójdzielna, składa się z trzech części: babińca, nawy głównej i prezbiterium. W środku brak funkcjonalnego rdzenia świątyni – ikonostasu, prestołu (tronu) oraz innych oryginalnych dekoracji. W 1922 r. dokonano odbudowy świątyni. W 1935 r. miała być sprzedana i przewieziona do Uścia nad Orlicą. W czasie walk jesienią 1944 r. budynek cerkwi został poważnie uszkodzony. Odbudowano go trzy lata później. Obecnie nie jest już wykorzystywany na potrzeby kultu, stanowi jednak główną atrakcję dla turystów. W 1906 r. cenne ikony ze świątyni przeniesiono do Muzeum Szaryskiego w Bardejowie. W latach 90. XX w. miała miejsce gruntowna przebudowa cerkwi. W 2010 r. całe poszycie dachu zostało wymienione w ramach projektu Ochrona Drewnianych Świątyń na Międzynarodowym Drewnianym Szlaku. We wsi znajduje się również druga cerkiew z 1931 r. wybudowana w stylu neobizantyńskim. Znajdujący się obok cmentarz przypomina o tragicznych wydarzeniach z I i II wojny światowej. Spoczywa tu prawie 3000 niemieckich żołnierzy. Miejsce to zostało zrekonstruowane i poświęcone w roku 1995 jako symbol pojednania chrześcijańskiego.

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie w pobliżu cerkwi)

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=123

Cerkiew w Hunkovcach

Msze święte

nie są odprawiane msze św. (cerkiew stanowi narodowy zabytek kultury)

Adres

Hunkovce 87, 090 03 Ladomirová

Dojazd

GPS 49°21'39.1"N 21°39'09.4"E
49.360864, 21.652596

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník, Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

- Wieś Hunkovce położona jest przy głównej drodze prowadzącej ze Svidníka do Barwinka (10 km od granicy polsko-słowackiej). Cerkiew usytuowana jest w centrum wsi na wzgórzu, po lewej stronie jadąc od Svidníka.

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Nižný Komárnik** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1938 r.)
2. **Bodružal** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. Mikołaja z 1658 r. (UNESCO)
3. **Korejovce** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1764 r.)
4. **Krajné Čierno** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. Bazyla Wielkiego (1730 r.)
5. **Ladomirová** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. Michała z 1742 r. (UNESCO)

Hutka

Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy

Hutka – cerkiew

Pierwsza greckokatolicka cerkiew we wsi Hutka powstała pod koniec XVIII w. i poświęcona była św. św. Kosmie i Damianowi. Niestety w 1915 r. strawił ją pożar. Kolejną, drewnianą wzniesiono w 1923 r. i poświęcono Narodzeniu Przenajświętszej Bogurodzicy. Świątynia zachowała się do dziś. Jest to budowla jednonawowa z wbudowaną wieżą od strony wejścia, zwieńczoną cebulastą kopułą i krzyżem. W środku zachowały się dwa dzwony, z czego jeden z XVIII w. Ikonostas w cerkwi jest niekompletny. Tworzą go tylko trzy ikony namiestne: Matka Boża z Dzieciątkiem na ręku (Hodigitria), Chrystus Nauczający oraz Narodzenie Najświętszej Maryi Panny. Ikony te pochodzą z różnych okresów. Widać to dobrze porównując ikonę Hodigitrie ze starszą Chrystusa Nauczyciela. Od 2000 r. jest to cerkiew prawosławna.

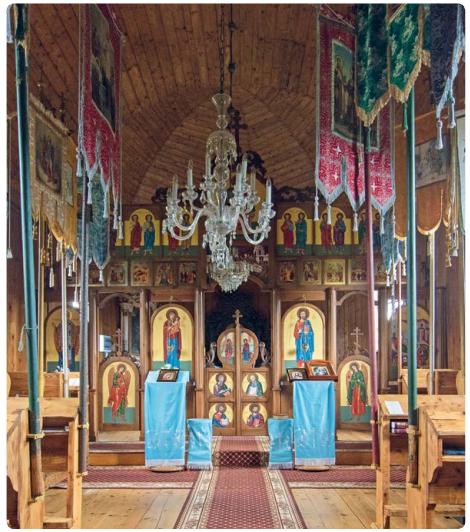

Hutka – wnętrze cerkwi

Hutka – ikony we wnętrzu cerkwi

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

drevenechramy.sk/drevene-chramy/bardejov-a-okolie/hutka/

Adres

Hutka, 086 36 Nižná Polianka

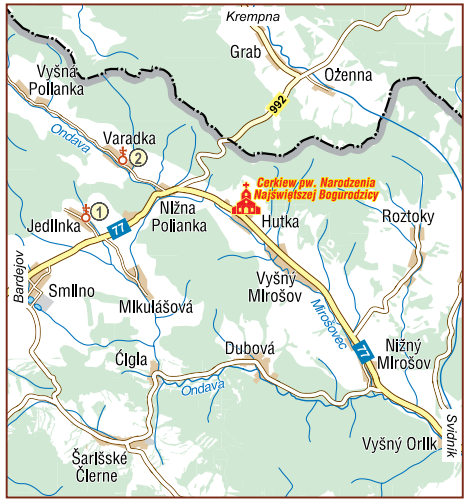

Dojazd

GPS 49°24'03.8"N 21°25'35.6"E
49.401065, 21.426549

- Wieś Hutka położona jest blisko granicy z Polską, 20 km na północny-wschód od Bardejowa. Jadąc od Nižnej Polianki cerkiew znajduje się po lewej stronie – 200 m od głównej drogi. Dojazd szutrową drogą pomiędzy zabudowaniami.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 31 21

Dworzec kolejowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Jedlinka** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1763)

② **Varadka** – drewniana cerkiew prawosławna pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1924 r.)

Korejovce

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Cerkiew w Korejovciach

Drewniana cerkiew w Korejovciach poświęcona jest Opiece Przenajświętszej Bogurodzicy. Została zbudowana w 1764 r. Świątynia jest narodowym zabytkiem kultury. To jedna z najcenniejszych drewnianych cerkwi w północno-wschodniej Słowacji. Tragicznie zapisały się jej losy w czasie II wojny światowej. Zniszczeniu uległ zwłaszcza dach, który zawalił się na skutek wybuchu. Ucierpiały też carskie wrota. Po wojnie świątynia została odbudowana. Obecna cerkiew to trójdzielna budowla konstrukcji zrębowej usadowiona na kamiennej podmurówce. Każda z części pokryta jest gontem i zwieńczona krzyżem. W niewielkim wnętrzu na uwagę zasługuje ikonostas. Ma on nietypową czterorzędową architekturę, pochodzi prawdopodobnie z nieistniejącej już dziś świątyni w Krajnej Bystrej. Ikony z drugiego i trzeciego rzędu datowane są na XVIII w. W latach 1999–2000 ikonostas był odnawiany. Po południowej stronie świątyni znajduje się wolnostojąca

Ikonostas

Wnętrze cerkwi w Korejovciach

drewniana dzwonnica, a w niej trzy dzwony – z lat 1769, 1771 i 1996. Odbudowę dzwonnicy, jak i całej świątyni ukończono w 2000 r.

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie w pobliżu cerkwi, przy głównej drodze)

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=126

Msze święte

w niedziele: 8.00
w czwartki: 16.00

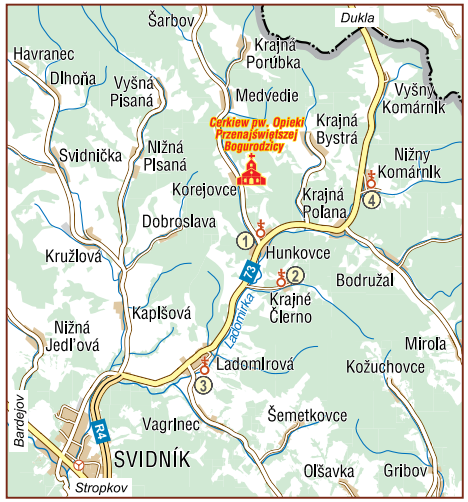

Adres

Korejovce 34, 090 05 Krajná Poľana

Dojazd

GPS 49°22'39.3"N 21°38'41.5"E
49.377595, 21.644847

- Wieś Korejovce leży 2 km na północ od głównej drogi prowadzącej ze Svidníka do Barwinka (ok. 10 km od granicy polsko-słowackiej). Świątynia usytuowana jest na wzgórzu po prawej stronie drogi jadąc od miejscowości Hunkovce.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník, Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Hunkovce** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (XVIII w.)
2. **Krajné Čierno** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. Bazyla Wielkiego (1730 r.)
3. **Ladomirová** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. Michała z 1742 r. (UNESCO)
4. **Nižný Komárnik** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1938 r.)

Kurimka

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Kurimka – cerkiew

Pierwsza greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy w miejscowości Kurimka powstała w II poł. XVIII w. Niestety uległa ona zniszczeniu na skutek pożaru w 1915 r. Kolejną drewnianą świątynię, również poświęconą Opiece Przenajświętszej Bogurodzicy wzniesiono na miejscu poprzedniej w 1923 r. Jej budowę ukończono w 1930 r. – wtedy też została poświęcona. Jest to świątynia nietypowa – mimo drewnianej konstrukcji w latach 70. XX w. jej zewnętrzne ściany zostały otynkowane. To budowla trójdzielna z wieżą i wejściem od strony zachodniej. Pierwotnie znajdowały się tu trzy dzwony, obecnie są tylko dwa. Świątynia usadowiona jest na kamiennej podmurówce. Nad wejściem napis: 1923–1930. Dach jednokalenicowy, blaszany. Wyposażenie wnętrza cerkwi pochodzi z okresu budowy świątyni. W środku nie ma typowego ikonostasu. Znajdują się tu tylko cztery ikony namiestne: św. Biskupa Mikołaja, Bogurodzicy (Hodigitria), Chrystusa Nauczyciela oraz Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy. Pierwsza i druga ikona, podobnie jak trzecia i czwarta główna

Ikona Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

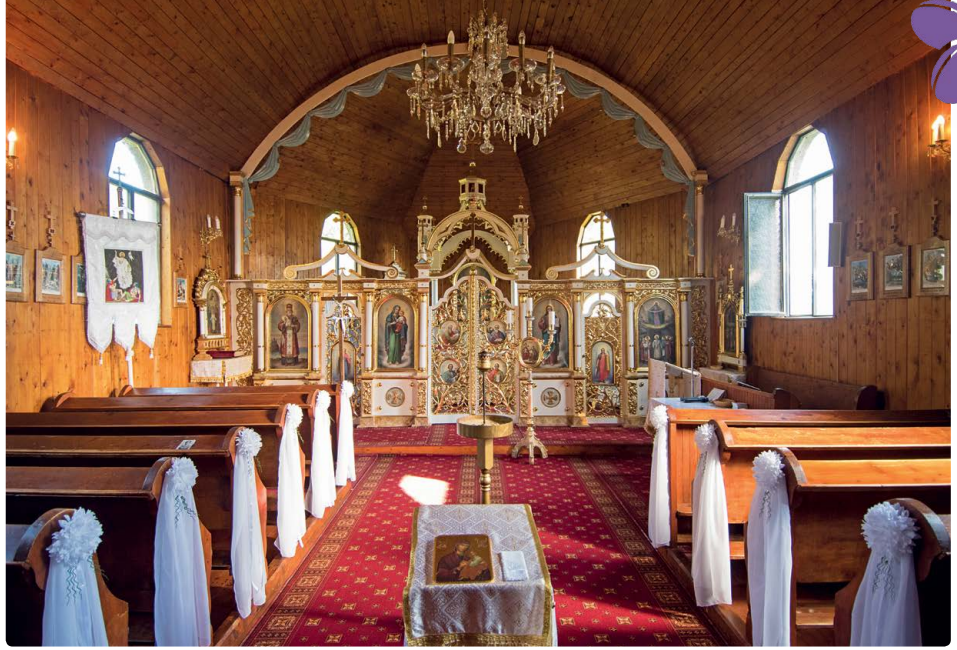

Kurimka – wnętrze cerkwi

ikona, są połączone poziomym pasem, tworząc wrażenie braku wrót diakońskich. Uwagę zwraca również ołtarz główny z baldachimem.

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=119

Msze święte

w niedziele: 8.30

w święta: 16.00 lub 16.30

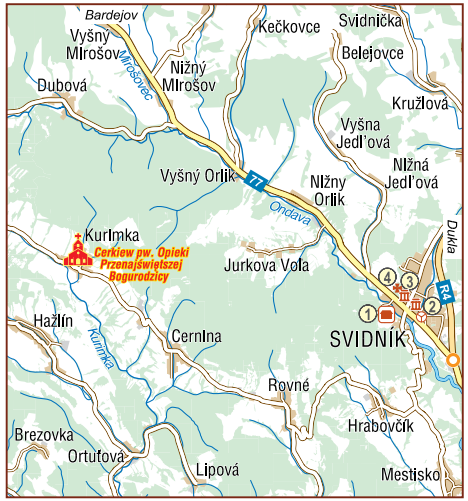

Adres

Kurimka 146, 090 16 Kurimka

Dojazd

GPS 49°19'14.9"N 21°26'15.9"E
49.320807, 21.437741

- Kurimka to niewielka wieś usytuowana pomiędzy Svidníkiem i Bardejowem. Cerkiew znajduje się w środkowej części wsi. Jadąc od Cerminy należy skręcić przed przystankiem autobusowym w prawo, a następnie w lewo. Po przejechaniu 200 m świątynia po lewej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník,
Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

Svidnik

1. skansen
2. Muzeum kultury ukraińskiej
3. Wojskowe Muzeum Historyczne
4. pomnik Armii Radzieckiej

Bardejów-Zdrój (*Bardejovské Kúpele*)

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Cerkiew w Bardejowie-Zdroju

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy jest jedną z dwóch drewnianych świątyń znajdujących się na terenie skansenu w Bardejowskich Kupelach. Cerkiew została zbudowana w 1730 r. w Mikulášovej. Tam na potrzeby kościoła greckokatolickiego służyła do roku 1926, kiedy to mieszkańcy wsi wybudowali nową murowaną świątynię. W 1931 r. cerkiew przeniesiono do bardejowskiego uzdrowiska. W latach 1837–1838 dokonano jej gruntownej przebudowy, m.in. poszerzono babiniec. Zewnętrzna część świątyni została całkowicie odrestaurowana w 2006 r. Jest to budowla trójdzielna z niewielkim kwadratowym prezbiterium, szeroką nawą i przedłużonym babińcem, na którym posadowiona jest wieża. Cerkiew kryta jest gontem, dachy wieńczą małe kopulaste wieżyczki z krzyżami. Pozorną izbicę ozdabiają malowane gzymsy i zegary pełniące funkcję dekoracyjną. Jest to cerkiew łemkowska, po przebudowie – typu południowego, obecnie nieorientowana (prezbiterium skierowane na południe). Do babińca prowadzi ładny drewniany portal z namalowaną datą 1838. Wyposażenie wnętrza cerkwi pochodzi z czasów budowy świątyni, tj. z I poł. XVIII w. Znajdują się tu m.in. szkielet ikonostasu, carskie wrota oraz pozostałe ikony – w większości kopie (oryginały znajdują się w Muzeum Szaryskim w Bardejowie, a ikona Pokrow z 1734 r. została w nowej cerkwi w Mikulášovej). Cerkiew udostępniona jest do zwiedzania (poza godzinami kiedy odprawiane są msze św.).

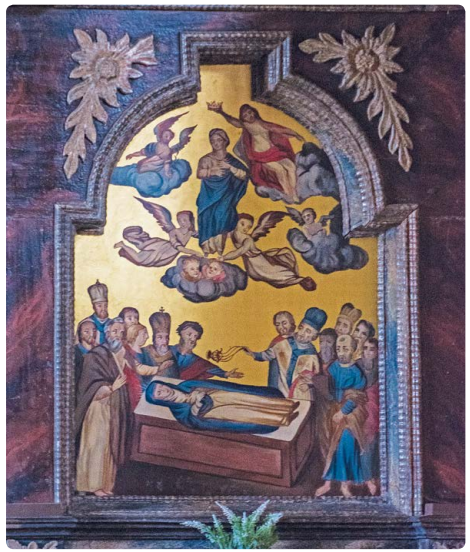

Jedna z ikon w cerkwi

Ikonostas

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- skansen – Muzeum architektury ludowej

www.muzeumbardejov.sk/kontakt/kontakt.htm

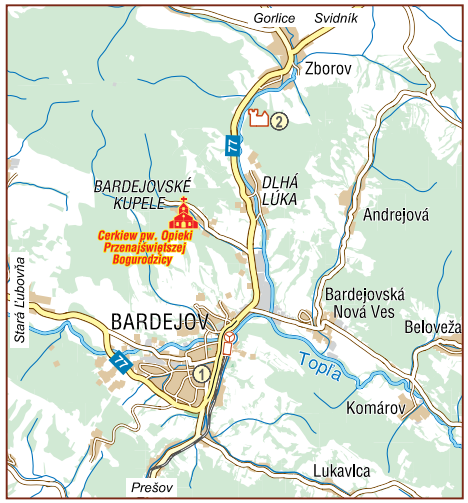

Msze święte

we wtorki i czwartki: 15.30
w niedziele: 9.30

Adres

Bardejovské Kúpele 3161, 085 01 Bardejov

Dojazd

GPS 49°19'47.8"N 21°16'00.3"E
49.329931, 21.266760

- Bardejovské Kúpele (Bardejów-Zdrój) to część uzdrowiskowa miasta Bardejów, położona kilka kilometrów na północ od jego centrum. Cerkiew znajduje się w zachodniej części uzdrowiska, na terenie skansenu (Muzeum architektury ludowej).

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 31 21

Dworzec kolejowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Bardejov** – Stare Miasto wraz z tzw. suburbium żydowskim wpisane na Listę UNESCO
② **Zborov** – ruiny zamku

Miroľa

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Cerkiew w Miroli

Greckokatolicka drewniana cerkiew w Miroli została zbudowana w 1770 r. Poświęcono ją Opiece Przenajświętszej Bogurodzicy. To budowla trójdzielna typu łemkowskiego z dachem piramidalnym o charakterystycznej konstrukcji zrębowej. Wieża stoi samodzielnie, poza zrębową częścią, na czterech głównych kolumnach. Cała budowla została pokryta deskami i gontowym dachem. Na uwagę zasługuje wnętrze cerkwi z licznymi zabytkami sztuki. Na ścianach znajdują się ikony datowane na koniec XVII w. Przedstawiają one m.in. Narodziny Bogurodzicy, Podwyższenie Krzyża Świętego, Michała Archanioła, Bogurodzicę Hodigitrię. Przechowywane są tu przedmioty liturgiczne, odnalezione podczas remontów świątyni. Wśród nich szczególnie cenna jest płaszczenica, prawdopodobnie z XVII w. To wielka ikona na płótnie przedstawiająca Złożenie Chrystusa do grobu. Cenne są także księgi liturgiczne z XVII w. z zachowanymi notatkami o darowiznach. Dużą wartość historyczną ma także ikonostas. Ikony głównego rzędu pochodzą z XVIII w. Przedstawiają św. Mikołaja, Bogurodzicę Hodigitrię, Chrystusa Nauczyciela i patronalną ikonę Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy. Drugi rząd ukazuje największe dni liturgiczne oraz ikonę Ostatniej Wieczerzy. Za ikonostasem znajduje się ołtarz z ikoną Chrystusa niosącego krzyż z XIX w. z rzeźbioną rustykalno-rokokową ramą. Świątynia była kilkukrotnie remontowana, ostatnio w latach 2005-2008. Ikony były odnawiane w latach 2003-2009, carskie wrota w 2008 r., a ikonostas pomiędzy 1977 a 1979 r. W 1963 r. świątynia została uznana za narodowy zabytek kultury.

Ikony w cerkwi

Ikonostas

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

Msze święte

w każdą drugą niedzielę miesiąca o 10.30

Adres

Miroľa 44, 090 05 Krajná Poľana

Dojazd

GPS 49°19'43.8"N 21°43'59.0"E
49.328822, 21.733062

- Wieś Miroľa leży 17 km na wschód od Svidníka i 13 km na południe od Barwinka oraz granicy polsko-słowackiej. Cerkiew usytuowana jest w centrum wsi, po lewej stronie jadąc od miejscowości Bodružal.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník, Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Bodružal** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. Mikołaja z 1658 r. (UNESCO)
2. **Príkra** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. Michała (1777 r.)
3. **Ladmirova** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. Michała Archanioła (1742 r.)

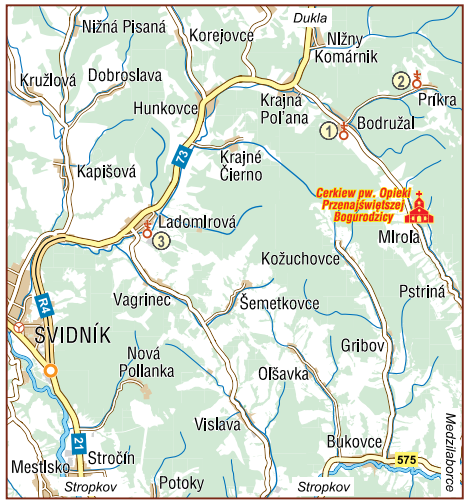

Nižný Komárnik

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Nižný Komárnik – cerkiew

Pierwsza drewniana świątynia w miejscowości Nižný Komárnik poświęcona Opiece Przenajświętszej Bogurodzicy została wybudowana prawdopodobnie w poł. XVIII w. W trakcie pierwszej wojny światowej spłonęła. W 1938 r. wzniesiono nową świątynię i powierzono tej samej patronce. Jesienią 1944 r. cerkiew doznała uszkodzeń, które szybko naprawiono w kolejnym roku. Następne większe naprawy wykonano w połowie lat 60. XX w., a ostatnie w latach 2003-2004. Świątynia pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy jako jedyna na Słowacji reprezentuje tzw. bojkowski typ architektury. Sama budowla jest trójdzielna i trzyizbowa z trzema wieżami. Obiekt składa się z prezbiterium, nawy i przedsionka. Ikonostas jest nietypowy bo trójrzędowy. Pierwotnie prawdopodobnie miał więcej rzędów, obecnie nie ma w nim ikon z symbolami wielkich świąt bizantyjskich. Ikony proroków znajdują się na ścianie prezbiterium. Ikonostas pochodzi z połowy XIX w. Przywieziono go z okolic Trebišova. Cała konstrukcja jest neorenesansowa ze zdobieniami rzeźbiarskimi i roślinną ornamentyką. W pierwszym rzędzie ikonostasu przedstawiono św. Mikołaja z Miry, św. Bogurodzicę Hodegetrię, Chrystusa jako Nauczyciela i Mistrza oraz patrocinium Przenajświętszej Bogurodzicy Obrończyni. Na carskich wrotach widnieją czterej ewangeliści. Nad nimi znajduje się ikona Ostatniej Wieczerzy. Dalszy rząd zawiera ikony świętych apostołów i Chrystusa Arcykapłana. Najwyżej umieszczony jest ukrzyżowany Chrystus. Po jego bokach znajduje się św. Bogurodzica i św. Jan Ewangelista. Ikonostas był odnawiany w latach 2002-2005. Świątynię w 1973 r. ogłoszono zabytkiem narodowym.

Ikonostas

Wnętrze cerkwi

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=126

Msze święte

w niedziele nieparzyste o godz. 11.00

Adres

Nižný Komárnik 23, 090 05 Krajná Poľana

Dojazd

GPS 49°22'30.3"N 21°41'53.4"E
49.375072, 21.698166

- Wieś Nižný Komárnik leży 15 km na północny -wschód od Svidníka i 5 km na południe od Barwinka oraz granicy polsko-słowackiej. Cerkiew usytuowana jest na wzgórzu ponad wsią, po prawej stronie jadąc od miejscowości Krajná Poľana.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník, Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Hunkovce** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (XVIII w.)
2. **Korejovce** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1764 r.)
3. **Bodružal** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. Mikołaja z 1658 r. (UNESCO)
4. **Dukla (Przełęcz Dukielska)** – pomniki z II wojny światowej

Varadka

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Varadka – cerkiew

Pierwsza drewniana greckokatolicka cerkiew w Varadce powstała w II poł. XVIII w. i poświęcona była Opiece Przenajświętszej Bogurodzicy. Świątynia nie przetrwała jednak do naszych czasów. Według jednej z teorii została zniszczona w czasie I wojny światowej, inna zakłada, że stało się to już w 1827 r. Nową cerkiew pod tym samym wezwaniem wzniesiono w 1924 r. Jest to prosta drewniana budowla usadowiona na kamiennej podmurówce. Posiada jedną nawę i wbudowaną wieżę od strony wejścia, w której umieszczone są trzy dzwony. Cerkiew wieńczą trzy wieżyczki z ozdobnymi kutymi krzyżami. Niezwykle klimatyczne jest wnętrze świątyni. Zdobi je dwurzędowy ikonostas z czterema ikonami namiestnymi: św. biskupa Mikołaja, Matki Bożej z Dzieciątkiem na ręku (Hodigitria), Chrystusa Nauczającego oraz ikoną Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy. Dekretem z roku 2000 cerkiew przemianowano na prawosławną.

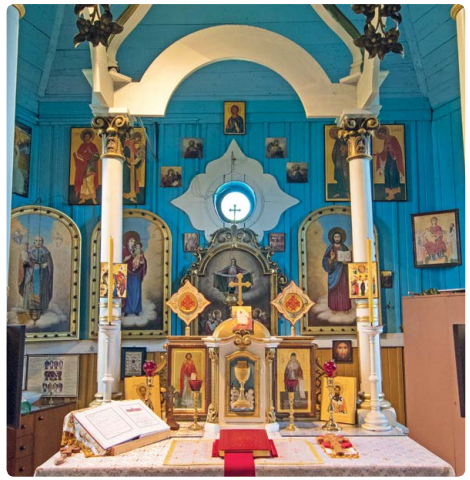

Varadka – wnętrze cerkwi

Varadka – ikonostas

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

Adres

Varadka 54, 086 36 Nižná Polianka

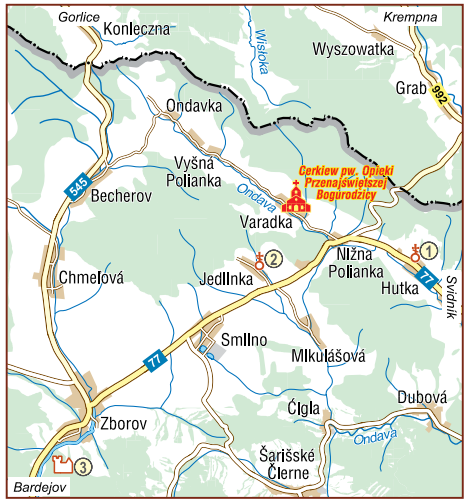

Dojazd

GPS 49°24'49.2"N 21°23'01.2"E
49.413664, 21.383669

- Wieś Varadka leży niedaleko granicy z Polską, około 20 km na północny-wschód od Bardejowa. Do cerkwi dojedziemy zjeżdżając z DK nr 77 – po przejechaniu 2 km świątynia po prawej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 31 21

Dworzec kolejowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Hutka** – drewniana prawosławna cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy (1923 r.)
2. **Jedlinka** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1763, NKP)
3. **Zborov** – ruiny zamku

Jedlinka

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Cerkiew w Jedlince

Greckokatolicka świątynia pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy we wsi Jedlinka powstała w 1763 r. Jest to drewniana budowla konstrukcji zrębowej. Składa się z prezbiterium, nawy głównej i przedsionka. Każda część budynku ma swoją wieżę z kopułą i krzyżem. W głównej wieży wycięto otwory dźwiękowe w kształcie trójkąta. Znajdują się tam trzy dzwony. Wieże i dach świątyni pokryte są gontem. Przy wejściu do świątyni znajduje się ozdobny przedsionek. Stąd drewniane schody zaprowadzą nas na wieżę. Okucia do drzwi pochodzą z czasów budowy cerkwi. Ołtarz w prezbiterium ma tabernakulum służące do przechowywania eucharystii z ikoną Narodzenia Pańskiego i Najświętszej Maryi Panny zawsze Dziewicy pochodzącej z XIX w. Po lewej stronie prezbiterium znajduje się prothesis służące do przechowywania darów ofiarnych z rzadką ikoną Przenajświętszej Bogurodzicy Opiekunki pochodzącej z XVIII w. Ikonostas pochodzi z XVIII w. Składa się z czterech rzędów ikon. Nad ikoną Chrystusa Arcykapłana przedstawiony jest symbol ‚Bożego oka', który jest rzadkością w drewnianych świątyniach. Pozostałe ikony i przedmioty liturgiczne pochodzą z XVII i XVIII w. Ikonostas był restaurowany w 1987 r. Ostatnia kompletna renowacja drewnianej świątyni miała miejsce w latach 2000–2001.

Symbol ‚Bożego oka'

Ikonostas

Msze święte

w niedziele: 8.00 (pierwsza i trzecia niedziela miesiąca), 9.30 (druga i czwarta niedziela miesiąca)

Adres

Jedlinka 44, 086 36 Nižná Polianka

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=14

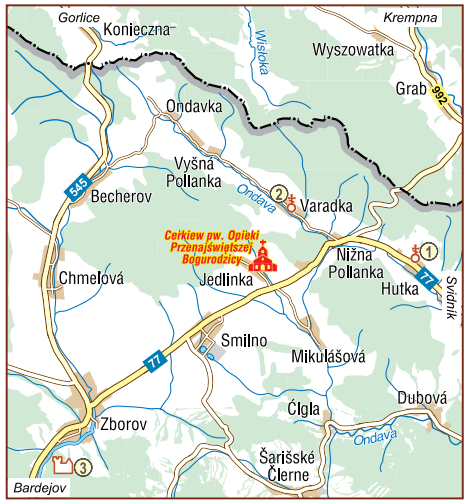

Dojazd

GPS 49°23'53.9"N 21°22'22.1"E
49.398310, 21.372797

- Wieś Jedlinka leży 17 km na północny -wschód od miasta Berdejov. Cerkiew znajduje się w południowej części wsi – po prawej stronie jadąc od skrzyżowania z drogą krajową nr 77.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 31 21
Dworzec kolejowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Hutka** – pierwotnie drewniana greckokatolicka cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy (1923 r.) – od roku 2000 cerkiew prawosławna
2. **Varadka** – drewniana cerkiew prawosławna pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1924 r.)
3. **Zborov** – ruiny zamku

Kríže

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Kríže – wnętrze cerkwi, ikonostas

Sakralną dominantą wsi jest greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy. Świątynia, malowniczo ulokowana na wzgórzu została wybudowana w 1852 r. To późnoklasycystyczny budynek składający się z prezbiterium, nawy głównej i wieży. Wieża zwieńczona jest barokową kopułą z krzyżem. We wnętrzu uwagę zwraca neoklasycystyczny ołtarz główny z baldachimem oraz ikonostas z 1829 r. Znajduje się tu również drewniana kazalnica pochodząca z czasów budowy świątyni. Cerkiew wpisana jest na listę zabytków kultury narodowej. Okres II wojny odcisnął na wsi wyraźne piętno. Stała się ona ośrodkiem ruchu oporu. W hołdzie bohaterom wojennym, wzniesiono tu w 1960 r. pomnik Słowackiego Powstania Narodowego. We wsi zachowało się wiele starych drewnianych domów wiejskich. Kríže to również bardzo dobry punkt wypadowy w pasmo Čergova.

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show= farnost&id=215

obeckrize.wixsite.com/obeckrize/uvod

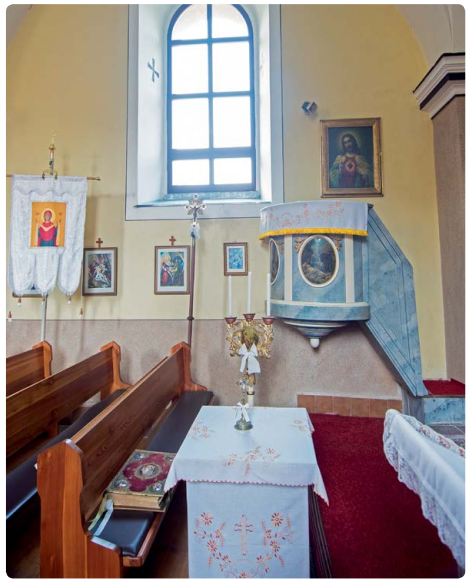

Ambona kościelna

Msze święte

w niedziele o godz. 8.30

Adres

Kríže 18, 086 04 Kríže

Dojazd

GPS 49°14'34.4"N 21°08'51.0"E
49.242883, 21.147509

- Wieś Kríže leży 21 km na południowy-zachód od miasta Bardejov, Do cerkwi dojedziemy skręcając pośrodku wsi w prawo, w wąską drogę szutrową prowadzącą pomiędzy zabudowaniami. Następnie ponownie skręcamy w prawo – cerkiew na wzgórzu po prawej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 31 21
Dworzec kolejowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Kríže** – pomnik SNP (1960 r.)
2. **Žobrák** – dwie drewniane wieże widokowe
3. **Bardejov** – Stare Miasto wraz z tzw. suburbium żydowskim wpisane na Listę UNESCO

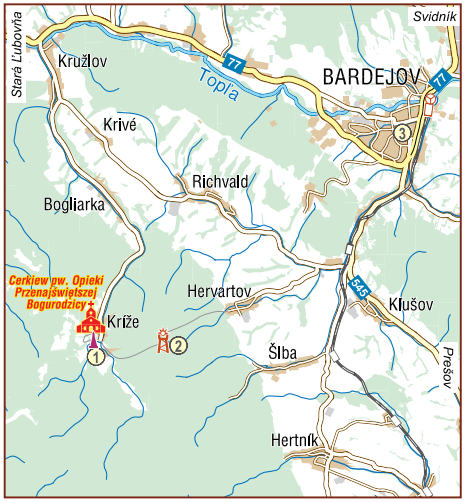

Kríže – cerkiew

Kríže – wnętrze cerkwi

Kružlov

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Kružlov – wnętrze cerkwi

Greckokatolicką cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy wybudowano w roku 1822. Pierwotnie była to budowla z kamienia, kryta gontem. Rekonstrukcja wnętrza cerkwi miała miejsce w roku 1898, kiedy to powstał nowy ołtarz wraz z ikonostasem. Wtedy również zostało zamurowane boczne wejście od strony północnej. Świątynia składa się z trzech części: prezbiterium, nawy głównej i wieży. Wieża zwieńczona jest baniastą kopułą i krzyżem. W środku mieszczą się trzy nowe dzwony. W czasie pierwszej wojny światowej armia przejęła dwa dzwony, które wykorzystano do celów wojskowych. W 1923 r. przy pomocy obywateli mieszkających w USA zakupiono i umieszczono w świątyni dwa nowe dzwony. We wsi Kružlov istniał także drewniany budynek parafialny. W 1936 r. mieszkańcy pobliskich miejscowości (Kružlov, Krivé i Bogliarka) wybudowali nową murowaną plebanię. Interesujące jest również istnienie we wsi księgi parafialnej, która prowadzona jest od roku 1764 roku, kiedy do wsi przybył pierwszy proboszcz.

Ikonostas

Kružlov – cerkiew

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- parking

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=10

Msze święte

w niedziele: godz. 8.30, 10.30

Adres

Kružlov 40, 086 04 Kružlov

Dojazd

GPS 49°18'16.8"N 21°07'58.0"E
49.304652, 21.132783

- Kružlov leży 13 km na zachód od miasta Bardejov. Jadąc od skrzyżowania z drogą krajową nr 77 należy skręcić w centrum wsi w prawo (przejeżdżamy przez most) – cerkiew po prawej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 31 21

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Krivé** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. Łukasza (1826 r.)
2. **Kríže** – greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1852 r.)
3. **Bardejov** – Stare Miasto wraz z tzw. suburbium żydowskim wpisane na Listę UNESCO

Lukov

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Ikonostas

Pierwsza murowana cerkiew w Lukovie została wybudowana w 1800 r. Dokonano tego dzięki staraniom miejscowych wiernych. Wcześniej, w 1746 r. istniała tu świątynia drewniana (wspominają o tym zapiski z wizytacji kanonicznej). Na skutek pożaru w 1833 r. wioska wraz z cerkwią spłonęły. Ocalał jedynie obraz Ostatnia Wieczerza. W kolejnym roku świątynię odbudowano jednak 8 sierpnia 1873 r. ponownie strawił ją pożar. Szybka odbudowa sprawiła, że jeszcze tego samego roku służyła wiernym. Jest to jednonawowa budowla z półkoliście zamkniętym prezbiterium i wieżą od strony wejścia. Wyposażenie wnętrza jest współczesne.

Lukov – wnętrze cerkwi

W pobliżu wsi znajduje się kaplica wzniesiona w 1828 r. i poświęcona Świętej Trójcy. W jej wnętrzu umieszczono trzy krzyże z lat 1831–1889.

Mieszkańcami Lukova są zarówno grekokatolicy, jak i prawosławni. We wsi funkcjonują trzy świątynie – jedna prawosławna i dwie greckokatolickie, w tym jedna drewniana, będąca narodowym zabytkiem kultury.

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze w pobliżu cerkwi)

Adres

Lukov 34, 086 05 Lukov

Dojazd

GPS 49°17'34.0"N 21°04'48.2"E
49.292780, 21.080050

- Wieś Lukov leży 18 km na zachód od miasta Bardejov i 16 km od granicy polsko-słowackiej. Z Tylicza dojedziemy tu w około 20 min (23 km). Cerkiew znajduje się pośrodku wsi – po prawej stronie jadąc od skrzyżowania z drogą krajową nr 77 i miejscowości Malcov.

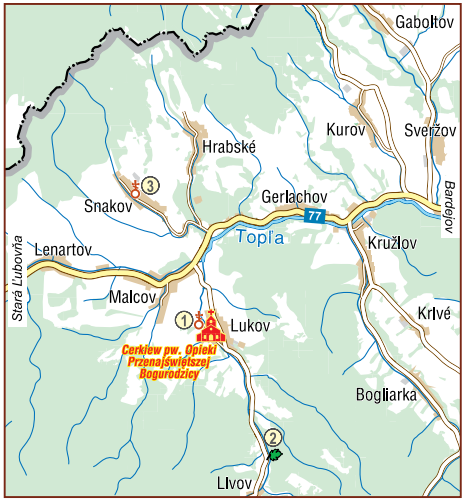

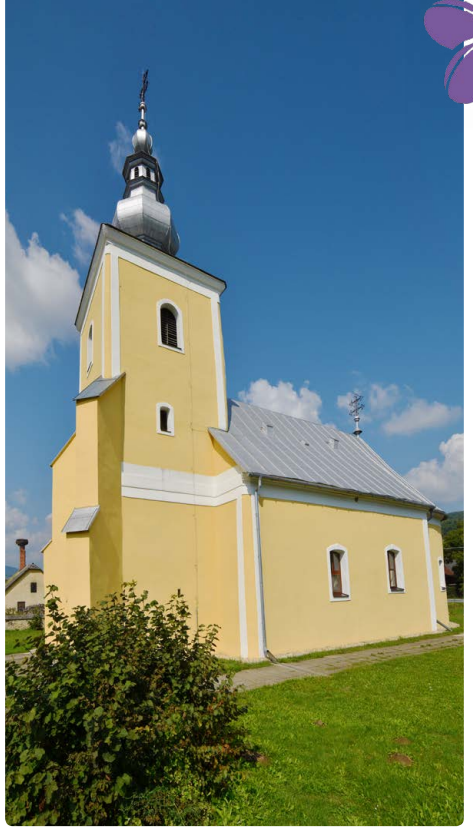

Lukov – cerkiew

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 31 21

Dworzec kolejowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Lukov-Venécia** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. św. Kosmy i Damiana z 1708 r.
2. **Livovská jelšina (Liwowska olszyna)** – rezerwat przyrody w Górach Czerchowskich (zespół nadrzecznej olszyny górskiej)
3. **Snakov** – greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1843 r.)

Rešov

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Rešov – cerkiew

Sakralną dominantą wsi jest greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy. Klasycystyczną budowlę wzniesiono w latach 1823–1826. Cerkiew wielokrotnie była remontowana i odnawiana, m.in. w latach 1864, 1896 oraz po roku 1902.
Budowla jest jednonawowa z półkoliście zamkniętym prezbiterium oraz przebudowaną wieżą usytuowaną od strony zachodniej. Wysoki dach siodłowy nawy i iglica wieży nie odpowiadają barokowo-klasycznemu charakterowi budynku. Wystrój świątyni nawiązuje do kościołów wschodniosłowiańskich. We wnętrzu znajduje się klasycystyczny ołtarz główny z ikonostasem pochodzącym z czasów budowy świątyni. Ikonostas był odnawiany w roku 1864. Uwagę zwraca również klasycystyczna ambona datowana na lata 20. XIX w.

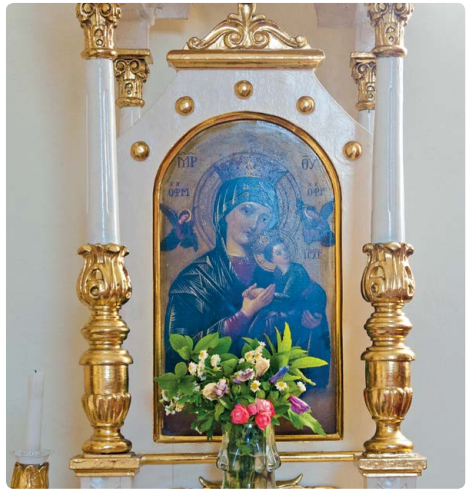

Ikona Matki Bożej

Rešov – wnętrze cerkwi

Oryginalna drewniana świątynia stała w miejscu obecnego cmentarza i według niektórych autorów pierwotną budowlę lub jej część starzy mieszkańcy Rešova sprzedali sąsiedniej wiosce Tročany. Dowodem tego jest napis na głównej ikonie ikonostasu. W pobliżu wsi znajdują się dwie kaplice i 12 krzyży przydrożnych.

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze w pobliżu cerkwi)

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=18

Msze święte

w niedziele i święta o godz. 9.30
w soboty o godz. 7.30
w dni powszednie o godz. 17.00

Adres

Rešov 74, 086 21 Rešov

Dojazd

GPS 49°14'19.6"N 21°19'45.1"E
49.238786, 21.329182

- Wieś Rešov leży 10 km na południowy-wschód od miasta Bardejov. Dojedziemy tu przez Lukavice. Cerkiew pośrodku wsi – po prawej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 31 21

Dworzec kolejowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Bardejov** – Stare Miasto wraz z tzw. suburbium żydowskim wpisane na Listę UNESCO

Snakov

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

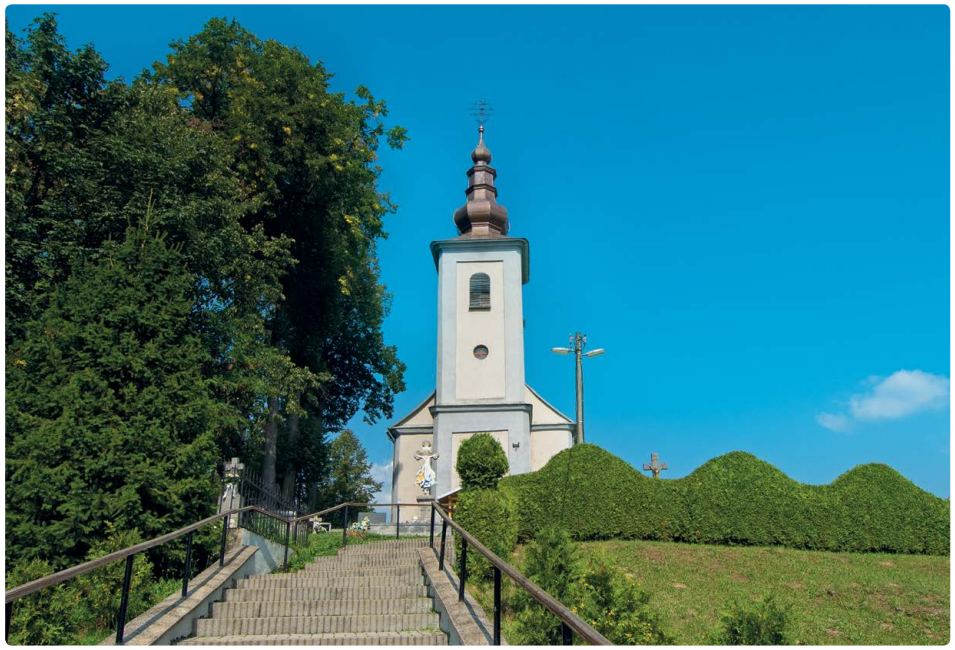

Snakov – cerkiew

Malowniczo usytuowana na wzgórzu greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy pochodzi z 1843 r. Klasycystyczna budowla była remontowana w roku 1890, a jej wnętrze odnawiano w 1907 r. To jednonawowa świątynia z półkoliście zamkniętym prezbiterium i wieżą od strony wejścia. Wieża zwieńczona jest cebulastą kopułą z krzyżem. Dach wieńczy jeszcze jedna mała barokowa wieżyczka. W środku uwagę zwraca ołtarz główny z bogato zdobionym ikonostasem z 1907 r. Przy świątyni znajduje się stary cmentarz cerkiewny. Obiekt jest narodowym zabytkiem kultury.

Początki wsi datowane są na rok 1543. Od dawna zamieszkiwała ją ludność narodowości słowackiej i ruskiej. Mieszkańcy zajmowali się głównie rolnictwem i obrotem drewna. Ważną osobowością we wsi w latach 1885–1904 był Emil Kubek, kapłan, poeta, pisarz, językoznawca i rusiński działacz narodowy. Oprócz kapłaństwa zajmował się również szeroką działalność kulturalną i edukacyjną wśród miejscowej ludności. To z jego inicjatywy wybudowano szkołę, nową plebanię, a także drogę dojazdową.

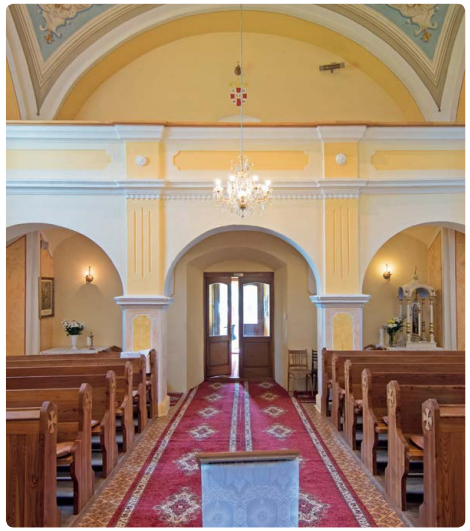

Snakov – wnętrze cerkwi

Ikonostas

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy ulicy w pobliżu cerkwi)

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=19

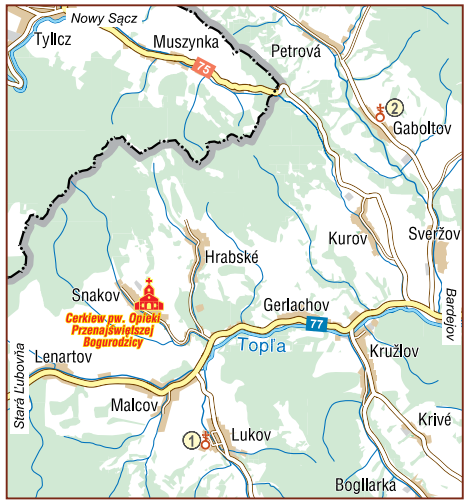

Msze święte

w niedziele: 8.30, 10.30
w dni powszednie: 17.00

Adres

Snakov 139, 086 06 Snakov

Dojazd

GPS 49.326197, 21.052257
49°19'34.3"N 21°03'08.1"E

- Wieś Snakov leży 18 km na zachód od miasta Bardejov i 12 km od granicy polsko-słowackiej. Z Muszyny dojedziemy tu w pół godziny (ok. 26 km). Cerkiew usytuowana jest pośrodku wsi, na wzgórzu – po prawej stronie jadąc od skrzyżowania z drogą krajową nr 77.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 31 21

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Lukov–Venécia** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. św. Kosmy i Damiana (1708 r.)
2. **Gaboltov** – gotycki kościół św. Wojciecha z XV w.

Chmeľová

Cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy

Chmeľová – wnętrze cerkwi

We wsi Chmeľová stoi okazała greckokatolicka cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy. Budowlę w stylu klasycystycznym na planie krzyża greckiego wzniesiono w 1827 r. Wyróżniają ją okazała kopuła i dwie baniaste wieże od strony frontowej. Nad wejściem widnieje napis z datą 1827. We wnętrzu uwagę zwraca bogato zdobiony ikonostas oraz ozdobiona malowidłami kopuła. Klasycystyczny ołtarz główny z obrazem Chrztu Chrystusa oraz ambona pochodzą z czasów budowy świątyni. Do pozostałych cennych elementów wyposażenia wnętrza należą: obraz Immaculaty z 1849 r., renesansowy kielich z 1687 r., klasycystyczny metalowy krzyż z 1800 r. oraz renesansowy ewangeliarz z 1670 r. Obiekt jest narodowym zabytkiem kultury.

Wieś Chmeľová została założona prawdopodobnie w II poł. XIV w. Jedna z wersji pochodzenia jej nazwy wiąże się z występowaniem dziko rosnącego lub uprawnego chmielu (węg. komló). Chmiel hodowano tutaj dla szlacheckiego browaru w Zborovie (wzmianka z 1741 r.).

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze w pobliżu cerkwi)

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=9

Msze święte

w niedziele: 10.30
w dni powszednie: 17.00

Adres

Chmeľová, 086 33

Dojazd

GPS 49°23'54.0"N 21°17'49.6"E
49.398340, 21.297122

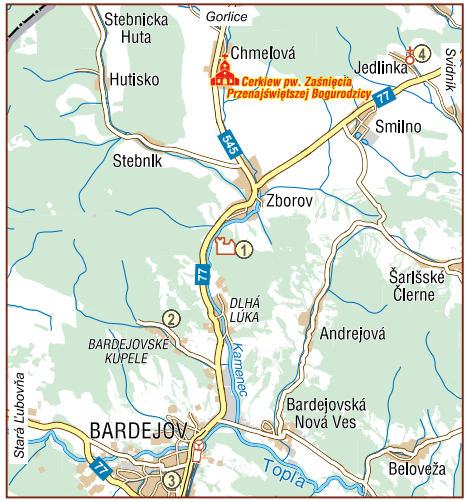

Chmeľová – cerkiew

- Chmeľová usytuowana jest 14 km na północ od miasta Bardejov, przy głównej drodze prowadzącej do granicy polsko-słowackiej. Z Gładyszowa dojedziemy tu w około 15 min (15 km). Cerkiew znajduje się pośrodku wsi, przy drodze biegnącej wzdłuż rzeki Kamenec.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 31 21
Dworzec kolejowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Zborov** – ruiny zamku
2. **Bardejovské Kúpele** – uzdrowisko
3. **Bardejov** – Stare Miasto wraz z tzw. suburbium żydowskim wpisane na Listę UNESCO
4. **Jedlinka** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1763 r.)

Šarišské Jastrabie

Cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy

Šarišské Jastrabie – wnętrze cerkwi

Malowniczo położoną w Górach Czerchowskich wieś Šarišské Jastrabie wyróżnia greckokatolicka cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy. Murowana klasycystyczna świątynia wzniesiona została w latach 1812-1819. Swój dzisiejszy wygląd zawdzięcza pracom renowacyjnym z lat 1881 i 1924. Jest to jednonawowa budowla z dobudowaną zakrystią i wysoką wieżą zwieńczoną baniastą latarnią od strony frontowej. Wyposażenie wnętrza pochodzi z lat 1924-1925. Są to m.in. ołtarz i dzwony. Nieco starszy jest ewangeliarz datowany na 1894 r.

We wsi znajduje się pomnik poświęcony Piotrowi Židovskiemu, działaczowi publicznemu i dziennikarzowi. W czasie wielkiego kryzysu gospodarczego w XX w. stosunkowo duża część mieszkańców wsi wyjechała do pracy do USA. W czasie II wojny światowej wieś była okupowana przez wojska niemieckie. Druga fala emigracji miała miejsce w latach 1947-1948, kiedy około dwustu osób przesiedlono na teren obecnej Ukrainy. Duża część tych obywateli powróciła do swojej ojczyzny w latach sześćdziesiątych.

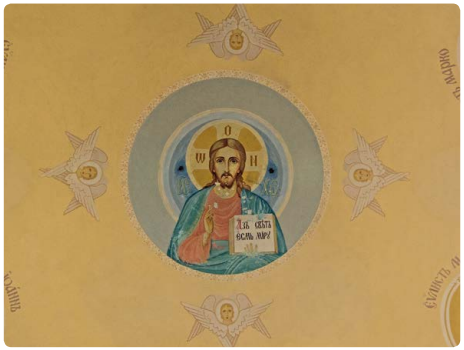

Fresk na sklepieniu cerkwi

Šarišské Jastrabie – cerkiew

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- parking

sarisske.jastrabie.grkatpo.sk

Msze święte

w niedziele: 8.00, 10.00, 11.30
w soboty: 7.30
w dni powszednie: 17.00

Adres

Šarišské Jastrabie 48, 065 Šarišské Jastrabie

Dojazd

GPS 49°14'25.8"N 20°54'49.2"E
49.240507, 20.913657

- Miejscowość Šarišské Jastrabie leży 22 km na południowy-wschód od miasta Stará Ľubovňa i 12 km od granicy polsko-słowackiej. Z Muszyny dojedziemy tu w około 20 min (20 km). Cerkiew usytuowana jest w południowej części wsi, na wzgórzu – po prawej stronie jadąc od skrzyżowania z drogą krajową nr 68.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Továrenská 2,
064 01 Stará Ľubovňa, tel. +421 51 432 32 22
Dworzec kolejowy, Továrenská,
064 01 Stará Ľubovňa

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Okrúhly kopec, Rebrá, Kyjovské bradielko, Lysá hora** – pomniki przyrody
Slatina pri Šarišskom Jastrabí – rezerwat przyrody (torfowiska)
② **Zamek Kamenica**
③ **Zamek Plavec**

Kremná

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Kremná – ikonostas

Pośrodku wsi, na wzgórzu ulokowana jest murowana cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy. To barokowo-klasycystyczna budowla wzniesiona w latach 1787-1788. Świątynia jest jednonawowa z półkoliście zamkniętym prezbiterium i wysoką wieżą od strony wejścia, którą wieńczy baniasta kopuła z krzyżem. Wyposażenie wnętrza wraz z ikonostasem pochodzi z 1933 r. Uwagę zwracają również malowidła. Cerkiew jest narodowym zabytkiem kultury.

Wieś była wzmiankowana w dokumentach w roku 1773. Początkowo należała do majątków lubowlańskich, a w latach 1412-1772 została przekazana jako zastaw Polsce. W XIX w. istniała tu niewielka huta żelaza. W 1918 r. Kremná została zajęta przez armię polską. Podczas istnienia pierwszej Republiki Czecho-

Kremná – cerkiew

Kremná – cerkiew

słowackiej wielu mieszkańców zajmowało się drutarstwem. Część ludności pracowała jako robotnicy leśni oraz w miejscowym tartaku, który upadł w czasie kryzysu gospodarczego.

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=94

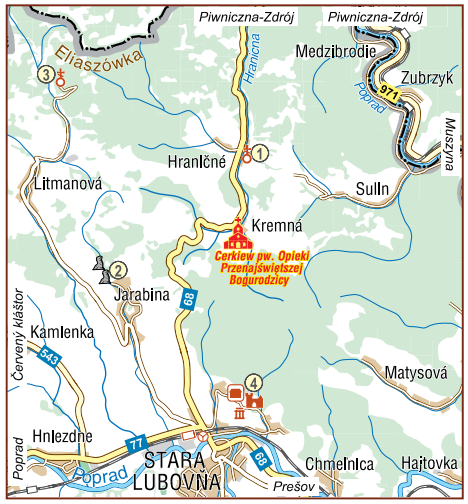

Msze święte

w niedziele: 8.00

Adres

Kremná 44, 065 22

Dojazd

GPS 49°21'22.4"N 20°41'53.1"E
49.356218, 20.698083

- Kremná to niewielka wieś położona 9 km na północ od miasta Stará Ľubovňa i 9 km na południe od granicy polsko-słowackiej. Z Piwnicznej-Zdroju dojedziemy tu w 15 min (12 km). Cerkiew znajduje się w centrum wsi, na wzgórzu.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Továrenská 2,
064 01 Stará Ľubovňa, tel. +421 51 432 32 22

Dworzec kolejowy, Továrenská,
064 01 Stará Ľubovňa

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Hraničné** – drewniany kościół z 1785 r.
2. **Wąwóz Jarzębiński** – rezerwat przyrody (krótki kanion, który powstał w wyniku erozji przez potok Mały Lipnik)
3. **Góra Zvir**
4. **Stará Ľubovňa** – zamek i skansen

Šambron

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Šambron – cerkiew

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy to murowana budowla stylem nawiązująca do romantyzmu, z elementami neoromańskimi, wzniesiona w 1872 r. W czasie II wojny światowej uległa uszkodzeniu. Bryła cerkwi obejmuje jedną nawę zakończoną od wschodu wielokątnym prezbiterium, a od zachodu wysoką wieżą, zwieńczoną dachem w kształcie piramidy. W skromnym wnętrzu uwagę zwraca pochodzący z czasów współczesnych ołtarz główny z ikonostasem. Starszy jest ołtarz boczny (z czasów budowy świątyni). Cennym elementem wyposażenie wnętrza jest obraz Złożenie do grobu (koniec XVIII w.).

W XV w. we wsi istniała cerkiew prawosławna. W tym czasie większość mieszkańców stanowiła ludność pochodzenia rusińskiego. Zajmowali się oni głównie rolnictwem i hodowlą zwierząt. W latach 1900-1930 populacja gwałtowanie zmniejszyła się na skutek emigracji. Wieś Šambron była jedną ze 102 innych

Obraz Matki Bożej

Šambron – wnętrze cerkwi

miejscowości na Słowacji, które zostały spalone w czasie II wojny światowej. Część osób przesiedlono do wiosek: Chmeľnica, Lomnička, Hniezdne i Podhorany. W 1947 r. 65 rodzin wywieziono do ZSRR. Po wojnie wieś stopniowo odradzała się.

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

www.mojakomunita.sk/web/gkc-famost-sambron

Msze święte

w niedziele: 10.30

Adres

Šambron 87, 065 45

Dojazd

GPS 49°13'25.9"N 20°45'00.9"E
49.223865, 20.750260

- Wieś Šambron położona jest 13 km na południowy-wschód od miasta Stará Ľubovňa i 30 km od granicy polsko-słowackiej. Z Piwnicznej-Zdroju dojedziemy tu w 35 min (33 km). Na skrzyżowaniu w centrum wsi jedziemy prosto, cerkiew po lewej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Továrenská 2,
064 01 Stará Ľubovňa,
tel. +421 51 432 32 22

Dworzec kolejowy, Továrenská,
064 01 Stará Ľubovňa

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Ľubovnianske kúpele**
2. **Stará Ľubovňa** – zamek i skansen

Rakovčík

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Rakovčík – cerkiew

We wsi Rakovčík, na wzgórzu, wznosi się niewielka murowana cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy. Klasycystyczną greckokatolicką świątynię wybudowano w I poł. XIX w. Niektóre źródła wskazują rok budowy – 1890. Jest to jednonawowa budowla z półkoliście zamkniętym prezbiterium i oryginalną drewnianą wieżą od strony wejścia. W skromnym wnętrzu znajduje się niekompletny ikonostas z około 1800 r. Po prawej i lewej stronie ikonostasu wiszą dwa duże obrazy, prawdopodobnie wycięte z dużej kompozycji Sądu Ostatecznego, która mogła być kiedyś umieszczona na ścianie jako dekoracja (typowa dla starszych drewnianych świątyń). Jest to przedstawienie ikonograficzne z XVII w. Cerkiew remontowano pod koniec XIX w., a następnie w II poł. XX w. Stanowi narodowy zabytek kultury.

Ikony we wnętrzu cerkwi

Rakovčík – wnętrze cerkwi

Wieś Rakovčík założona została około 1572 r. przez sołtysa i kolonistów. Dawniej należała do hrabstwa makowickiego. W czasie II wojny światowej odegrała się tu jedna z pierwszych walk partyzanckich.

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

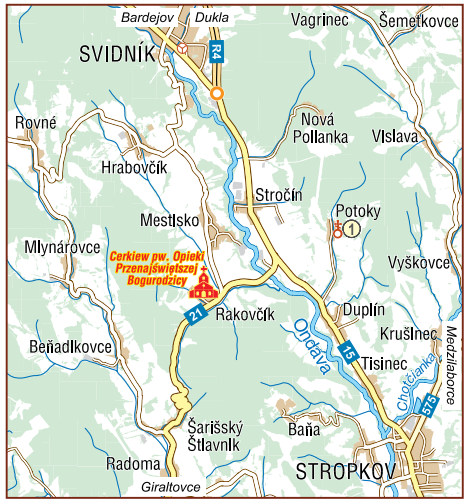

Msze święte

w niedziele: 10.30

Adres

Rakovčík 55, 089 01

Dojazd

GPS 49°14'42.9"N 21°34'37.2"E
49.245254, 21.576993

- Wieś Rakovčík położona jest 9 km na południe od miasta Svidnik. Cerkiew znajduje się w północnej części wsi. Dojedziemy do niej zjeżdżając z DK nr 21. Po przejechaniu 600 m świątynia po prawej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník, Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Potoky** – drewniana cerkiew pw. św. Paraskewy z 1773 r.

Beňadikovce

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Beňadikovce – wnętrze cerkwi

We wsi Beňadikovce znajduje się murowana greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy. Pierwotnie barokową świątynię wzniesiono w roku 1700. W 1800 r. uzyskała ona styl klasycystyczny. Kolejne przebudowy miały miejsce w latach 1890 i 1966. Jest to jednonawowa budowla z półkoliście zamkniętym prezbiterium i wysoką wieżą od strony wejścia. We wnętrzu podziwiać można baldachimowy ołtarz główny z klasycystycznym ikonostasem z początku XIX w. Cerkiew stanowi narodowy zabytek kultury.

Historia samej wsi sięga połowy XIV w. Pod koniec XV w. spustoszyły ją wojska polskie. W 1710 r. na skutek ucieczki poddanych uległa prawie całkowitemu wyludnieniu. Mieszkańcy utrzymywali się głównie z rolnictwa. Po wojnie miała miejsce kolejna emigracja. Ciekawostkę stanowi fakt, że zachowały się tu typowe domy zrębowe kryte strzechą, a na ogrodzonych podwórzach – spichlerze i stodoły z XIX w.

Ikony we wnętrzu cerkwi

Beňadikovce – cerkiew

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- parking

Msze święte

w niedziele: 8.30

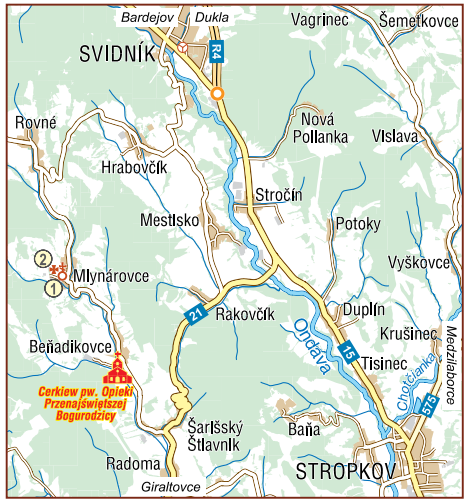

Adres

Beňadikovce 89, 090 42 Okrúhle

Dojazd

GPS 49°13'40.3"N 21°32'52.9"E
49.227856, 21.548018

- Wieś Beňadikovce znajduje się 16 km na południe od miasta Svidník. Jadąc od strony DK nr 21 cerkiew na początku wsi, po lewej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník, Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Mlynárovce** – Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy z 1877 r.

② **Mlynárovce** – cmentarz z I wojny światowej

Matovce

Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy

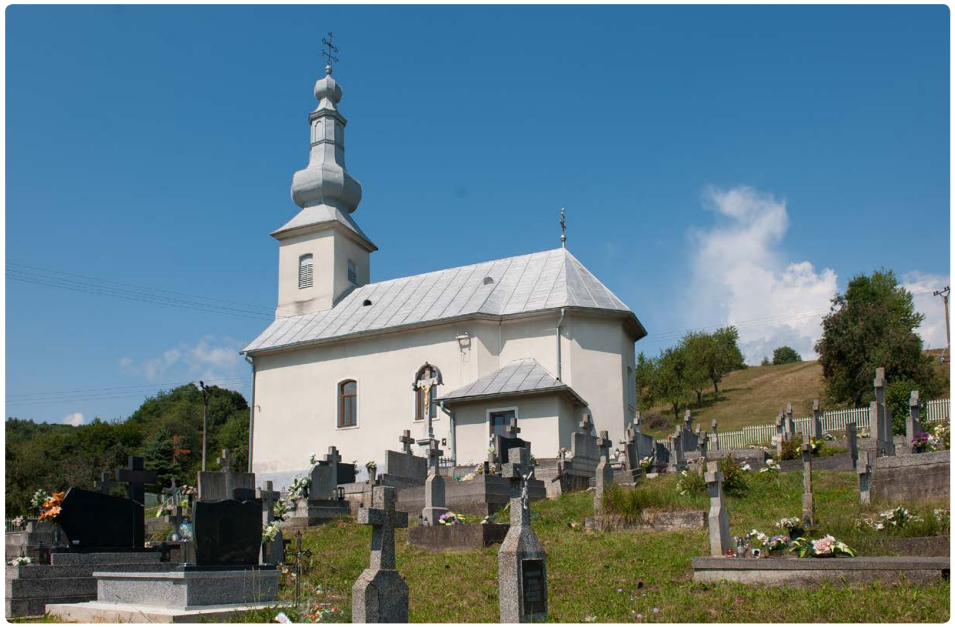

Matovce – cerkiew

We wsi Matovce zobaczyć można klasycystyczną greckokatolicką cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy. Wzniesiono ją około roku 1810, gruntownym zmianom poddano w XX w. oraz w 2002 r. Świątynia posiada jedną nawę z poligonalnie zamkniętym prezbiterium i wieżą od strony wejścia. Wieża zwieńczona jest neobarokową baniastą kopułą z krzyżem. Świątynia powstała na wzór wschodniosłowiańskich kościołów z końca XVIII w. Wyposażenie wnętrza pochodzi z czasów współczesnych. Obiekt stanowi narodowy zabytek kultury.

Matovce położone są w historycznym kraju Szarysz na szlaku handlowym z Węgier do Polski. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z roku 1423. Mieszkańcy trudnili się głównie pracą w lasach. W połowie XIX w. większość z nich wyemigrowała. Emigracja trwała również za czasów istnienia Pierwszej Republiki Czechosłowackiej.

Matovce – wnętrze cerkwi

Matovce – wnętrze cerkwi

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

Msze święte

w niedziele: 10.30

Adres

Matovce 37, 090 42

Dojazd

GPS *49°08'28.6"N 21°32'43.8"E*
49.141275, 21.545501

- Wieś Matovce leży 23 km na południe od miasta Svidnik i 30 km na północny-wschód od Preszowa. Do cerkwi dojedziemy zjeżdżając z DK nr 21. Znajduje się ona na północnym skraju miejscowości.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník, Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Košická, 080 01 Prešov, tel. +421 51/229 31 61

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Rezerwat przyrody Radomka**
2. **Štefurov** – cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy z 1821 r.

Kapišová

Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy

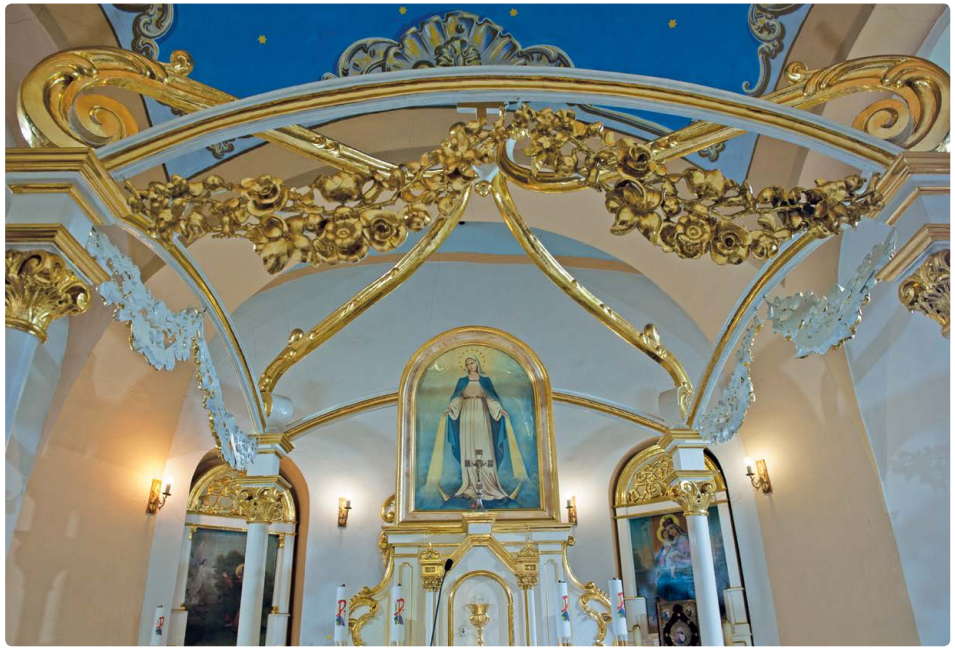

Kapišová – Ikona Matki Bożej

Murowana greckokatolicka cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy w miejscowości Kapišová wybudowana została w 1892 r. Pod koniec XX w. (w 1988 r.) miał miejsce remont świątyni. Jest to późnobarokowa budowla z jedną nawą i półkoliście zamkniętym prezbiterium. Od strony wejścia wznosi się wieża zwieńczona baniastą kopułą i krzyżem. Wyposażenie wnętrza pochodzi z czasów budowy cerkwi i datowane jest na XIX w. Obiekt stanowi narodowy zabytek kultury.

Historia wsi sięga dużo wcześniej, bo 1548 r. Wśród mieszkańców byli rusini, którzy zajmowali się głównie rolnictwem, w tym hodowlą zwierząt. W czasie I i II wojny światowej Kapišová znacznie ucierpiała, czego dowodem są groby wojenne na miejscowym cmentarzu. W październiku 1944 r. w pobliżu wsi rozegrała się jedna z największych bitew operacji karpacko-dukielskiej.

Kapišová – cerkiew

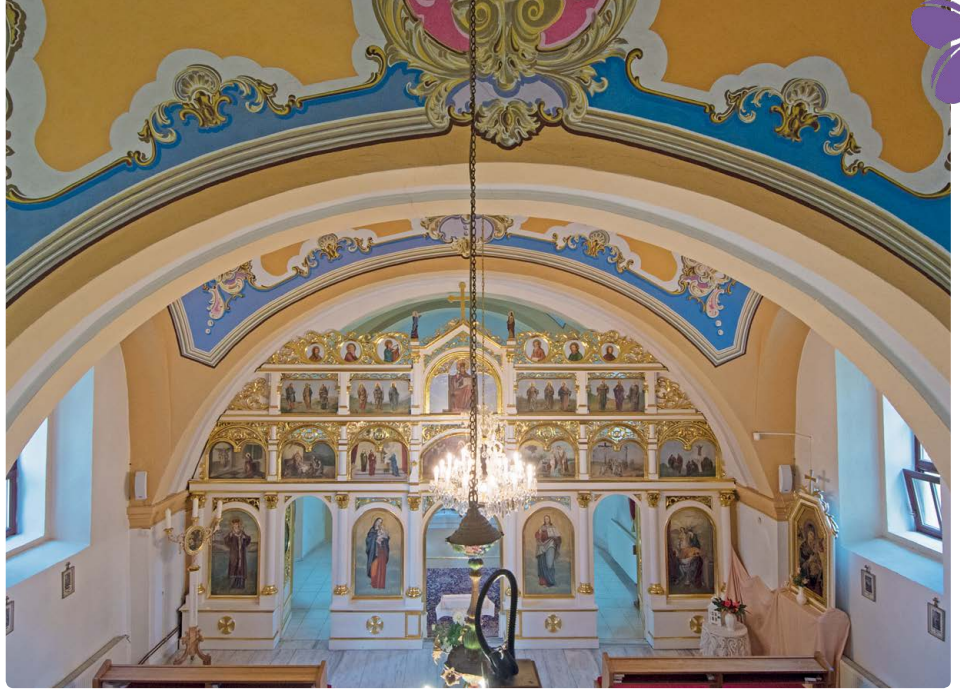

Kapišová – wnętrze cerkwi

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

Adres

Kapišová 83, 090 01

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=124

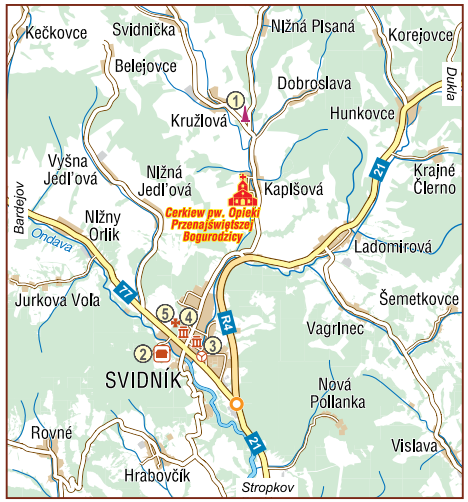

Dojazd

GPS 49°20'33.1"N 21°35'33.1"E
49.342524, 21.592520

- Wieś Kapišová położona jest 5 km na północny-wschód od miasta Svidnik. Jadąc od DK nr 21 w centrum wsi skręcamy w lewo i ponownie w lewo – cerkiew po prawej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník, Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Dolina Śmierci** (technika walk z II wojny światowej)
2. **Świdnik** – skansen
3. Muzeum kultury ukraińskiej
4. Wojskowe Muzeum Historyczne
5. Pomnik Armii Radzieckiej

Dubová

Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy

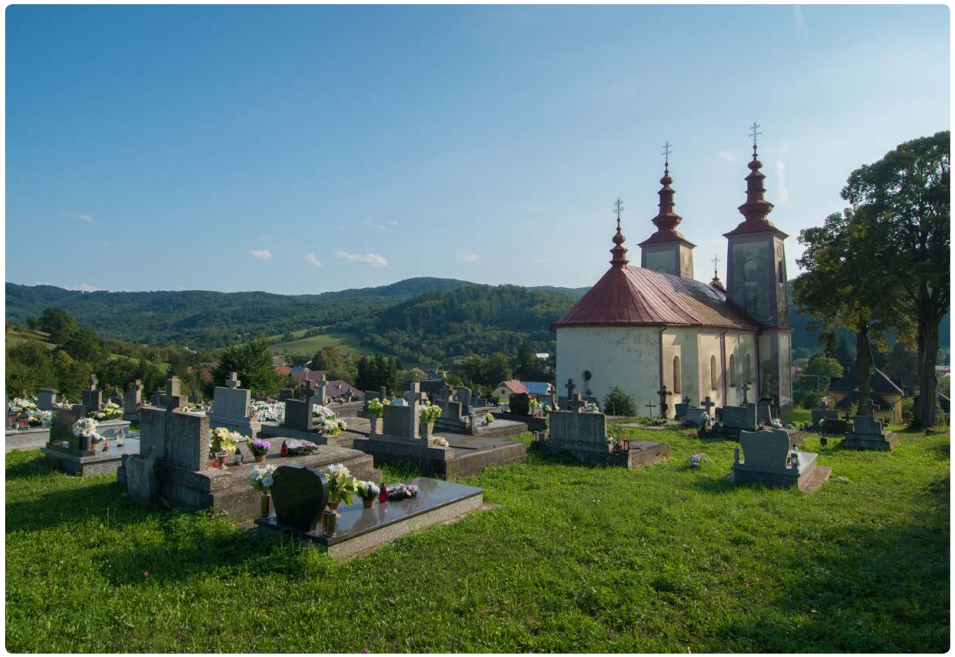

Dubová – cerkiew

Greckokatolicka cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy malowniczo wznosi się ponad wsią Dubová. Murowana świątynia w stylu późnobarokowym pochodzi z 1845 r. Jest to budowla jednonawowa z dwuwieżową fasadą od strony zachodniej. Wieże wieńczą barokowe kopuły z krzyżami. Wnętrze zdobi baldachimowy ołtarz główny z I poł. XX w. Znajduje się tu również trójrzędowy ikonostas. Cennym wyposażeniem wnętrza są rokokowe świeczniki z II poł. XVIII w.
Historia wsi sięga roku 1355. Na początku XVIII w. miejscowość wyludniła się. W kolejnym stuleciu funkcjonowała tu huta szkła. W czasie I wojny światowej na obszarze tym rozgrywały się ciężkie walki pomiędzy wojskami rosyjskimi a austro-węgierskimi. Również II wojna światowa odcisnęła tragiczne piętno na mieszkańcach wsi.

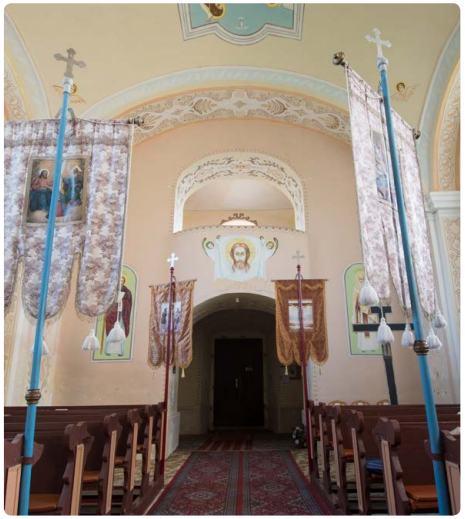

Dubová – wnętrze cerkwi

Dubová – wnętrze cerkwi

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

Adres

Dubová, 090 11 Vyšný Orlík

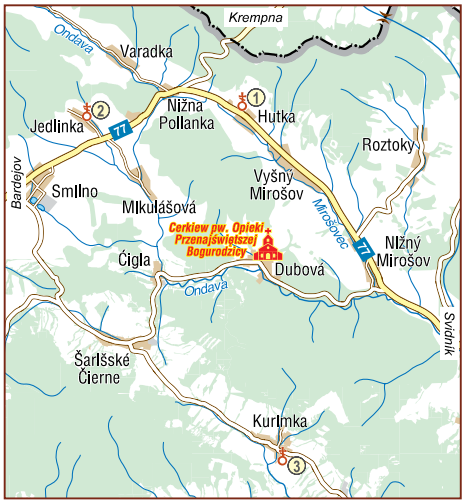

Dojazd

GPS 49°21'50.5"N 21°26'07.5"E
49.364035, 21.435425

- Wieś Dubová leży 13 km na północny-zachód od miasta Svidnik i 15 km od granicy polsko-słowackiej. Z Krempnej dojedziemy tu w pół godziny (33 km). Cerkiew po prawej stronie, na wzniesieniu – jadąc od DK nr 77.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník,
Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Bardejov,
Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov,
tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Hutka** – prawosławna cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy
2. **Jedlinka** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1763 r.)
3. **Kurimka** – greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1923 r.)

Mlynárovce

Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy

Mlynárovce – cerkiew

Nad wsią Mlynárovce wznosi się greckokatolicka cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy. Ta niewielka murowana świątynia w stylu neoklasycystycznym pochodzi z roku 1877. Jest to budowla jednonawowa z prezbiterium i wieżą od strony zachodniej. Wieża zwieńczona jest iglicą i krzyżem. We wnętrzu znajduje się okazały dwurzędowy ikonostas (z czasów współczesnych). Pozostałe elementy wyposażenia pochodzą z okresu budowy świątyni. Obiekt stanowi narodowy zabytek kultury.

Początki wsi sięgają połowy XIV w. W XV w. mieścił się tu drewniany kościół rzymskokatolicki. Mieszkańcy zajmowali się głównie rolnictwem. Podczas I wojny światowej wieś została poważnie uszkodzona. Na skutek kryzysu gospodarczego większość mieszkańców wyjechała do USA i Kanady. Rok 1932 zapisał się pod hasłem

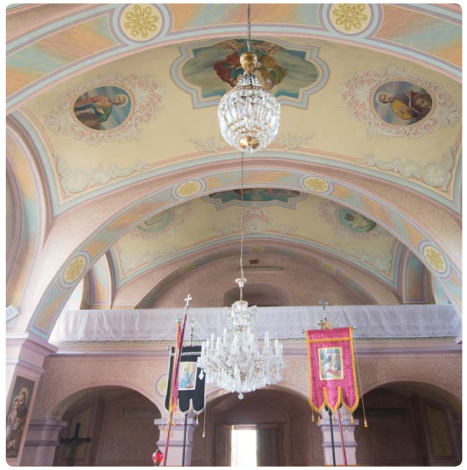

Mlynárovce – wnętrze cerkwi

Mlynárovce – wnętrze cerkwi

demonstracji przeciwko głodowi i bezrobociu. Również wydarzenia II wojny światowej odcisnęły piętno na historii tego miejsca. Ciekawostkę stanowi fakt, że pracował tu jako nauczyciel rusiński pisarz Fedor Lazorik. We wsi znajduje się cmentarz z I wojny światowej – to jeden z największych, a przy tym najbardziej okazałych architektonicznie cmentarzy w okolicy. Spoczywa na nim 750 żołnierzy.

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=129

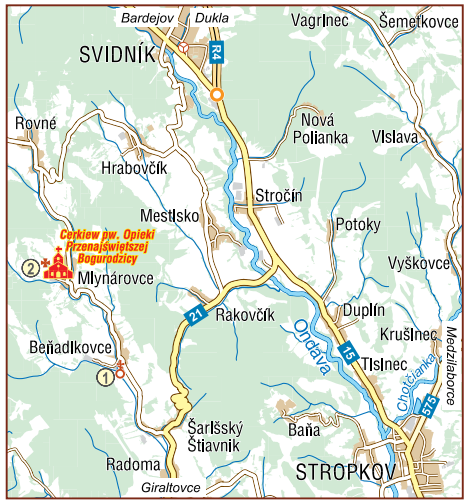

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

Adres

Mlynárovce 105, 090 16

Dojazd

GPS 49°15'01.4"N 21°31'38.3"E
49.250376, 21.527315

- Wieś Mlynárovce leży 13 km na południowy-zachód od miasta Svidnik. Do cerkwi od strony DK nr 21 (przez Beňadikovce) dojedziemy skręcając w centrum miejscowości w drugą drogę na lewo – cerkiew po prawej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník, Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Beňadikovce** – cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy (1700 r.)
② **Mlynárovce** – cmentarz z I wojny światowej

Štefurov

Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy

Ikonostas

Niewielka klasycystyczna świątynia na wzgórzu to greckokatolicka cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy. Wzniesiono ją w 1821 r. Po II wojnie światowej, która odcisnęła tragiczne piętno na historii regionu, cerkiew odnowiono. Dziś jest to jednonawowa budowla z poligonalnie zamkniętym prezbiterium i wbudowaną wieżą od strony fasady. Nad wejściem widnieje data pochodząca z czasów budowy świątyni. Wyposażenie wnętrza wraz z ołtarzem głównym i ikonostasem jest współczesne. Obiekt stanowi narodowy zabytek kultury.

Štefurov – fresk na sklepieniu cerkwi

Wieś Štefurov założono w I poł. XIV w. W kolejnym stuleciu została zniszczona na skutek najazdu wojsk polskich. W kolejnych latach stopniowo się odradzała.

Štefurov – cerkiew

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=132

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

Adres

Štefurov 5, 090 42

Dojazd

GPS 49°10'37.3"N 21°30'24.7"E
49.177024, 21.506856

- Wieś Štefurov leży 23 km na południe od miasta Svidnik. Dojedziemy tu z DK nr 21 przez Valkovce. Pośrodku miejscowości, za przystankiem należy skręcić w prawo – cerkiew po lewej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník, Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

① **Matovce** – cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy (1810 r.)

Svidník-Záhradná

Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy

Svidník-Záhradná – wnętrze cerkwi

Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy została wybudowana w latach 1800-1845 i stanowi wyraźną dominantę Niżnego Svidníka. Od roku 1993 świątynia jest używana przez grekokatolików, wcześniej należała do kościoła prawosławnego. W latach 90. XX w. miały miejsce prace remontowe. Jest to murowana budowla stylem nawiązująca do klasycyzmu, wzniesiona na planie prostokąta z półkoliście zamkniętym prezbiterium. Obiekt posiada jedną nawę. We wnętrzu uwagę zwraca bogato zdobiony ikonostas. Cerkiew stanowi narodowy zabytek kultury.

Svidník-Záhradná – wnętrze cerkwi

Wieś Svidnik wspomina się już w roku 1355. Powstała w czasach kolonizacji wołoskiej, jako osiedle rusińskie. Mieszkańcy utrzymywali się głównie z rolnictwa, hodowli zwierząt oraz prac w lesie. W XV w. okolice Svidnika ucierpiały na skutek najazdów wojsk polskich, jakie miały miejsce w czasie wojen polsko-węgierskich. W II poł. XIX w., ze względu na niekorzystne warunki ekonomiczne, nasiliła się emigracja mieszkańców w inne rejony Słowacji oraz za granicę, głównie do USA. Po I wojnie światowej region Svidnika należał do najbiedniejszych w kraju. Duże straty przyniosła II wojna światowa. Obecnie Svidnik jest znanym centrum życia Ukraińców i Rusinów na Słowacji.

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- parking

Msze święte

w dni powszednie: 17.00
w soboty: 8.00
w niedziele: 9.00, 14.00

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=159

www.greckokatolici.sk

Svidník-Záhradná – cerkiew

Adres

Záhradná 435, 089 01 Svidník

Dojazd

GPS 49°18'05.4"N 21°34'40.4"E
49.301493, 21.577894

- Cerkiew znajduje się w południowej części miasta. Jadąc DK nr 21 od centrum – po lewej stronie, w głębi zabudowy.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník, Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

Svidnik

1. skansen
2. Muzeum kultury ukraińskiej
3. Wojskowe Muzeum Historyczne
4. pomnik Armii Radzieckiej

Stročín

Cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy

Stročín – wnętrze cerkwi

Usytuowana przy głównej drodze greckokatolicka cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy pochodzi z początku XX w. Wzniesiono ją w stylu neobarokowym. W latach 1992-1993 i 2007 doczekała się remontu. Jest to murowana budowla jednonawowa z poligonalnie zamkniętym prezbiterium i wbudowaną wieżą od strony fasady. Wieża zwieńczona jest barokową kopułą i latarnią z krzyżem. Obiekt stanowi narodowy zabytek kultury. Tuż obok znajduje się druga świątynia – kościół rzymskokatolicki.

Początki wsi sięgają roku 1317. Ludność zamieszkująca te tereny od dawna trudniła się rolnictwem i handlem. Tragiczne wydarzenia przyniosła I i II wojna światowa. W ich wyniku wieś znacząco ucierpiała.

Stročín – cerkiew

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

Ikonostas

Msze święte

w dni powszednie: 18.00
w niedziele: 10.30

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=130

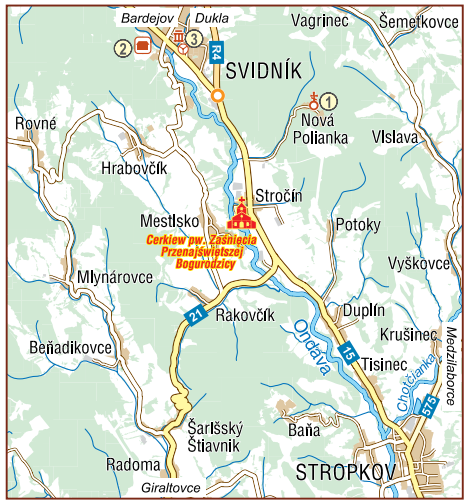

Adres

Stročín 111, 089 01

Dojazd

GPS 49°15'53.9"N 21°35'45.9"E
49.264970, 21.596073

- Wieś Stročín leży 5 km na południe od miasta Svidnik. Cerkiew znajduje się pośrodku wsi, przy DK nr 21 – po prawej stronie jadąc w kierunku Stropkova.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Svidník, Centrálna, Svidník, okres Svidník 089 01

Dworzec kolejowy, Bardejov, Slovenská 3009/18, 085 01 Bardejov, tel. +421 54 472 42 83

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Nová Polianka** – drewniana greckokatolicka cerkiew pw. św. Paraskewy (1763 r.)
2. **Świdnik** – skansen
3. Muzeum kultury ukraińskiej

Malá Poľana

Cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy

Malá Poľana – cerkiew

Pośrodku wsi wznosi się niewielka greckokatolicka cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy. Jest to świątynia w stylu klasycystycznym. Wybudowano ją w roku 1929 w miejscu starej drewnianej cerkwi z 1502 r. Budowla posiada jedną nawę, półkoliście zakończone prezbiterium oraz wieżę wbudowaną w fasadę. Zwieńczeniem wieży jest cebulasta kopuła z krzyżem. Cerkiew poprzez swoją architekturę nawiązuje do wschodniosłowiańskiego typu kościołów.
Początki wsi sięgają roku 1567. Początkowo należała do Stropkova. Majątek wsi obejmował rozległe lasy i ogrody. Mieszkańcy trudnili się rolnictwem i wypałem węgla drzewnego. W okresie II wojny światowej okolice Malej Poľany stały się areną walk.

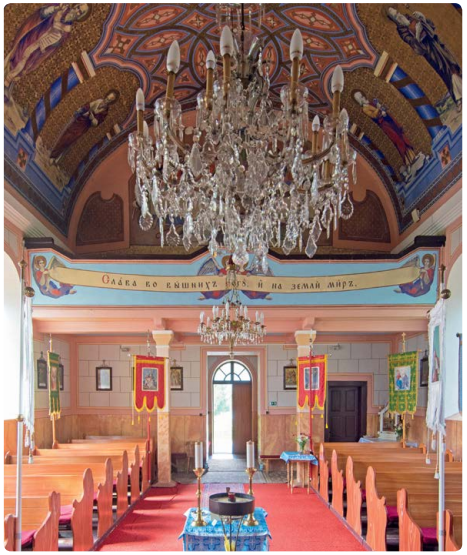

Malá Poľana – wnętrze cerkwi

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

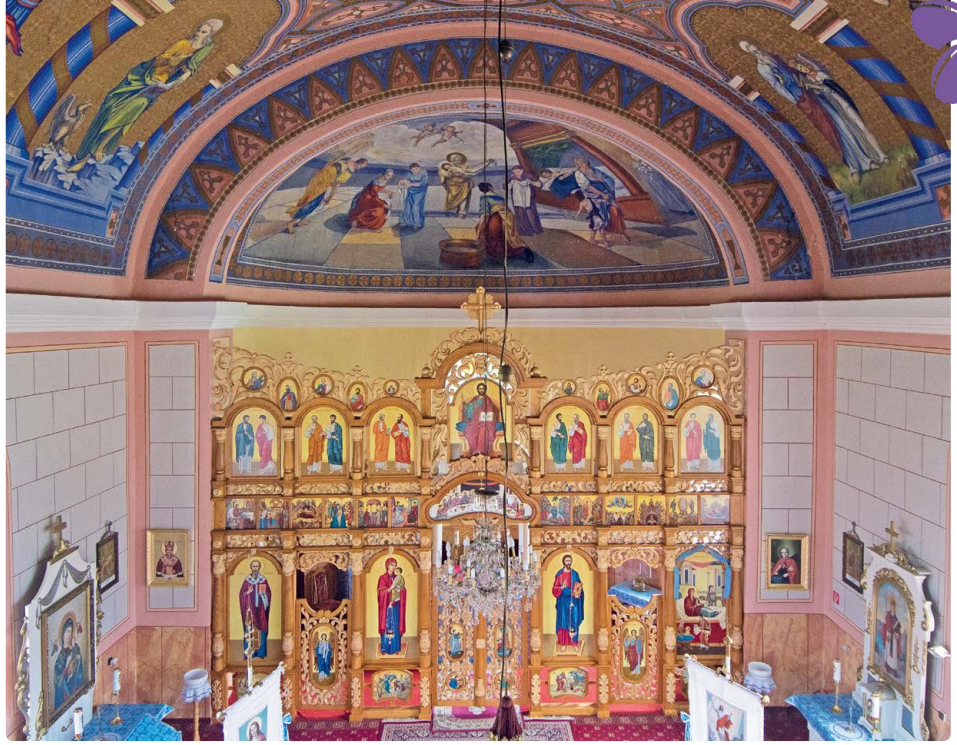

Ikonostas

Adres

Malá Poľana 87, 090 24

www.grkatpo.sk/?schematizmus&show=farnost&id=112

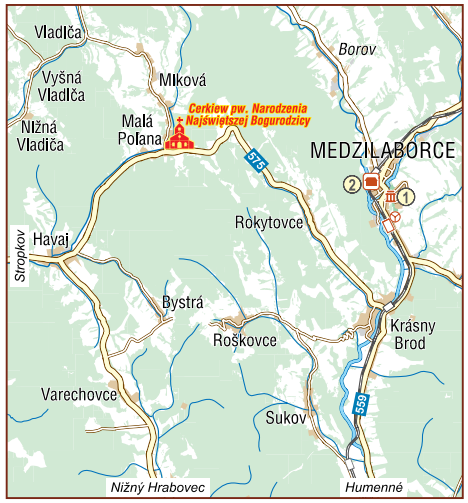

Dojazd

GPS *49°16'51.7"N 21°49'39.5"E*
49.281036, 21.827628

- Malá Poľana leży 19 km na północny-wschód od Stropkova. Cerkiew usytuowana jest pośrodku miejscowości, przy głównej drodze – jadąc od strony Krasnego Brodu po prawej stronie.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Medzilaborce,
Mierová, 068 01 Medzilaborce
Dworzec kolejowy, Medzilaborce,
Ševčenkova, 068 01 Medzilaborce-Podňagovčík

Inne atrakcje w pobliżu:

Medzilaborce:

① Muzeum sztuki nowoczesnej Andyho Warhola
② Mini skansen

Ruské Pekľany

Cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy

Ruské Pekľany – cerkiew

Niewielka greckokatolicka cerkiew pw. Opieki Przenajświętszej Bogurodzicy powstała w 1865 r. Świątynia w stylu barokowo-klasycystycznym nawiązuje do wschodniosłowackiego typu kościoła. Jest to murowana jednonawowa budowla z kwadratowym prezbiterium i wieżą od strony frontowej. Na fasadzie głównej umieszczone są dwie kamienne tablice upamiętniające miejscowego greckokatolickiego biskupa i męczennika błogosławionego Pavla Petra Gojdiča. Urodził się on w Ruských Pekľanoch 17 VII 1888 r. Jego relikwie w 1990 r. złożone zostały w kaplicy greckokatolickiej katedry pw. św. Jana Chrzciciela w Preszowie i tam przechowywane są do dziś.

Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z roku 1335. W 1964 r. Ruské Pekľany połączono z pobliską miejscowością Ľubovec.

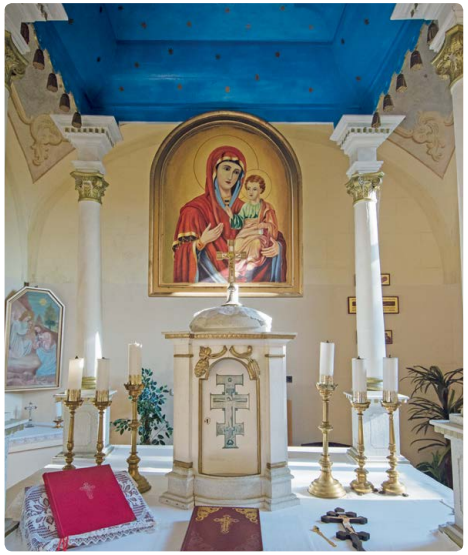

Ruské Pekľany – ikona Matki Bożej

Ruské Pekľany – wnętrze cerkwi

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

Adres

Ruské Pekľany 38, 082 42

Dojazd

GPS 48°54'10.8"N 21°11'17.5"E
48.902988, 21.188192

- Ruské Pekľany leżą 18 km na południowy-zachód od Preszowa. Cerkiew znajduje się na początku wsi – po prawej stronie jadąc od miejscowości Ľubovec.

Komunikacja

Dworzec autobusowy, Košická 2725/2, 080 01 Prešov, tel. +421 911 501 111

Dworzec kolejowy, Košická, 080 01 Prešov, tel. +421 51/229 31 61

Inne atrakcje w pobliżu:

1. **Ruské Pekľany** – rokokowy dwór z parkiem
2. **Miejski rezerwat zabytków Preszów**
3. **Preszów** – Warzelnia soli

Humenné

Cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy

Humenné – wnętrze cerkwi

Jedną ze świątyń w Humennem jest greckokatolicka cerkiew pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy. Wybudowano ją w 1717 r. na miejscu poprzedniej – drewnianej. To budowla w stylu barokowo-klasycystycznym, skromniejsza niż kościoły rzymskokatolickie z tego okresu. Świątynia jest jednonawowa, posiada jednak boczne kaplice. Na przestrzeni lat była wielokrotnie przebudowywana i odnawiana. Od 1904 r. jej wnętrze zdobi nowy ołtarz i ikonostas, będące dziełem stolarza, ojca znanego malarza Mikuláša Klimčáka. To właśnie spod ręki tego artysty wyszły malowidła naścienne znajdujące się w cerkwi. Po lewej stronie są to: św. Cyryl i Metody, Opieka Bogurodzicy, Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa, po prawej – Zaśnięcie Bogurodzicy. Na suficie znajduje się ikona Chrystusa w otoczeniu czterech ewangelistów oraz wizerunek Bogurodzicy, wokół którego widnieje napis w czterech językach: „Aby wszyscy stanowili jedno". Przy świątyni znajduje się kalwaria i cmentarz, na którym najstarszy nagrobek pochodzi z 1854 r. To święte miejsce jest licznie odwiedzane przez wiernych i turystów pochodzących z różnych stron świata.

Humenné – cerkiew

Cerkiew – dodatkowe informacje:

- brak parkingu (parkowanie przy drodze)

www.grkathe.sk

Msze św.

w dni powszednie: 6.30, 18.00
w niedziele: 7.30, 9.00, 11.00, 18.00

Główne odpusty i uroczystości

15 VIII – Zaśnięcie Przenajświętszej Bogurodzicy

Adres

Lipová 766/34, 066 01 Humenné

Dojazd

GPS 48°56'23.2"N 21°54'58.9"E
48.939781, 21.916369

- Cerkiew znajduje się w północno-wschodniej części miasta. Od centrum dojedziemy główną ul. Ševčenkova, na rondzie zjazd w ul. Hrnčiarska, a następnie prosto – po 600 m cerkiew po lewej stronie.

Humenné – wnętrze cerkwi

Komunikacja

Dworzec autobusowy
Staničná, 066 01 Humenné

Dworzec kolejowy
Humenné-mesto, Laborecká, 066 01 Humenné
Humenné, Staničná, 066 01 Humenné

Inne atrakcje w pobliżu:

Humenné

1. Muzeum Vihorlatské (w renesansowym dworze)
2. Ekspozycja architektury ludowej i budownictwa (skansen)
3. Most Valaškovský
4. Stacja kolejowa – pomnik Dobrego Wojaka Szwejka
5. Gotycki kościół rzymskokatolicki

Centra infromacji turystycznej

województwo małopolskie

- **Dobczyce**, Punkt Informacji Turystycznej, ul. Podgórska 1, 32-410 Dobczyce, tel. 12 271 01 53
- **Gorlice**, Pawilon Historii Miasta Gorlice, ul. Rynek 2, 38-300 Gorlice, tel. 18 355 12 80
- **Kalwaria Zebrzydowska,** Centrum Kultury Sportu i Turystyki, ul. Mickiewicza 4, 34-130 Kalwaria Zebrzydowska, tel. 33 873 37 71, biuro@it.ckstkalwaria.com
- **Myślenice**, Punkt Informacji Turystycznej, Rynek 27, 32-400 Myślenice, tel. 12 272 23 12, it.myslenice@msit.malopolska.pl
- **Limanowa,** Centrum Informacji Turystycznej, Rynek 25, 34-600 Limanowa, tel. 18 337 58 00, it.limanowa@msit.malopolska.pl
- **Nowy Sącz**, Centrum Informacji Turystycznej, ul. Szwedzka 2, 33-300 Nowy Sącz, tel. 18 444 24 22, cit@nowysacz.pl
- **Sucha Beskidzka,** ul. Zamkowa 1, 34-200 Sucha Beskidzka, tel. 33 874 26 05 wew. 21
- **Stary Sącz**, Rynek 5, 33-340 Stary Sącz, tel. 18 446 18 58, wstarymsaczu@gmail.com, www.wstrymsaczu.pl
- **Trzebinia**, Dom Kultury SOKÓŁ, ul. Kościuszki 74, 32-540 Trzebinia, tel. 32 611 06 21
- **Wadowice,** Małopolski System Informacji Turystycznej, ul. Kościelna 4, 34-100 Wadowice, www.it.wadowice.pl
- **Zakopane,** Centrum Informacji Turystycznej, ul. Tadeusza Kościuszki 17, 34-500 Zakopane, tel. 18 201 22 11

województwo podkarpackie

- **Brzozów,** Centrum Informacji Turystycznej, ul. Rynek 10, 36-200 Brzozów, tel. 13 43 418 56
- **Cisna,** Gminne Centrum Kultury i Ekologii, Cisna 23, 38-607 Cisna, tel. 13 468 64 65, informacja@cisna.pl
- **Dukla,** Transgraniczna Informacja Turystyczna, ul. Trakt Węgierski 26a, tel. 13 43 35 616, tit@dukla.pl
- **Jarosław,** Centrum Kultury i Promocji, ul. Rynek 5, 37-500 Jarosław, tel. 16 624 89 89
- **Jasło,** Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej, ul. Sokoła 8, 38-200 Jasło, tel. 518 825 699, kontakt@citik.jaslo.pl
- **Krosno,** Punkt Informacji Kulturalno-Turystycznej, Rynek 5, 38-400 Krosno, tel. 13 432 77 07, pikt@muzeumrzemiosla.pl
- **Lesko,** Centrum informacji Turystycznej, ul. 1000-lecia, 38-600 Lesko, tel. 13 469 66 95, bcit@lesko.pl
- **Leżajsk,** Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej, ul. Mickiewicza 65, 37-300 Leżajsk, tel. 17 785 11 34, citik@kultura.lezajsk.pl
- **Lubaczów,** Centrum Informacji Turystycznej i Gospodarczej, ul. Rynek 2/3, 37-600 Lubaczów, tel. 16 632 90 47
- **Polańczyk,** Centrum Informacji Uzdrowiskowo-Turystycznej, ul. Zdrojowa (przy rondzie), 38-610 Polańczyk, tel. 13 469 24 95, goksit@esolina.pl
- **Przemyśl,** Centrum Informacji Turystycznej, ul. Grodzka 1, 37-700 Przemyśl, tel. 16 675 21 63, cit@um.przemysl.pl
- **Rymanów-Zdrój,** Biuro Informacji Turystycznej, ul. Zdrojowa 40, 38-481 Rymanów-Zdrój, tel. 13 43 57 190, biuro_it@poczta.onet.pl

- **Rzeszów,** Punkt Informacji Turystycznej w Podziemnej Trasie Turystycznej, Rynek 26, 35-064 Rzeszów, tel. 17 8754774
- **Sanok,** Centrum Informacji Turystycznej, ul. Rynek 14, 38-500 Sanok, tel. 13 464 45 33, citsanok@um.sanok.pl
- **Ustrzyki Dolne,** Bieszczadzkie Centrum Turystyki i Promocji, ul. Rynek 16, 38-700 Ustrzyki Dolne, tel. 13 471 11 30, cit@ustrzyki-dolne.pl

Słowacja – Kraj Preszowski

- **Bardejov**, Turisticko informačná kancelária Bardejov, Radničné námestie 21, 085 01 Bardejov, +421/54/474 40 03, tik@bardejov.travel
- **Humenné**, Turistické informačné centrum Humenné, Staničná 1490/4, 066 01 Humenné, +421/057/ 788 10 51, +421/915 403 184, infocentrum@mskshe.sk
- **Kežmarok**, Kežmarská informačná agentúra, Hlavné námestie 46, 060 01 Kežmarok, +421/52/449 21 35, info@kezmarok.sk
- **Levoča,** Informačná kancelária mesta Levoča, Námestie Majstra Pavla 58, 054 01 Levoča, +421/53/451 37 63, ikle@levoca.sk
- **Medzilaborce**, Mestské kultúrne stredisko Medzilaborce, Mierová 326/4, 068 01 Medzilaborce, +421/07/7460111, medzilaborce-urad@medzilaborce-urad.sk
- **Poprad**, Mestská informačná kancelária Poprad, Nám. sv. Egídia 43/86, 058 01 Poprad, +421/52/43 61 192, +421/52/77 21 700, info@visitpoprad.sk
- **Prešov**, Mestské informačné centrum v Prešove, Hlavná 67, 080 01 Prešov, +421/51 3100 125, +421/51 3100 126, info@gopresov.sk
- **Sabinov**, Informačné centrum – Kultúrne centrum na Korze, Námestie Slobody 62, 083 01 Sabinov, +421/911 949 678, kic@kulturnestredisko.skHYPERLINK „mailto:kic@kulturnestredisko.sk”
- **Spišské Podhradie**, Turistické informačné centrum Spišské Podhradie, Mariánske námestie 34, 053 04 Spišské Podhradie, +421/53/4195133, tic.spisskepodhradie@gmail.com
- **Stará Ľubovňa**, Mestské informačné centrum Stará Ľubovňa, Námestie sv. Mikuláša 21, 064 01 Stará Ľubovňa, +421/52/43 217 13, ic@staralubovna.sk, Informačné centrum hory Zvir, +421/903 982 828
- **Stropkov**, Turistické informačné centrum, Hlavná 38/2, 091 01 Stropkov, +421/54 / 4868880, tic@stropkov.sk
- **Svidník**, Informačná kancelária Dukla Destination, Sovietskych hrdinov 165/62, 089 01 Svidník, +421/902 445 987
- **Veľký Šariš**, Turisticko-informačné centrum, Námestie sv. Jakuba 1, 082 21 Veľký Šariš, +421/911 446 206, +421/51/7762 233
- **Vranov nad Topľou**, Mestské informačné centrum pri CK Prima Vranov nad Topľou, Námestie Slobody 969, 093 01 Vranov nad Topľou, +421/57/4464648, +421/905/443 321, ckprima@ckprima.sk

Przydatne linki i adresy

www.szlak.maryjny.pl
(wirtualny szlak po województwie małopolskim)
www.szlakmaryjny.podkarpackie.pl
(wirtualny szlak po województwie podkarpackim)
www.svatomarianskaput.sk
(strona promujaca transgraniczny „Szlak Maryjny – Światło ze Wschodu")

KONSULAT REPUBLIKI SŁOWACKIEJ W RZESZOWIE
ul. Warszawska 27, 35-205 Rzeszów
tel. 17 853 45 86
e-mail: m.kucharska@pkb.net.pl

KONSULAT REPUBLIKI SŁOWACKIEJ W ZAKOPANEM
ul. Tadeusza Kościuszki 19, 34-500 Zakopane
tel. 18 202 45 16
e-mail: konsulat@wojas.pl

PORT LOTNICZY RZESZÓW-JASIONKA
Jasionka 942, 36-002 Jasionka
tel. +48 17 852 00 81, +48 17 717 86 11
e-mail: rzeszowairport@rzeszowairport.pl

PORT LOTNICZY POPRAD-TATRY
Na letisko 100, 058 01 Poprad
tel. +421 527763875

NUMERY ALARMOWE

112 – europejski numer alarmowy

PL
997 – policja
998 – straż pożarna
999 – pogotowie ratunkowe
985 lub 601 100 300 – numer ratunkowy w górach (GOPR, TOPR)
981 – pomoc drogowa

SK
158 – policja
150 – straż pożarna
155 – pogotowie ratunkowe
18300 – górskie pogotowie ratunkowe (HZS)
18124 – pomoc drogowa (ASA Slovakia)

00421 (+421) – nr kierunkowy na Słowację
0048 (+48) – nr kierunkowy do Polski

Portale turystyczne i inne:
https://www.drewniana.malopolska.pl/ Szlak architektury drewnianej woj. małopolskiego
http://sad.podkarpackie.travel/ Szlak architektury drewnianej woj. podkarpackiego

http://slovakia.travel/pl Narodowe Centrum Turystyki Słowackiej
http://drevenechramy.sk/ Drewniane kościoły i cerkwie
http://www.pamiatkynaslovensku.sk/ Informator turystyczny
http://www.putnickemiesta.sk/ Miejsca pielgrzymkowe

Bibligrafia

Adamski J., *Brzozów i okolice*, Krosno 1996

Anzulewicz P. (red.), *Z dawna Polski Tyś* Królową. Przewodnik po sanktuariach maryjnych, Szymanów 1983

Baczkowski K. i Półćwiartek J. (red.), *Dzieje Le*żajska, Leżajsk 1996

Barcik S., *Kalwaria Pac*ławska, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1985

Bełch P.M. (praca zbiorowa), *Z dziejów sanktuarium w Borku Starym k*oło Rzeszowa, Tyczyn 1995

Bender A. i Polaczek J. (opr.), *Kościół* i klasztor oo. Dominikanów (pojezuicki) w Jarosławiu, Przemyśl 1998

Bilska-Wodecka E., *Kalwarie europejskie. Analiza struktury, typów i genezy*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków 2003

Chmura A., *Sanktuaria podkarpackie papieskie*, Warszawa-Rzeszów 2006

Dlugoš F., *Dejiny Mariánskej Hory v Levo*či 1247–1995, Polypress, Levoča 2000

Dydek S., *Stara Wieś*. Z dziejów wsi i sanktuarium, Brzozów 1996

Dyląg D., Sadowski P., *Beskid Myślenicki*, Pruszków 2005

Fridrich A., *Historye cudownych obrazów Naj*świętszej Maryi Panny w Polsce, t. II, Kraków 1904

Fridrich A., *Historye cudownych obrazów Naj*świętszej Maryi Panny w Polsce, t. IV, Kraków 1911

Garbacik J., *Tarnowiec*, Kraków 1938

Gosztyła M., Proksa M., *Zamki, pałace i klasztory województwa przemyskiego*, Przemyśl 1995

Jackowski A. (red.), *Miejsca* Święte Rzeczypospolitej. Leksykon, Wydawnictwo Znak, Kraków 1998

Jackowski A., Sołjan I. (red.), *Szlaki pielgrzymkowe Europy. Leksykon*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2000

Jackowski A., *Pielgrzymowanie*, Wrocław 2004

Janicka-Krzywda U., *Madonny z Podkarpacia*, Kraków 1983

Jędrygas J., Wadowice, Kalwaria Zebrzydowska, *Stryszów - Groń Jana Pawła II*, Wadowice 2009

Jurasz T., *Znane i nieznane. Zamki, pa*łace, kościoły Polski południowo-wschodniej, Rzeszów 1988

Komornik S. i Fąfara J. (red.), *Matka Bo*ża Leżajska, Rzeszów 2003

Korzec M., *Przemyś*l i okolice, Krosno 2003

Kryciński S., *Przemyśl i Pogórze Przemyskie*, Pruszków-Olszanica 1997

Majchrzak K., Sieniawska J., *Kapliczki dziedzictwem kulturowym gminy Dukla*, Dukla 2013

*Materia*ły z seminarium w Klasztorze oo. Bernardynów w Leżajsku, t. 1, Rzeszów 1991

Michalak J., *Rymanów i okolice*, Krosno 2003

Mierzwa J, *Sanktuarium Matki Bo*żej Łaskawej w Hyżnem. Przewodnik dla pielgrzymów, Korczyna 1999

Bibligrafia

Motyka A., *Sanktuaria diecezji rzeszowskiej*, Rzeszów 2001

Mróz F., *Szlaki pielgrzymkowe w krajobrazie sakralnym Polski*, [w:] ks. M. Ostrowski i J. Partyka (red.), *Krajobraz sakralny*, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Kraków – Lwów 2014, s. 133–148

Mróz F., Mróz Ł., *Koronacje papieskie (na mocy dekretu Stolicy Apostolskiej) wizerunków Najświętszej Maryi Panny w Polsce w latach 1990–2011*, „Peregrinus Cracoviensis", z. 23, 2012, s. 31–50

Mróz F., *Turystyka religijna jako czynnik rozwoju Karpat Polskich*, „Przedsiębiorczość i Zarządzanie", t. XVIII (2017), z. 8, cz. III, s. 185–204

Nowakowski E. [Wacław z Sulgostowa, kapucyn], *O cudownych obrazach w Polsce Przenajświętszej Matki Bożej. Wiadomości historyczne, bibliograficzne i ikonograficzne*, Kraków 1902

Ostrowski i J. Partyka (red.), *Krajobraz sakralny*, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Kraków – Lwów 2014, s. 133–148

Obruśnik A.E., *Początki dziejów leżajskiego sanktuarium*, Leżajsk 1997

Pastuszczak J., *W gminie Hyżne*, Krosno 2003

Pochwat J., Dębowiec znany i nieznany, Kraków 1996

Rusecki I., *Sanktuarium Matki Bożej* Rzeszowskiej, Kalwaria Zebrzydowska 2000

Sałek J. (red.), *Szlakiem architektury drewnianej Podkarpacia*, Wyd. II, Rzeszów 2013

Sapetowa I. (red.), *Wizerunki maryjne*, Rzeszów 1995

Sarna W., *Opis powiatu jasielskiego*, (rep.), Jasło 1908

Sołjan I., *Ośrodki kultu maryjnego w Karpatach Polskich (1772–1992)*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków 2002

Sroka A., Świątynie Jarosławia. W 250 rocznicę koronacji Figury Matki Bożej Bolesnej, Biblioteka Jarosławska, t.1, Jarosław 2005

Swieykowski E., *Studia do Historyi i kultury wieku XVIII w. w Polsce*, t. 1, Monografia Dukli, (rep.), Kraków 1903

Synowiec D., *Na dróżkach* Kalwarii Pacławskiej, Kalwaria Pacławska 1983

Snieżyńska-Stolotowa i F. Stolot (opr.), *Katalog zabytków sztuki w Polsce, woj. krośnieńskie*, Krosno, Dukli i okolice, Warszawa 1977

Snieżyńska-Stolotowa i F. Stolot (opr.), *Katalog zabytków sztuki w Polsce, woj. Rzeszowskie, Leżajsk*, Sokołów Młp. i okolice, Warszawa 1989

Wabik I. (red.), *Sanktuaria Podkarpacia. Przewodniki po Polsce*, Lublin 2015

Zaleski W., (oprac. M. i J. Łempiccy), *Sanktuaria Polskie. Katalog encyklopedyczny miejsc szczególnej czci Osób Trójcy Przenajświętszej, Matki Bożej i Świętych Pańskich*, Wydawnictwo Salezjańskie, Warszawa 1988

Zieliński K. (red.), *Leksykon drewnianej architektury sakralnej Podkarpacia*, *T. i A-Z,* Rzeszów 2011

Zinkow J., *Wokół* Kalwarii Zebrzydowskiej i Lanckorony, Kalwaria Zebrzydowska 2000